330 Soru

MEB • AGS

ÖABT

6. FASİKÜL

Meslekî Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı

ÇÖZÜM

Çetin Boztaya

Soru Bankası

KORTEKS

dizgikitap
dizgikitap.com

1. Bu soruda psikolojik danışmanın yaklaşımında belirleyici olan nokta, öğrencilerin **"benden beklenen" yerine kendi tercihlerini oluşturmasını sağlamak**, özellikle **karar alma sürecini bizzat yürütmeleri**, **tercihlerini gerekçelendirmeleri** ve **aktif özne olmaları** üzerine odaklanılmasıdır. Ayrıca velilere yönelik olarak **yönlendirme rolünün sınırlandırılması** ve öğrencinin **karar sürecinde aktif olması gerektiğinin vurgulanması**, bireyin kendi kararını kendisinin vermesi ve bu kararın sorumluluğunu taşıması gerektiğini gösterir. Bu durum doğrudan **bireysel sorumluluk ilkesine** karşılık gelir. **Doğru cevap D seçeneğidir.**

Süreklilik ilkesi: Yöneltmenin yalnızca belirli eğitim kademelerinde değil, okul öncesinden başlayarak birey hakkında toplanan gözlem ve değerlendirmelerin birikimine dayalı olarak sürekli biçimde yürütülmesini ifade eder.

Fırsat eşitliği ilkesi: Her bireyin ilgi, istek ve yeteneklerine uygun şekilde gelişebileceği ve başarılı olabileceği eğitim programlarına yönlendirilmesini esas alır.

Bütünlük ilkesi: Yöneltmenin yalnızca örgün eğitimle sınırlı kalmayıp yaygın eğitimi de kapsayacak biçimde bir bütünlük içinde yürütülmesini ifade eder.

Gerçekçilik ilkesi: Bireyin ilgi, yetenek, değer ve mevcut koşullarını dikkate alarak gerçekçi ve uygulanabilir mesleki kararlar vermesini ifade eder.

Cevap: D

2. Bu soruda psikolojik danışmanın uygulamasında öne çıkan nokta, mesleki rehberlik çalışmalarının **tek bir sınıf düzeyiyle sınırlı tutulmaması**, bunun yerine **önceki yıllardan elde edilen gözlem notları**, **gelişimsel değerlendirmeler** ve **öğretmen geri bildirimlerinin birlikte ele alınmasıdır**. Ayrıca bu bilgilerin öğrencilerin **ilerleyen dönemlerdeki eğitim ve alan seçimlerinde referans olarak kullanılması**, yöneltmenin zamana yayılan, birikimli ve kesintisiz bir süreç olduğunu göstermektedir. Bu durum mesleki yöneltmede rehberlik hizmetlerinin **okul öncesinden başlayarak sürekli veri birikimiyle yürütülmesini** ifade eden **süreklilik ilkesine** karşılık gelir. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

Bütünlük ilkesi: Yöneltmenin yalnızca örgün eğitimle sınırlı kalmayıp yaygın eğitimi de kapsayacak biçimde, bireyin tüm gelişim alanlarını içine alacak şekilde bir bütünlük içinde yürütülmesini ifade eder.

Bireysel sorumluluk ilkesi: Bireyin mesleki seçimlerde kendi kararını vermesi ve bu kararın sorumluluğunu üstlenmesi gerektiğini vurgular.

Esneklik ilkesi: Bireylerin ilgi, yetenek ve gelişim özelliklerine göre yöneltme sürecinde değişiklikler yapılabilmesini, farklı seçeneklere geçiş imkânı tanınmasını ifade eder.

Fırsat eşitliği ilkesi: Her bireyin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim ve meslek olanaklarına erişebilmesini ve uygun programlara yönlendirilmesini esas alır.

Cevap: B

3. Bu soruda psikolojik danışmanın uygulamasında belirleyici olan nokta, **tüm öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya koyabilecek araçlara erişebilmesinin sağlanması** ve özellikle **maddi koşullara bağlı farklılıkların oluşmamasına dikkat edilmesi**dir. Ayrıca öğrencilerin **okul dışındaki mesleki olanaklar hakkında bilgilendirilmesi** de fırsatlara erişimin genişletilmesi anlamına gelir. Bu durum, her bireyin eşit imkânlarla kendini tanıma ve uygun yönelimi gerçekleştirme hakkına sahip olduğunu vurgulayan **fırsat eşitliği ilkesine** karşılık gelir. **Doğru cevap C seçeneğidir.**

Bireysel sorumluluk ilkesi: Bireyin mesleki seçimlerde kendi kararını vermesi ve bu kararın sorumluluğunu üstlenmesini ifade eder.

Süreklilik ilkesi: Yöneltmenin okul öncesinden başlayarak birey hakkında toplanan verilerin birikimiyle kesintisiz biçimde sürdürülmesini ifade eder.

Bütünlük ilkesi: Yöneltmenin örgün ve yaygın eğitimi kapsayacak şekilde, bireyin tüm yönleri dikkate alınarak bir bütünlük içinde yürütülmesini ifade eder.

Gerçekçi yöneltme ilkesi: Bireyin ilgi, yetenek ve mevcut koşulları doğrultusunda gerçekçi ve uygulanabilir mesleki kararlar vermesini ifade eder.

Cevap: C

4. Bu soruda Salman'ın hem çocukluk döneminden itibaren **"insanlarla arasına mesafe koyması"**, **"bağımsız hareket etmeyi tercih etmesi"** hem de seçtiği mesleklerin **bireysel çalışma**, **sınırlı sosyal etkileşim** ve **kontrol duygusu** içermesi birlikte ele alınmalıdır. Adlerci yaklaşıma göre bireyin erken yaşantılarıyla şekillenen, düşünme, hissetme ve davranma örüntülerinin bütününe **yaşam tarzı** denir ve bu yapı bireyin meslek seçimlerine de yansır. Salman'ın tutarlı biçimde aynı örüntüyü sürdürmesi, meslek tercihlerini anlamada temel kavramın **yaşam tarzı** olduğunu gösterir. **Doğru cevap C seçeneğidir.**

Mesleki benlik: Bireyin kendini mesleki roller içinde nasıl algıladığına ilişkin benlik tasarımıdır; Super'in kuramında merkezi bir kavramdır.

Savunma mekanizmaları: Bireyin kaygıdan korunmak için bilinçdışı düzeyde geliştirdiği psikolojik süreçlerdir; Freudcu yaklaşımın temel kavramları arasındadır.

İlgi alanları: Bireyin hoşlandığı, yöneldiği etkinlik ve uğraşları ifade eder; meslek seçiminde önemli olmakla birlikte Adler'de temel açıklayıcı yapı değildir.

Bilinçdışı etkenler: Davranışları etkileyen farkında olunmayan dürtü ve çatışmaları ifade eder; psikanalitik kuramın temelini oluşturur.

Cevap: C

5. Bu soruda Zeynep'in çocukluk yaşantısında **"duygusal açıdan mesafeli bir ortamda büyümesi"** ve **"sorunlarını kendi başına çözmek zorunda kalması"** vurgulanmakta, yetişkinlikte ise **insanlarla yoğun etkileşim gerektirmeyen mesleklere yönelmesi** bu erken yaşantılarla ilişkilendirilmektedir. Ann Roe'nun kuramına göre bireyin meslek seçimi, çocukluk dönemindeki **ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliği** ile doğrudan bağlantılıdır; özellikle duygusal olarak uzak (soğuk/ihmal edici) ebeveyn tutumları, bireyin insanlarla çalışmaktan kaçınarak **nesne odaklı mesleklere yönelmesine** yol açar. Bu nedenle verilen durum doğrudan **ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliği** kavramıyla açıklanır. **Doğru cevap A seçeneğidir.**

Mesleki olgunluk: Bireyin yaşına ve gelişim dönemine uygun mesleki kararlar alabilme ve kariyer görevlerini yerine getirebilme düzeyini ifade eder.

Öz yeterlik beklentisi: Bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine ilişkin inancını ifade eder; daha çok sosyal bilişsel kariyer kuramında yer alır.

Mesleki benlik algısı: Bireyin kendi özelliklerini mesleklerle ilişkilendirerek oluşturduğu benlik tasarımıdır; Super'in kuramında temel kavramdır.

Kariyer evreleri: Bireyin yaşamı boyunca geçtiği gelişimsel kariyer aşamalarını ifade eder; yine gelişimsel kariyer kuramları kapsamında ele alınır.

Cevap: A

6. Bu soruda psikolojik danışmanın yaklaşımında öne çıkan nokta, öğrencilerin kariyer planlamasında **yalnızca okul içi yaşantılarla sınırlı kalınmaması**, bunun yerine **okul dışı kurslar, sertifika programları ve farklı öğrenme yaşantılarının birlikte değerlendirilmesi** ve özellikle **farklı eğitim yollarının birbiriyle ilişkili olarak ele alınmasıdır**. Bu durum yöneltmenin sadece tek bir eğitim alanına indirgenmeyip, örgün ve yaygın öğrenme yaşantılarını kapsayacak şekilde **bir bütün olarak ele alınması gerektiğini** gösterir. Bu da doğrudan **bütünlük ilkesine** karşılık gelir. **Doğru cevap E seçeneğidir.**

Süreklilik ilkesi: Yöneltmenin okul öncesinden başlayarak birey hakkında toplanan verilerin birikimiyle kesintisiz biçimde sürdürülmesini ifade eder.

Bireysel sorumluluk ilkesi: Bireyin mesleki kararlarını kendisinin vermesi ve bu kararların sorumluluğunu üstlenmesini ifade eder.

Fırsat eşitliği ilkesi: Tüm bireylerin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim ve meslek olanaklarına eşit biçimde erişebilmesini esas alır.

Gelişimsel uygunluk ilkesi: Rehberlik ve yöneltme hizmetlerinin bireyin gelişim dönemine, hazırbulunuşluk düzeyine ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmesini ifade eder.

Cevap: E

7. Bu soruda mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığının **"tek bir karar anı değil, zaman içinde yeniden düzenlenebilen bir süreç"** olduğu ve bireyin kararlarının **gelişimsel dönemleri ve yaşam koşullarıyla birlikte ele alındığı** vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, kariyerin yaşam boyu devam eden dinamik bir süreç olduğunu ve bireyin **değişim ve geçişlere uyum sağlamasının desteklenmesi gerektiğini** ifade eder. Dolayısıyla doğru ifade, bireyin yaşamı boyunca karşılaşacağı gelişimsel değişimlere uyumunu temel alan seçenektir. **Doğru cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğinde belirtilen bireyin ilgi ve yeteneklerinin erken yaşlarda belirlenmesi yeterlidir ifadesi, kariyer gelişiminin yaşam boyu devam eden bir süreç olma özelliğini göz ardı eder; bu nedenle yalnızca erken belirleme yeterli değildir, süreç sürekli güncellenmelidir.

C seçeneğinde yer verilen mesleki rollerin aile ve sosyal rollerden ayrı ele alınması ifadesi, kariyer danışmanlığının bireyi bütüncül ele alma yaklaşımına aykırıdır; bireyin yaşam rolleri birbirinden bağımsız düşünülmez.

D seçeneğinde söz edilen kariyer danışmanlığının istihdam sorunlarını doğrudan çözmeyi amaçladığı ifadesi, bu alanın temel işlevini yanlış yansıtır; danışmanlık doğrudan çözüm üretmekten çok bireyin karar verme ve uyum becerilerini geliştirmeye yöneliktir.

E seçeneğinde ifade edilen bireyin kişisel güçlüklerinin dikkate alınmaması durumu, kariyer kararlarının duygusal ve sosyal etmenlerden bağımsız olmadığı gerçeğiyle çelişir; bu tür faktörler süreçte mutlaka ele alınır.

Cevap: A

8. Bu soruda Aslı'nın özellikleri incelendiğinde **"dinlemesini bilen biri olarak tanımlanması"**, **"arabulucu rolünü üstlenmekten hoşlanması"**, **"başkalarına yardımcı olduğunda kendini anlamlı hissetmesi"** ve **"insanlarla kurduğu ilişkilerden motive olması"** ifadeleri öne çıkmaktadır. John L. Holland'ın tipoloji kuramına göre bu özellikler **sosyal tip** ile örtüşür; sosyal tipte bireyler insanlarla etkileşim kurmayı, yardım etmeyi ve rehberlik etmeyi tercih eder. Bu nedenle Aslı için en uygun meslek **psikolojik danışmanlıktır**. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde belirtilen makine mühendisliği, Holland tipolojisine göre **gerçekçi tip** ile ilişkilidir. Bu tipte bireyler daha çok makineler, araçlar ve teknik sistemlerle çalışmayı tercih eder.

C seçeneğinde yer verilen mali müşavirlik, geleneksel tip özellikleriyle örtüşür. Düzen, kayıt tutma, sayısal işlemler ve sistematik çalışma ön plandadır.

D seçeneğinde söz edilen bilgisayar programcılığı, ağırlıklı olarak **araştırmacı tip** ile ilişkilidir. Analitik düşünme, problem çözme ve teknik beceriler belirleyicidir.

E seçeneğinde ifade edilen endüstri teknisyenliği, gerçekçi tip kapsamında değerlendirilir. Uygulamalı, teknik ve nesne odaklı çalışmalar ön plandadır.

Cevap: B

9. Bu soruda Elif'in durumu incelendiğinde **"ders başarısı yüksek olmasına rağmen belirli alanlara karşı isteksiz olması"**, **"bazı etkinliklerden hoşlanmaması"** ve buna karşılık **"daha az zorlayıcı olsa da bazı etkinlikleri gönüllü olarak sürdürmesi"** dikkat çekmektedir. Ayrıca psikolojik danışmanın özellikle **başarıdan çok hangi etkinlikleri isteyerek yaptığına odaklanması** kritik ipucudur. Bu durum, bireyin bir etkinliğe yönelmesini belirleyen temel unsurun **o etkinliğe karşı duyduğu ilgi** olduğunu gösterir. Dolayısıyla Elif'in meslek seçimini belirgin biçimde etkileyen faktör **ilgidir**. **Doğru cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğinde belirtilen yetenek, bireyin bir işi yapabilme kapasitesini ifade eder. Elif'in akademik olarak başarılı olması yeteneğinin yüksek olduğunu gösterir; ancak seçimlerinde belirleyici olan bu değildir.

B seçeneğinde yer verilen akademik başarı, bireyin derslerde gösterdiği performansı ifade eder. Soruda Elif'in başarısının yüksek olduğu belirtilmesine rağmen tercihlerini bu doğrultuda yapmadığı görülmektedir.

D seçeneğinde söz edilen öz-yeterlik, bireyin belirli bir işi başarabileceğine ilişkin inancıdır. Soruda Elif'in başarabileceğine dair inancından çok, yapmak isteyip istememesi ön plandadır.

E seçeneğinde ifade edilen değer, bireyin yaşamda neyi önemli ve anlamlı bulduğunu gösterir. Soruda vurgulanan ise anlamdan ziyade **hoşlanma ve yönelme** durumudur.

Cevap: C

10. Bu soruda Mehmet'in durumu incelendiğinde **"sayısal derslerde başarılı olmasına rağmen bu alanlarda ilerlemenin zor olacağını düşünmesi"**, **"geçmişteki başarısızlıklarını genelleyerek kanıt göstermesi"** ve özellikle **gerçek performansından çok kendi inançlarına göre karar vermesi** belirleyici ipuçlarıdır. Bu durum, bireyin bir alanda başarılı olup olamayacağına dair **kendi yeterliliğine ilişkin inancının** davranışlarını yönlendirdiğini gösterir. Dolayısıyla burada meslek seçimini etkileyen temel faktör **öz yeterlik algısıdır**. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

İlgi: Bireyin hoşlandığı, yapmaktan zevk aldığı ve yönelme eğilimi gösterdiği etkinlikleri ifade eder.

Kişilik özelliği: Bireyin tutarlı davranış örüntülerini, düşünme ve tepki verme biçimlerini kapsayan genel özellikler bütünüdür.

Kariyer olgunluğu: Bireyin gelişim dönemine uygun olarak mesleki kararlar alabilme, plan yapabilme ve kariyer görevlerini yerine getirebilme düzeyini ifade eder.

Akademik başarı: Bireyin eğitim sürecinde derslere ilişkin performansını ve elde ettiği başarı düzeyini ifade eder.

Cevap: B

11. Bu soruda Ahmet'in meslek seçiminde öne çıkan nokta, **"gelir düzeyi yüksek seçenekleri özellikle ön plana çıkarması"**, **"ekonomik güvenceyi vazgeçilmez görmesi"** ve **daha az gelir getiren alanları bu nedenle dışlamasıdır**. Bu durum, bireyin kararlarını yönlendiren temel unsurun ekonomik güvenlik gibi karşılanması gereken gereksinimler olduğunu gösterir. Dolayısıyla Ahmet'in meslek seçiminde baskın olan faktör **ihtiyaçtır**. **Doğru cevap C seçeneğidir.**

İlgi: Bireyin hoşlandığı ve yönelme eğilimi gösterdiği etkinlikleri ifade eder.

Kişilik: Bireyin tutarlı davranış, duygu ve düşünce örüntülerinden oluşan özellikler bütünüdür.

Öz-yeterlik: Bireyin belirli bir alanda başarılı olabileceğine ilişkin kendi kapasitesine yönelik inancını ifade eder.

Kariyer olgunluğu: Bireyin gelişim dönemine uygun biçimde mesleki kararlar alabilme ve kariyer planlama becerisini ifade eder.

Cevap: C

12. Bu soruda Derya'nın meslekleri değerlendirirken **"kendime yakıştıramıyorum"** ifadesini kullanması ve **meslek rollerini kendisiyle örtüştürmemesi**, ayrıca süreç içinde **kendi algısının meslekleri değerlendirme biçimini belirlemesi** belirleyici ipuçlarıdır. Bu durum, bireyin kendine ilişkin algısının (kim olduğu, neye uygun olduğu) meslek seçiminde yönlendirici olduğunu gösterir. Dolayısıyla meslek seçimini etkileyen temel faktör **benlik kavramıdır**. **Doğru cevap A seçeneğidir.**

İlgi: Bireyin hoşlandığı, keyif aldığı ve yönelme eğilimi gösterdiği etkinlikleri ifade eder.

Tutum: Bireyin bir nesneye, duruma ya da mesleğe karşı geliştirdiği öğrenilmiş eğilim ve değerlendirme biçimidir.

Değer: Bireyin yaşamında neyi önemli, anlamlı ve öncelikli gördüğünü belirleyen inançlar bütünüdür.

Yetenek: Bireyin belirli bir alanda öğrenme ve performans gösterme kapasitesini ifade eder.

Cevap: A

13. Bu soruda Şirin'in **"yalnızca ilgi ve becerileriyle sınırlı kalmayıp"**, **mesleklerin toplumsal statüsü, ekonomik getirisi ve yaşam biçimini de dikkate alması** kritik ipuçlarıdır. Eli Ginzberg'in mesleki gelişim kuramına göre 11–17 yaş aralığını kapsayan **geçici dönem** üç alt evreden oluşur: **ilgi (11–12 yaş), yetenek (13–14 yaş) ve değer (15–16 yaş) dönemleri**. Şirin'in **statü, gelir ve yaşam biçimi gibi ölçütleri değerlendirmesi**, meslekleri değerler üzerinden ele aldığını gösterir ve bu durum **değer dönemine (15–16 yaş)** karşılık gelir. **Doğru cevap C seçeneğidir.**

İlgi dönemi: Yaklaşık 11–12 yaş aralığında görülür. Birey meslekleri yalnızca hoşlanma ve hoşlanmama ölçütüne göre değerlendirir.

Yetenek dönemi: Yaklaşık 13–14 yaş aralığını kapsar. Birey meslekleri kendi becerileri ve yapabilirliği açısından değerlendirmeye başlar.

Geçiş dönemi: Geçici dönem ile gerçekçi dönem arasında yer alır; birey daha gerçekçi değerlendirmelere yönelmeye başlar.

Belirleme: Gerçekçi dönemin bir aşamasıdır. Birey meslek seçeneklerini daraltır ve daha kesin kararlar vermeye yönelir.

Cevap: C

14. Bu soruda Burak'ın "farklı meslek seçeneklerini değerlendirmesine rağmen karar **verememesi"**, **"mesleklerle ilgili bilgi edinmeyi ertelemesi"** ve özellikle **kariyerle ilgili gelişimsel görevleri yerine getirmekte güçlük yaşaması** belirleyici ipuçlarıdır. Bu durum, bireyin yaşına uygun biçimde mesleki kararlar alabilme, plan yapabilme ve gerekli görevleri yerine getirebilme düzeyini ifade eden **kariyer olgunluğu** kavramıyla açıklanır. Burak'ın yaşadığı güçlük, kariyer gelişim görevlerini yerine getirme düzeyinin yetersiz olduğunu gösterir. **Doğru cevap D seçeneğidir.**

Öz-yeterlik: Bireyin belirli bir alanda başarılı olabileceğine ilişkin kendi kapasitesine yönelik inancını ifade eder.

İlgi: Bireyin hoşlandığı, keyif aldığı ve yönelme eğilimi gösterdiği etkinlikleri ifade eder.

Kişilik: Bireyin tutarlı davranış, duygu ve düşünce örüntülerinden oluşan özellikler bütünüdür.

Tutum: Bireyin bir mesleğe ya da duruma yönelik geliştirdiği öğrenilmiş eğilim ve değerlendirme biçimidir.

Cevap: D

15. Bu soruda Selim'in **"insanlara doğrudan yardım etmenin vazgeçilmez olması"**, **"duygusal yakınlık kuramadığında doyumsuzluk yaşaması"** ve özellikle bu yönelimin **erken yaşantılardaki doyum örüntüleriyle ilişkilendirilmesi** belirleyici ipuçlarıdır. Ann Roe'nun kuramına göre bireyin çocukluk döneminde yeterince doyurulamayan gereksinimleri, ileriki yaşamda meslek seçiminde telafi edilmeye çalışılır. Bu nedenle Selim'in insanlara yakınlık kurabileceği mesleklere yönelmesi, **doyurulmamış psikolojik gereksinimlerin** etkisini gösterir. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

Toplumsal beklentiler: Bireyin ailesi, çevresi ve toplum tarafından yönlendirilen beklentilere göre meslek seçimini şekillendirmesini ifade eder.

Mesleki değerler: Bireyin meslekten ne beklediğini (gelir, statü, yardım etme, bağımsızlık gibi) belirleyen önceliklerdir.

Akademik başarı düzeyi: Bireyin eğitim sürecindeki performansını ve derslerdeki başarısını ifade eder.

Mesleki karar verme becerisi: Bireyin meslek seçeneklerini değerlendirme, karşılaştırma ve uygun seçim yapabilme yeterliğini ifade eder.

Cevap: B

1. Bu soruda belirleyici nokta, Alev'in meslek seçiminde **performans gösterebileceği alanlardan çok meslekten ne beklediğine odaklanmasıdır.** Topluma katkı, anlam bulma ve çalışma düzeni gibi ölçütleri önceliklendirmesi; hatta gelir ve statüyü geri plana atabilmesi, meslekten beklentileri ifade eden **mesleki değerler** kavramına karşılık gelir. **Cevap D seçeneğidir.**

Yetenek: Öğrenme gücü ve bir işi diğerlerine göre daha hızlı ve başarılı yapabilme kapasitesidir; Alev'in sayısal alandaki başarısı bunu gösterir ancak tercihlerini belirleyen unsur bu değildir.

İlgi: Bireyin hoşlandığı etkinliklere yönelimidir; burada vurgu hoşlanmadan çok meslekten beklentilere yöneliktir.

Öz yeterlik algısı: Bireyin bir işi başarabileceğine ilişkin inancıdır; Alev bu inanca sahip olsa da seçimlerini buna göre yapmamaktadır.

Kariyer olgunluğu: Bireyin yaşına uygun karar verme ve planlama düzeyidir; Alev'in sorunu karar verememe değil, değerlerine göre tercih yapmasıdır.

Cevap: D

2. Hande'nin gelişimsel özellikleri incelendiğinde; okul öncesinde **meslekleri oyun yoluyla denemesi (rol oynama)**, ilkokulda **ilgi ve hoşlanma farkındalığı geliştirmesi** ve **benlik algısının şekillenmesi**, ancak henüz gerçekçi ve kalıcı bir meslek kararı vermemesi dikkat çekmektedir. Bu özellikler, Donald Super'in kuramında 0–14 yaş aralığını kapsayan **büyüme dönemi**nin tipik özellikleridir. Bu evrede birey benlik kavramını geliştirir ve mesleklere yönelik ilk farkındalıklarını kazanır. **Cevap B seçeneğidir.**

Araştırma dönemi: 15–24 yaş aralığında bireyin meslekleri denediği ve geçici seçimler yaptığı dönemdir; Hande bu aşamada değildir.

Yerleşme dönemi: 25–44 yaş aralığında bireyin bir mesleğe yerleşip ilerleme sağladığı dönemdir.

Koruma dönemi: 45–64 yaş aralığında mevcut mesleki konumu sürdürme çabası öne çıkar.

Çöküş dönemi: 65 yaş ve sonrasında işten çekilme ve emeklilik sürecini kapsar.

Cevap: B

3. Ekin'in kendini ifade etmeye önem vermesi, resim-yazı-müzik gibi alanlarda kendini özgür hissetmesi, estetik duyarlılığının yüksek olması ve katı kurallardan hoşlanmaması; **yaratıcılık, özgürlük ve estetik yönelimi** vurgular. Bu özellikler, Holland'ın kuramında **artistik tip** ile örtüşür. Artistik tipte bireyler yapılandırılmamış, yaratıcı ve estetik yönü olan mesleklere yönelir. Seçenekler içinde bu özelliklere en uygun meslek iç mimarlıktır. **Cevap B seçeneğidir.**

Muhasebeci: Düzen, kurallar ve sayısal işlemler ön plandadır; artistik özelliklerle uyumlu değildir.

Banka memuru: Rutin, yapılandırılmış ve kurallı iş ortamı içerir; yaratıcılık sınırlıdır.

Lojistik uzmanı: Planlama, organizasyon ve sistematik çalışma gerektirir; artistik özelliklerle örtüşmez.

İnsan kaynakları uzmanı: Daha çok sosyal etkileşim ve organizasyon becerileri gerektirir; artistik yön baskın değildir.

Cevap: B

4. Ann Roe'nun mesleki kariyer yaklaşımına göre meslekler, bireyin yönelimine bağlı olarak iki temel grupta ele alınır: **insanlara yönelik meslekler** (insanlarla etkileşim, yardım etme, iletişim kurma gibi süreçleri içeren alanlar) ve **insanlara yönelik olmayan meslekler** (nesnelerle, makinelerle ya da soyut sistemlerle çalışmayı içeren alanlar). Bu ayrım, bireyin çocukluk yaşantılarıyla gelişen ihtiyaç yönelimleriyle ilişkilidir. Yıldız'ın "insanlarla çalışmak" ile "nesneler ve soyut sistemlerle çalışmak" arasında net bir ayrım yapması, doğrudan bu sınıflamaya karşılık gelmektedir. **Cevap E seçeneğidir.**

Mesleklerin gelişim evreleri: Roe'nun kuramı gelişim dönemlerinden çok mesleklerin yönelim temelli sınıflandırılmasına odaklanır.

Mesleklerin eğitim süresi: Eğitim düzeyi bu kuramın temel ayırt edici boyutu değildir.

Mesleklerin toplumsal statüsü: Statü, Roe'nun sınıflamasında merkezi bir ölçüt değildir.

Mesleklerin ekonomik getirisi: Gelir düzeyi kuramın açıklayıcı boyutlarından biri değildir.

Cevap: E

5. Fatoş'un arkadaşlarıyla yaşanan sorunlarda başvurulan kişi olması, akran desteğine gönüllü katılması, insanları dinlemeyi ve onlarla bire bir iletişim kurmayı sevmesi; **yardım etme, kişilerarası ilişki kurma ve iletişim odaklı olma** özelliklerini göstermektedir. Bu özellikler Holland'ın kuramında **sosyal tip** ile örtüşür. Sosyal tipte bireyler insanlarla çalışmayı, yardım etmeyi ve rehberlik etmeyi tercih eder. **Cevap B seçeneğidir.**

Gerçekçi tip: Daha çok araçlar, makineler ve fiziksel etkinliklerle çalışmayı tercih eder; kişilerarası yardım odaklı değildir.

Sanatçı tip: Yaratıcılık ve kendini ifade etme ön plandadır; sosyal yardım ve rehberlik baskın değildir.

Geleneksel tip: Düzen, kurallar ve büro işleri ön plandadır; insanlara yardım etme temel motivasyon değildir.

Aydın (araştırmacı) tip: Analiz, gözlem ve bilimsel düşünme ön plandadır; kişilerarası destek süreçleri baskın değildir.

Cevap: B

6. Can'ın belirli alanlarda **diğerlerine göre daha hızlı öğrenmesi**, **karmaşık problemleri kısa sürede çözebilmesi** ve gösterdiği performansın **aldığı eğitim ve harcadığı çabanın üzerinde olması** vurgulanmaktadır. Buna karşılık bu alanlara yönelik belirgin bir ilgisinin olmaması özellikle belirtilmiştir. Bu durum, bireyin bir işi öğrenme ve yüksek düzeyde yapabilme kapasitesini ifade eden **yetenek** kavramını gösterir. **Cevap E seçeneğidir.**

İlgi: Bireyin hoşlandığı etkinliklere yönelimidir; Can bu alanlara karşı istekli olmadığını belirtmektedir.

Mesleki değerler: Bireyin meslekten beklentilerini (anlam, statü, gelir vb.) ifade eder; soruda bu yönde bir vurgu yoktur.

Öz yeterlik algısı: Bireyin başarabileceğine dair inancıdır; burada vurgulanan inanç değil, fiili performanstır.

Kariyer olgunluğu: Bireyin yaşına uygun karar verme ve planlama düzeyidir; Can'ın problemi karar süreciyle ilgili değildir.

Cevap: E

7. Deniz'in anlatımında meslek seçimini etkileyen değişkenler açıkça verilmiştir: sayısal derslerde yüksek başarı (**yetenek ve akademik başarı**), insanlara yardım etme ve toplumsal fayda sağlama isteği (**mesleki değerler**), ailenin "saygın meslek" beklentisi (**aile etkisi**) ve çevredeki başarılı kişilerin etkisi (**rol model ve sosyal öğrenme**). Ancak **mesleki olgunluk düzeyinin kronolojik yaşla bire bir örtüşmesi** şeklinde bir ifade, Deniz'in anlatımında yer almadığı gibi kuramsal olarak da doğru bir ilişki değildir; mesleki olgunluk yaşla paralel ilerleyebilir fakat bire bir örtüşmek zorunda değildir. **Cevap E seçeneğidir.**

Akademik yetenek ve okul başarısı: Deniz'in sayısal derslerde yüksek başarı göstermesi bu faktörün etkili olduğunu gösterir.

Mesleki değerler ve yaşam amaçları: İnsanlara yardım etme ve toplumsal fayda sağlama isteği bu boyutu yansıtır.

Ailenin beklenti ve yönlendirmesi: Ailenin doktorluk yönündeki beklentisi açıkça belirtilmiştir.

Rol model etkisi ve sosyal öğrenme: Çevresindeki başarılı kişilerin etkilenmesi bu faktörü gösterir.

Cevap: E

8. Yeliz'in çocukluk yaşantısı, Ann Roe'nun kuramında tanımlanan ebeveyn tutumlarıyla birlikte değerlendirilmelidir. Roe, ebeveyn tutumlarını **kabul edici (sevgi ve destek veren, bağımsızlığı teşvik eden)**, **aşırı koruyucu (çocuğu kısıtlayan ve bağımlı kılan)** ve **reddedici (duygusal uzaklık gösteren, ihtiyaçları karşılamayan)** olmak üzere ele alır. Yeliz'in hem desteklenmesi hem de bağımsız hareket etmesine izin verilmesi, doğrudan kabul edici tutuma karşılık gelir. Bu tür yaşantılar bireyin farklı alanlara esnek biçimde yönelmesine zemin hazırlar. **Cevap B seçeneğidir.**

Aşırı koruyucu: Bağımsızlık sınırlandırılır; Yeliz'in deneyimi bunun tersidir.

Reddedici: Duygusal uzaklık ve ihtiyaçların karşılanmaması söz konusudur; burada destekleyici bir ortam vardır.

Baskıcı: Katı kontrol ve yönlendirme ön plandadır; bağımsızlık teşvik edilmez.

İhmal edici: İlgi ve bakım yetersizdir; Yeliz'in yaşantısı bunu yansıtmaz.

Cevap: B

9. Psikolojik danışmanın Pelin'e çeşitli etkinlikleri sunup "bunları yapmaktan ne kadar keyif aldığını" işaretlemesini istemesi, bireyin **hangi etkinliklerden hoşlandığını ve yönelme eğilimi gösterdiğini** belirlemeye yöneliktir. "Yeni bir dil öğrenmek, alet tamir etmek, açık havada vakit geçirmek" gibi maddelere verilen heyecan tepkisi, doğrudan **ilgileri** yansıtır. **Cevap B seçeneğidir.**

Yetenek: Bireyin bir işi ne kadar iyi yapabildiğini gösterir; burada performans değil, hoşlanma düzeyi ölçülmektedir.

Mesleki değer: Bireyin meslekten beklentilerini (anlam, gelir, statü vb.) ifade eder; soruda bu tür beklentiler yoktur.

Kişilik özellikleri: Bireyin genel davranış örüntüleridir; burada belirli etkinliklere yönelik tercih ölçülmektedir.

Akademik başarı: Okul performansını ifade eder; soruda akademik değerlendirme yapılmamaktadır.

Cevap: B

10. Ayşe Hanım'ın özellikleri incelendiğinde; insanlarla birlikte çalışmaktan enerji alması dışa dönük, somut ve gözlemlenebilir bilgilere odaklanması duyumsal, karar verirken ilişkileri ve duyguları esas alması duygu odaklı ve düzenli-planlı çalışmayı önemsemesi yargılayıcı özellikleri gösterir. Bu özelliklerin birleşimi, insanlarla etkileşim içinde olmaktan beslenen, kararlarında empati ve ilişkileri merkeze alan, somut verilere dayalı düşünen ve yaşamını planlı-örgütlü biçimde sürdüren bir kişilik yapısını ifade eder. Bu bütün yapı **dışa dönük / duyumsal / duygu odaklı / yargılayıcı kişilik tipine** karşılık gelir. Bu nedenle **cevap A seçeneğidir.**

İçe dönük / sezgisel / duygu odaklı / algılayıcı: İçe dönük bireyler enerjilerini iç dünyalarından alır; sezgisel olanlar somut verilerden çok anlam ve olasılıklara yönelir; duygu odaklı olanlar ilişkileri esas alır; algılayıcı olanlar ise esnek ve plansız hareket etmeye yatkındır.

Dışa dönük / sezgisel / düşünce odaklı / algılayıcı: Dışa dönük bireyler sosyal etkileşimden beslenir; sezgisel olanlar soyut düşünmeye yönelir; düşünce odaklı olanlar mantık temelli karar verir; algılayıcı olanlar esnek ve spontane davranır.

İçe dönük / duyumsal / düşünce odaklı / yargılayıcı: İçe dönük bireyler içsel süreçlere yönelir; duyumsal olanlar somut gerçeklere odaklanır; düşünce odaklı olanlar nesnellik ve mantığı esas alır; yargılayıcı olanlar planlı ve düzenlidir.

Dışa dönük / duyumsal / düşünce odaklı / algılayıcı: Dışa dönük bireyler sosyal ve hareketlidir; duyumsal olanlar anlık gerçeklere odaklanır; düşünce odaklı olanlar mantıkla karar verir; algılayıcı olanlar esnek ve spontane hareket eder.

Cevap: A

11. Devrim'in yaşantısında birden fazla faktör birlikte etkili görünmektedir: ailesinin meslekleri ve yönlendirmeleri (**aile etkisi**), özel kurslar ve yurt dışı kampları gibi olanaklara erişebilmesi (**sosyoekonomik düzey**) ve kendi ifadesiyle çocuklarla drama çalışmaları yaparken doyum yaşaması (**ilgi**). Bu üç değişken birlikte ele alındığında, Devrim'in kariyer gelişimini hem çevresel hem bireysel boyutta açıklayan doğru kombinasyon ortaya çıkar.

Cevap: D

12. Ceren'in pilotluğu tamamen imkânsız görmemesine rağmen **yaşam tarzı beklentileri (evlilik, çocuk, düzenli yaşam)** nedeniyle geri plana itmesi, Gottfredson'un kuramında **uzlaşma** sürecine karşılık gelir. Uzlaşma, bireyin başlangıçta kendine uygun gördüğü meslekleri; **ulaşılabilirlik, yaşam koşulları, aile beklentileri ve kişisel sınırlılıklar** gibi gerçekliklerle karşılaştırarak yeniden değerlendirmesi ve daha gerçekçi seçeneklere yönelmesidir. Bu süreçte birey ideal tercihinden tamamen vazgeçmeyebilir, ancak onu geri planda tutarak daha uygulanabilir alternatiflere yönelir. **Cevap B seçeneğidir.**

Sınırlandırma: Mesleklerin toplumsal prestij, cinsiyet rolleri gibi ölçütlere göre erken dönemde daraltılmasıdır.

Rol kuramı: Bireyin yaşamındaki farklı rolleri (eş, ebeveyn, çalışan vb.) dengelemesini açıklar.

Kariyer benlik kavramı: Bireyin kendilik algısını meslek seçimine yansıtmasıdır.

Planlı rastlantı: Beklenmedik fırsat ve şansın kariyer seçimindeki rolünü vurgular.

Cevap: B

13. Kariyer danışmanlığı yalnızca meslek seçimiyle sınırlı olmayan; bireyin yaşam boyu kariyer gelişimini, iş yaşamındaki uyum süreçlerini, rol değişimlerini ve psikososyal faktörleri kapsayan geniş bir süreçtir. Bu nedenle kariyer danışmanlığını sadece alan ve meslek seçimine indirgemek kuramsal olarak yanlıştır. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, bireyin ilgi, yetenek, değer ve kişilik özelliklerini belirlemek için ölçme araçları ve yapılandırılmamış tekniklerin kullanılabileceği ifade edilmiştir; bu kariyer danışmanlığının temel uygulamalarındandır.

C seçeneğinde, kariyer danışmanlığının yaşam boyu süren geçişleri ve uyum süreçlerini kapsadığı belirtilmiştir; bu doğru bir ifadedir.

D seçeneğinde, bireyin güçlü yönlerini ve çevresel olanaklarını fark edip kullanmasının hedeflendiği ifade edilmiştir; bu da sürecin önemli amaçlarındandır.

E seçeneğinde, kariyer danışmanlığının etik ilkelere dayalı yürütüldüğü belirtilmiştir; bu doğru bir ilkedir.

Cevap: B

14. Emine Hanım'ın yaşadığı görev değişikliği, kendi isteği dışında ve kurumun yeniden yapılandırılması gibi dışsal bir durum sonucu gerçekleşmiştir. Bu nedenle süreç **beklenmeyen** (bireyin öngörmediği ve planlamadığı), **olaylı** (belirli bir dışsal olaya bağlı olarak ortaya çıkan) ve **gönülsüz** (bireyin isteği dışında gerçekleşen) bir kariyer geçişidir. **Cevap E seçeneğidir.**

Beklenen: Bireyin gelişim süreci içinde öngörülebilen ve planlanabilen kariyer değişimleridir.

Olaysız: Belirli bir olay ya da kırılma olmadan, gelişimsel süreç içinde gerçekleşen geçişlerdir.

Gönüllü: Bireyin kendi isteği doğrultusunda gerçekleşen kariyer değişimleridir.

Cevap: E

15. Can Bey'in özellikleri incelendiğinde; **yalnız başına çalışırken daha üretken olması** içe dönük, **yeni fikirler ve olasılıklar üzerinde düşünmeyi sevmesi** sezgisel, **kararlarında kişisel değerlerinin etkili olması** duygu odaklı ve **katı planlardan kaçınıp süreci akışına bırakması** algılayıcı özellikleri gösterir. Bu özelliklerin birleşimi, iç dünyasına yönelen, soyut ve olasılık temelli düşünen, kararlarında değer ve anlamı merkeze alan ve esnek–spontane hareket eden bir kişilik yapısını ifade eder. Bu bütün yapı **içe dönük / sezgisel / duygu odaklı / algılayıcı kişilik tipine** karşılık gelir. **Cevap B seçeneğidir.**

Dışa dönük / duyumsal / duygu odaklı / yargılayıcı: Dışa dönük; sosyal etkileşimden beslenir. Duyumsal; somut gerçeklere odaklanır. Duygu odaklı; ilişkileri esas alır. Yargılayıcı; planlı ve düzenlidir.

İçe dönük / duyumsal / düşünce odaklı / algılayıcı: İçe dönük; içsel süreçlere yönelir. Duyumsal; somut verilere dayanır. Düşünce odaklı; mantık temelli karar verir. Algılayıcı; esnek ve spontane hareket eder.

Dışa dönük / sezgisel / düşünce odaklı / yargılayıcı: Dışa dönük; sosyal ve dışa yöneliktir. Sezgisel; soyut düşünür. Düşünce odaklı; mantığı esas alır. Yargılayıcı; planlı ve yapılandırılmıştır.

İçe dönük / sezgisel / düşünce odaklı / yargılayıcı: İçe dönük; iç dünyaya yönelir. Sezgisel; olasılıklara odaklanır. Düşünce odaklı; mantık temellidir. Yargılayıcı; planlı ve düzenlidir.

Cevap: B

1. Seray'ın özellikleri incelendiğinde; düzenli ve planlı ortamlarda verimli olması, işlerin önceden tanımlı ve sınırlarının net olmasını tercih etmesi, evrak düzenleme, kayıt tutma ve takip gerektiren görevlerde kendini başarılı bulması ve belirsizlikten kaçınması **geleneksel tip** özelliklerini yansıtır. Geleneksel tipte bireyler yapılandırılmış, kurallı ve düzenli ortamlarda çalışmayı tercih eder; ayrıntıya dikkat eder, sistemli ve organize çalışır, veri düzenleme ve büro işlerinde başarılıdır ve belirsizlikten kaçınma eğilimi gösterir. Bu özelliklere en uygun meslek büro memurluğudur. **Cevap A seçeneğidir.**

Grafik tasarımcı: Yaratıcılık, özgünlük ve estetik ön plandadır; bu meslek sanatçı tip ile ilişkilidir.

Satış yöneticisi: İnsanları etkileme, ikna etme ve liderlik becerileri gerektirir; bu meslek girişimci tip ile ilişkilidir.

Gazeteci: Araştırma, analiz etme ve bilgiye ulaşma süreçleri ön plandadır; bu meslek araştırmacı tip ile ilişkilidir.

Drama eğitmeni: Kendini ifade etme, yaratıcılık ve sahneleme ön plandadır; bu meslek sanatçı tip ile ilişkilidir.

Cevap: A

2. Öğrencinin "insanlarla iletişim kurmayı seviyorum, kendimi ifade etmede iyiyim" gibi özelliklerinden yola çıkarak psikolojik danışmanlığı kendine uygun görmesi, **benlik algısını mesleğe yansıtmasıdır**. Bu durum, meslek seçimini bireyin benlik kavramının bir ifadesi olarak ele alan Super'in kuramıyla açıklanır. Super'e göre birey "ben kimim?" sorusuna verdiği yanıt doğrultusunda meslek seçer; kariyer gelişimi yaşam boyu sürer ve birey farklı yaşam rollerini (öğrenci, çalışan, aile üyesi vb.) dengeleyerek kariyerini şekillendirir. **Cevap E seçeneğidir.**

O'Hara ve Tiedeman: Kariyer gelişimini bir **kimlik gelişimi ve karar verme süreci** olarak ele alır. Süreç "ayrıştırma" (seçenekleri değerlendirme) ve "bütünleştirme" (kararı benlikle uyumlu hale getirme) aşamalarından oluşur. Ayrıca bekleme–hazırlık ve uygulama–uyum dönemleri vurgulanır.

Roe: Meslek seçimini **çocukluk yaşantıları ve ebeveyn tutumları** ile açıklar. Kabul edici, aşırı koruyucu ve reddedici tutumlar bireyin insanlara yönelik ya da olmayan mesleklere yönelmesini etkiler.

Ginzberg ve arkadaşları: Meslek seçimini **gelişimsel dönemler** halinde ele alır: fantezi, deneme ve gerçekçi dönem. Birey zamanla daha gerçekçi seçimlere yönelir.

Parsons: Meslek seçimini **özellik–faktör yaklaşımı** ile açıklar. Bireyin ilgi, yetenek ve özellikleri ile mesleklerin gerekliliklerinin **bilimsel ve sistematik biçimde eşleştirilmesi** esastır.

Cevap: E

3. Serap'ın üniversiteyi kazandıktan sonra hem eğitimine devam etmesi hem de mesleğin çalışma koşulları, iş olanakları ve gerçek yaşam gerekliliklerini **daha gerçekçi biçimde değerlendirmeye başlaması**, Super'in **araştırma (14–24 yaş)** evresi içinde yer alan bir alt basamağı gösterir. Bu evrede alt basamaklar; **deneme (14–18 yaş)**, **geçiş (19–21 yaş)** ve **sınama ve izleme (22–24 yaş)** şeklindedir.

Serap'ın içinde bulunduğu durum özellikle **"akademik eğitim ile meslek yaşamı arasındaki ilişkiyi fark etme" ve "gerçekçi değerlendirme yapma"** vurgularını içerir. Bu özellikler, bireyin belirli bir meslek alanına yönelip bu alana hazırlık sürecine girdiği, benlik kavramını uygulamaya koymaya başladığı **geçiş basamağı (19–21 yaş)** ile örtüşür. Bu basamakta birey artık daha gerçekçi düşünür ve eğitim–meslek bağlantısını kurar. Bu nedenle **cevap E seçeneğidir.**

Hayal basamağı (4–10 yaş): Meslekler hayal ve oyun düzeyinde ele alınır.

İlgi basamağı (11–12 yaş): Hoşlanılan etkinlikler belirleyicidir.

Geçici (deneme) basamağı (14–18 yaş): Seçimler yapılır ancak değişkendir ve deneme niteliğindedir.

Sınama ve izleme basamağı (22–24 yaş): Birey işe girer ve seçtiği mesleği doğrudan uygulayarak test eder.

Cevap: E

4. Hasan, meslek seçimini yalnızca ilgi ve becerilerine değil, **çocukluk döneminde eksik kalan duygusal gereksinimlerini fark ederek bunları karşılamaya yönelmesine** dayandırmaktadır. Ann Roe'nun kuramına göre bireyler, erken yaşantılarında doyurulamayan ihtiyaçlarını meslek seçimleri aracılığıyla telafi etmeye çalışırlar. Hasan'ın bu farkındalığı, mesleği bir **psikolojik doyum sağlama aracı** olarak gördüğünü gösterir. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

A) **Mesleki kararlılık:** Meslek seçiminde kararın sürekliliği ve istikrarını ifade eder. Hasan'ın vurgusu kararın istikrarına değil, kararın dayandığı duygusal ihtiyaçlara yöneliktir.

C) **Sosyal öğrenme:** Meslek seçiminde model alma ve çevresel etkilerle öğrenmeyi ifade eder. Hasan çevresel öğrenmeden değil, içsel ihtiyaçlarından söz etmektedir.

D) **Kariyer uyumu:** Meslek ile birey özellikleri arasındaki uygunluğu ifade eder. Hasan'ın durumu uyumdan değil, ihtiyaç temelli yönelimden kaynaklanmaktadır.

E) **Mesleki yetkinlik:** Bireyin mesleği yapabilme kapasitesini ifade eder. Hasan becerilerinden çok duygusal gereksinimlerini temel almaktadır.

Cevap: B

5. Kerem, kendi **akademik özellikleri** (sözel alanda yetersizlik, sayısal alanda güçlülük) ile **ekonomik gerçekliği** (sınırlı aile geliri) arasında uyumsuz bir hedef belirlemiştir. Kariyer danışmanlığında temel amaç, bireyin **kendini** (ilgi, yetenek, değer) ve **çevresel koşullarını** (ekonomik durum, eğitim süresi, fırsatlar) birlikte değerlendirerek **gerçekçi kararlar** almasına yardımcı olmaktır. Bu nedenle danışmanın öncelikli görevi Kerem'in bu değişkenleri **birlikte değerlendirmesini sağlamak** olmalıdır. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, danışmanın **aileyi ikna etmesi** vurgulanmaktadır; bu durum danışanın **karar sürecine dış müdahale** içerir ve kariyer danışmanlığının danışan merkezli yapısına uygun değildir.

C seçeneğinde, danışanın **hedefinden vazgeçirilmesi** amaçlanmaktadır; bu yaklaşım **yönlendiricidir** ve danışanın özerkliğini zedeler.

D seçeneğinde, **ders çalışma becerileri**ne odaklanılmıştır; bu akademik destek kapsamındadır ancak temel sorun **kariyer kararı verme** sürecidir.

E seçeneğinde, yalnızca **puan temelli tercih** vurgulanmıştır; bu yaklaşım bireyin **çok boyutlu değerlendirilmesini** göz ardı eder.

Cevap: B

6. Esra'nın birinci durumda **zor görevleri bile başarabileceğine inanması**, öz-yeterliğin **düzey** boyutunu gösterir; çünkü düzey, bireyin **hangi zorluk derecesindeki görevleri başarabileceğine ilişkin inancını** ifade eder. İkinci durumda ise, çevresel telkinlere rağmen bu inancı **sürdürmesi**, öz-yeterliğin **güç** boyutuna karşılık gelir; çünkü güç, bu inancın **engel ve baskılara rağmen ne kadar kararlı biçimde devam ettirildiği** ile ilgilidir. Bu boyutlar, Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı kapsamında, Albert Bandura'nın öz yeterlik kavramına dayalı olarak ele alınmaktadır. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, **düzey** ve **genellik** verilmiştir. **Genellik**, yetkinlik inancının **farklı alanlara yayılmasıdır**; Esra'nın durumunda alan çeşitliliği değil, **görev zorluğu** vurgulanmaktadır.

C seçeneğinde, **genellik** ve **güç** verilmiştir. İlk durumda **alanlar arası yayılım** yoktur; Esra'nın inancı belirli bir alandaki **zor görevleri başarma düzeyi** ile ilgilidir.

D seçeneğinde, **güç** ve **genellik** verilmiştir. İlk durum **direnç ve kararlılık** değil, **zorluk düzeyine ilişkin inanç**tır.

E seçeneğinde, **genellik** ve **düzey** verilmiştir. İkinci durumda **alan çeşitliliği** değil, **inancın sürdürülmesi (güç)** söz konusudur.

Cevap: B

7. Araştırmada öğrencilerin, özellikle kız öğrencilerin, bazı meslekleri **toplumsal cinsiyet kalıp yargıları nedeniyle daha en baştan değerlendirme dışı bırakmaları**, Linda Gottfredson'un kuramında yer alan **sınırlandırma sürecine** karşılık gelir. Bu süreçte bireyler, meslekleri **ilgi ve yeteneklerinden bağımsız olarak** toplumsal olarak uygun görülen kategorilere göre daraltır ve bazı seçenekleri bilişsel olarak eler. Bu nedenle araştırma bulguları, meslek seçiminin **erken gelişen toplumsal kategoriler doğrultusunda seçeneklerin dışlanmasıyla başladığını** vurgulayan varsayımı desteklemektedir. **Cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğinde, meslek seçimi **kişilik tipi–çevre uyumu** ile açıklanır. Bu yaklaşım John Holland'a aittir. Soruda kişilik uyumu değil, **toplumsal sınırlama** vurgulanmaktadır.

C seçeneğinde, mesleklerin **ekonomik getiriye göre sıralanması** ifade edilir. Araştırmada ekonomik kazanç değil, **toplumsal uygunluk algısı** belirleyicidir.

D seçeneğinde, mesleki gelişim **yaşam boyu rollerin değişimi** ile açıklanır. Bu yaklaşım Donald Super'a aittir. Soruda gelişimsel süreç değil, **erken bilişsel eleme** vardır.

E seçeneğinde, meslek seçimi **bilinçdışı çatışmaların yansıması** olarak ele alınır. Bu açıklama Ann Roe'ya dayanır. Soruda psikodinamik süreç değil, **toplumsal kategorilere dayalı dışlama** söz konusudur.

Cevap: A

8. Kariyer danışmanlığı sürecinde bireyin meslek seçimi ve karar verme süreci, yalnızca tek bir değişkene değil; **kişisel, sosyal ve ekonomik boyutların birlikte değerlendirilmesine** dayanır. Bu bağlamda bireyin hem **yaşam rolleriyle uyum**, hem **ekonomik gerçeklikler**, hem de **meslekte ilerleme olanakları** gibi çok boyutlu faktörleri dikkate alması beklenir. **Cevap E seçeneğidir.**

I. **öncül:** Seçilen mesleğin **yaşam rolleriyle uyumu**, bireyin iş, aile ve sosyal roller arasında denge kurabilmesi açısından temel bir kariyer değişkenidir.

II. **öncül:** Mesleğin **ekonomik getiri ve iş güvencesi**, bireyin yaşamını sürdürebilmesi ve mesleki doyumunu etkileyen önemli çevresel faktörlerdendir.

III. **öncül:** Meslekte **yükselme ve gelişim olanakları**, bireyin uzun vadeli kariyer planlamasında ve kendini gerçekleştirmesinde belirleyici rol oynar.

Cevap: E

9. Derya Hanım'ın ekip çalışmalarında **aktif rol almayı sevmesi dışa dönüklük**, yeni fikirler üretmekten ve olasılıkları tartışmaktan keyif alması **sezgisel**, karar alırken insan ilişkileri ve değerleri temel alması **duygu odaklı**, süreci planlı ve kesin kurallara bağlamak yerine akışına bırakmayı tercih etmesi ise **algılayıcı** özelliğe karşılık gelir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde Derya Hanım'ın kişilik tipi **dışa dönük / sezgisel / duygu odaklı / algılayıcı**dır. **Cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğinde, **içe dönük** ve **düşünce odaklı** özellikler verilmiştir. Derya Hanım sosyal ve etkileşim odaklıdır. Kararlarını mantık yerine **değerler üzerinden** verir.

B seçeneğinde, **duyumsal** ve **argılayıcı** özellikler yer alır. Derya Hanım **olasılıklar ve yeni fikirler** üzerine odaklanır. Ayrıca süreci **katı planlara bağlamaz**.

C seçeneğinde, **içe dönük** ve **duyumsal** özellikler vardır. Derya Hanım hem **dışa dönük** hem de **sezgisel** özellik göstermektedir.

E seçeneğinde, **düşünce odaklı** ve **yargılayıcı** özellikler bulunur. Derya Hanım kararlarını **insan ilişkileri ve değerler** üzerinden verir. Ayrıca **esnek ve akışa açık** bir yaklaşım sergiler.

Cevap: D

10. Soruda Selin'in üniversite eğitimini tamamladıktan sonra çalışmaya başladığı, ancak evlendikten sonra iş yaşamından vazgeçerek ev işleri ve aile yaşamına yöneldiği görülmektedir. Bu durum, Super'in tanımladığı geleneksel kariyer örüntüsünün temel özelliğidir. Geleneksel kariyer örüntüsünde kadın, lise veya üniversite eğitiminden sonra işe girer; ancak evlendikten sonra iş yaşamından çekilip ev işleriyle ilgilenmeye başlar.

Kararlı çalışma kariyer örüntüsü, bireyin eğitim sonrası işe başlayıp emekli oluncaya kadar sürekli çalışmasını ifade eder.

Çift yol kariyer örüntüsü, bireyin yaşamı boyunca hem ev işleri hem çalışma rollerini birlikte sürdürmesini içerir.

Kesintili kariyer örüntüsü, bireyin çalışmaya başladıktan sonra iş yaşamına ara verip çocuklar büyüdükten sonra yeniden kariyerine dönmesini ifade eder.

Kararlı olmayan kariyer örüntüsü, işten ayrılma ve yeniden işe başlamaların tekrar tekrar yaşanmasıyla ilişkilidir.

Cevap: C

11. Kemal Bey'in **ekiplerle sürekli iletişim hâlinde olmayı sevmesi dışa dönüklük**, karar verirken **ölçülebilir veriler ve somut sonuçlara dayanması duyumsal**, **mantıksal analizler kullanması düşünce odaklı**, işleri **zaman çizelgelerine göre net biçimde planlaması** ise **yargılayıcı** özelliğe karşılık gelir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde Kemal Bey'in kişilik tipi **dışa dönük / duyumsal / düşünce odaklı / yargılayıcı**dır. **Cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğinde, **içe dönük** ve **duygu odaklı** özellikler verilmiştir. Kemal Bey **sosyal etkileşimden kaçınmaz**. Kararlarını **mantıkla verir**.

B seçeneğinde, **sezgisel** ve **duygu odaklı** özellikler vardır. Kemal Bey **somut verilerle hareket eder**. Kararlarında **duygular değil analiz** etkilidir.

D seçeneğinde, **içe dönük** ve **algılayıcı** özellikler yer alır. Kemal Bey **dışa dönük** ve **planlıdır**.

E seçeneğinde, **sezgisel** özelliği vardır. Kemal Bey **soyut olasılıklar yerine somut verilere** odaklanmaktadır.

Cevap: C

12. Zeynep Hanım'ın kariyer danışmanlığını yalnızca **sınav puanları ve tercih listeleriyle sınırlaması**, öğrencilerin **ilgi, değer, yaşam rolleri ve gelecek beklentilerini dışlaması**, kariyer danışmanlığını **çok boyutlu ve gelişimsel bir süreç olmaktan çıkarıp dar bir tercih yapma sürecine indirgemektedir**. Bu yaklaşım, kariyer danışmanlığının yalnızca **sınav sonuçları ve tercih listeleri üzerinden yürütülen bir süreç olduğu** yönündeki miti yansıtır ve **bu anlayış doğru değildir**. **Cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğinde, kariyer danışmanlığı **yaşam boyu gelişimsel süreç** olarak tanımlanır. Bu ifade doğru bir ilkedir ve verilen durumla çelişir.

C seçeneğinde, kariyer gelişiminin **çevresel faktörlerden bağımsız** ele alınması vurgulanır. Soruda bu yönde bir vurgu yoktur.

D seçeneğinde, **yaşam rollerinin etkileşimi**nin dikkate alınması gerektiği belirtilir. Bu da doğru bir yaklaşımdır ancak sorudaki indirgemeci tutumu yansıtmaz.

E seçeneğinde, bireyin **kendi kariyerini yapılandırması** vurgulanır. Bu da kariyer danışmanlığının temel amaçlarındandır ve verilen durumla örtüşmez.

Cevap: A

13. Kenan'ın **kuralların belirli olduğu ortamlarda kendini güvende hissetmesi**, **plansızlıktan rahatsız olması**, **düzenli ve yapılandırılmış işleri tercih etmesi** ve **belirsizlikten kaçınması**, Holland'a göre **geleneksel tip** ile örtüşmektedir. Bu tip bireyler **kural, düzen ve planlı çalışma** gerektiren işlerde daha etkilidir. **Cevap E seçeneğidir.**

Sanatçı tip: Yaratıcılık, özgünlük ve esneklik ön plandadır. Yapılandırılmamış ortamları tercih eder, kurallara bağlılık düşüktür.

Girişimci tip: Liderlik, ikna ve risk alma özellikleri belirgindir. **İnsanları yönlendirme** ve sosyal etkileşim ön plandadır.

Sosyal tip: İnsanlarla etkileşim ve yardım etme isteği baskındır. Eğitim ve danışma gibi insan odaklı alanlara yönelir.

Gerçekçi tip: Fiziksel güç, mekanik beceriler ve somut işler öne çıkar. Açık hava ve teknik faaliyetler tercih edilir.

Cevap: E

14. Mesut'un 20 yaşında olması ve meslek tercihini artık yalnızca ilgi ve değerlerine göre değil; **eğitim süresi, çalışma koşulları ve gerçek yaşam beklentileri gibi somut ölçütleri dikkate alarak değerlendirmesi**, **Donald Super**'in kuramında **araştırma dönemi (14–24 yaş)** içindeki **geçiş dönemi (18–21 yaş)** ile örtüşmektedir. Bu basamakta birey, **gerçekçi faktörleri dikkate alarak kararlarını somutlaştırır** ve eğitim ya da işe yönelir. **Cevap D seçeneğidir.**

Geçici (deneme) dönem: (14–17 yaş) **İlgi, değer ve ihtiyaçlara göre geçici denemeler** yapılır; kararlar henüz **kesin ve gerçekçi değildir**.

İlgi basamağı: (11–12 yaş) Birey meslekleri **hoşlanma ve ilgi düzeyine göre** değerlendirir.

Yetenek basamağı: (13–14 yaş) Birey **kendi kapasitesini ve başarabileceği işleri fark etmeye** başlar.

Sınama dönemi: (22–24 yaş) Birey seçtiği alanı **uygulamada test eder ve ilk işe yerleşir**.

Cevap: D

15. Selen'in çocuklukta **aşırı korunup yönlendirilmesi** ve **bağımsız karar verme fırsatının sınırlı olması**, **Ann Roe**'nun kuramında aşırı koruyucu ebeveyn tutumuna karşılık gelir. Roe'ya göre çocuklukta yaşanan ebeveyn tutumları, bireyin **psikolojik ihtiyaç örüntülerini** şekillendirir ve meslek seçimi bu ihtiyaçların doyurulmasına hizmet eder. Aşırı koruyucu ortamlarda yetişen bireyler, **bağımlılık, onay ve yakınlık ihtiyacı** geliştirir ve bu ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri **insanlarla yoğun etkileşim içeren mesleklere** yönelirler. Selen'in yetişkinlikte bu tür meslekleri tercih etmesi bu durumla açıklanır. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, mesleklerin **nesne ve veri odaklı olması** vurgulanır. Bu tür mesleklerde **kişilerarası etkileşim sınırlıdır**.

C seçeneğinde, **soyut düşünme gerektiren** meslekler ifade edilir. Bu durum **bilişsel süreçlere** odaklanır, kişilerarası ihtiyaçları açıklamaz.

D seçeneğinde, **yüksek teknik beceri gerektiren** meslekler yer alır. Bu mesleklerde **uzmanlık ön plandadır**, insan ilişkileri ikincildir.

E seçeneğinde, **fiziksel dayanıklılık gerektiren** meslekler belirtilir. Bu durum **bedensel güçle ilgilidir**, kişilerarası yönelim içermez.

Cevap: B

1. Soruda Zehra'nın yaşamı boyunca ev işleri ve çalışma rollerini birlikte sürdürdüğü görülmektedir. Özellikle evlendikten ve çocuk sahibi olduktan sonra da çalışma yaşamına devam etmesi, aile yaşamı ile mesleki yaşamı eş zamanlı biçimde yürütmesi, Super'in tanımladığı çift yol kariyer örüntüsünün temel özelliğidir. Bu örüntüde birey, yaşamı boyunca ev işleri ve çalışma rollerini kombine ederek yaşamını sürdürür.

Kararlı çalışma kariyer örüntüsü, liseyi veya üniversiteyi bitirdikten sonra bir işe başlayıp emekli oluncaya kadar çalışmayı ifade eder. Ancak bu örüntüde temel vurgu çalışma yaşamının sürekliliğidir; soruda ise çalışma ve ev rollerinin birlikte sürdürülmesi ön plandadır.

Geleneksel kariyer örüntüsü, bireyin eğitim sonrası çalışmaya başlamasına rağmen evlendikten sonra iş yaşamından vazgeçip ev işleriyle ilgilenmesini içerir.

Kesintili kariyer örüntüsü, bireyin çalışmaya başladıktan sonra ev işleri ve çocuklarla ilgilenmek amacıyla iş yaşamına ara verip daha sonra yeniden kariyerine dönmesini ifade eder.

Kararlı ev işleri kariyer örüntüsü, bireyin eğitimini tamamladıktan kısa süre sonra evlenmesi ve daha sonra önemli iş tecrübeleri edinmemesiyle ilişkilidir.

Cevap: A

2. **Melih Korkut Owen** ve **F. M. Niles** tarafından geliştirilmiş olan kariyer yelkenlisi modeli, bireyin kariyer kararını yalnızca **ilgi, yetenek ve değerler** gibi kişisel özelliklerle değil; **aile ve sosyal çevre**, **ekonomik koşullar**, **eğitim sistemi**, **yasal düzenlemeler** ve **rastlantısal olaylar** gibi çok boyutlu çevresel faktörlerin etkileşimiyle açıklar. Model, bireyin kariyer yönelimini bu değişkenler arasında kurduğu **denge** üzerinden değerlendirir. Buna karşılık **bilinçdışı çatışmalar ve psikoseksüel gelişim basamakları**, psikodinamik yaklaşımlara ait olup bu modelde doğrudan ele alınmaz. **Cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğinde, **yasal düzenlemeler** mesleğe giriş koşullarını belirleyen çevresel bir faktördür ve modelde yer alır.

B seçeneğinde, **ekonomik koşullar ve iş piyasası** bireyin fırsatlarını etkileyen önemli bir değişkendir.

C seçeneğinde, **aile ve sosyal çevre** bireyin kararlarını etkileyen sosyal faktörler arasındadır.

E seçeneğinde, **rastlantısal olaylar ve şans** kariyer yönelimini etkileyen önemli unsurlar olarak modelde yer alır.

Cevap: D

3. Yasemin Hanım'ın **öğrencilerle güçlü ilişkiler kurmayı önemsemesi** dışa dönüklüğe (enerjisini **insanlarla etkileşimden** alır), derslerde **somut örnekler ve günlük yaşantıyı kullanması** duyumsamaya (bilgiyi **duyular ve somut verilerle algılama**), karar alırken **öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını dikkate alması** hissetmeye (kararları **değerler ve kişilerarası duyarlılıkla verme**) ve **planlı, düzenli bir süreçte kendini güvende hissetmesi** yargılamaya (bilgiyi **organize etme ve planlı hareket etme**) karşılık gelir. Bu dört boyut birlikte değerlendirildiğinde kişilik tipi **Dışa dönük / Duyumsal / Duygu odaklı / Yargılayıcı**dır. **Cevap B seçeneğidir.**

İçe dönük / Sezgisel / Duygu odaklı / Algılayıcı: Enerjiyi **iç dünyadan alma**, bilgiyi **soyut ve sezgisel yollarla algılama** ve **esnek, plansız** yapı ön plandadır.

Dışa dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Algılayıcı: Soyut düşünme, **mantık temelli karar** ve **planlılıktan çok esneklik** belirgindir.

İçe dönük / Duyumsal / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: İçe dönüklük, **mantıkla karar verme** ve **planlılık** vardır.

İçe dönük / Sezgisel / Duygu odaklı / Yargılayıcı: İçsel yönelim, **soyut algılama** ve **duygulara dayalı karar** öne çıkar.

Cevap: B

4. Danışanın iş yaşamındaki ilişkilerinin **aile yaşamını etkilemesi**, aile içindeki çatışmaların **iş performansına yansıması**, iş stresinin artmasıyla **sosyal çevreden uzaklaşma** ve bunun **psikolojik iyi oluşu düşürerek kariyer kararlarını etkilemesi, Sistemler Kuramı** çerçevesinde yer alan **karşılıklı etkileşim ve döngüsellik** ilkesini gösterir. Bu kurama göre bireyin kariyer gelişimi; **bireysel, sosyal ve çevresel sistemlerin birbirini sürekli etkilemesi** ile açıklanır, yani süreç **tek yönlü değil çok yönlü ve etkileşimlidir**. **Cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğinde, faktörlerin **bağımsız olduğu** varsayılır. Sistemler yaklaşımı ise **karşılıklı bağlılık** vurgular.

B seçeneğinde, **tek yönlü neden-sonuç ilişkisi** öne çıkar. Oysa burada **karşılıklı ve döngüsel etkileşim** vardır.

C seçeneğinde, yalnızca **bireysel özellikler** temel alınır. Oysa örnekte **aile, iş ve sosyal çevre birlikte etkilidir**.

E seçeneğinde, kariyer yalnızca **mesleki doyumla** açıklanır. Oysa örnekte **çoklu sistem etkisi** söz konusudur.

Cevap: D

5. Mert'in "**hayatımın kontrolü bende değil**" ifadesi, **sorumluluk almaktan kaçınması** ve **geleceğe yönelik plan yapmaması**, **Savickas'ın Kariyer Yapılandırma Kuramı'nda** kariyer uyumunun **kontrol boyutunun zayıf** olduğunu gösterir. Kontrol boyutu; bireyin kariyerine ilişkin **sorumluluk alma, karar verme ve kendi yaşamını yönlendirme** kapasitesini ifade eder. Danışmanın amacı da Mert'in **kariyerine sahip çıkmasını ve hedef belirleme sorumluluğunu üstlenmesini sağlamak** olduğundan, öncelikle geliştirilmek istenen boyut kontrol boyutudur. **Cevap B seçeneğidir.**

Mesleki kişilik: Bireyin **ilgi, yetenek ve eğilimlerine** dayalı özelliklerini ifade eder.

Kariyer uyumunun merak boyutu: Bireyin **farklı kariyer seçeneklerini araştırması ve keşfetmesi** ile ilgilidir.

Yaşam temalarının belirlenmesi: Bireyin yaşam öyküsünden yola çıkarak **anlam ve yön oluşturmasıdır.**

Meslek seçiminin rastlantısal faktörlere dayanması: Kariyerin **şans ve tesadüflerle şekillenmesi** yaklaşımını ifade eder.

Cevap: B

6. Gül'ün işini kaybetmesi sonrası **eşinden ve arkadaşlarından moral desteği alması**, aynı zamanda **maddi destek alıp alamayacağına dair belirsizlik yaşaması** ve danışmanın özellikle **kimlerden, ne tür destek aldığı, bu desteğin sürekliliği ve işlevselliğini incelemesi**, **Schlossberg'in 4S** modelinde **destek boyutuna** karşılık gelir. Bu boyut, bireyin yaşam geçişlerinde sahip olduğu **sosyal, duygusal ve maddi destek kaynaklarını** ve bunların ne ölçüde işe yaradığını kapsar. **Cevap C seçeneğidir.**

Durum: Yaşanan geçişin **niteliği, zamanlaması ve birey için anlamı** ile ilgilidir.

Benlik: Bireyin **kişisel özellikleri, dayanıklılığı ve psikolojik kaynakları** ile ilgilidir.

Stratejiler: Bireyin stresle baş etmek için kullandığı **baş etme yolları ve davranışları** kapsar.

Kariyer örüntüsü: Bireyin yaşam boyu **iş ve rol dağılımına ilişkin genel kariyer yapısını** ifade eder.

Cevap: C

7. Bazı öğrencilerin **matematik problemlerinde**, bazılarının ise **yazılı anlatımda daha başarılı olması** ve bu farklılıkların **doğuştan getirilen potansiyellerin eğitim ve yaşantılarla geliştirilmesi** ile açıklanması, meslek seçiminde **yetenek** kavramını ifade eder. Yetenek, bireyin belirli alanlarda **öğrenme ve performans gösterme kapasitesini**, yani **potansiyelini ve bu potansiyelin geliştirilmesini** kapsar. **Cevap A seçeneğidir.**

İlgi: Bireyin **hoşlandığı ve yönelmekten keyif aldığı alanları** ifade eder.

Kişilik: Bireyin **davranış örüntüleri ve karakteristik özellikleri** ile ilgilidir.

Değer: Bireyin **önem verdiği, tercihlerini yönlendiren inanç ve öncelikleri** kapsar.

Tutum: Bireyin bir nesneye ya da duruma yönelik **duygu, düşünce ve davranış eğilimini** ifade eder.

Cevap: A

8. Deniz'in 16 yaşında olması ve **farklı meslek alanlarını ilgi, yetenek, değer ve beklentileri açısından zihinsel olarak değerlendirmesi**, ancak bu tercihlerin **somut deneyime dayanmaması**, **Donald Super'in** kuramında **araştırma döneminin (14–24 yaş)** ilk evresi olan **geçici (deneme) dönem (14–17 yaş)** ile örtüşmektedir. Bu basamakta birey, meslekleri **zihinsel olarak dener**, kararlar **geçici ve deneyseldir**, henüz **gerçek yaşam deneyimine dayanmaz**. **Cevap C seçeneğidir.**

İlgi basamağı: (11–12 yaş) Birey meslekleri **hoşlanma ve ilgi düzeyine göre** değerlendirir.

Yetenek basamağı: (13–14 yaş) Birey **kendi kapasitesini fark etmeye** başlar ve seçimlerini buna göre şekillendirir.

Geçiş dönemi: (18–21 yaş) Birey **gerçekçi koşulları dikkate alarak** daha somut kararlar verir.

Sınama dönemi: (22–24 yaş) Birey seçtiği alanı **uygulamada test eder ve işe yerleşir**.

Cevap: C

9. Tayfun'un **tamir işleriyle uğraşması**, **bozuk eşyaları söküp yeniden çalışır hâle getirmekten keyif alması**, **masa başı ve teorik işlerden sıkılması** ve **somut sonuç görmeye odaklanması**, Holland'ın mesleki kişilik tiplerinden **gerçekçi tip** ile örtüşmektedir. Gerçekçi tip bireyler **fiziksel, mekanik ve uygulamaya dayalı işleri** tercih eder; **soyut ve teorik uğraşlardan uzak durur**. **Cevap E seçeneğidir.**

Sosyal tip: İnsanlarla etkileşim, yardım etme ve kişilerarası ilişkiler ön plandadır.

Sanatçı tip: Yaratıcılık, estetik ve esneklik baskındır; yapılandırılmamış ortamlara yönelim vardır.

Girişimci tip: Liderlik, ikna ve insanları yönlendirme özellikleri öne çıkar.

Aydın (Araştırmacı) tip: Analitik düşünme, araştırma ve soyut kavramlarla ilgilenme belirgindir.

Cevap: E

10. Hakan'ın tayin sürecinde yaşadığı değişime karşı **stresle baş etmek için spor yapması**, **iş arkadaşlarından bilgi alması** ve danışmanın özellikle **stresle baş etme biçimleri, problem çözme davranışları, kaçınma eğilimleri ve bilişsel yeniden yapılandırma yollarını incelemesi**, Schlossberg'in 4S modelinde **stratejiler boyutuna** karşılık gelir. Bu boyut, bireyin geçiş sürecinde kullandığı **baş etme yollarını ve davranışsal-bilişsel tepkilerini** kapsar. **Cevap D seçeneğidir.**

Durum: Geçişin **nasıl gerçekleştiği, zamanlaması ve birey için anlamı** ile ilgilidir.

Benlik: Bireyin **kişisel özellikleri, dayanıklılığı ve psikolojik kaynakları** ile ilgilidir.

Destek: Bireyin sahip olduğu **sosyal ve çevresel destek kaynaklarını** ifade eder.

Ayrışma: Bireyin **bağımsızlaşma ve ilişkilerden ayrışma süreçleri** ile ilgilidir.

Cevap: D

11. İş uyum kuramı, René V. Dawis ve Lloyd H. Lofquist tarafından geliştirilmiştir. Bu kurama göre kariyer danışmanının temel rolü, birey ile iş çevresi arasındaki **karşılıklı uyumu** artırmaya yönelik süreci kolaylaştırmaktır. Kuram, bireyin **gereksinimleri ve doyumu** ile iş çevresinin **beklentileri ve bireyden aldığı verim** arasındaki dengeyi esas alır; danışman bu iki yönlü uyumu güçlendirmeye odaklanır. **Cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğinde, danışmanın **doğrudan meslek önermesi** vurgulanır. Bu yaklaşım yönlendiricidir ve kuramın **uyum sürecine odaklanan yapısıyla** örtüşmez.

C seçeneğinde, **mesleki benlik kavramı** ön plandadır. Bu daha çok gelişimsel yaklaşımlarla ilişkilidir.

D seçeneğinde, **kariyer gelişim evrelerine uygun görevler** vurgulanır. Bu yaklaşım gelişim kuramlarına aittir.

E seçeneğinde, **yapılandırılmış karar verme adımları** öne çıkar. Bu, karar verme odaklı yaklaşımlarla ilişkilidir.

Cevap: A

12. Danışmanın Aslı'dan **çocukluk anıları, hayran olunan kişiler, hayaller ve yaşam öyküsüne dair anlatılar istemesi** ve bu anlatılardan tekrar eden **yaşam temalarını (koruma, adalet, kendini kanıtlama)** çıkararak bunları **kariyer kararlarıyla ilişkilendirip yeni bir kariyer hikâyesi oluşturması**, **Mark Savickas'ın Kariyer Yapılandırma Kuramı'nda** yer alan **kariyer yapılandırma görüşmesi tekniğine** karşılık gelir. Bu teknikte amaç, bireyin **yaşam öyküsünden anlamlı temalar çıkararak kariyerini bir yaşam hikâyesi olarak yeniden yapılandırmasına yardımcı olmaktır**. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, birey özellikleri ile mesleklerin **eşleştirilmesi** yapılır; anlatı ve yaşam teması analizi yoktur.

C seçeneğinde, **gözlem ve model alma** süreçleri ön plandadır; öykü temelli analiz içermez.

D seçeneğinde, **iş doyumu ölçümü** ile yönlendirme yapılır; yaşam öyküsü çalışması yoktur.

E seçeneğinde, **envanterle mesleki tip belirleme** söz konusudur; anlatı temelli yapılandırma yapılmaz.

Cevap: B

13. Avni'nin çocuklukta ailesinin **duygusal olarak mesafeli, eleştirel ve ilgisiz olması**, **Ann Roe**'nun kuramında **reddedici ebeveyn tutumuna** karşılık gelir. Roe'ya göre bu tür bir ortamda yetişen bireyler, **yakın ilişkilerden kaçınma eğilimi geliştirir** ve yetişkinlikte **insanlardan uzak, nesne ve teknik sistemlerle çalışabilecekleri mesleklere** yönelirler. Avni'nin insan ilişkilerinden kaçınarak teknik alanları tercih etmesi bu durumla açıklanır. **Cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğinde, **kabul edici tutum** vardır. Bu tutumda çocuk **desteklenir ve değer görür**, genellikle insanlarla etkileşime açık olur.

B seçeneğinde, **aşırı koruyucu tutum** yer alır. Bu durumda birey **bağımlılık ve yakınlık ihtiyacı** geliştirir.

D seçeneğinde, **demokratik tutum** söz konusudur. Bu tutum **sağlıklı ve dengeli gelişimi** destekler.

E seçeneğinde, **destekleyici tutum** bulunur. Bu durumda birey **güvenli ilişkiler kurmaya daha yatkın olur**.

Cevap: C

14. Murathan Bey'in **kurallara bağlı çalışması**, **belirlenmiş yönergelere göre hareket etmesi** ve **belirsizlikten hoşlanmaması yargılayıcı**, karar verirken **somut veriler, geçmiş uygulamalar ve resmi belgelere dayanması duyumsal**, **mantıksal ve objektif karar vermesi düşünce odaklı** özelliğe karşılık gelir. Ayrıca sosyal etkileşimden çok **görev ve sorumluluk odaklı olması içe dönüklük** ile uyumludur. Bu nedenle kişilik tipi **İçe dönük / Duyumsal / Düşünce odaklı / Yargılayıcı**dır. **Cevap C seçeneğidir.**

İçe dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Algılayıcı: Sezgisel bireyler bilgiyi **soyut ve olasılıklar üzerinden** değerlendirir, oysa Murathan Bey **somut verilere dayanır**. **Algılayıcı** yapı ise **esnek ve plansız** olmayı içerir, Murathan Bey ise **planlı ve kurallıdır**.

Dışa dönük / Duyumsal / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: Bu tipte **dışa dönüklük** vardır; birey enerjisini **insanlarla etkileşimden alır**. Murathan Bey'in özellikleri ise daha çok **içe dönük, görev odaklı ve bireysel çalışma** eğilimini göstermektedir.

İçe dönük / Duyumsal / Duygu odaklı / Algılayıcı: Duygu odaklı bireyler karar verirken **insan ilişkileri ve değerleri** ön planda tutar, Murathan Bey ise **mantık ve veriye dayanır**. Ayrıca **algılayıcı** yapıdaki esneklik, onun **katı planlı ve düzenli yapısıyla uyuşmaz**.

Dışa dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: Bu tipte **sezgisel** özellik baskındır, yani **soyut düşünme ve yenilik arayışı** vardır. Murathan Bey ise **somut, geçmişe dayalı ve rutin işleyişe bağlıdır**. Ayrıca **dışa dönüklük** vurgusu da onun özellikleriyle örtüşmez.

Cevap: C

15. **Ginzberg ve arkadaşları** meslek seçimini **süreç**, **geriye dönülemezlik** ve **uzlaşma** ilkeleriyle açıklayan gelişimsel bir kuram ortaya koymuştur. Bu kurama göre meslek seçimi çocukluktan genç yetişkinliğe kadar ilerleyen bir süreçtir ve özellikle **geçici (deneme) döneminde** birey ilgi, yetenek ve değerlerini değerlendirerek giderek **gerçekçi seçimlere yönelir**. Bu dönemin son basamağı olan **geçiş aşamasında (17–18 yaş)** birey artık **somut ve gerçekçi kararlar alma noktasına gelir**.

Serdar'ın **18 yaşında olması**, **üniversite mi yoksa işe mi yöneleceği konusunda karar verme aşamasına gelmesi** ve **ilk kez somut bir tercih yapması**, onun **geçiş döneminde** olduğunu gösterir. Bu aşamada birey artık hayalden uzaklaşıp **gerçekçi ve uygulanabilir kararlar vermeye yönelir**. **Cevap D seçeneğidir.**

İlgi dönemi: (11–12 yaş) Meslekler **hoşlanma ve keyif alma düzeyine göre** değerlendirilir.

Yetenek dönemi: (13–14 yaş) Birey **kendi kapasitesini ve yapabileceklerini fark etmeye başlar**.

Değer dönemi: (15–16 yaş) Mesleklerin **sağlayacağı yaşam standardı ve getiriler** önem kazanır.

Araştırma dönemi: (17–19 yaş) Birey **farklı meslekler hakkında bilgi toplar ve seçenekleri inceler**.

Cevap: D

1. Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı, modern kuramlarda **doğrusal ve tek yönlü olmayan**, bireyin yaşam boyu süren gelişimini temel alan bir süreç olarak ele alınır. Bu yaklaşıma göre kariyer; yalnızca meslek seçimi değil, bireyin **yaşam rolleri, geçişleri ve değişen koşullara uyum süreciyle birlikte** değerlendirilir. Özellikle Super, Savickas ve **sistemler yaklaşımı** gibi kuramlar, bireyin kariyer gelişiminde **yaşam olayları ve geçişlerin merkezi rolünü** vurgular.

Soruda da bireyin kariyer gelişiminin **doğrusal olmadığı**, danışmanın ise **değişen koşullara uyum ve geçiş süreçlerine odaklandığı** belirtilmiştir. Bu, kariyer danışmanlığında **yaşam geçişlerinin temel çalışma alanı olduğunu** ifade eder. **Cevap E seçeneğidir.**

A seçeneğinde, meslek kararlarının **erken dönemde kesinleşmesi** gerektiği belirtilir. Oysa kariyer gelişimi **yaşam boyu devam eder**.

B seçeneğinde, kariyer yalnızca **iş yaşamı ile sınırlandırılmıştır**. Oysa kariyer **tüm yaşam rollerini kapsar**.

C seçeneğinde, amaç **işsizliği ortadan kaldırmak** olarak verilmiştir. Bu, kariyer danışmanlığının kapsamını **yanlış daraltır**.

D seçeneğinde, mesleki kararların **kişisel yaşantılardan bağımsız olduğu** ifade edilir. Oysa kararlar **yaşam deneyimleriyle yakından ilişkilidir**.

Cevap: E

2. **Donald Super'in** kuramına göre kariyer gelişimi **yaşam boyu süren**, bireyin **mesleki benlik kavramını geliştirmesi ve bunu işe uygulaması** ile ilerleyen bir süreçtir. Bu süreç özellikle **araştırma evresinde (14–24 yaş)** bireyin meslekleri denediği, değerlendirdiği ve giderek **gerçek çalışma ortamına geçerek kendini sınadığı** basamaklardan oluşur. Bu evredeki en kritik nokta, bireyin mesleki tercihini **deneyimleyerek test etmesidir**.

Tarkan'ın **üniversite sonrası işe başlaması**, **mesleğini gerçek çalışma ortamında denemesi** ve **bu işin kendisine uygun olup olmadığını değerlendirmesi**, Super'in kuramında **sınama ve izleme basamağına (22–24 yaş)** karşılık gelir. Bu basamakta birey **işe girer ve seçtiği alanı uygulamada test eder**. **Cevap C seçeneğidir.**

Geçici (Deneme) dönem: (14–18 yaş) Meslekler **zihinsel olarak denenir**, kararlar henüz **değişkendir**.

Geçiş dönemi: (19–21 yaş) Birey **eğitime yönelir ve alanını daha gerçekçi değerlendirir**, ancak henüz iş deneyimi yoktur.

Yerleşme dönemi: (25–44 yaş) Birey **mesleğine yerleşir ve kalıcı hâle getirir**, deneme süreci sona ermiştir.

Koruma dönemi: (45–64 yaş) Birey **elde ettiği konumu sürdürmeye ve korumaya çalışır**.

Cevap: C

3. **Myers-Briggs Tip Kuramı, Carl Gustav Jung**'un Analitik Psikoloji Kuramı'na dayanarak **Katharine Briggs** ve **Isabel Briggs Myers** tarafından geliştirilmiştir. Kuram, bireylerin kişiliklerini dört temel boyutta ele alır: **İçe dönüklük–dışa dönüklük (enerjinin yönü)**, **duyumsama–sezgi (bilgiyi algılama biçimi)**, **düşünme–hissetme (karar verme yolu)** ve **yargılama–algılama (yaşamı organize etme biçimi)**. Bu boyutların kombinasyonu bireyin mesleki eğilimlerini ve çalışma tarzını anlamada kullanılır.

Elif Hanım'ın **tek başına çalışmayı tercih etmesi içe dönüklük**, **soyut fikirler ve olasılıklar üzerine düşünmesi sezgisel**, karar verirken **başkalarının duygularını dikkate alması duygu odaklı** ve **planlarını esnek tutması** ise **algılayıcı** özelliğe karşılık gelir. Bu nedenle kişilik tipi **İçe dönük / Sezgisel / Duygu odaklı / Algılayıcı**dır. **Cevap C seçeneğidir.**

Dışa dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Algılayıcı: Dışa dönüklük ve **mantık temelli karar verme** baskındır, duygular geri plandadır.

İçe dönük / Duyumsal / Duygu odaklı / Yargılayıcı: Somut odaklılık ve **planlı, düzenli yapı** vardır; esneklik düşük olur.

Dışa dönük / Duyumsal / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: Dışa dönüklük, **somutluk** ve **katı planlılık** ön plandadır.

İçe dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: Mantık temelli karar ve **planlı yapı** baskındır; duygular ikinci plandadır.

Cevap: C

4. Kariyer gelişiminde **yetenek**, bireyin belirli alanlarda **öğrenme kapasitesi ve performans potansiyeli** olarak ele alınır ve yalnızca doğuştan gelen bir özellik değil, **çevre, eğitim ve yaşantılarla gelişen dinamik bir yapı**dır. Bu nedenle yetenek, hem **kalıtsal temele** hem de **çevresel etkileşime** bağlı olarak şekillenir.

Soruda yanlış olan ifade, yeteneğin yalnızca **genetik olarak belirlendiğini ve çevresel etkenlerden etkilenmediğini** savunan görüştür. Oysa bilimsel literatüre göre yetenek **geliştirilebilir ve çevreyle etkileşim içindedir**. Bu nedenle bu ifade yanlıştır. **Cevap E seçeneğidir.**

A seçeneğinde, yetenek **öğrenme gücü ve performans kapasitesi** olarak tanımlanmıştır; bu doğrudur.

B seçeneğinde, yeteneğin **doğuştan gelen potansiyelin çevreyle şekillenmiş hâli** olduğu belirtilmiştir; bu doğru bir açıklamadır.

C seçeneğinde, yeteneklerin **farklı sınıflama sistemleriyle ele alındığı** ifade edilmiştir; bu da literatüre uygundur.

D seçeneğinde, yeteneğin **meslek seçimi ve kariyer gelişiminde belirleyici rol oynadığı** vurgulanmıştır; bu da doğru bir ifadedir.

Cevap: E

5. Kariyer gelişim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde, programın **öğrencilere ve paydaşlara duyurulması**, **varlığının ve genel çerçevesinin tanıtılması** amacıyla yapılan bilgilendirme çalışmaları **tanıtım basamağına** karşılık gelir. Bu aşamada amaç, programın hedef kitle tarafından **fark edilmesi, anlaşılması ve katılımın teşvik edilmesidir**. Soruda da açıkça bu tür bir bilgilendirme süreci anlatılmaktadır. **Cevap E seçeneğidir.**

Kariyer Gelişim Programını Değerlendirme: Programın **etkililiğini ve sonuçlarını inceleme** sürecidir.

Hedef Grubun İhtiyaçlarını Belirleme: Program öncesinde **gereksinim analizi yapma** aşamasıdır.

Kariyer Gelişim Programının İçeriğini Belirleme: Programda yer alacak **konu, etkinlik ve kazanımların planlanmasıdır**.

Ölçülebilir Amaçlar Belirleme: Programın **hedef ve çıktılarının açık ve ölçülebilir biçimde tanımlanmasıdır**.

Cevap: E

6. Edgar Schein'in **Kariyer Çapaları Kuramı'na** göre bireyler kariyer kararlarını belirli **temel değer ve ihtiyaçlara** göre verirler. Bu çapalar arasında **özerklik/bağımsızlık**, bireyin **kendi çalışma biçimini belirleme, kurallardan ve hiyerarşiden uzak olma, kendi kararlarını alma isteği** ile tanımlanır.

Alp'in **katı mesai ve hiyerarşiden bunalarak işten ayrılması**, **kendi istediği saatlerde çalışmayı tercih etmesi** ve **kimseye hesap vermemekten mutluluk duyması**, onun kariyer kararını **bağımsızlık ihtiyacına dayandırdığını** gösterir. Gelirin azalmasını önemsememesi de bu çapayı destekler. **Cevap D seçeneğidir.**

Hayat tarzı: İş–özel yaşam dengesini sağlama ve **yaşam rollerini uyumlu yürütme** isteğini ifade eder.

Güvenlik ve istikrar: Düzenli gelir, iş güvencesi ve riskten kaçınma ön plandadır.

Hizmet/Bir davaya adanmışlık: Topluma katkı sağlama ve bir amaca hizmet etme isteği belirgindir.

Saf meydan okuma: Zor problemleri çözme, rekabet ve başarma isteği ön plandadır.

Cevap: D

7. Hatice'nin çocuklukta **duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması**, yetişkinlikte ise **insanlarla etkileşim kurabileceği ve başkalarına destek olabileceği mesleklere yönelmesi**, meslek seçiminin **erken aile yaşantıları ve karşılanmamış ihtiyaçların doyurulması** ile açıklanabileceğini gösterir. **Ann Roe'nun İhtiyaç Kuramı'na** göre bireyler, çocuklukta karşılanmayan ihtiyaçlarını ileriki yaşamda meslekleri aracılığıyla karşılamaya yönelirler; özellikle **ilgi ve yakınlık ihtiyacı karşılanmamış bireyler**, insanlara yardım edebilecekleri mesleklere yönelir. Bu durum Hatice'nin ifadeleriyle doğrudan örtüşmektedir. **Cevap E seçeneğidir.**

Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı: Bireyin **ilgi ve yetenekleri ile meslek özelliklerini eşleştirmeye** odaklanır.

Holland'ın Tipoloji Kuramı: Meslek seçimini **kişilik tipleri ve çevre uyumu** ile açıklar.

Super'in Yaşam Boyu Benlik Kuramı: Meslek seçimini **benlik kavramının gelişimi ve yaşam boyu süreç** ile ilişkilendirir.

Gottfredson'un Daraltma–Uzlaşma Kuramı: Meslek seçimini **toplumsal sınırlamalar ve seçeneklerin daraltılması** ile açıklar.

Cevap: E

8. **Myers-Briggs Tip Kuramı'na** göre bireyler; **enerji yönü (içe/dışa dönüklük)**, **bilgiyi algılama biçimi (duyumsama/sezgi)**, **karar verme yolu (düşünme/duygu)** ve **yaşamı düzenleme biçimi (yargılama/algılama)** olmak üzere dört boyutta değerlendirilir.

Zeynep Hanım'ın **kalabalık ortamlarda çabuk yorulması** içe dönüklüğe, **olayların ardındaki anlamlara odaklanması** sezgiselliğe, karar verirken **nesnel analizlere dayanması** düşünce odaklılığa ve **seçenekleri son ana kadar açık tutması** algılayıcı özelliğe karşılık gelir. Bu nedenle kişilik tipi **İçe dönük / Sezgisel / Düşünce odaklı / Algılayıcı**dır. **Cevap A seçeneğidir.**

Dışa dönük / Sezgisel / Duygu odaklı / Algılayıcı: Dışa dönüklük ve **duygularla karar verme** ön plandadır.

İçe dönük / Duyumsal / Duygu odaklı / Yargılayıcı: Somut odaklılık, duygusal karar verme ve **planlı yapı** baskındır.

Dışa dönük / Duyumsal / Düşünce odaklı / Yargılayıcı: Dışa dönüklük, somutluk ve **katı planlılık** ön plandadır.

Cevap: A

9. **Donald Super'in Yaşam Boyu Benlik Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu sürer ve çocukluk dönemini kapsayan **büyüme evresi (0–14 yaş)**, bireyin mesleki benlik kavramının oluşmaya başladığı dönemdir. Bu evrede özellikle **hayal basamağında (4–10 yaş)** çocuklar meslekleri **hayali, değişken ve rol model alma yoluyla** seçerler; tercihler **gerçekçi değildir ve sık değişir**.

Ege'nin **ilkokul 2. sınıf öğrencisi olması**, meslekleri **doktor, pilot, öğretmen gibi değişken biçimde söylemesi** ve **çevresindeki kişileri örnek alarak seçim yapması**, onun **büyüme evresinde (özellikle hayal basamağında)** olduğunu gösterir. **Cevap E seçeneğidir.**

Keşfetme: (14–24 yaş) Birey **meslekleri araştırır ve denemeler yapar**.

Yerleşme: (25–44 yaş) Birey **mesleğe girer ve kalıcı hâle getirir**.

Sürdürme: (45–64 yaş) Birey **mevcut konumunu korumaya çalışır**.

Geri çekilme: (65+) Birey **çalışma yaşamından uzaklaşır**.

Cevap: E

10. **Ann Roe'nun İhtiyaç Kuramı'na** göre çocuklukta yaşanan ebeveyn tutumları, bireyin **psikolojik ihtiyaç örüntülerini** ve mesleki yönelimini belirler. **Kabul edici ebeveyn tutumu** (duygusal destek + bağımsızlık tanıma), bireyin **dengeli kişilik geliştirmesine** olanak sağlar. Bu bireyler hem **insanlarla çalışmaya** hem de **nesne/teknik alanlara** yönelebilir. Melis'in iki alana da açık olması bu durumu yansıtır. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğinde, mesleki olgunluk vurgulanır. Bu kavram **Super'in kuramına** aittir.

C seçeneğinde, çocukluk gereksinimlerinin bastırılması ifade edilir. Bu durum genellikle **kaçınma ve dar yönelim** ile ilişkilidir.

D seçeneğinde, meslek seçiminin çevresel fırsatlarla belirlendiği belirtilir. Bu açıklama **sistem/çevresel yaklaşımlara** daha uygundur.

E seçeneğinde, kararların rastlantısal olduğu ifade edilir. Bu durum **planlı gelişim anlayışıyla çelişir**.

Cevap: B

11. Edgar Schein'in **Kariyer Çapaları Kuramı'na** göre bireyler kariyer kararlarını temel ihtiyaç ve değerlerine göre verirler. **Güvenlik/istikrar çapası**, bireyin **iş güvencesi, düzenli gelir, belirlilik ve riskten kaçınma** isteğini ifade eder.

Canan'ın **yüksek maaşlı ama riskli bir işi bırakıp**, **daha düşük gelirli fakat iş güvencesi olan, emekliliği garanti ve çalışma koşulları belirli bir işi tercih etmesi**, onun önceliğinin **güvenlik ve istikrar** olduğunu açıkça gösterir. **Cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğinde, özerklik/bağımsızlık vurgulanır. Bu çapada birey **kendi kurallarına göre çalışmak ister**.

C seçeneğinde, teknik/fonksiyonel yetkinlik ön plandadır. Birey **uzmanlık alanında derinleşmeye odaklanır**.

D seçeneğinde, genel yönetim yetkinliği vardır. Birey **yönetme ve liderlik sorumluluğu almak ister**.

E seçeneğinde, hayat tarzı vurgulanır. Birey **iş–yaşam dengesini öncelik haline getirir**.

Cevap: A

12. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre (Lent, Brown, Hackett) bireyin kariyer süreci üç temel bileşenle açıklanır: **seçim hedefleri** (hangi mesleğe yönelmek istediği), **performans hedefleri** (bu hedefe ulaşmak için yaptığı plan ve hazırlıklar) ve **performans** (gerçekleşmiş başarılar ve elde edilen sonuçlar).

(I) "İleride proje yöneticisi olmak istiyorum" ifadesi **seçim hedefi**,

(II) "Sertifika programını tamamlamayı planlıyorum" ifadesi **performans hedefi**,

(III) "Projelerde başarılı oldum ve olumlu geri bildirim aldım" ifadesi ise **performans**ı gösterir.

Bu sıralama **seçim hedefi – performans hedefi – performans** şeklindedir. **Cevap B seçeneğidir.**

Cevap: B

13. **İş uyum kuramına** (Dawis ve Lofquist) göre uyum; bireyin **işten doyum sağlaması (tatmin)** ile işverenin **çalışanın performansından memnun olması (tatmin edicilik)** arasındaki dengenin kurulmasıdır. Soruda Hasan işinden memnun olmasına rağmen işveren onun performansını yetersiz bulmaktadır; yani **iki tarafın beklentileri örtüşmemekte ve denge bozulmaktadır**. Bu nedenle durum **karşılıklı uyum dengesizliği** ile açıklanır. **Cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ilgi uyumu, bireyin **ilgi alanları ile işin özelliklerinin örtüşmesi** durumudur; ancak burada sorun ilgi değil, taraflar arası dengenin bozulmasıdır.

B seçeneğindeki tatmin, bireyin **işten doyum sağlamasıdır**; soruda bu zaten vardır fakat işveren boyutu eksik olduğu için durumu açıklamaz.

C seçeneğindeki yetenek fazlalığı, bireyin **işin gerektirdiğinden daha yüksek beceriye sahip olmasıdır**; soruda ise tersine performans yetersizliği söz konusudur.

E seçeneğindeki kariyer olgunluğu, bireyin **gelişim dönemine uygun mesleki kararları almaya hazır olmasıdır**; bu durum uyum dengesini açıklamaz.

Cevap: D

14. **Vroom'un Beklenti Kuramı'na** göre motivasyon üç temel bileşene dayanır: **beklenti** (çabanın başarıya götüreceğine inanma), **araçsallık** (başarının ödüle/sonuca götüreceğine inanma) ve **değer** (ödülün birey için önem düzeyi).

Erkan, **yeterince çalışırsa sınavı kazanabileceğine inanmaktadır**; yani beklenti boyutu yüksektir. Ancak kurumda başarılı olanların terfi edemediğini gördüğü için, **başarının terfi ile sonuçlanacağına inancı azalmıştır**. Bu durum **araçsallık algısının düşmesi** anlamına gelir ve motivasyonun azalmasına yol açar. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğindeki beklenti, bireyin **çabasının başarıya götüreceğine inanmasıdır**; Erkan'da bu inanç vardır, sorun burada değildir.

C seçeneğindeki değer, elde edilecek sonucun **birey için ne kadar önemli olduğudur**; Erkan terfiyi hâlâ istemektedir, yani değer düşmemiştir.

D seçeneğindeki mesleki benlik algısı, bireyin **kendi özelliklerine ilişkin algısıdır**; soruda bu boyutla ilgili bir problem yoktur.

E seçeneğindeki mesleki olgunluk, bireyin **gelişim dönemine uygun kararlar alabilme hazır bulunuşluğudur**; bu durumla ilişkili değildir.

Cevap: B

15. **Edgar Schein'in Kariyer Çapaları Kuramı'na** göre bazı bireyler için temel itici güç, zor görevleri başarmak ve rekabet içinde üstün gelmektir. **Saf meydan okuma çapası**, bireyin özellikle **zor problemleri çözmekten, rekabetten ve kazanılması güç hedefleri başarmaktan haz almasını** ifade eder.

Hakan'ın **"satılması imkansız" denilen bölgeleri tercih etmesi**, **güçlü rakiplerle mücadele etmesi** ve **hedefine ulaştığında işi sıradan bulup yeni zor hedefler araması**, onun temel motivasyonunun **meydan okuma ve rekabet** olduğunu gösterir. Bu nedenle en uygun açıklama saf meydan okumadır. **Cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğindeki girişimci yaratıcılık, bireyin **yeni iş kurma ve fırsat yaratma isteğini** ifade eder; rekabetten çok üretim ve girişim odaklıdır.

C seçeneğindeki teknik/fonksiyonel yetkinlik, bireyin **uzmanlık alanında derinleşme isteğini** ifade eder; zor mücadele arayışı ön planda değildir.

D seçeneğindeki özerklik ve bağımsızlık, bireyin **kendi kurallarıyla çalışma isteğini** ifade eder; burada belirleyici olan rekabet değil özgürlüktür.

E seçeneğindeki genel yönetim yetkinliği, bireyin **liderlik ve organizasyonu yönetme isteğini** ifade eder; meydan okuma motivasyonu temel değildir.

Cevap: A

1. Melek'in **analitik düşünmeye yatkın**, **problem çözmeye istekli**, **soyut ve zihinsel süreçlere yönelen** bir eğilim gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu tür bilişsel yönelimler, Holland'ın kuramında **araştırmacı tipe** karşılık gelir. Araştırmacı tip bireyler **bilimsel merak taşıyan**, **karmaşık problemleri çözmekten hoşlanan**, **analiz ve sorgulamaya dayalı çalışan** ve genellikle **zihinsel faaliyetleri tercih eden** kişilerdir. Bu nedenle doğru seçenek, analitik ve problem çözmeye dayalı bilişsel eğilimi ifade eden seçenektir. **Cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğindeki rutin ve kurallı iş ortamlarını tercih etme, **geleneksel tipin** özelliğidir. Araştırmacı tip daha çok **keşfetmeye ve esnek düşünmeye** yönelir.

C seçeneğindeki insanları ikna etmeye dayalı liderlik, **girişimci tipin** özelliğidir. Araştırmacı tipte **insan yönetimi değil bilişsel uğraşlar** ön plandadır.

D seçeneğindeki duygusal paylaşıma dayalı ilişkiler, **sosyal tipin** özelliğidir. Araştırmacı tip daha çok **nesnel ve analitik süreçlere** odaklanır.

E seçeneğindeki estetik yaratıcılık, **sanatçı tipin** özelliğidir. Araştırmacı tipte bu yön belirleyici değildir.

Cevap: B

2. Mert'in verdiği yanıtlara bakıldığında onun meslek seçiminde önceliğinin **işin sağladığı koşullar ve doyum kaynakları** olduğu görülmektedir. "Düzenli mesai", "başkalarına yardım etme", "toplumsal saygınlık", "liderlik" ve "iş garantisi" gibi unsurlar, Mert'in bir meslekten ne beklediğini ve hangi özelliklerin onun için önemli olduğunu ortaya koymaktadır. **Bunlar meslek seçimini etkileyen faktörlerden mesleki değer kavramına karşılık gelir.**

Mesleki değerler, bireyin iş yaşamında hangi özellikleri önemsediğini, hangi koşullarda daha doyumlu ve mutlu olacağını belirleyen temel tercihleri ifade eder. Uzmanın Mert'e bu özellikleri sıralatması, onun hangi mesleki değerleri önceliklendirdiğini fark etmesini sağlamaya yöneliktir. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir.**

Genel yetenekler: Bireyin kapasitesiyle ilgilidir; burada performans değil tercih edilen iş özellikleri söz konusudur.

Mesleki ilgiler: Bireyin hoşlandığı etkinlikleri ifade eder; soruda ise "ne yapmayı sevdiği" değil "meslekte neyi önemli bulduğu" sorgulanmaktadır.

Kişilik yapısı: Süreklilik gösteren davranış örüntüleridir; verilen ifadeler kişilik değil değer tercihidir.

Akademik başarı: Okul performansını ifade eder; senaryoda buna dair bir vurgu yoktur.

Cevap: A

3. Soruda ele alınan durum, bireyin belirli etkinliklere yönelmesi, onlardan haz alması ve bazı alanlara diğerlerine göre daha fazla yönelim göstermesiyle ilgilidir; bu durum **ilgi** kavramına karşılık gelir. **İlgi**, bireyin hoşlandığı, dikkatini çeken ve yönelmek istediği alanları ifade eder ve **zaman içinde değişebilen**, **dinamik** bir yapıya sahiptir. Bu tanıma göre ilginin **yaşam boyu değişmez ve sabit** olduğunu ileri süren ifade kavramın doğasına aykırıdır. **Doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, ilginin **belirli etkinliklere yönelme ve tercih etme eğilimi** olduğunu belirtir ve tanımla uyumludur.

B seçeneğindeki ifade, ilginin **kişisel deneyimler** ve **çevresel etkileşimlerle değişebileceğini** vurgular; bu, ilginin dinamik yapısını doğru yansıtır.

C seçeneğindeki ifade, ilginin bireyin **hoşlandığı alanları yansıttığını** ve **meslek seçimiyle ilişkili** olduğunu ifade eder; bu da doğru bir açıklamadır.

E seçeneğindeki ifade, ilgi alanlarının bireyin **güçlü ve motive olduğu yönleri anlamada kullanıldığını** belirtir ve doğrudur.

Cevap: D

4. Zeynep'in özelliklerine bakıldığında **sessiz olması** ve kendini daha çok iç dünyasında yaşaması onun **içe dönük** olduğunu; grafik tasarım gibi **yaratıcılık, estetik ve bütünsel algı** gerektiren bir alanda çalışması **sezgisel** yönünü; projelerde **kendi değerlerine uygunluk araması** ise **duygu odaklı** karar verdiğini göstermektedir. Ayrıca istemediği projelerde yer almak istememesi daha **net, kararlı ve yapılandırılmış** bir yaklaşımı, yani **yargılayıcı** özelliği işaret eder. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, **duyumsal** özelliğe vurgu yapar; bu daha çok somut ve detay odaklıdır, oysa Zeynep'in profili **yaratıcı ve sezgisel** yapıdadır.

B seçeneğindeki ifade, **dışa dönük** yapıyı içerir; Zeynep ise **sessiz ve içe dönük** bir özellik göstermektedir.

D seçeneğindeki ifade, **düşünce odaklı** karar verme biçimini içerir; Zeynep'in kararları ise **değer temelli ve duygusal**dır.

E seçeneğindeki ifade, hem **dışa dönük** hem de **algılayıcı** özellikleri içerir; bu durum Zeynep'in **içe dönük ve daha seçici/yargılayıcı** yapısıyla örtüşmez.

Cevap: C

5. Ali'nin çocukluk yaşantısında **duygusal olarak mesafeli**, **sınırlı etkileşimin olduğu** ve **bağımsızlığın vurgulandığı** bir aile ortamı görülmektedir. Anne Roe'nun kuramına göre bu tür **soğuk/mesafeli ebeveyn tutumları**, bireyin **insanlardan uzaklaşmasına** ve daha çok **nesnelere, verilere ve teknik süreçlere yönelmesine** neden olur. Soruda da Ali'nin insanlarla yakın ilişki kurmaktan kaçınıp teknik alanlarda çalışmayı tercih ettiği açıkça belirtilmiştir; bu durum **nesne yönelimli mesleklere** karşılık gelir ve **doğru cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, yoğun **yardım ilişkisi ve kişilerarası etkileşim** gerektirir; bu, Ali'nin yönelimine ters düşer.

B seçeneğindeki ifade, **insan yönetimi ve iletişim** odaklıdır; Ali'nin tercihleriyle uyumlu değildir.

D seçeneğindeki ifade, **derin duygusal ve terapötik ilişki** gerektirir; Ali'nin kaçındığı alandır.

E seçeneğindeki ifade, **iletişim ve insan ilişkileri** merkezlidir; Ali'nin nesneye yönelimli yapısıyla çelişir.

Cevap: C

6. Soruda Kerem'in kariyer kararlarının hem **kendi düşüncelerine** hem de **aile, öğretmen ve ekonomik koşullar gibi çevresel etkenlere** bağlı olarak **sürekli değiştiği ve yeniden şekillendiği** vurgulanmaktadır; bu durum kariyer gelişiminin tek yönlü değil, **çoklu etkileşimler içinde sürekli değişen bir süreç** olduğunu gösterir. Bu ifade, Sistemler Kuramı Çerçevesi'nde kariyerin **dinamik**, **süreç içinde dönüşen** ve **birey–çevre etkileşimiyle şekillenen** bir yapı olduğunu açıklar. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, kariyerin **doğrusal ve değişmez** olduğunu savunur; oysa örnekte sürekli değişim vardır.

B seçeneğindeki ifade, kariyer kararlarını yalnızca **sabit kişilik özelliklerine** indirger; oysa burada çevresel etkiler de belirleyicidir.

D seçeneğindeki ifade, kariyeri sadece **eğitim başarısına** bağlar; örnekte çoklu faktörler söz konusudur.

E seçeneğindeki ifade, kariyer seçiminin **rastlantılardan bağımsız** olduğunu belirtir; oysa ekonomik koşullar gibi dışsal değişkenler etkili olmaktadır.

Cevap: C

7. Soruda İlker'in başlangıçta **öğretmen yönlendirmesiyle ilgi geliştirdiği**, ancak daha sonra mesleğin **yoğun stres içerdiğini gözlemlediği** ve bu nedenle ileride **doyum sağlayamayacağını düşündüğü** belirtilmektedir; bu durum, bireyin bir mesleğe yönelik ilgisinin o mesleğin doğuracağı sonuçlara ilişkin **beklentileri** doğrultusunda değiştiğini gösterir. İlker'in ilgisinin azalmasının temel nedeni, mesleğin sonucuna dair **olumsuz beklenti geliştirmesidir**. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, **yetkinlik beklentisinin düşüklüğü** ile ilgilidir; oysa İlker kendini yetersiz görmemekte, mesleğin sonuçlarından kaygı duymaktadır.

B seçeneğindeki ifade, **öğrenme yaşantılarının yetersizliğ**ini ifade eder; burada sorun deneyim eksikliği değil, gözleme dayalı değerlendirmedir.

C seçeneğindeki ifade, **hedeflerin net olmaması** ile ilgilidir; İlker'in hedefi vardır ancak değiştirmeyi düşünmektedir.

E seçeneğindeki ifade, **aile baskısını** içerir; soruda böyle bir etki yer almamaktadır.

Cevap: D

8. Soruda Kuzey'in **ikna gücünün yüksek olması**, **liderlik almaktan çekinmemesi**, **rekabetten hoşlanması**, **risk alması** ve **başkalarını harekete geçirme isteği** vurgulanmaktadır; ayrıca **rutin işlerden sıkılması** da belirtilmiştir. Bu özellikler, Holland tipolojisinde **girişimci tip**e karşılık gelir. **Girişimci tip**, insanları etkileme, ikna etme, liderlik kurma, rekabetçi ortamlarda bulunma ve risk alarak hedefe yönelme özellikleriyle tanımlanır. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade (Aydın/Araştırmacı tip), **analitik düşünme**, **bilimsel merak** ve **problem çözme** üzerine kuruludur; daha çok veri ve fikirlerle çalışmayı tercih eder, ikna ve liderlik ön planda değildir.

B seçeneğindeki ifade (Sosyal tip), **insanlara yardım etme**, **öğretme** ve **rehberlik etme** odaklıdır; iş birliği vardır ancak rekabet ve ikna baskın değildir.

C seçeneğindeki ifade (Geleneksel tip), **düzen**, **kural**, **planlılık** ve **rutin işler** ile ilişkilidir; Kuzey ise rutin işlerden sıkılmaktadır.

E seçeneğindeki ifade (Sanatçı tip), **yaratıcılık**, **özgünlük** ve **estetik ifade** ile tanımlanır; liderlik ve ikna bu tipin temel özelliği değildir.

Cevap: D

9. Soruda Selma'nın geçmişte **fen derslerinde düşük notlar almasına rağmen** biyoloji alanını seçmek istemesi ve bunu **"doğru çalışma yöntemiyle başarılı olabilirim"** şeklinde açıklaması vurgulanmaktadır; bu durum bireyin mevcut performansından bağımsız olarak kendi kapasitesine ilişkin **başarabileceğine dair inancını**, yani **kendini yetkin görme beklentisini** gösterir. Ayrıca ailesinin desteklememesine rağmen kararını sürdürmesi de bu içsel inancın güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. **Doğru cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, gelecekte elde edilecek sonuçlara ilişkin beklentiyi içerir; burada vurgu sonuçtan çok **başarabilme inancı** üzerinedir.

C seçeneğindeki ifade, **sosyal çevre onayı** ile ilgilidir; ancak aile desteği yoktur.

D seçeneğindeki ifade, ilginin oluşum zamanına odaklanır; soruda böyle bir vurgu bulunmamaktadır.

E seçeneğindeki ifade, çevresel fırsatlarla ilgilidir; metinde buna dair bilgi yoktur.

Cevap: B

10. Soruda danışanın çocuklukta **öğretmen olma isteği** varken, daha sonra **babanın işsiz kalması**, **ekonomik sıkıntılar** ve **aile sistemi** gibi etkenlerle kariyer hedefini değiştirdiği vurgulanmaktadır; yani kariyer tercihi **geçmiş yaşantılar**, **çevresel koşullar** ve **zaman içindeki deneyimler** doğrultusunda **yeniden şekillenmektedir**. Bu durum, kariyer gelişiminin sabit değil **zaman boyutu içinde sürekli dönüşen bir süreç** olduğunu ifade eder. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğindeki ifade, kariyeri yalnızca **bireysel ve bilinçli kararlarla** açıklar; oysa burada çevresel etkiler belirleyicidir.

C seçeneğindeki ifade, **geçmiş yaşantıların etkisini reddeder**; oysa sorunun merkezinde geçmiş deneyimler vardır.

D seçeneğindeki ifade, kariyeri sadece **ilgiye indirger**; örnekte ekonomik zorunluluklar etkili olmuştur.

E seçeneğindeki ifade, **statü** odaklıdır; burada temel belirleyici ekonomik yaşantılardır.

Cevap: A

11. Soruda ele alınan durum, bireyin bir meslekte ya da görevde başarılı olup olamayacağına dair **kendi kapasitesine yönelik inancı**, yani **mesleki öz-yeterlilik** kavramına karşılık gelir. **Mesleki öz-yeterlilik**, bireyin belirli görevleri başarıyla yerine getirebileceğine dair inancıdır ve **deneyimler**, **öğrenmeler** ve **çevresel etkileşimlerle gelişen**, yani **değişebilir** bir yapıya sahiptir. Bu tanıma göre öz-yeterliliğin **doğuştan sabit olduğu ve deneyimlerden bağımsız olduğu** yönündeki ifade kavramın doğasına aykırıdır. **Doğru cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğindeki ifade, öz-yeterliliğin **başarabilme inancı** olduğunu doğru biçimde tanımlar.

C seçeneğindeki ifade, öz-yeterliliğin **motivasyon ve çaba** üzerindeki etkisini doğru şekilde belirtir.

D seçeneğindeki ifade, öz-yeterliliğin **kariyer seçimleri ve karar süreçlerinde rol oynadığını** ifade eder ve doğrudur.

E seçeneğindeki ifade, öz-yeterliliğin **kariyer danışmanlığında önemli bir değişken** olduğunu vurgular ve doğrudur.

Cevap: A

12. Oya Hanım'ın özelliklerine bakıldığında **danışanların söylediklerinden çok söylemediklerine odaklanması** ve yaşantılara **derin anlamlar yüklemesi** onun **sezgisel** yönünü; **uzun vadeli hedeflerle düşünmesi** ve **toplumsal bir amaca hizmet etme isteği** yine **sezgisel ve yargılayıcı** yapıyı; kararlarını **içsel değerleri ve başkalarının duygularını dikkate alarak vermesi** ise **duygu odaklı** olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu tarz içe dönük derin analiz ve içsel değerlendirme eğilimi **içe dönüklük** ile uyumludur. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap B seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, **dışa dönüklük** ve **algılayıcı** özellik içerir; oysa Oya Hanım daha **içe dönük ve yapılandırılmış** bir profile sahiptir.

C seçeneğindeki ifade, **duyumsal** özelliği içerir; bu daha çok **somut ve ayrıntı odaklıdır**, Oya Hanım ise **anlam ve bütünsellik** üzerine odaklanmaktadır.

D seçeneğindeki ifade, **düşünce odaklı** karar vermeyi içerir; Oya Hanım'ın kararları **değer ve duygulara dayalıdır**.

E seçeneğindeki ifade, hem **dışa dönük** hem de **düşünce odaklı** özellikleri içerir; bu durum verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: B

13. Soruda psikolojik danışmanın program sonunda öğrencilerde **hangi değişimlerin gözleneceğini açık ve sınanabilir ifadelerle belirlemesi** vurgulanmaktadır; ayrıca bu ifadelerin programın başarısının **neye göre değerlendirileceğine yön vermesi** de belirtilmiştir. Bu durum, program geliştirme sürecinde **ölçülebilir ve değerlendirilebilir amaçların oluşturulması**na karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, programın sonunda yapılan **değerlendirme sürecini** ifade eder; burada ise değerlendirme ölçütleri önceden belirlenmektedir.

B seçeneğindeki ifade, hedef grubun **gereksinimlerini analiz etmeye** yöneliktir; soruda bu aşama değil, amaçların yazımı vardır.

C seçeneğindeki ifade, programın **içeriğinin düzenlenmesi** ile ilgilidir; burada içerikten ziyade amaçların niteliği vurgulanmaktadır.

E seçeneğindeki ifade, programın **tanıtımına** yöneliktir; soruyla ilişkili değildir.

Cevap: D

14. Soruda danışmanın yalnızca mevcut **birey–iş uyumunu değerlendirmekle kalmayıp**, olası değişimlerde bu uyumun **gelecekte nasıl etkileneceğini**, ayrıca **iş doyumu ve performansın zaman içindeki seyrini** tartıştığı vurgulanmaktadır; bu durum, İş Uyum Kuramı kapsamında uyumun sadece mevcut durumunu değil, **geleceğe yönelik devamlılığını ve olası gidişatını öngörmeye**, yani **prognoz oluşturmaya** karşılık gelir. **Doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneğindeki ifade, kariyerin **gelişim evrelerini belirlemeye** yöneliktir; soruda böyle bir aşama yoktur.

B seçeneğindeki ifade, **ilgi alanlarının yeniden düzenlenmesi** ile ilgilidir; burada uyumun geleceği ele alınmaktadır.

C seçeneğindeki ifade, **mesleki benlik kavramının geliştirilmesi**ni ifade eder; sorunun odağı bu değildir.

E seçeneğindeki ifade, **öğrenme yaşantılarının analizi** ile ilgilidir; metinde buna dair bir vurgu yoktur.

Cevap: D

15. Soruda Zerrin'in Holland tipolojisine göre **sanatçı tip** özellikler taşıdığı belirtilmektedir. **Sanatçı tip**, **yaratıcılık**, **özgünlük**, **estetik duyarlılık** ve **kendini ifade etme** ihtiyacı ile tanımlanır; bu bireyler yapılandırılmış ve kuralcı ortamlardan ziyade **serbest, esnek ve ifade odaklı** alanları tercih eder. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir.**

B seçeneğindeki ifade, **kuralcı ve düzenli** yapıyı ifade eder; bu daha çok geleneksel tipe aittir.

C seçeneğindeki ifade, **mekanik ve teknik becerilere** yöneliktir; bu gerçekçi tipe karşılık gelir.

D seçeneğindeki ifade, **liderlik ve rekabet** odaklıdır; bu girişimci tipin özelliğidir.

E seçeneğindeki ifade, **analitik ve sayısal düşünme**yi içerir; bu araştırmacı tipe aittir.

Cevap: A

1. Soruda Ege'nin **üniversiteye başlamış olması**, ancak **henüz kesin bir bölüm kararı vermemesi** ve farklı dersler alarak **kendini tanımaya, seçenekleri daraltmaya çalışması** vurgulanmaktadır. Bu durum, Ginzberg'in kuramında **gerçekçi seçimler dönemi (17–23 yaş)** içinde yer alan **Araştırma–Keşfetme Basamağı (17–19 yaş)** ile örtüşür; bu basamakta birey **farklı alanları dener, bilgi toplar ve henüz kesin karar vermez**. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir.**

Billurlaştırma (19–21 yaş): Bireyin **belirli bir mesleki alana yönelmeye başladığı**, seçeneklerini daraltığı aşamadır.

Belirleme (21–23 yaş): Bireyin **kesin karar verdiği** ve mesleki yönelimin netleştiği aşamadır.

Geçiş (17–18 yaş): Deneme döneminin son basamağıdır; birey gerçekçi tercihlere yönelir ancak henüz üniversite düzeyindeki keşif sürecinde değildir.

Değer (15–16 yaş): Bireyin meslekleri **değerler ve yaşam standartları açısından değerlendirdiği** daha erken bir aşamadır.

Cevap: A

2. Soruda Cansu'nun **mezuniyet sonrası ne yapmak istediğini açık ve net biçimde ifade etmesi**, **belirli bir mesleğe yönelmesi** ve bu alanda **uzun vadeli plan yapması** vurgulanmaktadır. Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'na göre bu durum, bireyin belirli bir alana yönelerek kendine **mesleki yönelim belirlemesi**, yani **seçim hedefi** oluşturmasıdır. Cansu yalnızca ilgi duymakla kalmamakta, aynı zamanda **"süreç analisti olarak çalışmak istiyorum"** diyerek **somut bir kariyer tercihi ortaya koymaktadır**. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir.**

Öz yeterlik inancı: Bireyin bir işi başarabileceğine dair **inancını** ifade eder; soruda bu vurgu ikincil düzeydedir.

Sonuç beklentisi: Davranışın sonucunda elde edilecek **çıktılara ilişkin beklentidir**; burada esas vurgu hedef belirlemedir.

Performans hedefi: Bireyin bir görevi ne düzeyde yapacağına dair **başarı standardını** içerir; meslek seçimiyle doğrudan ilgili değildir.

Performans: Gerçekleşen **davranış ve başarı düzeyidir**; burada henüz uygulama yoktur.

Cevap: C

3. Soruda Taylan'ın üniversiteyi bitirdikten sonra bir işe başlaması, bu işi **gerçek çalışma ortamında deneyimlemesi**, kendisine uygun olup olmadığını **sınaması** ve bu alanda kalıcı olup olmayacağına karar vermeye çalışması vurgulanmaktadır. Bu durum Super'in kuramında **araştırma (keşfetme) evresi (14–24 yaş)** içinde yer alan **sınama ve izleme (uygulama) basamağına (22–24 yaş)** karşılık gelir. Bu basamakta birey **işe girer, kendini dener ve mesleki uyumunu değerlendirir**. Seçeneklerde bu basamak doğrudan verilmediği için en yakın karşılık, bireyin **eğitimden iş yaşamına geçerek mesleği gerçekçi biçimde değerlendirdiği** aşama olan geçiş dönemidir (19–21 yaş). **Doğru cevap B seçeneğidir.**

Geçici (Deneme) dönem (14–18 yaş): Bireyin **ilgi, yetenek ve değerlerine göre denemeler yaptığı**, henüz gerçek iş deneyiminin olmadığı aşamadır.

Geçiş dönemi (19–21 yaş): Bireyin **mesleğe yöneldiği ve gerçekçi değerlendirmeler yaptığı** aşamadır; Taylan'ın durumuna en yakın süreçtir.

Fantezi dönem (4–10 yaş): Hayali ve gerçeklikten uzak meslek seçimlerinin yapıldığı çocukluk dönemidir.

Yerleşme dönemi (25–44 yaş): Bireyin **işe yerleştiği, kalıcılık sağladığı ve pozisyonunu güçlendirdiği** daha ileri bir evredir.

Koruma dönemi (45–64 yaş): Bireyin **mevcut işini sürdürmeye ve geliştirmeye odaklandığı** dönemdir.

Cevap: B

4. **Gelatt'ın Karar Kuramı,** bireyin karar sürecinde yalnızca kesin ve net bilgilere dayanmadığını; aksine **belirsizlikleri kabul ederek**, değişen koşullara göre **esnek ve olasılıksal düşünme** becerisi geliştirmesi gerektiğini savunur. Bu kuramın temelinde yer alan **pozitif belirsizlik** ilkesi, bireyin geleceğe ilişkin kesinlik aramak yerine **farklı olasılıkları değerlendirmesini** ve değişime açık olmasını ifade eder. Soruda Nilay'ın mevcut durumla sınırlı kalmayıp **gelecekte değişebilecek koşulları düşünmesi** ve kararlarını **olasılıklar üzerinden kurması** bu ilkeyi doğrudan yansıtmaktadır. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir.**

   A seçeneğindeki ifade, kariyerin **kişilik tipine bağlı olduğunu** vurgular; Gelatt'ın yaklaşımıyla ilgili değildir.

   B seçeneğindeki ifade, meslek seçimini **gelişim dönemleriyle sınırlar**; burada esneklik söz konusudur.

   C seçeneğindeki ifade, kararların **kesin doğrulara dayanması gerektiğini** savunur; bu, pozitif belirsizliğe ters düşer.

   E seçeneğindeki ifade, **çevresel pekiştirmeleri** temel alır; soruda bilişsel süreç ön plandadır.

   Cevap: D

5. **Sosyal bilişsel kariyer kuramında** bireyin davranışlarını belirleyen temel unsurlar arasında **öz yeterlik (kendini yetkin görme beklentisi)**, **sonuç beklentisi** ve **kişisel hedefler** yer alır. Soruda Özgür'ün "başarılı olabileceğimi düşünüyorum" ifadesi **öz-yeterliğinin yüksek olduğunu**, ancak "gerekli çabayı göstermeye hazır değilim" demesi ise **hedef oluşturma ve bu hedefe bağlanma eksikliği** olduğunu göstermektedir. Yani birey başarabileceğine inanmasına rağmen **eyleme geçmesini sağlayacak kişisel hedefleri netleştirememekte ve bu nedenle kararlarını ertelemektedir**. Bu durum **kişisel hedeflerin oluşmaması** ile açıklanır. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir.**

   A seçeneğindeki ifade, **sonuç beklentisinin düşük olduğunu belirtmektedir**; oysa Özgür başarabileceğine inanmaktadır.

   C seçeneğindeki ifade, **öz-yeterliğin düşük olduğunu vurgulamaktadır**; bu da soruyla çelişir.

   D seçeneğindeki ifade, **çevresel engellerin etkisini ifade etmektedir**; soruda böyle bir durum yoktur.

   E seçeneğindeki ifade, **öğrenme yaşantılarının sınırlı olduğunu belirtmektedir**; metinde buna dair bir ipucu bulunmamaktadır.

   Cevap: B

6. Soruda program hazırlanırken **etkinliklerin sırası**, **kullanılacak yöntemler** ve **oturumların yapısının ayrıntılı biçimde planlanması** vurgulanmaktadır; yani programın **nasıl işleyeceği ve hangi içerikle yürütüleceği** netleştirilmektedir. Bu durum doğrudan programın **içeriğinin ve uygulama planının oluşturulması**na karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir.**

   A seçeneği programın sonunda yapılan değerlendirme sürecini ifade eder.

   B seçeneği hedef grubun ihtiyaçlarının analiz edilmesi ile ilgilidir.

   D seçeneği amaçların ölçülebilir biçimde yazılmasına yöneliktir.

   E seçeneği programın tanıtımına ilişkindir.

   Cevap: C

7. Onur'un özelliklerine bakıldığında **teorik konular üzerine düşünmekten keyif alması** ve zihinsel süreçlere yönelmesi onun **içe dönük** olduğunu; **kesin yargılardan kaçınması ve yeni bilgilere göre fikrini değiştirmesi** onun **algılayıcı** olduğunu; **duygusal gerekçeler yerine mantıksal tutarlılığı önemsemesi** ise **düşünce odaklı** olduğunu göstermektedir. Ayrıca teorik ve soyut konulara yönelmesi **sezgisel** özelliğe işaret eder. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap A seçeneğidir.**

   B seçeneği dışa dönüklük ve yargılayıcılık içerir; Onur'un özellikleriyle uyumlu değildir.

C seçeneği duyumsal özelliği içerir; bu daha çok somut ve pratik odaklıdır, oysa Onur soyut düşünmektedir.

D seçeneği duygu odaklılık içerir; Onur ise mantık temelli karar vermektedir.

E seçeneği hem dışa dönüklük hem duygu odaklılık içerir; verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: A

8. **Brott'un Öyküsel Kariyer Danışmanlığı Yaklaşımı,** bireyin kariyerini yalnızca özellikler ya da test sonuçlarıyla değil, **yaşam öyküsü ve anlamlandırma süreçleri** üzerinden ele alır. Bu yaklaşıma göre bireyler yaşantılarını bir hikâye şeklinde kurgular ve kariyer kararları da bu hikâyenin nasıl yorumlandığıyla yakından ilişkilidir. Danışmanın görevi, danışanın mevcut anlatısını keşfetmek, bu anlatıdaki sınırlayıcı anlamları fark ettirmek ve daha işlevsel bir bakış açısıyla **hikâyeyi yeniden yapılandırmasına** yardımcı olmaktır. Soruda da danışanın geçmişteki deneyimlerini olumsuz bir çerçevede tanımladığı, danışmanın ise bu deneyimleri **yeniden anlamlandırarak** daha olumlu ve umut verici bir perspektif sunduğu görülmektedir; bu durum doğrudan **yeniden çerçeveleme ve hikâyeyi yeniden anlamlandırma** kavramına karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir.**

A seçeneği bireyin kariyer gelişimine hazır oluş düzeyini ifade eder; burada anlatı dönüşümü vardır.

C seçeneği kişilik tipine göre meslek belirlemeyi içerir; soruyla ilişkili değildir.

D seçeneği iş doyumunun ölçülmesine yöneliktir; burada değerlendirme değil anlamlandırma yapılmaktadır.

E seçeneği kariyer kararlarını rastlantısal öğrenmeye bağlar; soruda yapılandırılmış bir yeniden yorumlama vardır.

Cevap: B

9. Soruda Şirin'in **sıcak, destekleyici ve kabul edici bir aile ortamında yetiştiği**, duygularını ifade etmeye teşvik edildiği ve **empatik davranışlarının pekiştirildiği** vurgulanmaktadır. Anne Roe'nun kuramına göre bu tür **sevgi dolu ve kabul edici ebeveyn tutumları**, bireyin **insanlara yönelmesine**, kişilerarası ilişkilere açık olmasına ve **yardım etmeye dayalı mesleklere ilgi duymasına** yol açar. Bu nedenle Şirin'in **psikolojik danışman, öğretmen ve sosyal hizmet uzmanı** gibi **insana dönük ve yardım temelli mesleklere yönelmesi beklenir**. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir.**

B seçeneği teknik ve nesneye yönelik meslekleri içerir; insan ilişkisi sınırlıdır.

C seçeneği araştırma ve bilimsel çalışma odaklıdır; kişilerarası etkileşim ön planda değildir.

D seçeneği sistem ve teknoloji odaklıdır; nesneye yönelim baskındır.

E seçeneği sayısal ve finansal işlemlerle ilgilidir; insanlara doğrudan yardım amacı içermez.

Cevap: A

10. **Brott'un Öyküsel Kariyer Danışmanlığı Yaklaşımı**, kariyer kararlarının yalnızca test sonuçlarıyla değil, bireyin **yaşam öyküsü**, **deneyimleri** ve bu deneyimlere yüklediği **anlamlar** üzerinden şekillendiğini savunur. Bu yaklaşımda danışman, danışanın anlattığı hikâyeyi merkeze alır ve bu hikâyeyi yeniden yapılandırarak daha işlevsel bir kariyer yönelimi oluşturmasına yardımcı olur. Soruda da testlerin yetersiz kaldığı noktada danışanın **yaşam anlatısına başvurulması** ve kariyer kararının bu anlatı üzerinden **yeniden yapılandırılması** bu görüşü doğrudan yansıtmaktadır. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir.**

A seçeneği kariyeri yalnızca bilişsel yetenekle açıklar; öyküsel yaklaşım çok boyutludur.

B seçeneği testleri tek belirleyici olarak görür; soruda bunun yetersizliği vurgulanmaktadır.

C seçeneği yaşam öyküsünü dışlar; oysa yaklaşımın temeli anlatıdır.

E seçeneği ekonomik faktörleri merkeze alır; burada anlamlandırma süreci ön plandadır.

Cevap: D

11. Ece'nin özelliklerine bakıldığında **tek başına düşünmekten hoşlanması** onun **içe dönük** olduğunu; **hayal gücünün güçlü olması** ve soyut düşünmeye yatkınlığı **sezgisel** yönünü; **insanlara yardım etmeyi anlamlı bulması ve değerlerini merkeze alması** ise **duygu odaklı** olduğunu göstermektedir. Ayrıca "bunu baskı altında kalmadan yapmak ister" ifadesi, daha **esnek, açık ve seçenekleri sürdürmeye eğilimli** bir yapıyı, yani **algılayıcı** özelliği işaret eder. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap A seçeneğidir**.

B seçeneği dışa dönüklük ve yargılayıcılık içerir; Ece daha içe dönük ve esnektir.

C seçeneği duyumsal özelliği içerir; bu somut ve ayrıntı odaklıdır, oysa Ece soyut ve hayal gücü yüksek yapıdadır.

D seçeneği düşünce odaklılığı içerir; Ece'nin kararları değer temellidir.

E seçeneği hem dışa dönük hem düşünce odaklıdır; verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: A

12. Berke'nin **kararsızlık yaşaması**, **birden fazla alana ilgi duyması**, bu alanlar hakkında yalnızca **yüzeysel bilgiye sahip olması** ve **kaygı hissetmesi**, onun kariyer gelişiminde henüz netleşme sağlayamadığını göstermektedir. Bu bilgiler doğrultusunda öncüller tek tek değerlendirilir:

I. **öncül:** Berke üniversite tercihi yaklaşmasına rağmen kararsızlık yaşadığına göre **karar vermesi gerektiğinin farkındadır**. Bu öncül doğrudur.

II. **öncül:** Metinde açıkça **yüzeysel bilgiye sahip olduğu** belirtilmiştir; bu nedenle **yeterli ve derinlemesine bilgiye sahip değildir**. Bu öncül yanlıştır.

III. **öncül:** Birden fazla alana ilgi duymasına rağmen **kendisi için en uygun seçeneği belirleyememesi**, ilgi ile meslek arasında **net uyum kuramadığını** gösterir. Bu öncül doğrudur.

IV. **öncül:** Kararsızlık yaşaması ve kaygı duyması, **kariyer olgunluğu düzeyinin değerlendirilmesine ihtiyaç olduğunu** gösterir. Bu öncül doğrudur.

Bu nedenle **I, III ve IV öncüller doğrudur**.

Cevap: E

13. Soruda Zeki'nin meslek tercihlerinin **bilinçli ilgi ve yeteneklerden çok**, çocuklukta yaşadığı **aşırı eleştirel ebeveyn tutumları**, **kaygı**, **cezalandırılma beklentisi** ve bunlara karşı geliştirdiği **savunmacı düzenekler** ile açıklandığı vurgulanmaktadır. Yani meslek seçimi, bireyin **bilinçdışı çatışmaları**, **erken yaşantıları** ve **kaygıyı azaltma mekanizmaları** üzerinden yorumlanmaktadır. Bu bakış açısı **psikanalitik yaklaşıma** dayanır. **Doğru cevap A seçeneğidir**.

Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı: Öz-yeterlik, sonuç beklentisi ve bilişsel süreçler üzerinden kariyer davranışını açıklar.

Özellik–Faktör Kuramı: Bireyin özellikleri ile mesleklerin gerekliliklerini eşleştirmeye odaklanır.

Holland'ın Tipoloji Kuramı: Kişilik tipleri ile meslek ortamı uyumunu temel alır.

Super'in yaşam boyu gelişim kuramı: Kariyeri yaşam boyu süren gelişimsel bir süreç olarak ele alır.

Cevap: A

14. Soruda Zeliha'nın **Holland tipolojisine** göre **sosyal tip** özellikler gösterdiği belirtilmektedir. Sosyal tip bireyler **insanlarla etkileşim kurmaktan hoşlanan**, **yardım etmeye istekli**, **empatik** ve **rehberlik/öğretme** gibi alanlara yönelen kişilerdir. Bu nedenle Zeliha'nın **başkalarına yardım etmeye ve insanlarla etkileşime istekli olması** beklenir. **Doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde belirtilen fiziksel güç ve el becerisi gerektiren, daha çok nesne ve araçlarla çalışılan alanlara yönelme **gerçekçi tip** özellikleridir.

B seçeneğinde belirtilen soyut problemlerle tek başına çalışma ve analiz yapma **araştırmacı tip** özellikleridir.

C seçeneğinde belirtilen kurallı, düzenli ve yapılandırılmış büro işlerini tercih etme **geleneksel tip** özellikleridir.

D seçeneğinde belirtilen rekabet ve risk almayı merkeze alan, insanları etkilemeye yönelik roller **girişimci tip** özellikleridir.

Cevap: E

15. Soruda Ece'nin test sonuçlarına bakıldığında **kendi ilgi ve yeteneklerini net biçimde tanıdığı**, hangi mesleklerin kendisine uygun olduğunu **açıkça bildiği** ve yöneliminin belirgin olduğu görülmektedir; bu durum Holland kuramında **kimlik** kavramına karşılık gelir. Emre'nin ise farklı alanlardan **birbirine yakın puanlar alması**, ilgi alanları arasında **belirgin bir fark olmaması** ve bu nedenle **hangi alana yöneleceğini netleştirememesi**, ilgi alanlarının birbirinden yeterince ayrışmadığını gösterir; bu durum **ayrışma** kavramına karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir**.

B seçeneğinde belirtilen uyum, bireyin kişilik tipi ile meslek çevresi arasındaki uygunluğu; tutarlılık ise tipler arasındaki yakınlığı ifade eder.

C seçeneğinde belirtilen tutarlılık ve kimlik sıralaması verilen durumla uyuşmaz.

D seçeneğinde belirtilen ayrışma ve uyum sıralaması ters verilmiştir.

E seçeneğinde belirtilen kimlik ve tutarlılık ifadesi Emre'nin durumunu karşılamaz.

Cevap: A

1. Soruda danışanın kariyer kararını yalnızca **"hangi meslek daha çok para kazandırır"** sorusuna indirgediği, psikolojik danışmanın ise bir **tekerlek modeli** kullanarak **beceriler, ilgiler, değerler, kişilik, çevre, eğitim ve fırsatlar** gibi farklı boyutları ayrı ayrı ele almasını sağladığı vurgulanmaktadır. Bu müdahale, kariyer kararını **tek boyutlu olmaktan çıkarıp çok boyutlu hale getirme**, yani kararı **bileşenlerine ayırarak bütüncül bir farkındalık oluşturma** yaklaşımına karşılık gelir. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde belirtilen bilişsel çarpıtmaları yeniden yapılandırma, düşünce hatalarını değiştirmeye odaklanır; burada çok boyutlu analiz vardır.

B seçeneğinde belirtilen mesleki rol benliğini zaman çizelgesine yerleştirme, kariyeri zaman içinde ele almayı ifade eder.

D seçeneğinde belirtilen kişilik tipine göre meslek önerme, sınıflandırmaya dayalıdır; burada analiz yapılmaktadır.

E seçeneğinde belirtilen meslek seçimini çocukluk yaşantılarıyla açıklama, Psikanalitik bakış açısını yansıtır.

Cevap: C

2. Berk'in **birden fazla alana ilgi duyması**, bu alanlar hakkında **araştırma yapması** ancak **hangisinin kendisine uygun olduğunu ayırt edememesi**, onun kariyer sürecinde **keşif ve karar verme aşamasında** olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler doğrultusunda öncüller değerlendirilir:

I. öncül: Berk kararsızlık yaşadığını ifade ettiğine göre **mesleki karar verme sürecinde olduğunun farkındadır**. Bu öncül doğrudur.

II. öncül: Metinde açıkça **alanlara ilişkin araştırmalar yaptığı** belirtilmiştir; yani **bilgi edinme çabası içindedir**. Bu öncül doğrudur.

III. öncül: Birden fazla alana ilgi duyması, ilgilerin **tek bir alanda yoğunlaşmadığını** gösterir. Bu öncül yanlıştır.

IV. öncül: Kararsızlık yaşaması ve uygun seçeneği ayırt edememesi, **kariyer olgunluk düzeyinin değerlendirilmesine ihtiyaç olduğunu** gösterir. Bu öncül doğrudur.

Bu nedenle **I, II ve IV. öncüller doğrudur**.

Cevap: E

3. Soruda psikolojik danışmanın Ayhan'ı değerlendirirken **yaşına uygun mesleki görevleri fark edip etmediğine** ve bu doğrultuda **davranıp davranmadığına** odaklandığı belirtilmektedir. **Mesleki olgunluk**, bireyin bulunduğu gelişim dönemine uygun kariyer görevlerini **fark etme, anlama ve yerine getirme düzeyi**ni ifade eder. Ayhan'ın durumunun bu ölçütlere göre değerlendirilmesi, doğrudan mesleki olgunluk kavramına karşılık gelir. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

Mesleki yeterlik: Bireyin bir işi yapabilme kapasitesiyle ilgilidir.

Mesleki doyum: Bireyin yaptığı işten aldığı tatmin düzeyini ifade eder.

Mesleki kimlik: Bireyin kendini belirli bir meslekle özdeşleştirmesiyle ilgilidir.

Kariyer kararlılığı: Bireyin karar verme sürecindeki kararsızlık düzeyiyle ilişkilidir.

Cevap: C

4. Soruda Aygül'ün küçük yaşlardan itibaren **çevresindeki rol modelleri gözlemleyerek** öğretmenlik mesleğine ilgi geliştirdiği ve öğretmenlerinden aldığı geri bildirimlerle bu alanda başarılı olabileceğine dair inancının arttığı vurgulanmaktadır. Bu durum, bireyin başkalarını gözlemleyerek öğrenmesi ve kendine yönelik inanç geliştirmesiyle açıklanır; yani **dolaylı yaşantılar** söz konusudur. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

Doğrudan yaşantılar: Bireyin kendi deneyimleriyle başarı yaşamasıdır.

Fizyolojik durumlar: Kaygı, stres gibi bedensel tepkilerin etkisidir.

Sonuç beklentileri: Davranışın getireceği sonuçlara ilişkin öngörülerdir.

Kişisel hedefler: Bireyin ulaşmak istediği amaçları ifade eder.

Cevap: B

5. **Amundson'un Kariyer Tekerlek Modeli**, kariyer seçiminin bireyin yaşamındaki **birden fazla faktörün etkileşimiyle** oluştuğunu savunur. Bu modelde **beceriler, ilgiler, değerler, deneyimler ve özellikle sosyal çevredeki önemli kişiler** kariyer kararını birlikte şekillendirir.

Soruda da bireyin **ailesi ve öğretmenlerinin yönlendirmesiyle** bir mesleğe yönelmesi vurgulanmaktadır; yani meslek seçimini etkileyen temel unsur **sosyal çevre ve birey için önemli kişiler**dir. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir**.

Kariyer fırsatları: İş olanakları ve dış çevredeki imkanlarla ilgilidir.

Öğrenim deneyimleri: Eğitim sürecinde edinilen yaşantıları ifade eder.

İş ve yaşam deneyimleri: Bireyin geçmiş deneyimlerine dayanır.

Beceriler: Bireyin yapabildikleriyle ilgilidir.

Cevap: D

6. **Kariyer yelkenlisi modeli,** kariyer gelişimini yalnızca bireysel özelliklerle değil; **bireysel, sosyal ve sistemsel etmenlerin birlikte etkileşimiyle** açıklayan bütüncül bir yaklaşımdır. Bu modelde ekonomik koşullar, eğitim sistemi, yasal düzenlemeler ve rastlantısal olaylar da kariyer kararını etkileyen önemli unsurlar olarak kabul edilir. Soruda da danışmanın bu çoklu etkenleri vurgulaması doğrudan bu modele karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen kariyerin yalnızca kişilik tipine bağlı olması, bu kurama göre **yetersiz ve indirgemeci bir yaklaşımdır**.

B seçeneğinde söz edilen kariyerin sadece yaşam dönemleriyle açıklanması, bu modele göre **eksik bir açıklamadır**.

C seçeneğinde söz edilen kariyerin tamamen genetik eğilimlerle belirlenmesi, bu kurama göre **uygun değildir**.

D seçeneğinde söz edilen kariyerin yalnızca bilinçdışı süreçlerle açıklanması, bu modele göre **yanlıştır**.

Cevap: E

7. **Holland'ın Tipoloji Kuramı,** bireylerin kişilik özellikleri ile meslek ortamları arasında bir uyum olduğunu savunur ve bireyleri **gerçekçi, araştırmacı, sanatçı, sosyal, girişimci ve geleneksel** olmak üzere altı tipe ayırır. **Geleneksel tip** bireyler; **düzenli**, **planlı**, **kurallara bağlı**, **ayrıntı odaklı** ve **yapılandırılmış ortamlarda çalışmayı tercih eden** kişilerdir.

Soruda Mehmet'in geleneksel tip özellikler taşıdığı belirtildiğine göre, onun **düzenli, planlı ve kurallara dayalı çalışma ortamını benimsemesi** beklenir. **Doğru cevap D seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen belirsiz ve yapılandırılmamış görevler, bu kurama göre **geleneksel tipe uygun değildir**.

B seçeneğinde söz edilen yaratıcı ve sanatsal üretim, bu kurama göre **sanatçı tipe aittir ve uygun değildir**.

C seçeneğinde söz edilen insanları etkileme ve liderlik, bu kurama göre **girişimci tipe aittir ve uygun değildir**.

E seçeneğinde söz edilen soyut bilimsel araştırmalar, bu kurama göre **araştırmacı tipe aittir ve uygun değildir**.

Cevap: D

8. Soruda psikolojik danışmanın Turhan için **hedef belirleme**, **hedefe ulaşmak için alternatif yollar geliştirme** ve bu yolları uygulayabilmesi için **motivasyonunu artırma** üzerine bir çalışma planladığı vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin **amaç (hedef)**, **yol üretme** ve **motivasyon (eyleme geçme gücü)** boyutlarını temel alan **Umut Odaklı Kariyer Gelişim Modeli'ne** dayanır. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir**.

Holland Kişilik Tipleri Kuramı: Kişilik tipleri ile meslek ortamı arasındaki uyumu açıklar.

Savickas Kariyer Yapılandırma Kuramı: Bireyin yaşam öyküsü ve anlamlandırma süreçleri üzerinden kariyerini yapılandırmasını ele alır.

Super Mesleki Gelişim Kuramı: Kariyeri yaşam boyu süren gelişimsel evreler üzerinden açıklar.

Krumboltz Sosyal Öğrenme Kuramı: Kariyer seçiminde öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri vurgular.

Cevap: C

9. **Gottfredson'un kuramına** göre bireyler meslek seçeneklerini değerlendirirken özellikle **cinsiyet rolleri**, **toplumsal beklentiler** ve **benlik algısı** doğrultusunda bazı meslekleri erken yaşlardan itibaren eler ve seçenek alanını daraltır. Bu sürece **sınırlandırma** denir. Soruda Burak'ın "hemşirelik erkek işi değildir" düşüncesiyle bu mesleği tamamen dışlaması ve kendince daha "erkeksi" gördüğü mesleklere yönelmesi, meslek alanını **cinsiyet algısına göre daraltması** anlamına gelir. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

Uzlaşma: Bireyin istediği meslekten, ulaşılabilirlik gibi nedenlerle vazgeçmesini ifade eder.

Öz-yaratım: Bireyin mesleki benliğini yeniden yapılandırmasıyla ilgilidir.

Mesleki olgunluk: Bireyin gelişim dönemine uygun kariyer görevlerini yerine getirme düzeyidir.

Kariyer çapası: Bireyin temel değer ve ihtiyaçlarına göre meslek seçmesini ifade eder.

Cevap: B

10. Soruda Serkan'ın **saldırganlık ve öfke dürtülerini doğrudan ifade etmek yerine**, bu enerjiyi **spor ve rekabet içeren meslek alanlarına yönlendirdiği** vurgulanmaktadır. Psikolojik danışmanın da bunu, dürtülerin doğrudan boşaltımı değil, **toplumsal açıdan kabul edilebilir bir alana yönlendirilmesi** olarak değerlendirmesi, psikanalitik kuramda **yüceltme** savunma mekanizmasına karşılık gelir. Bu mekanizmada birey, kabul görmeyen dürtülerini **toplum tarafından onaylanan etkinliklere dönüştürür**. **Doğru cevap E seçeneğidir**.

Bastırma: Kabul edilmeyen dürtülerin bilinçdışına itilmesidir.

Yansıtma: Kişinin kendi duygularını başkalarına atfetmesidir.

Gerileme: Daha önceki gelişim dönemlerine özgü davranışlara dönüştür.

Akla uydurma: Davranışlara mantıklı gerekçeler üretmedir.

Cevap: E

11. Soruda danışmanın bireyin **yetenekleri, değerleri ve ihtiyaçları** ile iş ortamının **beklentileri ve pekiştiricileri** arasındaki **uyumu değerlendirmeye odaklanması**, ayrıca amaç olarak **bireyin iş doyumu ile işverenin doyumunu birlikte artırmayı** ve gerektiğinde **birey ya da çevrede düzenleme yaparak uzun süreli uyum sağlamayı** hedeflemesi vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, birey–çevre uyumunu merkeze alan ve karşılıklı doyumu esas alan **İş Uyum Kuramı'nın** temel varsayımlarını yansıtır. **Doğru cevap D seçeneğidir**.

Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı: Kişilik tipleri ile meslek ortamı arasındaki uyumu açıklar.

Super'in Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi Kuramı: Kariyeri gelişimsel evreler üzerinden ele alır.

Krumboltz'un Sosyal Öğrenme Kuramı: Kariyer seçiminde öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri vurgular.

Roe'nun İhtiyaç Temelli Kuramı: Meslek seçimini erken dönem ihtiyaçlar ve aile yaşantılarıyla açıklar.

Cevap: D

12. **Super'in Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre **büyüme evresi (0–14 yaş)** içinde birey sırasıyla **hayal (4–10)**, **ilgi (11–12)** ve **yetenek (13–14)** basamaklarından geçer. **İlgi basamağında (11–12 yaş)** birey meslekleri ve etkinlikleri **"seviyorum–sevmiyorum" ölçütüne göre değerlendirir**, henüz **yapabilme düzeyini sorgulamaz**. Soruda Ayşegül'ün 12 yaşında olması ve değerlendirmelerini bu şekilde yapması doğrudan bu basamağa karşılık gelir. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

Hayal basamağı (4–10 yaş): Meslek seçimleri hayali ve oyun temellidir.

Yetenek basamağı (13–14 yaş): Birey artık **yapabilme düzeyini** dikkate almaya başlar.

Geçici (deneme) dönem (14–18 yaş): Ergenlikte farklı seçeneklerin denendiği aşamadır.

Sınama dönemi (22–24 yaş): İş ortamında kendini deneme sürecidir.

Cevap: B

13. **Adler'in kuramına** göre bireyler çocuklukta yaşadıkları **yetersizlik duygularını** telafi etmek ve kendilerini geliştirmek için bir **üstünlük çabası** geliştirirler. Bu çaba, bireyin kendini aşma, daha iyi olma ve eksikliklerini giderme yönünde güçlü bir motivasyon oluşturur. Soruda Osman'ın çocuklukta **yetersiz hissedilmesi** ve yetişkinlikte bunu telafi eder biçimde **en iyilerden biri olmayı hedeflemesi**, doğrudan bu kavrama karşılık gelir. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

Yetenek: Bireyin doğuştan ya da sonradan kazandığı kapasiteyi ifade eder.

İlgi: Bireyin hoşlandığı ve yöneldiği alanları kapsar.

Öz yeterlik beklentisi: Bireyin bir işi başarabileceğine dair inancıdır.

Mesleki olgunluk: Bireyin gelişim dönemine uygun kariyer görevlerini yerine getirme düzeyidir.

Cevap: C

14. **Ginzberg ve arkadaşlarının** kuramına göre mesleki gelişim süreci üç ana evrede ele alınır ve **gerçekçi seçimler dönemi (17–23 yaş)** içinde **araştırma (17–19)**, **billurlaştırma (19–21)** ve **belirleme (21–23)** basamakları yer alır. **Belirleme basamağında (21–23 yaş)** birey artık kendine uygun meslek alanını **kesinleştirir**, kararını netleştirir ve bu yönde ilerler.

Soruda Metin'in **üniversite sonrası belirli bir alanda çalışmaya başlaması**, **kararını netleştirmesi** ve **mesleki yöneliminin artık değişmemesi**, doğrudan bu basamağın özelliklerini yansıtır. **Doğru cevap E seçeneğidir**.

Araştırma: Farklı seçeneklerin incelendiği ve bilgi toplandığı aşamadır.

Billurlaştırma: Belirli bir meslek alanına yönelimin oluştuğu ancak henüz kesinleşmediği aşamadır.

İlgi: Geçici seçim döneminde hoşlanılan alanlara yönelmedir.

Yetenek: Bireyin yapabilirliğini dikkate almaya başladığı aşamadır.

Cevap: E

15. Carl Gustav Jung'un yaklaşımına dayanan ve Isabel Briggs Myers ile Katharine Cook Briggs tarafından geliştirilen **kişilik tipleri kuramı,** bireyleri **içe dönük–dışa dönük**, **duyumsal–sezgisel**, **düşünce odaklı–duygu odaklı** ve **yargılayıcı–algılayıcı** boyutlarında ele alır. Bu boyutlar, bireyin bilgiyi nasıl aldığı, kararlarını nasıl verdiği ve yaşamını nasıl düzenlediğini açıklar.

Soruda Baran'ın **cihazları söküp incelemesi ve pratik çözüm üretmesi** onun **duyumsal** olduğunu; **mantıklı ve teknik çözüm odaklı olması** onun **düşünce odaklı** olduğunu; **uzun planlar yapmaktan hoşlanmaması, kuralları esnek yorumlaması ve anlık hareket etmesi** onun **algılayıcı** olduğunu gösterir. Ayrıca **bağımsız çalışmayı tercih etmesi** daha çok **içe dönük** özelliğe işaret eder. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen yargılayıcılık, planlı ve düzenli olmayı ifade eder; Baran buna uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen sezgisel özellik, soyut düşünmeyi ifade eder; Baran somut ve pratiktir.

C seçeneğinde söz edilen duygu odaklılık, değer temelli karar vermeyi içerir; Baran mantık temellidir.

D seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve sezgisellik, verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: E

1. **Gottfredson'un kuramına** göre bireyler çocukluk döneminden itibaren meslekleri **zihinsel olarak sınıflandırır**, bu sınıflandırmayı özellikle **cinsiyet rolleri ve toplumsal algılar** üzerinden yapar ve buna göre meslek seçeneklerini daraltır. Bu süreçte bireyin zihninde oluşan ve meslekleri kimlerin yaptığına, hangi mesleklerin kime uygun olduğuna göre düzenleyen yapı **bilişsel meslek haritası** olarak adlandırılır.

   Soruda Ece'nin meslekleri değerlendirirken **kendi yeteneklerinden çok toplumda kimlerin o meslekleri yaptığına odaklanması** ve meslekleri buna göre sınıflandırması, doğrudan bu zihinsel yapıyı ifade eder. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

   Mesleki benlik algısı: Bireyin kendini meslek açısından nasıl algıladığıyla ilgilidir.

   Kariyer kararsızlığı: Bireyin karar verememe durumunu ifade eder.

   Öz yeterlik algısı: Bireyin bir işi başarabileceğine dair inancıdır.

   Mesleki değerler sistemi: Bireyin meslekten beklentileri ve önem verdiği unsurlardır.

   Cevap: B

2. **Ginzberg ve arkadaşlarının** kuramına göre **geçici (deneme) dönemi (11–17 yaş)** içinde birey sırasıyla **ilgi (11–12)**, **yetenek (13–14)** ve **değer (15–16)** basamaklarından geçer. **Yetenek döneminde (13–14 yaş)** birey artık sadece "seviyorum–sevmiyorum" değil, **"yapabiliyor muyum?"** sorusunu sormaya başlar ve **kendi yeterliklerini dikkate alarak seçeneklerini daraltır**.

   Soruda Veysel'in 14 yaşında olması ve **ilgi duyduğu meslekleri yeterliklerine göre elemesi**, doğrudan bu basamağın özelliklerini yansıtır. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir**.

   İlgi dönemi: Meslekler hoşlanma düzeyine göre değerlendirilir.

   Değer dönemi: Mesleğin sağladığı yaşam koşulları ve getiriler önem kazanır.

   Geçiş dönemi: Gerçekçi seçimlere yönelme başlar.

   Araştırma dönemi: Gerçekçi seçimler evresinde meslekler hakkında bilgi toplanır.

   Cevap: B

3. **Sosyal bilişsel kariyer kuramı**, bireyin kariyer davranışlarını **öz yeterlik inancı**, **sonuç beklentileri** ve **kişisel hedefler** üzerinden açıklar. Bu kurama göre bireyler bir mesleğe yönelirken sadece "başarabilir miyim?" sorusunu değil, aynı zamanda "bu meslek bana ne kazandırır?" sorusunu da değerlendirir. Sonuç beklentileri ise bireyin davranışının sonunda elde edeceğini düşündüğü **ödül, saygınlık, onay veya doyum** gibi çıktıları kapsar.

   Soruda Sibel'in "toplumda yeterince saygı görmeyeceğim" düşüncesi, mesleğin **toplumsal kabul ve saygınlık boyutuna** odaklandığını göstermektedir. Bu, bireyin davranış sonucunda elde edeceği **sosyal geri bildirim ve statüye ilişkin beklentisi** ile ilgilidir. Bu nedenle **doğru cevap E seçeneğidir**.

   Fiziksel sonuç beklentisi: Kazanç, ödül ve somut getirilerle ilgilidir.

   Akademik sonuç beklentisi: Eğitim sürecindeki başarıyla ilişkilidir.

   Öz yeterlik beklentisi: Bireyin bir işi başarabileceğine dair inancıdır.

   Davranışsal sonuç beklentisi: Davranışın ortaya çıkaracağı genel sonuçlara yöneliktir.

   Cevap: E

4. **Williamson'un Özellik–Faktör Yaklaşımı'na** dayanan kariyer danışma süreci; **analiz, sentez, tanı, tahmin ve izleme** aşamalarından oluşur. **Analiz aşamasında** bireye ilişkin veriler sistemli biçimde toplanır; ilgi, yetenek, değerler, akademik durum, sağlık ve geçmiş yaşantılar incelenir. Ayrıca meslekler hakkında nesnel bilgiler de bu aşamada elde edilir.

Soruda Seda'ya testlerin uygulanması, kişisel bilgilerin ayrıntılı incelenmesi ve aynı zamanda meslekler hakkında veri toplanması doğrudan bu veri toplama sürecini ifade eder. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

Sentez: Bireye ait verilerin bir araya getirilerek anlamlandırılmasıdır.

Tanı: Bireyin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesidir.

Tahmin: Birey–meslek uyumuna ilişkin öngörüde bulunmadır.

İzleme: Verilen kararların uygulanmasının takip edilmesidir.

Cevap: C

5. İş uyum kuramı, bireyin **yetenekleri ve değerleri** ile iş ortamının **beklentileri ve sağladığı doyum** arasındaki uyumu temel alır. Bu kurama göre uyum, yalnızca bireyin değişmesiyle değil; gerektiğinde **iş çevresinin de yeniden düzenlenmesiyle**, yani **birey–çevre arasındaki karşılıklı etkileşimle** sağlanır.

Soruda Berrak'ın becerilerinin işe uygun olmasına rağmen **değerler açısından uyumsuzluk yaşaması** ve danışmanın doğrudan iş değiştirmeyi önermek yerine **iş ortamında düzenleme ve alternatif roller araması**, uyumun iki taraflı olarak ele alındığını gösterir. **Doğru cevap A seçeneğidir**.

B seçeneğinde söz edilen kariyerin gelişimsel evrelerle açıklanması, bireyin yaş dönemlerine göre ilerlemesini ifade eder; bu soruda ise **birey–iş ortamı uyumu** ele alındığı için uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen iş doyumunun yalnızca yetenek düzeyiyle açıklanması, çevresel faktörleri dışladığı için bu kurama göre eksiktir ve uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen mesleki başarının kişilik tipiyle açıklanması, yalnızca bireysel özelliklere odaklanır; bu kuram ise **çevreyle etkileşimi** temel alır, bu yüzden uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen öğrenme yaşantılarının belirleyici olması, daha çok sosyal öğrenme yaklaşımına aittir; burada söz konusu olan **karşılıklı uyum süreci**dir, bu nedenle uygun değildir.

Cevap: A

6. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı**, kariyer gelişiminin yaşam boyu sürdüğünü ve bireyin farklı yaşam rollerinde sürekli uyum sağladığını savunur. Bu kuramda **mini döngü**, bireyin yaşamının herhangi bir döneminde yaşadığı değişimlerde (iş değişimi, rol değişimi vb.) kariyer gelişim evrelerini **yeniden ve kısa süreli olarak yaşaması** anlamına gelir. Yani kariyer gelişimi **doğrusal değil**, gerektiğinde geri dönüşler ve yeniden yapılanmalar içeren dinamik bir süreçtir.

Soruda mini döngüye ilişkin yanlış ifade sorulmaktadır. Mini döngüler yalnızca kariyerin başlangıcında değil, **yaşamın her döneminde** ortaya çıkabilir. Bu nedenle "sadece meslek yaşamının başında görülür" ifadesi kurama aykırıdır. **Doğru cevap D seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen mini döngünün değişim süreçlerinde evrelerin yeniden yaşanmasını ifade etmesi, kurama uygundur.

B seçeneğinde söz edilen normatif olmayan geçişlerde ortaya çıkması ve benlik kavramının yeniden yapılandırılması, kuramla tutarlıdır.

C seçeneğinde söz edilen kariyer gelişiminin doğrusal olmadığını vurgulaması, kuramın temel varsayımlarından biridir.

E seçeneğinde söz edilen yeni rol ya da işe uyum sürecinde mini döngünün devreye girmesi, kurama uygundur.

Cevap: D

7. Carl Gustav Jung'un kuramına dayanan ve Isabel Briggs Myers ile Katharine Cook Briggs tarafından geliştirilen **kişilik tipleri kuramı,** bireyleri **içe dönük–dışa dönük**, **duyumsal–sezgisel**, **düşünce odaklı–duygu odaklı** ve **yargılayıcı–algılayıcı** boyutlarında ele alır. Bu boyutlar bireyin çevreyle etkileşimi, bilgi işleme biçimi, karar verme tarzı ve yaşamı organize etme şeklini açıklar.

Soruda Aysun Hanım'ın **çevresindekilerin ihtiyaçlarını fark etmesi ve yardım etmeye istekli olması** onun **duygu odaklı** olduğunu; **görevlerini titizlikle yerine getirmesi ve sorumluluklarını aksatmaması** onun **yargılayıcı** olduğunu; **değişimden çok sürekliliği tercih etmesi ve somut işlere odaklanması** onun **duyumsal** olduğunu göstermektedir. Ayrıca daha çok **görev ve sorumluluk odaklı, sakin ve düzenli bir profil çizmesi** içe dönüklüğe işaret eder. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen algılayıcılık, esnek ve plansız olmayı ifade eder; bu özellikler soruyla uyuşmaz.

B seçeneğinde söz edilen sezgisellik, soyut ve hayal gücü odaklıdır; burada somutluk ön plandadır.

C seçeneğinde söz edilen düşünce odaklılık, mantık temelli karar vermeyi ifade eder; Aysun Hanım değer odaklıdır.

D seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve sezgisellik, verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: E

8. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı**, kariyer gelişimini yaşam boyu devam eden bir süreç olarak ele alır ve bireyin kariyerini **büyüme, araştırma, yerleşme, sürdürme ve çözülme** gibi geniş dönemler içinde açıklar. Bu geniş ve sıralı dönemlerin tamamı **maksi döngü** olarak adlandırılır. Yani maksi döngü, bireyin **çocukluktan emekliliğe kadar uzanan genel kariyer gelişim sürecini** ifade eder.

Soruda doğru ifade sorulmaktadır. Maksi döngü, yaşam boyu kariyer gelişimini kapsayan bu genel dönemler dizisini ifade eder. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen evrelerin değişmez ve katı olması, bu kurama göre uygun değildir; süreç esnektir.

C seçeneğinde söz edilen normatif olmayan geçişler, maksi döngüyü değil mini döngüyü ifade eder, bu nedenle uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen kısa süreli yeniden yaşanan döngüler, maksi değil mini döngüdür, bu nedenle uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen performans ölçütü ifadesi, bu kurama göre uygun değildir.

Cevap: B

9. **Tiedeman ve O'Hara'nın Kariyer Gelişimi Kuramı'nda** karar verme süreci iki ana dönemde ele alınır: **öngörü dönemi** ve **uyum sağlama dönemi**. Öngörü döneminde birey seçenekleri değerlendirir; uyum sağlama döneminde ise verdiği kararı **benliğiyle bütünleştirir**, ona kişisel anlam yükler ve yaşamına yerleştirir. Bu dönemin alt basamaklarından biri olan **bütünleştirme**, bireyin yaptığı seçimi **kendi değerleri ve benlik algısıyla uyumlu hâle getirmesi**dir.

Soruda Ahmet'in kararını ailesine açıklaması, alanı araştırması ve özellikle "bu alan benim insanlara yardım etme isteğimi karşılıyor" diyerek kararının **kişisel anlamını netleştirmesi**, seçimini benliğiyle uyumlu hâle getirdiğini göstermektedir. **Doğru cevap B seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen açıklık, seçeneklerin fark edilmeye başlandığı erken aşamayı ifade eder; bu duruma uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen yeniden düzenleme, karar sonrasında yapılan uyarlamaları ifade eder; burada anlamlandırma ön plandadır, bu nedenle uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen uyum sağlama, daha geniş bir süreci kapsar; soruda özel olarak bütünleştirme vurgulanmaktadır, bu nedenle uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen araştırma, bilgi toplama aşamasıdır; Ahmet bu aşamayı aşmıştır, bu nedenle uygun değildir.

Cevap: B

10. **Super'in Mesleki Gelişim Kuramı**, bireyin kariyer gelişimini yaşam boyu süren bir süreç olarak ele alır ve özellikle **büyüme evresi (0–14 yaş)** içinde **hayal (4–10)**, **ilgi (11–12)** ve **yetenek (13–14)** basamaklarını tanımlar. **Yetenek basamağında (13–14 yaş)** birey artık yalnızca neyi sevdiğine değil, **neyi yapabildiğine** odaklanır; yani seçimlerinde **yeterliklerini dikkate alır**.

Soruda Rüzgar'ın 14 yaşında olması, **"istemek yetmiyor, yapabiliyor olmak da önemli"** demesi ve seçimlerini **akademik başarı ve becerilerine göre daraltması**, doğrudan bu basamağın özelliklerini yansıtır. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen ilgi basamağı, yalnızca hoşlanma düzeyine göre değerlendirme yapılmasını ifade eder; bu duruma uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen hayal basamağı, çocuklukta hayali ve gerçeklikten uzak seçimleri kapsar; uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen geçici (deneme) dönem, daha ileri yaşlarda farklı seçeneklerin denenmesini ifade eder; uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen geçiş dönemi, gerçekçi seçimlere yönelme sürecidir; burada özel olarak yetenek vurgusu vardır, bu nedenle uygun değildir.

Cevap: B

11. Soruda Zeynep'in meslek seçimini yaparken **yüksek gelir yerine toplum yararına katkı sağlamayı tercih etmesi**, yani mesleklerin **kendisi için taşıdığı anlam ve önem** üzerinden değerlendirme yapması vurgulanmaktadır. Bu durum bireyin meslekten ne beklediği, neyi önemli bulduğu ve hangi ilkeler doğrultusunda seçim yaptığıyla ilgilidir; bu da **değer** kavramına karşılık gelir. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen ilgi, bireyin hoşlandığı alanlara yönelmesini ifade eder; burada anlam ve önem vurgusu vardır, bu nedenle uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen yetenek, bireyin yapabilme kapasitesiyle ilgilidir; soruda bu vurgu yoktur, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen kişilik, bireyin genel davranış örüntülerini ifade eder; burada seçim değer temellidir, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen mesleki özyetkinlik, bireyin başarabileceğine dair inancıdır; soruda bu değil, mesleğin anlamı vurgulanmaktadır, uygun değildir.

Cevap: D

12. **Sosyal bilişsel kariyer kuramı**, bireyin kariyer davranışlarını **öz yeterlik inancı (kendini yetkin görme)**, **sonuç beklentileri** ve **kişisel hedefler** üzerinden açıklar. Bu kurama göre birey bir hedef belirlese bile, bu hedefe yönelik **eyleme geçmesi** için kendini yeterli görmesi ve bu inancı davranışa dönüştürebilmesi gerekir.

Soruda öğrencinin **hedef belirlediği hâlde bu hedef doğrultusunda somut adımlar atmaması**, yani niyetin davranışa dönüşmemesi vurgulanmaktadır. Bu durum, **kendini yetkin görme beklentisinin davranışa yansımaması** ile açıklanır. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen ilginin yetersiz olması, hedef oluşumunu etkiler; burada hedef zaten vardır, bu nedenle uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen sonuç beklentisinin belirsiz olması, davranışın sonucuna dair öngörü eksikliğini ifade eder; soruda bu vurgulanmamaktadır, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen çevresel desteklerin fazla olması, bu durumu açıklamaz; uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen öğrenme yaşantılarının fazlalığı, bu kurama göre doğrudan bu problemi açıklamaz; uygun değildir.

Cevap: C

13. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre **geçici (deneme) dönemi (11–17 yaş)** içinde ilgi, yetenek ve değer basamakları; ardından ise bireyin **gerçekçi seçimlere yönelmeye başladığı geçiş basamağı (17–18 yaş)** yer alır. **Geçiş basamağında** birey artık **gerçekçi sınırlılıkların farkına varır**, seçeneklerini daraltır, **eğitim–iş yaşamı arasındaki geçişe hazırlanır** ve meslekleri daha **somut ve uygulanabilir** biçimde değerlendirmeye başlar.

Soruda verilen "seçenekleri daraltma", "gerçekçi sınırlılıkları fark etme" ve "uygulanabilir seçenekler üzerinden değerlendirme" ifadeleri doğrudan bu basamağın özellikleridir. **Doğru cevap D seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen ilgi basamağı, mesleklerin hoşlanma düzeyine göre değerlendirildiği aşamadır; uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen yetenek basamağı, bireyin yapabilirliğini dikkate almaya başladığı aşamadır; bu sorudaki kadar gerçekçi daraltma yoktur, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen değer basamağı, mesleğin sağladığı yaşam koşullarının önem kazandığı aşamadır; uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen billurlaşma, belirli bir meslek alanına yönelimin oluştuğu ancak henüz kesinleşmediği aşamadır; burada daha erken bir gerçekçi geçiş söz konusudur, uygun değildir.

Cevap: D

14. **Tiedeman ve O'Hara'nın Kariyer Gelişimi Kuramı'nda** süreç iki ana dönemden oluşur: **bekleme ve hazırlık dönemi** ile **uygulama ve uyum dönemi**. Uygulama ve uyum döneminin alt basamaklarından biri olan **bütünleşme**, bireyin seçtiği mesleği **benliğinin bir parçası hâline getirmesi**, yani mesleki rolünü içselleştirerek kimliğiyle bütünleştirmesidir.

Soruda Orkun Bey'in yeni mesleğine başladıktan sonra **kendini bu role ait hissetmesi**, "ben artık bu alanda uzmanım" demesi ve bu rolün **benlik algısının parçası hâline gelmesi**, doğrudan **bütünleşme** basamağını ifade eder. **Doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen kristalleşme, seçeneklerin netleşmeye başladığı erken aşamadır; bu duruma uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen seçim, karar verme sürecini ifade eder; burada karar sonrası içselleştirme vardır, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen araştırma, seçenekleri keşfetme aşamasıdır; uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen uyum sağlama, sürecin genel adıdır; soruda bunun özel alt basamağı olan bütünleşme vurgulanmaktadır, bu nedenle uygun değildir.

Cevap: C

15. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı**, kariyer gelişiminin yaşam boyu sürdüğünü ve bireyin farklı dönemlerde aynı gelişim evrelerini yeniden yaşayabileceğini savunur. Bu bağlamda **maksi döngü**, bireyin çocukluktan yaşlılığa kadar uzanan genel kariyer gelişim evrelerini; **mini döngü** ise bireyin yaşamındaki geçişler sırasında bu evreleri **kısa süreli olarak yeniden yaşamasını** ifade eder.

Soruda doğru ifade sorulmaktadır. Mini döngü, bireyin yaşamının herhangi bir döneminde yaşadığı değişimlerde kariyer evrelerini yeniden deneyimlemesini ifade eder. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen mini döngünün yalnızca başlangıçta görülmesi, bu kurama göre uygun değildir; yaşam boyu ortaya çıkabilir.

B seçeneğinde söz edilen maksi döngünün doğrusal ve kesintisiz olması, bu kurama göre uygun değildir; süreç esnektir ve yeniden yapılanmalar içerir.

D seçeneğinde söz edilen maksi döngünün tüm yaşam doyumunu garanti etmesi, bu kurama göre uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen mini döngülerin yalnızca olumsuz durumlarda ortaya çıkması, bu kurama göre uygun değildir; her türlü geçişte görülebilir.

Cevap: C

1. **Vroom'un Beklenti Kuramı**, bireyin motivasyonunu üç temel bileşenle açıklar: **beklenti (çaba → performans inancı)**, **araçsallık (performans → ödül ilişkisi)** ve **değer (ödülün birey için taşıdığı önem)**. Birey, ancak bu üç unsur da yeterince güçlü olduğunda yüksek düzeyde çaba gösterir.

   Soruda Simge'nin **hedefleri gerçekleştirirse prim alacağına inanması**, yani beklenti ve araçsallık boyutlarının yüksek olması; ancak **primin kendisi için anlamlı olmadığını düşünmesi**, yani ödülün değerinin düşük olması vurgulanmaktadır. Bu nedenle motivasyonunun düşük kalması, doğrudan **değer (valence)** boyutuyla açıklanır. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir**.

   A seçeneğinde söz edilen araçsallık, performansın ödüle dönüşeceğine inanmayı ifade eder; Simge'de bu zaten vardır, bu nedenle uygun değildir.

   B seçeneğinde söz edilen beklenti, çabanın performansa dönüşeceğine inanmayı ifade eder; sorunda bu boyutta sorun yoktur, uygun değildir.

   D seçeneğinde söz edilen rol belirsizliği, görev ve beklentilerin net olmamasıyla ilgilidir; bu durumla ilişkili değildir.

   E seçeneğinde söz edilen içsel güdülenme, bireyin içsel tatminine dayalı motivasyonu ifade eder; burada ödülün değeri belirleyicidir, uygun değildir.

   Cevap: C

2. **Carl Gustav Jung'un tipoloji yaklaşımına** dayanan ve Isabel Briggs Myers ile Katharine Cook Briggs tarafından geliştirilen **kişilik tipleri kuramı**, bireyleri **içe dönük–dışa dönük**, **duyumsal–sezgisel**, **düşünce odaklı–duygu odaklı** ve **yargılayıcı–algılayıcı** boyutlarında ele alır.

   Soruda Burak Bey'in **yalnız çalışmayı tercih etmesi** onun **içe dönük** olduğunu; **soyut kavramlarla düşünmekten hoşlanması** onun **sezgisel** olduğunu; **karar verirken değerleri ve başkalarının duygularını dikkate alması** onun **duygu odaklı** olduğunu; **seçenekleri açık tutmayı sevmesi** ise **algılayıcı** olduğunu gösterir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap B seçeneğidir**.

   A seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve duyumsallık, verilen özelliklerle uyuşmaz.

   C seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve yargılayıcılık, sorudaki esnek yapı ile örtüşmez.

   D seçeneğinde söz edilen duyumsallık ve düşünce odaklılık, verilen özelliklere uygun değildir.

   E seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve duyumsallık, sorudaki profile uymaz.

   Cevap: B

3. Soruda Emin'in **sayısal derslerde başarılı olmasına rağmen** mühendislikten kaçınması ve "**başarılı olabileceğimi düşünmüyorum**" ifadesini kullanması vurgulanmaktadır. Yani burada sorun performans değil, bireyin **kendi kapasitesine yönelik inancı**dır. Psikolojik danışmanın da performanstan çok **kendine olan inanca odaklanması**, durumu doğrudan bu kavramla ilişkilendirir. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir**.

   A seçeneğinde söz edilen mesleki ilgi, bireyin hoşlandığı alanlara yönelmesini ifade eder; burada sorun ilgi değil, inançtır, uygun değildir.

   C seçeneğinde söz edilen mesleki değer, bireyin meslekten beklentileriyle ilgilidir; soruda bu vurgulanmamaktadır, uygun değildir.

   D seçeneğinde söz edilen mesleki yetenek, bireyin yapabilme kapasitesidir; Emin'in zaten başarılı olduğu belirtilmiştir, bu nedenle uygun değildir.

   E seçeneğinde söz edilen mesleki doyum, yapılan işten alınan tatminle ilgilidir; burada henüz meslek icrası yoktur, uygun değildir.

   Cevap: B

4. Soruda Selin'in **resim yapmaktan keyif alması**, bu etkinlik sırasında **zamanın nasıl geçtiğini fark etmemesi** ve fırsat buldukça bu alana yönelmesi vurgulanmaktadır. Bu ifadeler bireyin bir etkinliğe karşı duyduğu **hoşlanma ve yönelme eğilimini** gösterir; yani **ilgi**yi ifade eder. Beceri düzeyinin ortalama olması da bunun yetenekten ziyade ilgi olduğunu destekler. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen yetenek, bireyin yapabilme düzeyini ifade eder; soruda bunun yüksek olmadığı belirtilmiştir, uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen kişilik, genel davranış örüntülerini kapsar; burada belirli bir etkinliğe yönelim vardır, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen değer, bireyin önem verdiği ilkelerle ilgilidir; soruda haz ve yönelim vurgulanmaktadır, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen öz yeterlik, bireyin başarabileceğine dair inancıdır; burada inanç değil hoşlanma ön plandadır, uygun değildir.

Cevap: D

5. **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı**, bireyin meslek seçim sürecinde önce seçeneklerini **benlik algısı ve toplumsal kalıp yargılara göre daralttığını (daraltma)**, ardından **gerçekçi sınırlılıkları (puan, fırsatlar, erişilebilirlik)** dikkate alarak ideal mesleklerinden vazgeçip daha ulaşılabilir seçeneklere yöneldiğini (uzlaşma) savunur.

Soruda Can'ın uzun süredir istediği meslek olan mimarlığı, **puanının yetmeyeceğini fark ettiği için** ve **tekrar hazırlanmak istemediğinden** dolayı bırakıp başka bir bölüme yönelmesi, ideal hedef ile gerçek koşullar arasında denge kurduğunu gösterir. Bu durum doğrudan **uzlaşma** sürecidir. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen daraltma, mesleklerin erken dönemde cinsiyet ve statüye göre elenmesini ifade eder; burada ise gerçek koşullara bağlı vazgeçme vardır, uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen mesleki keşif, meslekleri tanıma sürecidir; Can artık karar vermiştir, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen kariyer esnekliği, genel bir uyum becerisidir; burada kuramsal olarak uzlaşma söz konusudur, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen mesleki doyum, yapılan işten alınan tatmini ifade eder; bu durumla ilgili değildir.

Cevap: C

6. **Sosyal bilişsel kariyer kuramı**, bireyin kariyer kararlarını **öz yeterlik inancı**, **sonuç beklentileri**, **kişisel hedefler** ve **bağlamsal (çevresel) faktörler** üzerinden açıklar. Bu kurama göre birey ilgi ve yeterliğe sahip olsa bile, dış çevreden gelen etkiler karar sürecini zorlaştırabilir.

Soruda Meltem'in **sanata ilgisinin yüksek olması** ve **başarabileceğine inanması** öz-yeterliğinin yüksek olduğunu gösterir. Ancak ailesinin "ekonomik olarak güvencesiz" vurgusu, onun karar sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, bireyin dış çevresinden kaynaklanan **bağlamsal engeller** ile açıklanır. Bu nedenle **doğru cevap B seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen kişisel hedeflerin esnekliği, bireyin hedeflerini değiştirebilme durumudur; burada dış etki belirleyicidir, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen öğrenilmiş çaresizlik, tekrar eden başarısızlıklar sonucu gelişir; soruda böyle bir durum yoktur, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen ilgi bastırılması, bireyin ilgisini geri plana atmasıdır; burada aile etkisi söz konusudur, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen düşük öz-yeterlik, bireyin kendine inancının düşük olmasıdır; Meltem kendine güvenmektedir, uygun değildir.

Cevap: B

7. Soruda Elif Hanım'ın meslek seçimini etkileyen unsurlar incelendiğinde; sayısal derslerde başarılı olması, kendine güvenmesi ve yükselme olanaklarını önemsemesi gibi ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler yetenek, yetkinlik beklentisi, değerler ve başarı algısını göstermektedir. Ancak herhangi bir yerde **bir etkinlikten hoşlanma ya da keyif alma** vurgusu yoktur. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir**.

Yetenek: Sayısal derslerde başarılı olma ifadesiyle vurgulanmıştır.

Yetkinlik beklentisi: "Kendime güvenirim" ifadesiyle belirtilmiştir.

Değerler: Yükselme olanakları ve uzmanlaşmaya verilen önemle ifade edilmiştir.

Başarı algısı: "Başarılıydım" ifadesiyle yer almaktadır.

Cevap: D

8. Soruda meslek seçiminin **tek bir karar anı olmadığı**, bireyin **kendini tanıma, seçenekleri araştırma, daraltma ve yeniden düzenleme süreçlerinden geçtiği**, ayrıca **benlik algısıyla karşılıklı etkileşim içinde ve yaşam boyu devam eden dinamik bir süreç olduğu** vurgulanmaktadır. Bu ifadeler, kariyer gelişimini **bilişsel karar verme süreci** ve **benlik gelişimiyle birlikte ele alan** Tiedeman ve O'Hara'nın yaklaşımını yansıtır. Bu nedenle **doğru cevap D seçeneğidir**.

Super'in Yaşam Boyu Yaşam Alanı Kuramı: Kariyer gelişimini yaşam boyu süren evrelerle açıklar; ancak burada karar verme sürecinin bilişsel aşamaları vurgulanmaktadır, uygun değildir.

Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı: Kişilik–meslek uyumuna odaklanır; süreç vurgusu yoktur, uygun değildir.

Ginzberg'in Meslek Seçimi Kuramı: Gelişimsel dönemlere odaklanır; burada bilişsel karar süreci ve benlik etkileşimi ön plandadır, uygun değildir.

Krumboltz'un Sosyal Öğrenme Kuramı: Öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri vurgular; bu düzeyde karar verme aşamaları yoktur, uygun değildir.

Cevap: D

9. Soruda verilen öncülde psikolojik danışmanın kariyer kararını **birden fazla boyuta ayırarak** (ilgi, beceri, değer, çevre, deneyim vb.) ele aldığı ve bu boyutlardan birinin eksik olmasının kararın bütünlüğünü bozacağını vurguladığı görülmektedir. Yani temel fikir, kariyer kararının **tek bir değişkene indirgenemeyeceği**, aksine **birden fazla içsel ve dışsal faktörün birlikte değerlendirilmesi gerektiği**dir. Bu nedenle **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen yalnızca bilinçdışı süreçlere dayalı açıklama, öncülde vurgulanan çok boyutlu yapıyla örtüşmez.

B seçeneğinde söz edilen yalnızca ilgi ve yetenekle açıklama, öncüldeki çoklu faktör vurgusuna aykırıdır.

C seçeneğinde söz edilen sadece yaşam dönemlerine dayalı açıklama, öncülde anlatılan kapsamlı değerlendirmeyi karşılamaz.

D seçeneğinde söz edilen meslek seçimini yalnızca kişilik tipine bağlama, öncüldeki bütüncül yaklaşımı yansıtmaz.

Cevap: E

10. Carl Gustav Jung'un yaklaşımına dayanan ve Isabel Briggs Myers ile Katharine Cook Briggs tarafından geliştirilen **kişilik tipleri kuramı,** bireyleri içe dönük–dışa dönük, duyumsal–sezgisel, düşünce odaklı–duygu odaklı ve yargılayıcı–algılayıcı boyutlarında ele alır.

Soruda Burak Bey'in **bireysel çalışmalarda daha verimli olması** onun **içe dönük** olduğunu gösterir. **Ayrıntılara ve teknik verilere dikkat etmesi** onun **duyumsal** olduğunu gösterir. **Kararlarında duygulardan ziyade nesnel analizleri esas alması** onun **düşünce odaklı** olduğunu gösterir. **Süreçleri esnek biçimde yürütmeyi tercih etmesi** ise onun **algılayıcı** olduğunu gösterir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde **doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve yargılayıcılık, verilen özelliklerle örtüşmez.

B seçeneğinde söz edilen sezgisellik ve duygu odaklılık, sorudaki analitik yapı ile uyuşmaz.

D seçeneğinde söz edilen dışa dönüklük ve sezgisellik, verilen özelliklere uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen sezgisellik ve yargılayıcılık, ayrıntı ve esneklik vurgusuyla çelişir.

Cevap: C

11. **Holland'ın Tipoloji Kuramı'na** göre bireyler; gerçekçi, araştırmacı (aydın), sanatçı, sosyal, girişimci ve geleneksel olmak üzere altı tipe ayrılır. **Araştırmacı (aydın) tip**, analiz etmeyi seven, neden–sonuç ilişkileri üzerinde düşünen, **problemleri çözmeden önce derinlemesine inceleyen**, deney ve gözlem yapmaktan hoşlanan ve **insanlarla yoğun etkileşimden çok zihinsel faaliyetlere yönelen** bireyleri ifade eder.

Soruda İrem'in **problemleri çözmeden önce nedenlerini uzun uzun düşünmesi**, **uygulamadan çok analiz yapmayı tercih etmesi**, **deney sonuçlarını yorumlamaktan hoşlanması** ve **insanlarla yoğun iletişim gerektiren işleri yorucu bulması**, doğrudan araştırmacı tipe işaret eder. Bu nedenle **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen geleneksel tip, düzenli ve kurallı işlere yönelir; analiz vurgusu yoktur, uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen sosyal tip, insanlarla etkileşimi tercih eder; soruda bunun tersi vardır, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen girişimci tip, liderlik ve ikna odaklıdır; uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen gerçekçi tip, daha çok fiziksel ve somut işlere yönelir; uygun değildir.

Cevap: E

12. Soruda velilerin kız çocukları için bazı meslekleri uygun görüp bazılarını "yapısına uygun değil" diyerek dışlaması, mesleklerin **cinsiyete göre sınıflandırılması** anlamına gelir. Bu durum bireyin ilgi ya da yeteneğinden bağımsız olarak, **toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla meslek seçeneklerinin sınırlandırılmasıdır**. Bu nedenle **doğru cevap C seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen ilgi gelişiminin sınırlandırılması, bireyin hoşlandığı alanların daralmasıyla ilgilidir; burada temel vurgu cinsiyet algısıdır, uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen yeteneklerin yanlış değerlendirilmesi, bireyin kapasitesine ilişkin hatalı yargıdır; soruda toplumsal kalıp yargı vardır, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen mesleki değerlerin içselleştirilememesi, bireyin değer sistemiyle ilgilidir; burada toplumsal etiketleme söz konusudur, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen kariyer kararsızlığı, bireyin karar verememesiyle ilgilidir; soruda sınırlama vardır, uygun değildir.

Cevap: C

13. Soruda Elif'in eğitim sonrası çalışmaya başladığı, daha sonra çocuklarının bakımıyla ilgilenmek amacıyla iş yaşamına ara verdiği ve çocuklar büyüdükten sonra yeniden mesleğine döndüğü görülmektedir. Bu durum, Super'in tanımladığı kesintili kariyer örüntüsünün temel özelliğidir. Kesintili kariyer örüntüsünde birey, çalışma yaşamına belirli bir süre ara verir ve daha sonra yeniden kariyerine devam eder.

Çift yol kariyer örüntüsü, bireyin ev işleri ve çalışma yaşamını aynı anda sürdürmesini ifade eder.

Kararlı çalışma kariyer örüntüsü, bireyin eğitim sonrası işe başlayıp emekli oluncaya kadar sürekli çalışmasını içerir.

Geleneksel kariyer örüntüsü, bireyin evlendikten sonra iş yaşamından tamamen çekilip ev işleriyle ilgilenmesini ifade eder.

Kararlı olmayan kariyer örüntüsü, işten ayrılma ve yeniden işe başlamaların sürekli tekrarlandığı düzensiz kariyer yapısıyla ilişkilidir.

Cevap: D

14. **Tiedeman ve O'Hara kuramı**, kariyer karar sürecini **bekleme ve hazırlık** ile **uygulama ve uyum** dönemleri üzerinden açıklar. Bekleme ve hazırlık döneminde yer alan **kristalleşme aşaması**, bireyin çok sayıdaki seçeneği değerlendirdikten sonra **alternatiflerini daraltarak birkaç seçenek üzerinde yoğunlaşması** sürecidir.

Soruda Selim'in **bazı mühendislik alanlarını elemesi**, **seçeneklerini daraltması** ve **iki bölüm arasında kalıp bu seçenekler hakkında ayrıntılı bilgi toplaması**, doğrudan kristalleşme aşamasını göstermektedir. Bu nedenle **doğru cevap A seçeneğidir**.

B seçeneğinde söz edilen uyum sağlama, karar sonrası süreci ifade eder; burada henüz seçim yapılmamıştır, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen yeniden düzenleme, karar sonrası uyarlamaları kapsar; uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen bütünleştirme, seçimin benlikle bütünleşmesini ifade eder; burada karar kesinleşmemiştir, uygun değildir.

E seçeneğinde söz edilen açıklık, seçeneklerin henüz geniş olduğu erken aşamadır; burada daraltma vardır, uygun değildir.

Cevap: A

15. **Gelatt'ın Karar Kuramı**, bireyin karar verirken yalnızca kesin doğrulara değil, **olasılıklara ve seçeneklerin birey için taşıdığı anlama** odaklanmasını vurgular. Bu kuramda bireyin seçenekleri değerlendirirken "hangi seçimin kendisi için daha anlamlı ve önemli sonuçlar doğuracağı" sorusu, **değerler** boyutuna karşılık gelir.

Soruda danışmanın Nevin'e **"hangi seçimin onun için daha anlamlı ve önemli sonuçlar doğuracağını" sorgulatması**, doğrudan bireyin **öncelikleri ve değerleri üzerinden değerlendirme yapmasını** ifade eder. Bu nedenle **doğru cevap E seçeneğidir**.

A seçeneğinde söz edilen mesleki olgunluk, bireyin gelişim düzeyiyle ilgilidir; burada anlam ve önem vurgusu vardır, uygun değildir.

B seçeneğinde söz edilen mesleki benlik kavramı, bireyin kendine ilişkin algısını ifade eder; burada değer karşılaştırması yapılmaktadır, uygun değildir.

C seçeneğinde söz edilen kariyer çapası, bireyin temel kariyer yönelimlerini ifade eder; burada karar sürecindeki değerlendirme boyutu sorulmaktadır, uygun değildir.

D seçeneğinde söz edilen rol karmaşası, kimlik gelişimiyle ilgilidir; soruya uygun değildir.

Cevap: E

1. Soru, Edgar Schein tarafından geliştirilen **kariyer çapaları kuramı** ile ilgilidir. Kariyer çapaları; bireyin benlik algısı, değerleri, ihtiyaçları ve yetkinliklerinin birleşimiyle oluşan ve kariyer seçimlerinde vazgeçemediği temel yönelimlerdir. Kişi, bu çapalar doğrultusunda mesleki kararlar alır ve kendisine en uygun kariyer yolunu belirler.

Selçuk Bey'in kendi işini kurması, özgün bir ürün geliştirmesi ve özellikle "Bu yapıyı ben inşa ettim" diyerek **somut bir eser ortaya koyma ve ona sahip olma** isteğini vurgulaması, girişim kurma ve yaratma motivasyonunu göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğinde verilen girişimci yaratıcılıktır.**

A) **Saf meydan okuma:** Zor problemleri çözme ve rekabetten haz alma motivasyonudur.

C) **Teknik/Fonksiyonel yetkinlik:** Belirli bir alanda uzmanlaşma ve teknik beceride derinleşme isteğidir.

D) **Özerklik/Bağımsızlık:** Kendi başına çalışma isteğini ifade eder ancak üretim ve sahiplik vurgusu yoktur.

E) **Hizmet/Bir davaya adanmışlık:** Topluma katkı sağlama ve bir ideale hizmet etme motivasyonudur.

Cevap: B

2. Soru, **Myers–Briggs tip göstergesi** ile ilgilidir. Bu kuram, Carl Gustav Jung'un kuramına dayanır ve bireylerin dünyayı algılama ve karar verme biçimlerini sistematik olarak sınıflandırır. Kurama göre bireyler dört temel boyutta değerlendirilir:

Dışa dönüklük – İçe dönüklük: Enerjinin dış dünyaya mı yoksa iç dünyaya mı yöneltildiğini ifade eder.

Duyusal – Sezgisel: Bilginin somut gerçeklere mi yoksa olasılıklara ve soyut anlamlara mı dayalı işlendiğini açıklar.

Düşünen – Hisseden: Kararların mantık ve nesnellik mi yoksa değerler ve duygular temelinde mi verildiğini gösterir.

Yargılayıcı – Algılayıcı: Yaşamın planlı ve düzenli mi yoksa esnek ve sürece açık mı organize edildiğini ifade eder.

Köksal; problemle karşılaştığında **veri toplama, somut bilgileri inceleme ve geçmiş deneyimlere dayanma** eğilimindedir. Sezgisel çıkarımlardan kaçınarak gözlemlenebilir gerçeklere dayalı kararlar alması, onun **duyusal tipe** sahip olduğunu gösterir. **Duyusal tipler**, somut verilerle çalışır, ayrıntılara dikkat eder ve geçmiş deneyimleri temel alır. Bu nedenle cevap **B seçeneğinde verilen duyusal tiptir.**

A) **Sezgisel:** Olasılıklar, soyut anlamlar ve geleceğe yönelik çıkarımlara yönelir.

C) **Düşünen:** Karar verirken mantık ve nesnel ölçütleri esas alır.

D) **Algılayıcı:** Esnek, sürece açık ve spontane bir yaşam tarzını ifade eder.

E) **Yargılayıcı:** Planlı, düzenli ve kesinlik arayan bir yaşam tarzını ifade eder.

Cevap: B

3. Soruda kariyer danışmanının gözlemi, bireylerin bazı meslekleri değerlendirirken **mesleğin içeriğinden çok toplumun o mesleğe yüklediği anlam ve kabul edilebilirlik düzeyine göre karar verdiklerini** göstermektedir. Bu durum, bireyin kendi ilgisi ya da yeteneğinden ziyade **toplumsal beklenti ve normların kariyer algısını şekillendirmesi** ile açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğinde verilen toplumsal rol beklentilerinin kariyer algısını sınırlamasıdır.**

A seçeneğinde söz edilen mesleki değerlerin içselleştirilmesi, bireyin kendi değerlerini benimsemesiyle ilgilidir; burada belirleyici olan toplumsal algıdır.

C seçeneğinde söz edilen ilgi alanlarının gelişmemiş olması, bireyin tercih yapamamasıyla ilgilidir; soruda ilgi değil toplumsal uygunluk vurgulanmaktadır.

D seçeneğinde söz edilen mesleki kimliğin oluşmaması, bireyin kendini tanıma süreciyle ilgilidir; burada sorun toplumsal yargılardır.

E seçeneğinde söz edilen kariyer uyum yetkinliği, bireyin değişen koşullara uyum sağlamasıyla ilgilidir; soruda böyle bir vurgu yoktur.

Cevap: B

4. Soruda meslek seçimine ilişkin **gerçekçi olmayan, bilimsel temele dayanmayan yanlış inanç** sorgulanmaktadır. Meslek seçimi sürecinde sık görülen yanlış inançlar arasında; herkes her mesleği yapabilir, tek doğru meslek vardır, meslek seçimi bir kez yapılır ve değişmez, yalnızca para kazandıran meslekler değerlidir gibi bireysel farklılıkları ve gelişimsel süreci göz ardı eden düşünceler yer alır.

Bu bağlamda "birey isterse her mesleği yapabilir" ifadesi, ilgi, yetenek ve kişilik farklılıklarını yok saydığı için **yanlış bir inançtır**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğinde verilen birey isterse her mesleği yapabilir ifadesidir.**

A seçeneğinde verilen meslek seçiminin ilgi, yetenek ve kişilikle birlikte ele alınması, bilimsel olarak doğru bir yaklaşımdır.

B seçeneğinde verilen mesleklerin gerektirdiği yeterliklerin bireyler arasında farklılık gösterebileceği, bireysel farklılıkları vurguladığı için doğrudur.

C seçeneğinde verilen mesleki doyumun bireyin mesleğiyle kurduğu anlamlı ilişkiyle bağlantılı olması, literatürde kabul edilen bir görüştür.

E seçeneğinde verilen meslek seçiminin çok boyutlu bir değerlendirme gerektirmesi, kapsamlı kariyer gelişimi anlayışına uygundur.

Cevap: D

5. Soru, **Eli Ginzberg ve arkadaşlarının** geliştirdiği **mesleki gelişim kuramı** ile ilgilidir. Bu kurama göre meslek seçimi; süreç, geriye dönülemezlik ve uzlaşma ilkelerine dayanır ve üç temel dönemde incelenir:

- **Hayal Dönemi (5–11 yaş):** Çocuk meslekleri oyun ve özdeşim yoluyla, gerçeklikten bağımsız biçimde seçer.
- **Geçici / Deneme Dönemi (11–17 yaş):** Bu dönemde seçimler deneyseldir ve birey kendini tanımaya başlar. Dört alt basamaktan oluşur:
- **İlgi (11–12):** Hoşlanılan etkinliklere göre yönelim
- **Yetenek (13–14):** Kendi becerilerinin fark edilmesi
- **Değer (15–16):** Mesleklerin sağlayacağı olanakların önem kazanması
- **Geçiş (17–18):** Daha gerçekçi ve somut tercihlere yönelme
- **Gerçekçi Dönem (17–23 yaş):** Bu dönemde seçimler giderek kesinleşir ve üç alt basamak vardır:
- **Araştırma (17–19):** Seçenekleri deneme ve bilgi toplama
- **Billurlaştırma (19–21):** Belirli bir alana yönelme ancak tam kesinleşmeme
- **Belirleme (21–23):** Kesin ve özgül meslek kararının verilmesi

Sinan; farklı alanları denemiş, ilgilerini ve yeteneklerini netleştirmiş ve **belirli bir alana yönelmiştir ancak henüz spesifik bir iş pozisyonunu kesinleştirmemiştir**. Bu durum, alanın netleştiği fakat kararın kesinleşmediği **billurlaştırma basamağına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **A seçeneğinde verilen billurlaştırma basamağıdır.**

B seçeneğinde verilen araştırma, seçenekleri deneme ve bilgi toplama aşamasıdır; Sinan bu aşamayı geçmiştir.

C seçeneğinde verilen belirleme, kesin ve özgül meslek kararının verildiği aşamadır; henüz bu düzeyde değildir.

D seçeneğinde verilen geçiş, geçici seçimler dönemine ait bir basamaktır.

E seçeneğinde verilen değer, yine geçici seçimler döneminin bir basamağıdır.

Cevap: A

6. **Williamson'un Özellik–Faktör Kuramı'na** göre, bireyin meslek seçimi sürecinde izlenen klinik karar verme basamakları; **analiz, sentez, tanı, tahmin ve izleme** aşamalarından oluşur. Bu süreçte analiz veri toplama, sentez bilgileri bütünleştirme, tanı güçlü–zayıf yönleri belirleme, tahmin olası seçenekleri değerlendirme ve izleme ise kararın sonuçlarını takip etme aşamasıdır.

   Kemal; yapılan test sonuçlarını danışmanıyla birlikte değerlendirerek **kendi güçlü ve zayıf yönlerini fark etmiş ve buna uygun meslek seçeneklerini daraltmaya başlamıştır**. Bu durum, bilgilerin bir araya getirilip anlamlandırıldığı ve seçeneklerin yapılandırıldığı **sentez aşamasına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **B seçeneğinde verilen sentez aşamasıdır.**

   A seçeneğinde verilen analiz, veri toplama sürecidir; Kemal bu aşamayı geçmiştir.

   C seçeneğinde verilen tanı, güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesini ifade eder; burada bundan sonraki aşama söz konusudur.

   D seçeneğinde verilen tahmin, olası sonuçların değerlendirilmesi aşamasıdır.

   E seçeneğinde verilen izleme, karar sonrası sürecin değerlendirilmesini ifade eder.

   Cevap: B

7. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre bireyin kariyer davranışları; öz yeterlik inançları, sonuç beklentileri ve kişisel hedeflerin etkileşimiyle açıklanır. Bu kuramda özellikle **öğrenme yaşantıları**, bireyin geçmiş deneyimlerine bağlı olarak öz yeterlik algısını şekillendirir ve yeni deneyimlerle bu algı değişebilir.

   Soruda birey, geçmişteki başarısızlık nedeniyle belirli alanlardan kaçınırken, **yeni destekleyici yaşantılar edindikçe tutumunun değişmesi**, öz yeterlik algısının yeniden yapılandığını göstermektedir. Yani bireyin kendine ilişkin "yapabilirim" inancı, yeni öğrenme deneyimleriyle güçlenmiştir. Bu nedenle cevap **E seçeneğinde verilen öğrenme yaşantılarının öz-yeterliği yeniden yapılandırmasıdır.**

   A seçeneğinde verilen ilginin kalıcı olması, kuramda ilgi değişebilir bir yapıdadır; durumu açıklamaz.

   B seçeneğinde verilen sonuç beklentilerinin sabitliği, kurama aykırıdır; sonuç beklentileri de değişebilir.

   C seçeneğinde verilen kişisel hedeflerin erken oluşması, süreçten bağımsız bir durumdur.

   D seçeneğinde verilen sosyal çevrenin baskınlığı, etkili olabilir ancak soruda temel mekanizma öğrenme yaşantılarıdır.

   Cevap: E

8. **Holland'ın Tipoloji Kuramı'na** göre bireylerin mesleki tercihleri altı kişilik tipiyle açıklanır: gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel. Bu tipler; bireyin ilgi, kişilik özellikleri ve tercih ettiği çalışma ortamlarını yansıtır.

   Kuzey; **liderlik almaktan çekinmeyen, insanları ikna edebilen, rekabetten hoşlanan, hedef odaklı ve risk almaya açık** bir profil sergilemektedir. Ayrıca rutin işlerden sıkıldığını belirtmesi, dinamik ve insan ilişkilerine dayalı ortamlara yöneldiğini gösterir. Bu özellikler **girişimci tipe** karşılık gelir. Girişimci tipler; ikna etme, yönetme, rekabet ve liderlik gerektiren mesleklere yönelir. Bu nedenle cevap **C seçeneğinde verilen pazarlamacı mesleğidir.**

   A seçeneğinde verilen klinik psikolog, sosyal tipe daha uygundur.

   B seçeneğinde verilen arşiv uzmanı, düzen ve sistem gerektiren geleneksel tipe uygundur.

   D seçeneğinde verilen laboratuvar teknisyeni, teknik ve analiz odaklı gerçekçi/araştırmacı tipe uygundur.

   E seçeneğinde verilen kütüphaneci, yapılandırılmış ve düzenli çalışma gerektiren geleneksel tipe uygundur.

   Cevap: C

9. Soruda öğrencinin bazı meslekleri **erken yaşta tamamen dışlaması ve ilerleyen yıllarda tekrar değerlendirmemesi** vurgulanmaktadır. Ayrıca bu durumun yalnızca ilgi ve yetenekle değil, **sosyal statü ve çevresel beklentilerle** ilişkili olduğu belirtilmektedir. Bu ifade, bireyin seçeneklerini erken dönemde daraltarak bazı meslekleri kalıcı biçimde elemesini anlatır.

Bu durum, mesleki gelişimde bazı seçeneklerin erken yaşta elenmesi ve sonrasında tekrar değerlendirilmemesi sürecine karşılık gelir. Bu nedenle cevap **E seçeneğinde verilen mesleki seçeneklerin erken yaşta geri döndürülemez biçimde elenmesidir.**

A seçeneğinde verilen mesleki seçimlerin geri döndürülebilir olması, sorudaki "tekrar değerlendirmeme" vurgusuna ters düşer.

B seçeneğinde verilen mesleki kararların yalnızca akademik başarıya dayanması, sosyal statü ve çevresel beklentiler boyutunu açıklamaz.

C seçeneğinde verilen meslek seçiminde rastlantısallık, planlı bir eleme sürecini ifade etmez.

D seçeneğinde verilen kariyer gelişiminin üniversiteyle başlaması, gelişimsel süreci göz ardı eder ve soruyla ilişkili değildir.

Cevap: E

10. Bu soru, **Schlossberg'in Geçiş Kuramı'nda** yer alan **4S modeli** ile ilgilidir. Bu modele göre bireyin bir geçiş sürecine uyumu dört temel boyut üzerinden değerlendirilir:

- **Durum:** Geçişin türü ve özellikleri
- **Benlik:** Bireyin kişisel özellikleri, psikolojik kaynakları
- **Destek:** Sosyal destek kaynakları
- **Stratejiler:** Başa çıkma yolları

Meriç'in durumunda danışman; **öz yeterlik algısı, dayanıklılık düzeyi ve geçmiş deneyimleri** incelemektedir. Bu unsurlar bireyin psikolojik gücü, kendine ilişkin algısı ve kişisel kaynaklarıyla ilgilidir. Yani doğrudan **benlik boyutunu** ifade eder. Bu nedenle cevap **B seçeneğinde verilen benlik boyutudur.**

A seçeneğinde verilen durum, geçişin niteliği ve zamanlamasıyla ilgilidir.

C seçeneğinde verilen destek, aile, arkadaş ve çevresel yardım kaynaklarını ifade eder.

D seçeneğinde verilen stratejiler, bireyin başa çıkma yollarını kapsar.

E seçeneğinde verilen çevresel uyum, modelin temel boyutları arasında yer almaz.

Cevap: B

11. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin kendini tanıması, meslekler hakkında doğru ve nesnel bilgi edinmesi ve bu iki bilgi kümesinin **akılcı biçimde eşleştirilmesi** sürecine dayanır. Bu yaklaşımda meslek seçimi, daha çok **rasyonel ve tek seferlik bir karar verme süreci** olarak ele alınır; gelişimsel ve yaşam boyu devam eden bir süreç olarak görülmez.

Bu nedenle "meslek seçiminin yaşam boyu devam eden gelişimsel bir süreç olduğu" ifadesi, bu kurama ait değildir. Bu özellik daha çok gelişimsel kuramlara aittir. Dolayısıyla doğru cevap **E seçeneğinde verilen meslek seçiminin yaşam boyu devam eden ve gelişimsel evreler içeren bir süreç olduğu ifadesidir.**

A seçeneğinde verilen bireyin kendini tanıması, kuramın temel basamaklarından biridir.

B seçeneğinde verilen meslekler hakkında nesnel bilgi toplama, sürecin önemli bir bileşenidir.

C seçeneğinde verilen birey ve meslek özelliklerinin eşleştirilmesi, kuramın merkezini oluşturur.

D seçeneğinde verilen mantıksal ve bilinçli karar verme, yaklaşımın temel vurgusudur.

Cevap: E

12. Bireylerin kariyer gelişiminde bazı durumlarda **kesin ve stabil kararlar almaktan çok değişime uyum sağlama, esnek olma ve belirsizlikle başa çıkabilme** ön plana çıkar. Bu özellik, modern kariyer kuramlarında bireyin değişen koşullara hazırlanmasını ifade eder.

Soruda bireylerin **planlarının sık değişmesine rağmen kaygı duymamaları ve gelecekteki değişimlere uyum sağlamaya odaklanmaları**, onların esneklik ve uyum kapasitesinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum doğrudan **kariyer uyum yetkinliği** ile açıklanır. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, bireyin yaşına uygun karar verme düzeyiyle ilgilidir; burada esneklik vurgusu vardır.

C seçeneğinde verilen kariyer kararlılığı, kararların istikrarlı olmasıdır; soruda ise değişkenlik söz konusudur.

D seçeneğinde verilen mesleki kimlik bütünlüğü, bireyin kendini mesleki açıdan net tanımlamasıdır.

E seçeneğinde verilen mesleki yeterlik, bireyin beceri ve yetkinlik düzeyini ifade eder.

Cevap: A

13. **Sosyal bilişsel yaklaşıma** göre bireyin meslek seçimi sürecinde iki temel bilişsel yapı öne çıkar: **öz yeterlik** (yapabilirim inancı) ve **sonuç beklentisi** (yaptığımda ne elde ederim inancı). Birey bir işi yapabileceğine inanabilir ancak o işin kendisine doyum, denge ve yaşam kalitesi sağlayacağına inanmıyorsa seçim süreci olumsuz etkilenir.

Soruda birey, **mesleğin gerektirdiği becerileri kazanabileceğini kabul etmekte**, yani öz yeterlik açısından bir sorun yaşamamaktadır. Ancak **bu mesleğin kendisine uzun vadede doyum ve yaşam kalitesi sağlayacağı konusunda kuşku duymaktadır**. Bu durum doğrudan **sonuç beklentileriyle** ilgilidir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen mesleki öz yeterlik, bireyin yapabilme inancıdır; soruda bu olumlu durumdadır.

B seçeneğinde verilen mesleki ilgi, hoşlanma düzeyiyle ilgilidir; soruda vurgu bu değildir.

C seçeneğinde verilen mesleki değerler, bireyin önemsediği yaşam hedefleriyle ilgilidir; burada beklenti boyutu ön plandadır.

D seçeneğinde verilen kariyer uyum yetkinliği, değişime uyum sağlama kapasitesini ifade eder.

Cevap: E

14. **Williamson'un Özellik–Faktör Kuramı'na** göre mesleki danışma süreci; analiz, sentez, tanı, tahmin ve izleme basamaklarından oluşur. Bu süreçte analiz veri toplama, sentez bilgileri düzenleme, **tanı bireyin temel problemini belirleme**, tahmin olası sonuçları değerlendirme ve izleme süreci takip etme aşamasıdır.

Meryem'in durumunda danışman; **bilgiler arasındaki çelişkileri, gerçekçi olmayan beklentileri ve kararsızlığın nedenini belirlemektedir**. Yani bireyin yaşadığı temel mesleki sorunun türü ortaya konmaktadır. Bu durum **tanı aşamasına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen analiz, veri toplama sürecidir.

B seçeneğinde verilen sentez, bilgilerin organize edilmesidir.

D seçeneğinde verilen tahmin, olası sonuçların değerlendirilmesidir.

E seçeneğinde verilen danışma, kuramın temel basamakları arasında yer almaz.

Cevap: C

15. **Super'in Yaşam Boyu – Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu devam eder ve beş temel evrede incelenir:

- **Büyüme (0–14 yaş):** Hayal (4–10), ilgi (11–12), yetenek (13–14)
- **Araştırma (14–24 yaş):** Deneme/billurlaşma (14–18), geçiş/belirleme (19–21), sınama-izleme (22–24)
- **Yerleşme (25–44 yaş):** Karar kılma, sağlamlaştırma, ilerleme
- **Koruma (45–64 yaş):** Koruma, güncelleme, yenilik
- **Çöküş (65+):** Yavaşlama, tam emeklilik

Sedat; **uzun süredir aynı meslekte çalışan, mesleki kimliği oturmuş, yeni arayışta olmayan ve mevcut konumunu sürdürmeye odaklanan** bir bireydir. Bu özellikler, bireyin artık meslekte yer edinmiş olduğu ve **konumunu koruma, doyumu sürdürme ve mevcut statüyü devam ettirme** çabasında olduğu evreyi gösterir. Bu durum, **45–64 yaş aralığını kapsayan koruma (devam ettirme) evresi** ve bu evrenin özellikle **koruma–güncelleme alt basamakları** ile örtüşmektedir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen yerleşme dönemi, 25–44 yaş aralığında meslekte yer edinme ve ilerleme sürecidir.

B seçeneğinde verilen araştırma dönemi, 14–24 yaş aralığında meslekleri deneme ve keşfetme sürecidir.

D seçeneğinde verilen çöküş dönemi, 65 yaş sonrası işten çekilme sürecidir.

E seçeneğinde verilen büyüme dönemi, çocuklukta başlayan farkındalık sürecidir.

Cevap: C

1. Araştırmadan elde edilen bulgu, bireylerin meslekleri değerlendirirken **belirli bir bilişsel sıra ve yapı içinde ilerlediğini** göstermektedir. Öğrencilerin "Bu meslek kimler tarafından yapılıyor?", "Ben buna benziyor muyum?" ve "Buna ulaşabilir miyim?" sorularını sırasıyla sormaları; meslekleri **önce sosyal sınıflama, sonra benlik uyumu ve en son erişilebilirlik açısından değerlendirdiklerini** ortaya koyar.

Bu durum, mesleklerin ve mesleki tercihlerin zihinde **hiyerarşik ve sistematik bir bilişsel yapı içinde organize edildiğini** gösterir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen meslek seçiminin yalnızca ilgiye dayanması, çok boyutlu değerlendirme sürecini açıklamaz.

C seçeneğinde verilen meslek tercihinin tesadüfi yaşantılarla belirlenmesi, sistematik sorgulama sürecine ters düşer.

D seçeneğinde verilen mesleki gelişimin ergenlikte başlaması, sorudaki bilişsel yapı ile ilgili değildir.

E seçeneğinde verilen meslek doyumunun kariyer seçiminden önce gelmesi, kuramsal olarak uygun değildir.

Cevap: A

2. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre kariyer danışmanlığının temelinde; bireyin **kendini tanıması**, meslekler hakkında **doğru ve nesnel bilgi edinmesi** ve bu iki bilgi kümesinin **akılcı biçimde eşleştirilmesi** yer alır. Danışmanın rolü, bu süreci sistematik biçimde yürütmek ve bireyin rasyonel bir karar vermesine rehberlik etmektir.

Bu doğrultuda kariyer danışmanının temel işlevi, **birey ve meslek özelliklerini nesnel veriler ışığında karşılaştırarak uygun eşleşmeyi sağlamaya yardımcı olmaktır**. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen yaşam boyu gelişimsel yaklaşım, Super'in kuramına aittir.

C seçeneğinde verilen öznel anlam arayışı, daha çok varoluşçu ve danışan merkezli yaklaşımlarla ilişkilidir.

D seçeneğinde verilen çevresel pekiştireçlerle davranış değiştirme, davranışçı yaklaşıma aittir.

E seçeneğinde verilen sosyal öğrenme yaşantılarıyla benlik yapılandırma, sosyal bilişsel kuramla ilişkilidir.

Cevap: A

3. **Holland'ın Tipoloji Kuramı'na** göre bireylerin mesleki tercihleri altı temel kişilik tipiyle açıklanır: gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel. Her tip farklı ilgi alanları, beceriler ve çalışma ortamlarıyla ilişkilidir.

Esilay; **araştırma yapmayı, veri toplamayı, analiz etmeyi ve deneysel süreçlerden hoşlanmayı** tercih etmekte, ayrıca yoğun insan ilişkilerinden kaçınmaktadır. Bu özellikler **araştırmacı tipe** karşılık gelir. Araştırmacı tipler analitik düşünür, bilimsel süreçlere yönelir ve veriyle çalışmayı sever. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen satış temsilcisi, girişimci tipe uygundur; bu tip liderlik, ikna ve rekabetten hoşlanır.

B seçeneğinde verilen okul yöneticisi, yine girişimci özellikler taşır; yönetme ve yönlendirme ön plandadır.

C seçeneğinde verilen sınıf öğretmeni, sosyal tipe uygundur; insanlara yardım etme ve etkileşim kurma ön plandadır.

D seçeneğinde verilen reklamcı, sanatsal tipe daha yakındır; yaratıcılık ve özgünlük ön plandadır.

(Genel bilgi olarak: **Gerçekçi tip** daha çok fiziksel ve teknik işlere yönelir; **geleneksel tip** ise düzenli, sistemli ve veri düzenleme gerektiren işlerde başarılıdır.)

Cevap: E

4. **Super'in Yaşam Boyu – Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi, bireyin yaşamı boyunca üstlendiği rollerle birlikte şekillenir ve meslek seçimi **benlik kavramının geliştirilmesi ve uygulanması** sürecidir. Bu kuramda birey, farklı yaşam rollerine göre kariyer kararlarını yeniden düzenleyebilir ve bu değişim doğal kabul edilir.

Soruda danışan; mesleki kararlarının zamanla değiştiğini, bu değişimlerin **yaşam rolleriyle ilişkili olduğunu** ve meslek seçimini **kendini tanıma sürecinin bir parçası** olarak gördüğünü ifade etmektedir. Bu durum doğrudan kariyer gelişiminin benlik kavramının uygulanması olduğunu yansıtır. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen meslek seçiminin erken çocuklukta kesinleşmesi, gelişimsel yaklaşımlara aykırıdır.

B seçeneğinde verilen bilişsel sınırlamalar, daha çok Gottfredson yaklaşımıyla ilişkilidir.

D seçeneğinde verilen kişilik tipleriyle sabitlenme, Holland kuramına aittir.

E seçeneği eksik bir ifadedir ve kuramsal olarak anlamlı değildir.

Cevap: C

5. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerinin ölçülebilir olduğu, mesleklerin gerektirdiği niteliklerin nesnel biçimde tanımlanabildiği ve bu iki yapının **akılcı biçimde eşleştirilmesi** ile doğru kararın verilebileceği varsayımına dayanır. Bu yaklaşımda süreç rasyoneldir ve bireysel farklılıklar temel belirleyicidir.

Bu çerçevede "meslek seçiminin bireyin bilinçdışı çatışmalarının çözümlenmesini gerektirdiği" ifadesi bu kurama ait değildir; bu daha çok psikanalitik yaklaşımla ilişkilidir. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen bireysel özelliklerin ölçülebilir ve görece durağan olması, kuramın temel varsayımlarındandır.

B seçeneğinde verilen meslek özelliklerinin nesnel olarak tanımlanabilmesi, kuramın önemli bir ilkesidir.

C seçeneğinde verilen birey–meslek uyumu, kuramın merkezinde yer alır.

E seçeneğinde verilen bireysel farklılıkların belirleyici olması, yaklaşımın temel dayanaklarından biridir.

Cevap: D

6. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin özelliklerinin ölçülmesi, mesleklerin gerekliliklerinin nesnel biçimde belirlenmesi ve bu iki yapının **akılcı biçimde eşleştirilmesi** sürecine dayanır. Bu yaklaşımda doğru veri ve analizle birey için en uygun meslek belirlenebilir.

Soruda danışanın özelliklerinin ölçülmesi, mesleklerin sınıflandırılması ve buna göre **"en uygun meslek" önerisinin sunulması**, doğrudan birey–meslek eşleşmesine dayalı rasyonel yaklaşımı göstermektedir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen öznel anlam vurgusu, daha çok Yapılandırmacı yaklaşımlarla ilgilidir.

C seçeneğinde verilen mesleklerin yeniden inşa edilmesi, modern kariyer yaklaşımlarına aittir.

D seçeneğinde verilen yaşam boyu değişim, gelişimsel kuramların özelliğidir.

E seçeneğinde verilen yaşam öyküsü vurgusu, öyküsel kariyer yaklaşımıyla ilişkilidir.

Cevap: A

7. **Ginzberg ve arkadaşlarının** Mesleki Gelişim Kuramı'na göre kariyer gelişimi üç temel evrede incelenir:

- **Hayal dönemi (5–11 yaş):** Gerçeklikten bağımsız, oyun ve özdeşim temelli seçimler
- **Geçici seçim dönemi (11–17 yaş):** İlgi, yetenek, değer ve geçiş basamaklarında kendini tanıma süreci
- **Gerçekçi dönem (17–23 yaş):** Araştırma, bilurlaştırma ve belirleme basamaklarında seçenekleri daraltma ve mesleki kararı somutlaştırma

Rüzgar; **üniversite sürecinde seçeneklerini daraltmış, belirli alanlara yönelmiş ve meslek seçimini eğitim ve iş olanakları çerçevesinde değerlendirmeye başlamıştır**. Bu durum, mesleki tercihlerin gerçekçi ölçütlerle ele alındığı **gerçekçi döneme** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen hayal dönemi, çocuklukta görülen gerçeklikten uzak seçimleri ifade eder.

B seçeneğinde verilen geçici seçim dönemi, deneme ve kendini tanıma sürecidir.

C seçeneğinde verilen ilgi dönemi, geçici seçim döneminin bir alt basamağıdır.

D seçeneğinde verilen değer dönemi, yine geçici seçim döneminin bir alt basamağıdır.

Cevap: E

8. Mesleki rehberlik anlayışına göre kariyer seçimi **tek seferlik ve değişmez bir karar değil**, bireyin yaşamı boyunca yeniden değerlendirdiği, esnek ve gelişimsel bir süreçtir. Bu süreçte bireyin alternatifleri gözden geçirmesi, değişen koşullara uyum sağlaması ve kararlarını güncellemesi beklenir.

Soruda öğrencilerin **meslek seçeneklerini yeniden değerlendirme ya da gelecekteki değişimleri dikkate alma gereği duymamaları**, meslek seçimini **tamamlanmış ve değişmez bir sonuç** olarak gördüklerini göstermektedir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen yaşam boyu destek süreci, doğru rehberlik anlayışını yansıtır.

B seçeneğinde verilen karar sorumluluğunu paylaşma, danışma sürecinin temel ilkelerindendir.

C seçeneğinde verilen mesleki benliğin zamanla yapılandırılması, gelişimsel yaklaşımı ifade eder.

D seçeneğinde verilen esnek karar alma, çağdaş kariyer anlayışına uygundur.

Cevap: E

9. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi üç temel evrede incelenir: hayal (5–11 yaş), geçici seçim (11–17 yaş) ve gerçekçi dönem (17–23 yaş). **Hayal döneminde** çocuklar meslekleri oyun, hayal ve özdeşim yoluyla dener; seçimler gerçeklikten bağımsızdır ve tutarlılık aranmaz.

Emre'nin **oyunlarında farklı meslek rollerine girerek bunları hayal gücüyle denemesi ve gerçekçi ölçütlere dayanmaması**, hayal döneminin tipik özelliğidir. Bu süreçte meslekler oyun ve fantezi yoluyla keşfedilir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen çalışma koşullarını karşılaştırma, daha ileri ve gerçekçi değerlendirme aşamasıdır.

C seçeneğinde verilen seçenekleri daraltma, gerçekçi döneme aittir.

D seçeneğinde verilen kesin karar alma, gelişimin ilerleyen aşamalarında görülür.

E seçeneğinde verilen geri çekilme, bu kuramla ilişkili bir süreç değildir.

Cevap: A

10. **Williamson'un kuramına** göre kariyer danışma süreci; analiz, sentez, tanı, tahmin ve izleme aşamalarından oluşur. Bu süreçte analiz veri toplama, sentez bilgileri düzenleme, tanı problemi belirleme, **tahmin bireyin gelecekteki uyumunu ve olası sonuçları değerlendirme**, izleme ise süreci takip etme aşamasıdır.

Altan'ın durumunda danışman; **akademik geçmiş, beceriler ve alışkanlıklar doğrultusunda mühendislik alanında karşılaşabileceği güçlükleri, uyum düzeyini ve olası başarı sonuçlarını değerlendirmektedir**. Bu, doğrudan geleceğe yönelik öngörü yapma sürecidir. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen analiz, veri toplama aşamasıdır.

B seçeneğinde verilen sentez, bilgilerin düzenlenmesidir.

C seçeneğinde verilen tanı, problemin belirlenmesidir.

E seçeneğinde verilen izleme, karar sonrası sürecin değerlendirilmesidir.

Cevap: D

11. **Myers–Briggs tip göstergesi'ne** göre bireyler dört boyutta değerlendirilir:

Dışa dönüklük – İçe dönüklük: Enerjinin yönü

Duyusal – Sezgisel: Bilginin işlenme biçimi

Düşünen – Duygusal: Karar verme tarzı

Yargılayıcı – Algılayıcı: Yaşamı düzenleme biçimi

Kerem Bey; **kendi başına çalışmayı tercih etmesi** ile içe dönük, **geleceğe yönelik planlar yapması ve zihinsel kurgulara odaklanması** ile sezgisel, **mantıksal tutarlılığa önem vermesi** ile düşünce odaklı ve **planlı, düzenli hareket etmesi** ile yargılayıcı özellik göstermektedir. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen dışa dönüklük, bireyin sosyal ve dışa açık olmasını ifade eder.

B seçeneğinde verilen duyumsal tip, somut verilere odaklanır; burada soyut ve geleceğe yönelik düşünme vardır.

C seçeneğinde verilen duygu odaklılık, kararların duygulara göre verilmesini ifade eder.

E seçeneğinde verilen dışa dönüklük ve duyumsallık, verilen özelliklerle örtüşmez.

Cevap: D

12. **Schein'in Kariyer Çapaları Kuramı'na** göre bireylerin kariyer tercihleri; teknik/fonksiyonel yetkinlik, genel yönetim yetkinliği, girişimci yaratıcılık, saf meydan okuma, güvenlik ve istikrar gibi temel yönelimlerle açıklanır. Bu çapalar, bireyin vazgeçemediği kariyer değerlerini yansıtır.

Sinan Bey; **teknik işlerden çok insanları yönlendirmeyi, farklı birimleri koordine etmeyi, kriz anlarında sorumluluk almayı ve organizasyonun genel işleyişini yönetmeyi tercih etmektedir**. Başarıyı da sistemin bütünsel verimliliğiyle tanımlamaktadır. Bu özellikler **genel yönetim yetkinliği** çapasıyla örtüşür. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen teknik/fonksiyonel yetkinlik, belirli bir alanda uzmanlaşmayı ifade eder.

C seçeneğinde verilen girişimci yaratıcılık, yeni bir iş kurma ve üretme isteğiyle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen saf meydan okuma, zor problemleri çözme ve rekabetten haz alma ile ilgilidir.

E seçeneğinde verilen güvenlik ve istikrar, iş güvencesi ve sürekliliğe önem verme ile ilgilidir.

Cevap: B

13. Meslek seçimi ve mesleki doyum literatüründe, bireyin yalnızca ekonomik kazanca odaklanmasının **uzun vadede doyumu artırmadığı**, hatta anlam duygusu zayıfsa tükenmişliği artırabileceği vurgulanır. Mesleki doyum; ilgi, değer, anlam, benlik uyumu gibi birçok değişkenin birlikte etkisiyle oluşur.

Soruda **yalnızca yüksek kazanca odaklanan bireylerin doyumunun düşük ve tükenmişliklerinin yüksek olduğu**, ayrıca mesleki anlam duygularının zayıf olduğu belirtilmektedir. Bu durum, mesleki doyumun sadece gelirle açıklanamayacağını açıkça göstermektedir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen ekonomik faktörlerin hiç etkisi olmaması, aşırı genelleyici ve yanlıştır.

C seçeneğinde verilen yüksek gelirli meslekle rde tükenmişliğin kaçınılmaz olması, genellenemez.

D seçeneğinde verilen mesleki doyumun kişilikten bağımsız olması, literatüre aykırıdır.

E seçeneğinde verilen meslek seçiminin tamamen duygusal olması, çok boyutlu yapıyı göz ardı eder.

Cevap: B

14. Soruda anlatılan süreç; bireyin meslekleri **erken yaşta cinsiyet rolleri ve sosyal statüye göre elemesi**, zamanla seçenekleri daraltması ve sonunda **ideal–ulaşılabilir denge kurması** özelliklerini içermektedir. Ayrıca sürecin **büyük ölçüde bilinçdışı ve geri döndürülemez** olduğu vurgulanmaktadır. Bu özellikler, **Gottfredson'un daraltma ve uzlaşma yaklaşımını** yansıtır.

Bu bağlamda seçenekler incelendiğinde; **birey–meslek uyumunu kişilik tipleri üzerinden açıklayan yaklaşım**, Holland'ın Tipoloji Kuramına aittir ve soruda anlatılan bilişsel eleme, daraltma ve uzlaşma sürecini açıklamaz. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen erken yaşta eleme, kuramın temel kavramlarından biridir.

C seçeneğinde verilen zihinsel harita oluşturma, mesleklerin bilişsel olarak yapılandırılmasını ifade eder.

D seçeneğinde verilen ulaşılabilirlik nedeniyle vazgeçme, uzlaşma sürecine karşılık gelir.

E seçeneğinde verilen giderek daralan süreç, sınırlama kavramını açıklar.

Cevap: B

15. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin **ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi**, mesleklerin gerektirdiği niteliklerin ortaya konması ve bu iki yapının **akılcı biçimde eşleştirilmesi** sürecine dayanır. Bu kuramda birey–meslek uyumu, mesleki başarı ve doyumun temel belirleyicisidir.

Soruda danışmanın vurguladığı **"bireysel özellikler ile meslek gerekliliklerinin karşılaştırılması ve uyumun belirlenmesi"**, doğrudan bu yaklaşımın temel ilkesidir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen Holland'ın yaklaşımı, kişilik tipleri ile meslek ortamlarının uyumuna odaklanır ancak doğrudan ölçme ve eşleştirme vurgusu bu kadar belirgin değildir.

C seçeneğinde verilen Roe'nin yaklaşımı, erken yaşantılar ve gereksinimlerle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen Ginzberg yaklaşımı, gelişimsel dönemlere odaklanır.

E seçeneğinde verilen Super yaklaşımı, yaşam boyu gelişim ve benlik kavramını vurgular.

Cevap: A

1. **Umut odaklı kariyer gelişim modeline** göre kariyer gelişimi; bireyin **hedef belirlemesi (amaç), bu hedefe ulaşmak için alternatif yollar geliştirmesi (yollar düşüncesi) ve süreci sürdürecek motivasyonu koruması (eylem/irade gücü)** ile açıklanır. Bu modelde yalnızca hedef koymak değil, hedefe ulaşılamadığında yeni yollar üretebilmek ve motivasyonu sürdürmek temel vurgudur.

   Soruda da **hedefe ulaşamadığında farklı yollar oluşturma ve süreci sürdürme motivasyonu geliştirme** vurgulanmaktadır. Bu durum doğrudan modelin temel bileşenlerini yansıtır. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen kişilik–iş uyumu, Holland yaklaşımına aittir.

   B seçeneğinde verilen bilinçdışı çatışmalar, Psikanalitik yaklaşımla ilgilidir.

   C seçeneğinde verilen doğuştan yetenek vurgusu, indirgemeci bir açıklamadır ve modele uymaz.

   D seçeneğinde verilen değişmeyen karar anlayışı, gelişimsel ve dinamik yaklaşımlara aykırıdır.

   Cevap: E

2. **Williamson'un Özellik–Faktör Kuramı'na** göre kariyer danışma süreci altı aşamadan oluşur: analiz (veri toplama), sentez (bilgileri birleştirme), tanı (problemi belirleme), tahmin (olası sonuçları öngörme), psikolojik danışma (müdahale) ve izleme. **Psikolojik danışma aşaması**, danışanın karar vermesine yardımcı olmak için danışmanın **yönlendirici geri bildirimler verdiği, açıklama yaptığı, ikna ettiği ve gerektiğinde doğrudan tavsiyede bulunduğu** aşamadır.

   Zerrin'in durumunda danışman; **mesleklerin gerektirdiği özellikleri açıklamakta, test sonuçlarını karşılaştırmakta ve hangi seçeneğin daha uygun olabileceğine dair yönlendirici geri bildirimler sunmaktadır**. Bu süreç, doğrudan danışana yardım edilen ve karar verme sürecinin desteklendiği **psikolojik danışma (müdahale) aşamasına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

   B seçeneğinde verilen tanı, problemin ve nedenlerinin belirlenmesidir.

   C seçeneğinde verilen tahmin, gelecekteki olası sonuçların öngörülmesidir.

   D seçeneğinde verilen izleme, karar sonrası sürecin değerlendirilmesidir.

   E seçeneğinde verilen sentez, bilgilerin bir araya getirilmesidir.

   Cevap: A

3. Sampson ve arkadaşlarının geliştirdiği **bilgi işleme kuramına** göre kariyer seçimi, bireyin **problem çözme ve karar verme süreci** olarak ele alınır. Bu yaklaşımda temel amaç, bireye doğrudan meslek önermek değil; **"balık vermek yerine balık tutmayı öğretmek"**, yani bireyin kendi kararını verebilecek bilişsel ve metabilişsel becerilerini geliştirmektir.

   Kuramda kariyer karar süreci **İASDU döngüsü** ile açıklanır:

   İletişim (problemi fark etme) → Analiz → Sentez → Değerlendirme → Uygulama.

   Ayrıca kariyer kararsızlığı; çoğunlukla **bilgi eksikliği, bilginin hatalı işlenmesi ve işlevsel olmayan düşünceler** ile ilişkilidir.

   Bu çerçevede seçenekler incelendiğinde; **kişilik tipi ile iş çevresi uyumuna dayalı açıklama**, Bilgi İşleme Kuramı'na değil Holland'ın tipoloji yaklaşımına aittir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen bilgi düzenleme, kuramın temelini oluşturur.

   B seçeneğinde verilen bilgi eksikliği ve yanlış işleme, kararsızlığın önemli nedenlerindendir.

   C seçeneğinde verilen metabilişsel süreçler, karar sürecinin merkezindedir.

   D seçeneğinde verilen becerilerin geliştirilebilir olması, kuramın "öğretilebilirlik" vurgusuyla örtüşür.

   Cevap: E

4. **Dawis ve Lofquist'in İş–Uyum Kuramı'na** göre iş uyumu iki temel boyutla açıklanır:

- **Doyum:** İşin, bireyin ihtiyaç ve değerlerini karşılaması
- **Uygunluk (tatmin edicilik):** Bireyin becerilerinin işin beklentilerini karşılaması

Soruda bireyin **özerklik, güvenlik ve gelişim gibi ihtiyaçlarının karşılandığı**, yani doyumunun yüksek olduğu belirtilmektedir. Ancak **işin beklediği performansı karşılayamaması**, bireyin iş açısından yeterli bulunmamasına, yani **uygunluğun düşmesine** işaret eder. Bu durumda işveren açısından uyumsuzluk algısı artar. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen doyum artışı ve meslekte kalma süresi, yalnızca doyum boyutuyla ilgilidir; uygunluk düşüktür.

C seçeneğinde verilen tüm boyutlarda u

yum, soruya aykırıdır.

D seçeneğinde verilen ihtiyaçların yeniden yapılandırılması, doğrudan sonuç değildir.

E seçeneğinde verilen değerlerin bağımsızlaşması, kuramın temel yapısıyla ilişkili değildir.

Cevap: B

5. Gelişimsel kariyer kuramlarına göre bireyler yaşamları boyunca farklı roller üstlenir ve bu rollerle birlikte **yeni beceriler ve yeterlikler geliştirebilirler**. Bu durum, bireyin potansiyelinin tek bir alanla sınırlı olmadığını ve zaman içinde farklı alanlarda da başarılı olabileceğini gösterir.

Soruda bireylerin **farklı yaşam dönemlerinde yeni roller geliştirdikçe farklı mesleki alanlarda da yeterlik kazandıkları** belirtilmektedir. Bu bulgu, bireyin potansiyelinin tek bir alanla sınırlı olduğu varsayımını sorgulatır. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen becerilerin doğuştan belirlenmesi, bu durumu kısmen sorgulatabilir ancak doğrudan çoklu gelişim vurgusu yoktur.

B seçeneğinde verilen ilginin değişmesi, sorunun odağı değildir; burada yeterlik gelişimi vurgulanır.

C seçeneğinde verilen mesleklerin bağımsızlığı, bu bağlamla ilişkili değildir.

E seçeneğinde verilen çevresel etkenler, dolaylıdır ancak temel vurgu potansiyelin sınırlı olmamasıdır.

Cevap: D

6. Mesleklere ilişkin yanlış inançlar; genellikle meslek seçimini **tek bir ölçüte indirgeme**, **esnekliği reddetme**, **bireysel farklılıkları göz ardı etme** ve **dışsal faktörleri mutlak doğru olarak kabul etme** şeklinde ortaya çıkar. Özellikle "tek doğru meslek vardır" ya da "en garanti iş en iyi seçimdir" gibi düşünceler bu kapsamda değerlendirilir.

Soruda yer alan seçenekler incelendiğinde, **meslek seçiminde yalnızca iş bulma kolaylığını temel almak**, bireyin ilgi, yetenek ve değerlerini göz ardı ettiği için yanlış bir inançtır. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen ilgi, yetenek ve değerlerin birlikte değerlendirilmesi, doğru bir yaklaşımdır.

C seçeneğinde verilen yaşam rollerinin etkisi, kariyer gelişiminin önemli bir boyutudur.

D seçeneğinde verilen mesleklerin zamanla yeniden değerlendirilmesi, gelişimsel yaklaşımı yansıtır.

E seçeneğinde verilen doyumun beklentilerle ilişkili olması, literatürle uyumludur.

Cevap: B

7. Mert; **ailesinin beklentileri ile kendi istekleri arasında içsel çatışma yaşamakta**, özellikle **otoriter baba figürü nedeniyle otoriteyi temsil eden mesleklere karşı hem ilgi hem kaçınma göstermektedir**. Bu durum, bireyin farkında olmadığı içsel çatışmaların ve geçmiş yaşantıların meslek tercihlerini etkilediğini göstermektedir.

Psikanalitik yaklaşıma göre meslek seçimi; bireyin **bilinçdışı dürtüleri, erken çocukluk yaşantıları ve bastırılmış çatışmaları** ile açıklanır. Bireyin mesleklere yönelik yönelimleri, çoğu zaman bu çözülmemiş içsel süreçlerin yansımasıdır. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen Holland yaklaşımı, kişilik–çevre uyumuna odaklanır.

C seçeneğinde verilen Super yaklaşımı, yaşam boyu gelişim ve benlik kavramını vurgular.

D seçeneğinde verilen Ginzberg yaklaşımı, gelişimsel dönemlere odaklanır.

E seçeneğinde verilen Özellik–Faktör yaklaşımı, birey–meslek eşleşmesine dayanır.

Cevap: B

8. **Bilgi işleme kuramına** göre kariyer gelişimi, bireyin **kendisi (ilgi, yetenek, değer) ve meslekler hakkında bilgi toplaması, bu bilgileri düzenlemesi ve karar verme sürecinde kullanması** ile açıklanır. Bu yaklaşımda kariyer seçimi bir **problem çözme süreci** olarak ele alınır ve bireyin bu süreci yönetebilmesi için bilişsel ve özellikle **metabilişsel becerilerinin** gelişmiş olması gerekir. Kuramda ayrıca karar süreci **İASDU döngüsü** (iletişim, analiz, sentez, değerlendirme, uygulama) ile açıklanır ve kariyer kararsızlığı çoğu zaman **bilgi eksikliği ya da bilginin hatalı işlenmesi** ile ilişkilendirilir. Kariyer kimliği ise bireyin bu bilgileri **tutarlı ve anlamlı bir bütün hâline getirmesi** ile oluşur. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen erken yaşta daraltma, Gottfredson yaklaşımına aittir.

B seçeneğinde verilen kişi–çevre uyumu, Holland kuramını ifade eder.

C seçeneğinde verilen yaşam boyu rollerin yeniden yapılandırılması, Super'in yaklaşımıdır.

E seçeneğinde verilen öz yeterlik ve sonuç beklentisi, sosyal bilişsel kariyer kuramına aittir.

Cevap: D

9. **Super'ın Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu devam eder ve **maksi döngü**, bireyin çocukluktan yaşlılığa kadar uzanan genel gelişim evrelerini (büyüme, araştırma, yerleşme, koruma, çöküş) ifade eder. Bu yapı **makro düzeydedir** ve her evrede farklı gelişim görevleri bulunur. Ayrıca bu süreçte yaş sınırları esnek olabilir ve bireyler bu evreler arasında ileri–geri geçişler yaşayabilir. Bu geçişlerin tekrar eden yapısı ise **mini döngü** kavramıyla açıklanır.

Bu bağlamda "maksi döngünün normatif ve normatif olmayan geçişleri açıklamak için kullanılan temel kavram olduğu" ifadesi doğru değildir. Bu tür geçişler daha çok yaşam olayları ve mini döngülerle ilişkilidir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen yaşam boyu evreleri kapsaması, maksi döngünün temel özelliğidir.

B seçeneğinde verilen yaşam boyu gelişim ve görevler, kuramın ana varsayımıdır.

D seçeneğinde verilen makro düzey vurgusu, doğru bir ifadedir.

E seçeneğinde verilen yaş sınırlarının esnekliği, kuramla uyumludur.

Cevap: C

10. **Bilgi işleme kuramına** göre kariyer seçimi, bireyin **problem çözme ve karar verme süreci** olarak ele alınır. Bu süreçte birey; kendisi ve meslekler hakkında bilgi toplar, bu bilgileri **analiz ve sentez eder** ve kararını yapılandırır. Ayrıca kuramda **bilişsel ve metabilişsel süreçler** (üst düzey düşünme becerileri) kariyer sorunlarının çözümünde merkezi bir rol oynar.

Bu doğrultuda:

I. **öncül**, bilgi toplama ve analiz–sentez sürecini vurguladığı için **doğrudur**.

II. **öncül,** kişilik–çevre uyumuna dayandığı için Holland kuramına aittir, **yanlıştır**.

III. **öncül,** bilişsel ve üst düzey düşünme becerilerini vurguladığı için **doğrudur**.

Cevap: E

11. Kariyer gelişim programlarının hazırlanma sürecinde ilk adım, hedef grubun **özelliklerini ve ihtiyaçlarını belirlemektir**. Bu aşamada öğrencilerin ilgi alanları, meslek bilgisi düzeyleri, karar verme güçlükleri gibi değişkenler çeşitli ölçme araçları ve görüşmelerle ortaya konur. Elde edilen bu veriler, programın içeriğini ve amaçlarını oluşturmak için temel oluşturur.

Zehra Hanım'ın **anketler ve görüşmeler yaparak öğrencilerin ilgi, bilgi ve karar verme durumlarını belirlemesi**, doğrudan ihtiyaç analizi yapıldığını gösterir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen değerlendirme, program uygulandıktan sonra yapılır.

C seçeneğinde verilen içerik belirleme, ihtiyaçlar belirlendikten sonraki aşamadır.

D seçeneğinde verilen amaç belirleme, yine ihtiyaç analizinden sonra gelir.

E seçeneğinde verilen programı tanıtma, uygulama sürecine ilişkindir.

Cevap: B

12. **Holland'ın Tipoloji Kuramı'na** göre bireylerin meslek tercihleri; gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel tiplerle açıklanır.

Ferhat; **küçük yaşlardan beri eşyaları söküp tamir etmesi, makinelerle uğraşmaktan keyif alması, somut ürün ortaya koyduğu işlerde başarılı hissetmesi ve teorik, uzun anlatımlardan sıkılması** özellikleriyle **gerçekçi tipe** karşılık gelir. Gerçekçi tipler; fiziksel, teknik ve mekanik beceriler gerektiren, somut üretime dayalı işlere yönelir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen psikolojik danışman, sosyal tipe uygundur.

B seçeneğinde verilen endüstri mühendisi, daha çok analitik ve planlama yönüyle araştırmacı–girişimci özellikler taşır.

D seçeneğinde verilen halkla ilişkiler uzmanı, girişimci ve sosyal tipe uygundur.

E seçeneğinde verilen reklam yazarı, sanatsal tipe uygundur.

Cevap: C

13. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu devam eder ve beş temel evrede incelenir:

- **Büyüme (0–14 yaş):**
- **Hayal (4–10 yaş):** Meslekler oyun ve hayal yoluyla denenir.
- **İlgi (11–12 yaş):** Hoşlanılan etkinliklere yönelim vardır.
- **Yetenek (13–14 yaş):** Yapabilirlik ve beceriler dikkate alınır.
- **Araştırma (14–24 yaş):**
- **Deneme/Billurlaşma (14–18 yaş):** Seçenekler denenir, geçici tercihler yapılır.
- **Geçiş/Belirleme (19–21 yaş):** Daha gerçekçi seçimler yapılır.
- **Sınama/İzleme (22–24 yaş):** Seçilen alan uygulamada test edilir.

- **Yerleşme (25–44 yaş):**
- **Karar kılma:** İşe girme ve mesleğe uyum sağlama süreci.
- **Sağlamlaştırma:** Meslekte kalıcılık ve güven kazanma.
- **İlerleme:** Daha fazla sorumluluk alma ve yükselme çabası.
- **Koruma (45–64 yaş):**
- **Koruma:** Mevcut konumu sürdürme ve rekabete uyum sağlama.
- **Güncelleme:** Bilgi ve becerileri yenileyerek mesleki yeterliği koruma.
- **Yenilik:** İşte gelişim ve yeni açılımlar oluşturma.
- **Çöküş (65+ yaş):**
- **Yavaşlama (65–70 yaş):** İş temposunun düşmesi ve görevlerin azaltılması.
- **Tam emeklilik (71+ yaş):** İş yaşamından tamamen çekilme.

Ayla; **lise sonrası üniversiteye başlamış, farklı alanları deneyerek kendini tanımaya çalışmakta, seçeneklerini daraltmakta ve henüz kesin bir mesleki konum edinmemektedir**. Bu özellikler **14–24 yaş aralığındaki araştırma dönemine**, özellikle **deneme ve geçiş alt evrelerine** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen büyüme dönemi (0–14 yaş), çocuklukta farkındalık sürecidir.

C seçeneğinde verilen yerleşme dönemi (25–44 yaş), meslekte kalıcılığın sağlandığı evredir.

D seçeneğinde verilen koruma dönemi (45–64 yaş), mevcut konumu sürdürmeye yöneliktir.

E seçeneğinde verilen çöküş dönemi (65+ yaş), çalışma yaşamından çekilmeyi ifade eder.

Cevap: B

14. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi süreci üç temel adıma dayanır: **bireyin kendini tanıması**, meslekler hakkında bilgi edinmesi ve bu iki yapının akılcı biçimde eşleştirilmesi. Bu kuramda sağlıklı bir meslek seçiminin ilk ve en kritik adımı, bireyin **ilgi, yetenek, değer ve kişilik özelliklerini sistematik biçimde tanımasıdır**.

Soruda üniversite öğrencisinin **"kendimi yeterince tanımıyorum"** demesi ve danışmanın sürecin başında **güçlü ve zayıf yönleri ortaya koymaya odaklanması**, doğrudan bu kuramsal varsayımı yansıtır. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen öznel yaşantı vurgusu, daha çok yapılandırmacı yaklaşımlarla ilişkilidir.

C seçeneğinde verilen deneme-yanılma, gelişimsel süreçlere işaret eder.

D seçeneğinde verilen zamanla değişim, gelişimsel kuramların özelliğidir.

E seçeneğinde verilen kimlik gelişimi, Super'in yaklaşımıyla ilişkilidir.

Cevap: B

15. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre bireyin kariyer davranışları; **öz-yeterlik, sonuç beklentileri ve kişisel hedefler** üzerinden şekillenir. Bu kuramda özellikle **performans hedefleri**, bireyin kısa vadede gerçekleştirmeyi planladığı **somut ve ölçülebilir başarı hedeflerini** ifade eder.

Arzu; **klinik staj sürecinde hasta takibi ve ilaç uygulamalarında kendini geliştirmeyi, uygulamaları hatasız yapmayı ve olumlu geri bildirim almayı hedeflediğini** belirtmektedir. Bu ifadeler, belirli bir süreçte ulaşılmak istenen **somut performans düzeyine odaklandığı** için performans hedefini yansıtır. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen seçim hedefi, daha genel ve uzun vadeli tercihlere yöneliktir.

B seçeneğinde verilen öz-yeterlik, "yapabilirim" inancıdır; burada hedef belirleme vardır.

C seçeneğinde verilen performans, ortaya konan gerçek davranıştır; henüz gerçekleşmemiştir.

E seçeneğinde verilen sonuç beklentisi, davranışın sonucuna dair beklentidir; burada odak hedef belirlemedir.

Cevap: D

1. **Bilgi işleme kuramına** göre kariyer kararsızlığı çoğu zaman **bilgi eksikliğinden değil**, bireyin sahip olduğu bilgileri **düzenleme, analiz etme ve karar sürecinde kullanma becerilerindeki yetersizlikten** kaynaklanır. Kuramda ayrıca **metabilişsel süreçler** (karar verme stratejileri, düşünce kontrolü, kaygı yönetimi) önemli bir yer tutar.

   Soruda öğrencilerin **meslekler hakkında bilgi sahibi olmalarına rağmen bu bilgileri organize edememeleri, karar verememeleri, sürekli erteleme ve kaygı yaşamaları**, doğrudan **bilgi işleme ve karar verme becerilerindeki yetersizliğe** işaret eder. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen dışsal fırsat eksikliği, bu bulgularla açıklanamaz.

   B seçeneğinde verilen kişilik tipi, Holland kuramına aittir.

   C seçeneğinde verilen doğrusal süreç, gelişimsel yaklaşımlara özgüdür.

   D seçeneğinde verilen ilgi ölçümü önceliği, kuramın bilişsel vurgusunu göz ardı eder.

   Cevap: E

2. **Brown'un Değer Temelli Kariyer Yaklaşımı'na** göre bireylerin meslek seçimleri, sahip oldukları **değerlerle** doğrudan ilişkilidir. Mesleki doyum, bireyin yaptığı işin kendi değerleriyle ne kadar örtüştüğüne bağlıdır; değerlerle uyumsuz seçimler ise doyumsuzluk ve tatminsizlik doğurur.

   Asım; **yüksek gelir (dışsal değer)** odaklı bir seçim yapmış, ancak gerçekte **yaratıcılık ve özgürlük (içsel değerler)** onun için daha önemli olduğu hâlde bu değerlere uygun olmayan bir mesleğe yönelmiştir. Bu nedenle kısa sürede doyumsuzluk yaşamıştır. Bu durum doğrudan **değer–meslek uyumsuzluğunu** gösterir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen kişi–çevre uyumsuzluğu, Holland yaklaşımıyla ilişkilidir.

   C seçeneğinde verilen mesleki olgunluk eksikliği, gelişimsel hazır oluşla ilgilidir.

   D seçeneğinde verilen kariyer uyum yeteneği, değişime uyumla ilgilidir.

   E seçeneğinde verilen hedef belirsizliği, burada temel sorun değildir; değer çatışmasıdır.

   Cevap: B

3. **İş–uyum kuramına** göre iş uyumu iki temel boyutla açıklanır:

   - **Uygunluk (tatmin edicilik):** Bireyin becerilerinin işin gerekliliklerini karşılaması
   - **Doyum:** İş ortamının bireyin ihtiyaç ve değerlerini karşılaması

   Soruda Elvan Hanım'ın **becerilerinin işin gereklilikleriyle örtüştüğü** belirtilmiştir; bu durum **uygunluğun yüksek** olduğunu gösterir. Ancak **iş ortamının onun değerlerini karşılamaması**, **doyumun düşük** olduğunu ifade eder. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

   B seçeneğinde verilen düşük uygunluk, soruya aykırıdır.

   C seçeneğinde verilen uzun süreli çalışma, doyum ve uygunluğun birlikte yüksek olmasına bağlıdır.

   D seçeneğinde verilen stil değişkenleri, bu durumla doğrudan ilişkili değildir.

   E seçeneğinde verilen kişi–çevre uyumu, Holland yaklaşımına aittir.

   Cevap: A

4. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi üç temel evrede incelenir:

   - **Hayal dönemi (5–11 yaş):** Çocuk meslekleri oyun ve hayal yoluyla dener, seçimler gerçeklikten bağımsızdır.
   - **Geçici seçim dönemi (11–17 yaş):** Bu dönem kendi içinde
   - **İlgi (11–12 yaş):** Hoşlanılan etkinliklere göre seçim yapılır.
   - **Yetenek (13–14 yaş):** Birey kendi yapabilirliğini ve kapasitesini değerlendirmeye başlar.
   - **Değer (15–16 yaş):** Mesleklerin sağladığı olanaklar ve yaşam koşulları dikkate alınır.
   - **Geçiş (17 yaş):** Daha gerçekçi ve somut değerlendirmeler yapılır.
   - **Gerçekçi dönem (17–23 yaş):** Araştırma, billurlaşma ve belirleme basamaklarında seçenekler daraltılır ve karar netleşir.

Filiz; çocuklukta öğretmenliğe ilgi duymakta, ancak ortaokul döneminde **topluluk önünde konuşma ve anlatım becerilerinde zorlandığını fark ederek bu meslekten vazgeçmektedir**. Bu durum, bireyin kendi kapasitesini değerlendirmesiyle ilgilidir ve **yetenek basamağına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen ilgi, başlangıçta vardır ve devam etmektedir.

C seçeneğinde verilen keşfetme, gerçekçi döneme aittir.

D seçeneğinde verilen belirleme, daha ileri aşamadır.

E seçeneğinde verilen değer, mesleğin getirileriyle ilgilidir.

Cevap: B

5. **Holland'ın Mesleki Kişilik Tipleri Kuramı'na** göre bireylerin meslek tercihleri, kişilik özellikleri ile yakından ilişkilidir. Kuramın temel varsayımları şunlardır:

- İnsanlar **altı temel kişilik tipi** (gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci, geleneksel) ile açıklanabilir.
- Meslekler ve çalışma ortamları da bu tiplere göre **sınıflandırılabilir**.
- Bireyler, **kendi kişiliklerine uygun çevreleri seçme eğilimindedir**.
- **Kişi–çevre uyumu arttıkça** iş doyumu, başarı ve meslekte kalma süresi artar.

Bu bilgiler doğrultusunda seçenekler değerlendirilirse:

A seçeneği doğrudur, bireylerin tiplerle açıklanması kuramın temelidir.

B seçeneği doğrudur, mesleki çevreler de tipolojik olarak sınıflandırılır.

C seçeneği doğrudur, uyum arttıkça doyum ve süreklilik artar.

D seçeneği doğrudur, bireyler uygun çevreleri seçmeye yönelir.

E seçeneği yanlıştır, çünkü bu ifade psikanalitik yaklaşıma aittir ve Holland kuramının varsayımları arasında yer almaz.

Cevap: E

6. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi beş temel evrede incelenir: büyüme (0–14 yaş), araştırma (14–24 yaş), yerleşme (25–44 yaş), koruma (45–64 yaş) ve **çöküş (65+ yaş)**. Çöküş döneminde bireyin **fiziksel ve zihinsel kapasitesinde azalma** görülür, iş temposu düşer ve birey meslek yaşamından kademeli olarak çekilmeye başlar. Bu dönem kendi içinde **yavaşlama (65–70 yaş)** ve **tam emeklilik (71+ yaş)** basamaklarını içerir.

Reşat; **68 yaşında olup çalışma temposunu düşürmekte, sorumluluklarını azaltmakta ve meslek yaşamından çekilmeye hazırlanmaktadır**. Bu özellikler **çöküş döneminin özellikle yavaşlama basamağına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen koruma dönemi (45–64 yaş), mevcut konumu sürdürmeye yöneliktir.

B seçeneğinde verilen yerleşme dönemi (25–44 yaş), meslekte kalıcılık ve ilerleme sürecidir.

C seçeneğinde verilen araştırma dönemi (14–24 yaş), meslekleri deneme sürecidir.

E seçeneğinde verilen büyüme dönemi (0–14 yaş), çocuklukta farkındalık sürecidir.

Cevap: D

7. **Myers–Briggs tip göstergesine** göre bireyler dört temel boyutta değerlendirilir ve her boyut bir kişilik tercihine karşılık gelir:

- **Dışa dönük – İçe dönük:** Enerjinin dış dünyaya (insanlar, etkileşim) ya da iç dünyaya yönelmesi
- **Duyusal – Sezgisel:** Bilginin somut gerçeklere mi yoksa olasılıklar ve anlamlara mı dayalı işlendiği
- **Düşünce odaklı – Duygu odaklı:** Kararların mantık ve nesnellik mi yoksa değerler ve duygular temelinde mi verildiği
- **Yargılayıcı – Algılayıcı:** Yaşamın planlı ve yapılandırılmış mı yoksa esnek ve seçeneklere açık mı sürdürüldüğü

Selma Hanım; **insanlarla sürekli iletişim hâlinde olmayı tercih etmesi** ile dışa dönük, **olayların arkasındaki anlamları ve geleceğe yönelik olasılıkları düşünmesi** ile sezgisel, **karar verirken mantıksal ve nesnel ölçütleri kullanması** ile düşünce odaklı ve **kesin planlar yapmak yerine seçenekleri açık bırakmayı tercih etmesi** ile algılayıcı özellik göstermektedir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen içe dönüklük ve duygu odaklılık, verilen özelliklerle örtüşmez.

B seçeneğinde verilen duyumsal ve yargılayıcı özellikler, somutluk ve planlılık vurgusu içerir; uygun değildir.

C seçeneğinde verilen içe dönüklük ve duyumsal yapı, soruya aykırıdır.

D seçeneğinde verilen duygu odaklılık ve yargılayıcılık, mantık ve esneklik vurgusuyla çelişir.

Cevap: E

8. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin özellikleri ile mesleklerin gerekliliklerinin **akılcı biçimde eşleştirilmesine** dayanır. Bu kuramda uygun eşleşme sağlandığında bireyin meslekte **başarılı, doyumlu ve uzun süreli** kalması beklenir. Yani doğru meslek seçimi, **istikrarlı bir kariyer** ile sonuçlanır.

Soruda danışanın verdiği mesleki kararı **uzun süre korumasının beklenmesi**, doğrudan uygun eşleşmenin mesleki doyum ve süreklilik sağlayacağı varsayımına dayanır. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen çevreyle etkileşim içinde değişim, daha çok gelişimsel ve çağdaş yaklaşımlara aittir.

C seçeneğinde verilen gelişimsel süreç vurgusu, Super ve Ginzberg kuramlarıyla ilişkilidir.

D seçeneğinde verilen yaşam rollerine göre yeniden düzenleme, Super'in yaklaşımıdır.

E seçeneğinde verilen kimliğin sürekli dönüşmesi, yapılandırmacı yaklaşımlarla ilgilidir.

Cevap: B

9. **Brown'un Değer Temelli Kariyer Yaklaşımı'na** göre kariyer danışmanlığının temel amacı, bireyin **değerlerini belirlemesi ve bu değerlere uygun mesleki seçimler yapmasıdır**. Bu kuramda mesleki doyum ve yaşam doyumu, bireyin yaptığı işin kendi değerleriyle ne kadar örtüştüğüne bağlıdır.

Bu nedenle kariyer danışmanlığında en kritik amaç, bireyin **değerleriyle uyumlu kariyer kararları geliştirmesini sağlamak ve böylece yaşam doyumunu artırmaktır**. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen ilgi ölçümü, daha çok özellik–faktör yaklaşımıyla ilişkilidir.

C seçeneğinde verilen zekâ düzeyi eşleştirmesi, indirgemeci bir yaklaşımdır.

D seçeneğinde verilen kişilik–çevre uyumu, Holland kuramına aittir.

E seçeneğinde verilen tesadüfi öğrenme, Krumboltz yaklaşımıyla ilişkilidir.

Cevap: A

10. **E seçeneğinde verilen yetenek tanımı yanlıştır**, çünkü yetenek yalnızca eğitim ve yaşantılar yoluyla edinilen beceriler değildir; doğuştan gelen kapasiteyi ifade eder ve sonradan geliştirilebilir. Verilen ifade aslında "beceri" kavramına karşılık gelmektedir.

A seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, bireyin gelişim dönemine uygun mesleki görevleri yerine getirebilmesi ve gerçekçi kararlar alabilmesini ifade eder; bu açıklama doğrudur.

B seçeneğinde verilen mesleki değerler, bireyin meslekten beklentilerini ve seçim yaparken hangi ölçütleri önemsediğini ifade eder; bu açıklama doğrudur.

C seçeneğinde verilen mesleki öz-yeterlik, bireyin belirli mesleki görevleri başarıyla yapabileceğine ilişkin inancını ifade eder; bu açıklama doğrudur.

D seçeneğinde verilen ilgi, bireyin belirli etkinliklere yönelme ve bu etkinliklerden haz alma eğilimini ifade eder; bu açıklama doğrudur.

Cevap: E

11. **Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi evreler ve alt basamaklar hâlinde ilerler. **Araştırma evresi (14–24 yaş)** içinde yer alan **deneme (billurlaşma) basamağı (14–18 yaş)**, bireyin ilgi, yetenek, değer ve beklentilerini dikkate alarak **farklı meslek seçeneklerini denediği, sık sık fikir değiştirdiği ve henüz kesin karar vermediği** aşamadır.

İklim; **farklı meslekler arasında gidip gelmekte, seçimlerini hayal düzeyinde değerlendirmekte ve ilgi–yetenek–değerlerini denemektedir**. Bu özellikler doğrudan **deneme basamağına** karşılık gelir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen ilgi basamağı, büyüme dönemine (11–12 yaş) aittir.

C seçeneğinde verilen geçiş dönemi, daha gerçekçi ve belirgin seçimlerin yapıldığı aşamadır.

D seçeneğinde verilen sınama dönemi, seçilen alanın uygulamada test edildiği aşamadır.

E seçeneğinde verilen yerleşme dönemi, yetişkinlikte meslekte kalıcılığın sağlandığı evredir.

Cevap: B

12. **Dawis ve Lofquist'in İş–Uyum Kuramı'na** göre birey–çevre ilişkisi **statik ve tek seferlik bir eşleşme değil**, dinamik ve karşılıklı bir süreçtir. Birey iş ortamına uyum sağlamaya çalışırken, çevre de bireyin ihtiyaçlarına yanıt verir; bu nedenle uyum **zaman içinde sürekli yeniden kurulur ve sürdürülür**.

Bu bağlamda doğru ifade, uyumun **süreklilik gösteren bir etkileşim süreci** olduğunu vurgulayan seçenektir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen tek seferlik eşleşme, kurama aykırıdır.

B seçeneğinde verilen çocukluk yaşantıları, psikanalitik yaklaşımla ilgilidir.

D seçeneğinde verilen gelişim dönemleri, gelişimsel kuramlara aittir.

E seçeneğinde verilen kişilik tipleri, Holland yaklaşımıyla ilişkilidir.

Cevap: C

13. **Holland'ın Tipoloji Kuramı'na** göre bireylerin meslek tercihleri kişilik özellikleriyle ilişkilidir ve altı temel tipten biriyle açıklanır.

Öğrenci; **kendini kelimeler, çizim ve müzikle ifade etme ihtiyacı duyması**, **estetik duyarlılığının yüksek olması**, **katı kurallardan hoşlanmaması** ve **özgür ortamlarda daha üretken olması** özellikleriyle **sanatsal tipe** karşılık gelir. Sanatsal tipler; yaratıcılık, özgürlük ve kendini ifade etme ihtiyacı yüksek bireylerdir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen sosyal tip, insanlara yardım etme ve etkileşim odaklıdır.

C seçeneğinde verilen geleneksel tip, düzenli, kuralcı ve yapılandırılmış ortamlara yönelir.

D seçeneğinde verilen araştırmacı tip, analitik ve bilimsel çalışmalara odaklanır.

E seçeneğinde verilen gerçekçi tip, somut ve fiziksel etkinlikleri tercih eder.

Cevap: B

14. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre öz yeterlik (mesleki yetkinlik) üç boyutta ele alınır:

- **Düzey:** Bireyin başarabileceğine inandığı işin **zorluk derecesi**
- **Güç:** Zorluklara rağmen bu inancı **sürdürme ve devam ettirme**
- **Genellik:** Bu yeterlik algısının **farklı alanlara genellenebilmesi**

Verilen ifadeler incelendiğinde:

I. Zor ve karmaşık görevleri yapabileceğini söylemesi → **düzey**

II. Zorlanmalara rağmen inancını sürdürmesi → **güç**

III. Bu yeterliğin farklı alanlara da geçerli olacağını düşünmesi → **genellik** kavramlarına karşılık gelir.

Bu nedenle sıralama **Düzey – Güç – Genellik**tir ve cevap **A seçeneğidir.**

Cevap: A

15. **İş–uyum kuramına** göre iş uyumu iki temel boyutla açıklanır:

- **Uygunluk (tatmin edicilik):** Bireyin becerilerinin işin gerekliliklerini karşılaması
- **Doyum:** İş ortamının bireyin ihtiyaç ve değerlerini karşılaması

Soruda Derya Hanım'ın **görevleri başarıyla yerine getirdiği** belirtilmiştir; bu durum **uygunluğun yüksek** olduğunu gösterir. Ancak **iş ortamının esneklik ve yaratıcılık gibi değerlerini karşılamaması**, **doyumun düşük** olduğunu ifade eder. Bu durumda genel uyum (uyuşma) tam olarak sağlanmış değildir. Bu nedenle ulaşılamayacak yargı, **uyuşmanın yüksek olduğu** ifadesidir. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen becerilere sahip olma, sorudan çıkarılabilir.

C seçeneğinde verilen doyumun sınırlı olması, doğrudan çıkarılabilir.

D seçeneğinde verilen değerlerin karşılanmaması, soruda açıkça belirtilmiştir.

E seçeneğinde verilen performansın yeterli olması, uygunluk boyutuyla ilişkilidir ve çıkarılabilir.

Cevap: B

1. **E seçeneğinde verilen "çocukların meslek seçimlerine yönelik kesin ve kalıcı kararlar almalarını sağlamak" ifadesi yanlıştır**, çünkü okul öncesi ve ilkokul döneminde kariyer gelişimi farkındalık ve keşfetme düzeyindedir; bu yaşlarda kesin meslek kararı beklenmez. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen meslekleri tanıma, çocuklarda meslek farkındalığı oluşturmayı ifade eder; bu açıklama doğrudur.

   B seçeneğinde verilen ilgi alanlarını tanıma ve ifade etme, benlik farkındalığını geliştirmeye yöneliktir; bu açıklama doğrudur.

   C seçeneğinde verilen çalışma yaşamına yönelik olumlu tutum geliştirme, erken kariyer eğitiminin önemli bir amacıdır; bu açıklama doğrudur.

   D seçeneğinde verilen güçlü yönleri fark etme, çocukların kendini tanıma sürecine katkı sağlar; bu açıklama doğrudur.

   Cevap: E

2. **İş–uyum kuramına** göre bireyin **işten doyumunun yüksek olması** (ihtiyaç ve değerlerin karşılanması) ve **işveren tarafından performansının yeterli bulunması** (uygunluk/tatmin edicilik) birlikte sağlandığında, birey ile iş arasındaki uyum güçlüdür. Bu durumda bireyin işine bağlılığı artar ve işte kalma eğilimi güçlenir.

   Bu nedenle **meslekte kalma süresinin uzaması** en güçlü sonuçtur. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen mesleki kimliğin yeniden yapılandırılması, bu durumun doğrudan sonucu değildir.

   B seçeneğinde verilen meslek değişikliği, uyum düşük olduğunda beklenir.

   D seçeneğinde verilen stil değişkenleri, bu bağlamda belirleyici değildir.

   E seçeneğinde verilen ilgi değişimi, kuramın temel sonucu değildir.

   Cevap: C

3. **C seçeneğinde verilen "bireysel özelliklerle mesleki gereklilikler arasında nesnel bir uyum kurulabilir" ifadesi doğrudur.** Özellik–Faktör Kuramı'na göre meslek seçimi; bireyin ilgi, yetenek ve değerleri ile mesleklerin gerektirdiği niteliklerin **akılcı ve nesnel biçimde eşleştirilmesine** dayanır. Soruda da danışmanın bu tür bir eşleştirme yapmaya çalıştığı belirtilmiştir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen yaşam rollerinden bağımsızlık, kuramın temel varsayımlarından biri değildir; bu açıklama yanlıştır.

   B seçeneğinde verilen öznel anlamlandırma, yapılandırmacı yaklaşımlara aittir; bu açıklama yanlıştır.

   D seçeneğinde verilen sürekli değişim vurgusu, gelişimsel kuramlarla ilişkilidir; bu açıklama yanlıştır.

   E seçeneğinde verilen çevresel bağlama göre yeniden yapılandırma, çağdaş yaklaşımlarla ilgilidir; bu açıklama yanlıştır.

   Cevap: C

4. **Brown'un Değer Temelli Kariyer Yaklaşımı'na** göre değerler, bireyin yaşamı boyunca **aile, kültür ve sosyal çevreyle etkileşimi** sonucunda şekillenir; yani sabit ve tek kaynağa bağlı değildir, sosyal öğrenmelerle gelişir.

   Bu nedenle **D seçeneğinde verilen "değerlerin kültür, aile ve sosyal çevre etkileşimiyle şekillendiği" ifadesi** doğru cevaptır.

   A seçeneğinde verilen değerlerin doğuştan ve değişmez olduğu, kurama aykırıdır; bu açıklama yanlıştır.

   B seçeneğinde verilen yalnızca bireysel ilgilerden türeme, değerlerin çok boyutlu yapısını göz ardı eder; bu açıklama yanlıştır.

   C seçeneğinde verilen yalnızca ekonomik koşullara bağlılık, indirgemeci bir yaklaşımdır; bu açıklama yanlıştır.

   E seçeneğinde verilen yalnızca mesleki başarı yaşantılarıyla oluşma, değerlerin sosyal kökenini göz ardı eder; bu açıklama yanlıştır.

   Cevap: D

5. Eren'in **çocuklukta ailesinin sıcak ve destekleyici tutum sergilemesi**, bunun da **insanlara yardım etmeye dayalı mesleklere yönelmesine etki etmesi**, erken dönem yaşantılar ile meslek seçimi arasında doğrudan bir ilişki kurulduğunu gösterir. Bu durum, meslek tercihinin **çocuklukta karşılanan ihtiyaçlar ve ebeveyn tutumlarıyla şekillendiğini** vurgular.

Roe'nun İhtiyaç Kuramı'na göre bireyin çocukluk döneminde yaşadığı aile ilişkileri ve ihtiyaçlarının karşılanma biçimi, ileride seçeceği meslek alanını belirler. Özellikle **sıcak ve kabul edici aile ortamı**, bireyin insanlarla çalışmaya ve sosyal mesleklere yönelmesini destekler. Bu nedenle cevap **B seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen Holland kuramı, kişilik–çevre uyumuna odaklanır.

C seçeneğinde verilen Ginzberg kuramı, gelişimsel evreleri açıklar.

D seçeneğinde verilen Super kuramı, yaşam boyu kariyer gelişimini ele alır.

E seçeneğinde verilen Gottfredson kuramı, mesleklerin daraltılması ve uzlaşma sürecine odaklanır.

Cevap: B

6. **Savickas'ın Kariyer Yapılandırma Kuramı'na** göre kariyer seçimi, yalnızca bir meslek tercihinden ibaret değildir; bireyin **yaşam öyküsünü, kimliğini ve hayatına yüklediği anlamı kullanarak kariyerini yapılandırması** sürecidir. Bu yaklaşımda birey, geçmiş yaşantılarındaki tekrar eden temaları anlamlandırır ve bunları gelecekteki yaşam rolüne dönüştürür.

Soruda danışmanın **danışanın yaşamındaki temaları ortaya çıkarması, kimliğini ve yaşam anlamını kariyerle ilişkilendirmesi ve kariyeri bir "yaşam rolü oluşturma" süreci olarak ele alması**, doğrudan bu varsayımı yansıtır. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen kişi–çevre uyumu, Holland kuramına aittir.

B seçeneğinde verilen bilinçdışı çatışmalar, psikanalitik yaklaşımla ilişkilidir.

C seçeneğinde verilen prestij vurgusu, kuramın temelinde yer almaz.

D seçeneğinde verilen tesadüfi öğrenme, Krumboltz yaklaşımıyla ilgilidir.

Cevap: E

7. **Tiedeman ve O'Hara** kuramında kariyer karar süreci iki ana döneme ayrılır. **Bekleme ve hazırlık döneminin ilk basamağı olan "araştırma"**, bireyin farklı meslek seçeneklerini geniş biçimde incelemesi, alternatifleri değerlendirmesi ve henüz net bir karar vermemesiyle karakterizedir.

Beril'in **farklı alanları araştırması, seçenekleri değerlendirmesi ve henüz kesin bir yönelim belirlememesi**, doğrudan bu aşamaya karşılık gelir. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen bütünleştirme, uygulama ve uyum dönemine aittir.

B seçeneğinde verilen yeniden düzenleme, uyum sürecinde ortaya çıkar.

C seçeneğinde verilen seçim, alternatifler arasından karar verme aşamasıdır.

D seçeneğinde verilen açıklık, seçimin netleştirilmesini ifade eder.

Cevap: E

8. **Dawis ve Lofquist'in İş–Uyum Kuramı'na** göre birey ile iş ortamı arasındaki ilişki iki temel boyutta ele alınır: **uygunluk (tatmin edicilik)** ve **doyum**. Uygunluk, bireyin becerilerinin işin gerekliliklerini karşılamasını; doyum ise iş ortamının bireyin ihtiyaç ve değerlerini karşılamasını ifade eder. Bu iki boyut birlikte ele alındığında bireyin işte kalma süresi ve genel uyumu belirlenir.

Kemal Bey'in durumunda **maddi güvence ve takdir edilme gibi ihtiyaçlarının karşılandığı ve genel olarak işinden hoşnut olduğu** görülmektedir. Bu durum, işin onun değer ve ihtiyaçlarını karşıladığını yani **doyumunun yüksek olduğunu** gösterir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen beceriler ve yetenekler, bireyin işin gerekliliklerini karşılamasıyla ilgilidir; burada temel vurgu bu değildir, bu açıklama yanlıştır.

B seçeneğinde verilen stil değişkenleri, bireyin çalışma tarzı ve tepkileriyle ilgilidir; bu durumla doğrudan ilişkili değildir, bu açıklama yanlıştır.

D seçeneğinde verilen uyuşma (benzeşme), genel birey–çevre uyumunu ifade eder; ancak soruda özellikle ihtiyaçların karşılanması vurgulanmıştır, bu açıklama yanlıştır.

E seçeneğinde verilen meslekte kalma süresi, doyum ve uygunluğun bir sonucu olabilir; doğrudan açıklayıcı kavram değildir, bu açıklama yanlıştır.

Cevap: C

9. **Brown'un Değer Temelli Kariyer Yaklaşımı'na** göre kariyer seçimleri büyük ölçüde bireyin **değer sistemiyle** ilişkilidir. Değerler; kültür, aile ve sosyal çevre etkileşimiyle şekillenir ve bireyin yaptığı işten aldığı doyum ile başarısını doğrudan etkiler. Birey, değerleriyle uyumlu meslekler seçtiğinde iş doyumu artar.

Bu bağlamda **kişilik tipine uygun çevreyi bulmayı temel alan açıklama Brown'a değil, Holland kuramına aittir**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen değer–kariyer ilişkisi, kuramın temel varsayımlarındandır; bu açıklama doğrudur.

B seçeneğinde verilen değerlerin doyum ve başarı üzerindeki etkisi, kuramla uyumludur; bu açıklama doğrudur.

C seçeneğinde verilen değerlerin sosyal ve kültürel etkilerle şekillenmesi, kuramın önemli bir yönüdür; bu açıklama doğrudur.

E seçeneğinde verilen değer–uyum–doyum ilişkisi, kuramın temel vurgularındandır; bu açıklama doğrudur.

Cevap: D

10. **Brott'un Öyküsel Kariyer Danışmanlığı Yaklaşımı'na** göre kariyer seçimi, bireyin yaşam öyküsünde yer alan deneyimlerin, tekrar eden temaların ve bu deneyimlere yüklediği anlamların yapılandırılmasıyla açıklanır. Bu yaklaşımda danışman, bireyin geçmiş yaşantılarını, kimliğini ve yaşamına yüklediği anlamları keşfederek kariyer kararını birlikte inşa eder.

Eylem'in durumunda danışmanın **çocukluk yaşantılarını, aile etkisini, geçmiş deneyimleri incelemesi**, ayrıca **"kendini kanıtlama" ve "değersizlik korkusu" gibi tekrar eden temaları ortaya çıkararak bunları kariyer seçimiyle ilişkilendirmesi**, doğrudan öyküsel yaklaşımı yansıtır. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen Sosyal Bilişsel Kuram, öz yeterlik ve sonuç beklentisine odaklanır; bu açıklama yanlıştır.

B seçeneğinde verilen Holland yaklaşımı, kişilik–çevre uyumuna dayanır; bu açıklama yanlıştır.

D seçeneğinde verilen Özellik–Faktör yaklaşımı, birey–meslek eşleştirmesine odaklanır; bu açıklama yanlıştır.

E seçeneğinde verilen Krumboltz yaklaşımı, öğrenme yaşantılarına ve tesadüflere vurgu yapar; bu açıklama yanlıştır.

Cevap: C

11. **Holland'ın Mesleki Kişilik Tipleri Kuramı'na** göre bireyler, kişilik özelliklerine uygun mesleki çevrelerde çalıştıklarında daha fazla doyum ve uyum yaşarlar. Kuramın temelinde **kişi–çevre uyumu** vardır; uyum düşük olduğunda ise birey **doyumsuzluk, isteksizlik ve psikolojik gerilim** yaşayabilir.

Zehra; **insanlarla iletişim kurmayı seven, destek olmayı önemseyen ve akran danışmanlığında kendini anlamlı hisseden** özellikleriyle **sosyal tipe** yakınken, çalıştığı banka ortamı **düzenli, kuralcı ve evrak odaklı** yapısıyla daha çok **geleneksel tipe** karşılık gelmektedir. Bu durum, Zehra'nın kişilik tipi ile bulunduğu iş çevresi arasında uyumsuzluk olduğunu gösterir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen ayrışma düzeyi, tiplerin netliğiyle ilgilidir; burada sorun bu değildir.

C seçeneğinde verilen mesleki kimlik gelişiminin tamamlanması, bu durumla ilişkili değildir.

D seçeneğinde verilen çevresel tutarlılık, uyumun yüksek olduğu durumları ifade eder; burada tersidir.

E seçeneğinde verilen tip değişimi, kuramda bu şekilde ele alınmaz; bu açıklama yanlıştır.

Cevap: A

12. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi; bireyin **ilgi, yetenek ve değerlerinin ölçülmesi**, mesleklerin gerektirdiği özelliklerin belirlenmesi ve bu iki yapının **akılcı biçimde eşleştirilmesine** dayanır. Kuramda bilinçli karar verme ve nesnel değerlendirme esastır.

Bu bağlamda **meslek seçiminin bilinçdışı çatışmalar ve erken çocukluk yaşantılarıyla açıklanması**, özellik–faktör yaklaşımına ait değildir; bu ifade psikanalitik yaklaşıma aittir. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen mesleklerin farklı özellikler gerektirmesi, kuramın temel kabullerindendir; bu açıklama doğrudur.

B seçeneğinde verilen bireysel özelliklerin ölçülebilir olması, kuramın önemli bir varsayımıdır; bu açıklama doğrudur.

C seçeneğinde verilen kendini tanıma gerekliliği, sürecin temel adımlarındandır; bu açıklama doğrudur.

E seçeneğinde verilen uygunluk–doyum ilişkisi, kuramın ana ilkesidir; bu açıklama doğrudur.

Cevap: D

13. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre performans; bireyin ortaya koyduğu **gerçek davranışlar ve elde ettiği somut sonuçları** ifade eder. Bu, hedef ya da beklenti değil, doğrudan **gerçekleşmiş çıktılar ve gözlemlenen başarı düzeyi**dir.

Burak Bey'in **öğrencilerin becerilerinde artış gözlemlemesi, hedeflenen kazanımlara ulaşılması ve projenin olumlu sonuçlanması** gibi ifadeleri, yapılan işin **gerçek sonuçlarını ve başarı düzeyini** yansıtmaktadır. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen seçim hedefi, daha genel ve geleceğe yönelik tercihlerdir; bu açıklama yanlıştır.

B seçeneğinde verilen performans hedefi, ulaşılmak istenen düzeyi ifade eder; burada gerçekleşmiş sonuç vardır, bu açıklama yanlıştır.

C seçeneğinde verilen öz-yeterlik, yapabilme inancıdır; burada sonuç değerlendirmesi vardır, bu açıklama yanlıştır.

D seçeneğinde verilen sonuç beklentisi, davranış sonrası beklenen durumdur; burada gerçekleşmiş sonuç anlatılmaktadır, bu açıklama yanlıştır.

Cevap: E

14. Savickas ve öyküsel yaklaşımlara göre kariyer danışmanlığında temel amaç, bireyin yaşam öyküsündeki deneyimlere yüklediği anlamları ortaya çıkararak bu öyküyü **daha işlevsel bir biçimde yeniden yapılandırmaktır**. Bu süreçte tekrar eden temalar (örneğin kaçınma, güvenlik arayışı) fark edilir ve bireyin geleceğe yönelik kariyer hikâyesi yeniden yazılır.

Mehmet'in durumunda danışman, **geçmiş deneyimleri sadece başarı açısından değil anlam açısından ele almakta**, ardından **"kaçınma" ve "güvende kalma" temalarını fark ederek kariyer hikâyesini yeniden oluşturmasına yardımcı olmaktadır**. Bu doğrudan kariyer öyküsünün yeniden yapılandırılması sürecidir. Bu nedenle cevap **A seçeneğidir.**

B seçeneğinde verilen kişilik–meslek eşleştirmesi, Holland yaklaşımına aittir; bu açıklama yanlıştır.

C seçeneğinde verilen model alma ile öz yeterlik artırma, sosyal bilişsel kuramla ilgilidir; bu açıklama yanlıştır.

D seçeneğinde verilen gelişim basamakları, Super yaklaşımına aittir; bu açıklama yanlıştır.

E seçeneğinde verilen değer sıralama, Brown yaklaşımıyla ilişkilidir; bu açıklama yanlıştır.

Cevap: A

15. **Myers–Briggs tip göstergesine** göre **dışadönüklük**, bireyin enerjisini dış dünyadan, özellikle **insanlarla etkileşimden** almasını ifade eder. Dışadönük bireyler sosyal ortamlarda daha enerjik hisseder, düşüncelerini paylaşarak netleştirir ve yalnız kaldıklarında motivasyonları düşebilir.

Tekin'in **grup çalışmalarında daha enerjik hissetmesi, insanlarla etkileşimden hoşlanması ve yalnız çalıştığında motivasyonunun düşmesi**, doğrudan dışadönüklük özelliğini yansıtır. Bu nedenle cevap **D seçeneğidir.**

A seçeneğinde verilen içedönüklük, bireyin enerjisini iç dünyasından almasıdır; bu açıklama yanlıştır.

B seçeneğinde verilen sezgisellik, bilginin soyut ve olasılıklara dayalı işlenmesiyle ilgilidir; bu açıklama yanlıştır.

C seçeneğinde verilen algılayıcılık, esneklik ve açıklıkla ilgilidir; bu açıklama yanlıştır.

E seçeneğinde verilen yargılayıcılık, planlı ve düzenli olmayı ifade eder; bu açıklama yanlıştır.

Cevap: D

1. **Bilgi işleme kuramına** göre kariyer seçimi, bireyin **problem çözme ve karar verme süreci** olarak ele alınır. Bu süreçte birey, kendisi ve meslekler hakkında **doğru bilgi toplar**, bu bilgileri **sistematik biçimde analiz edip değerlendirir** ve kararını yapılandırır.

   Bu doğrultuda:

   I. **öncül**, seçeneklerin sistematik değerlendirilmesini vurguladığı için **doğrudur**.

   II. **öncül**, bireyin kendisi ve meslekler hakkında doğru bilgiye ulaşmasının gerekliliğini ifade ettiği için **doğrudur**.

   III. **öncül**, bilinçdışı güdüler ve çocukluk yaşantılarına vurgu yaptığı için psikanalitik yaklaşıma aittir ve **yanlıştır**.

   Cevap: C

2. Parçada, **toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin meslek algılarını erken yaşlardan itibaren şekillendirdiği ve bazı mesleklerin "kadına" ya da "erkeğe" uygun görülerek seçeneklerin daraltıldığı** ifade edilmektedir.

   Bu durum, **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'nın** öngörüleriyle örtüşür. Kurama göre bireyler, çocukluk döneminden itibaren meslekleri **toplumsal cinsiyet rolleri ve statü algılarına göre daraltır** ve bazı meslekleri erken yaşta seçenek dışı bırakır. Bu nedenle cevap **E seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen Roe'nun İhtiyaç Kuramı, aile yaşantıları ve ihtiyaçların meslek seçimine etkisini açıklar; ancak öncülde vurgulanan toplumsal cinsiyet temelli daraltma sürecini açıklamaz.

   B seçeneğinde verilen Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı, birey ile meslek özelliklerinin eşleştirilmesine odaklanır; öncülde belirtilen toplumsal etkilerle erken daraltma süreciyle örtüşmez.

   C seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik–çevre uyumunu temel alır; öncülde yer alan toplumsal cinsiyet rolleriyle seçenek daraltma sürecini açıklamaz.

   D seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kariyer kuramı, öz yeterlik ve çevresel etkileri ele alır; ancak öncülde vurgulanan erken yaşta toplumsal rollere bağlı daraltma mekanizmasıyla doğrudan örtüşmez.

   Cevap: E

3. Parçada, **kültürel normlar, ekonomik dalgalanmalar ve politik kararlar gibi bireyin kontrolü dışında olan faktörlerin iş bulma olanaklarını etkilediği** vurgulanmaktadır. Ayrıca danışman, bireysel çabanın önemli olduğunu kabul etmekle birlikte, **kariyer gelişiminin yalnızca bireyin iradesiyle açıklanamayacağını** özellikle belirtmektedir.

   Bu durum, kariyer gelişiminin **çok katmanlı çevresel sistemlerden etkilendiğini** savunan yaklaşımla örtüşür. Bireyin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve politik bağlam; fırsatları, seçenekleri ve karar süreçlerini doğrudan etkiler. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen yalnızca bireysel irade vurgusu, parçada açıkça belirtilen çevresel sınırlayıcılarla çelişir.

   B seçeneğinde verilen çevreden bağımsızlık, kültürel ve ekonomik etkilerin vurgulanmasıyla örtüşmez.

   D seçeneğinde verilen doğuştan yeteneklerle sınırlılık, çevresel koşulların etkisini açıklamaz.

   E seçeneğinde verilen yalnızca okul başarısı, kariyer gelişiminin çok boyutlu yapısını göz ardı eder.

   Cevap: C

4. **Super'in Yaşam Boyu – Yaşam Alanı Kuramı'na** göre benlik kavramı iki şekilde ele alınır: **mesleki benlik (öznel)** ve **mesleki kimlik (daha nesnel)**. Mesleki kimlik; bireyin **yetenekleri, ilgileri ve değerlerine ilişkin daha gözlenebilir, dış kaynaklarla da doğrulanabilir özelliklerinin toplamıdır** ve bu özelliklerin mesleki rollerle ne ölçüde örtüştüğünü gösterir.

   Soruda özellikle **"görece nesnel ve gözlenebilir değerlendirmeler"** vurgulanmakta ve bu değerlendirmelerin mesleki rollerle uyumu ele alınmaktadır. Bu ifade doğrudan **mesleki kimlik** kavramına karşılık gelir. Bu nedenle cevap **C seçeneğidir.**

   A seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, bireyin bulunduğu gelişim dönemine uygun mesleki görevleri yerine getirmeye hazır olma düzeyini ifade eder.

B seçeneğinde verilen benlik tasarımı, bireyin kendisine ilişkin algıları, yani "ben kimim?" sorusuna verdiği öznel yanıtları kapsar.

D seçeneğinde verilen kariyer örüntüleri, bireyin kariyer yaşamı boyunca yaptığı işler, bu işlerde kalma süresi ve ulaştığı düzeylerin oluşturduğu genel kariyer desenini ifade eder.

E seçeneğinde verilen kalıp yargılar, toplumda belirli meslekler veya gruplar hakkında oluşmuş genelleştirilmiş ve çoğu zaman basitleştirilmiş inançları ifade eder.

Cevap: C

5. Meslek seçimini etkileyen faktörler arasında bireyin **yetenekleri, yetkinlik beklentisi (başarabileceğine dair inanç), değerleri, statü algısı ve kişisel beklentileri** yer alır. Soruda Can Bey'in ifadeleri incelendiğinde; "kendimi geliştirebileceğim, zorlayıcı görevler" ve "sorumluluk alabileceğim, karar verebileceğim pozisyon" vurguları **yetkinlik beklentisi ve kişisel beklentilere**, "mesleğimin toplumda saygın bir yere sahip olması" ifadesi ise **statü algısına** işaret etmektedir. Ayrıca bu tercihler dolaylı olarak **değerlerini** de yansıtır. Ancak Can Bey'in açıklamalarında kendi **yeteneklerine (ne yapabildiğine)** dair doğrudan bir ifade bulunmamaktadır. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen yetkinlik beklentisi, bireyin belirli bir işi başarabileceğine dair inancını ifade eder ve "kendimi geliştirebileceğim, zorlayıcı görevlerle karşılaşabileceğim", "sorumluluk alabileceğim, karar verebileceğim bir pozisyonda çalışmak" ifadelerinde açıkça görülmektedir.

C seçeneğinde verilen değerler, bireyin yaşamda neyi önemli bulduğunu ifade eder; saygınlık ve gelişim isteği bu kapsamda değerlendirilir.

D seçeneğinde verilen statü algısı, mesleğin toplumdaki saygınlığına verilen önemi ifade eder ve soruda açıkça yer almaktadır.

E seçeneğinde verilen kişisel beklentiler, bireyin işten ne elde etmek istediğiyle ilgilidir; gelişim, sorumluluk ve karar verme isteği bu kapsamda değerlendirilir.

Cevap: A

6. **Schlossberg, Waters ve Goodman'ın Geçiş Kuramı'na** göre bireyin geçiş sürecine uyumu; yalnızca olayın kendisine değil, bireyin bu geçişi **nasıl algıladığı ve anlamlandırdığına** bağlıdır. Soruda danışmanın; geçişin danışan için ne ifade ettiğini, beklenen mi beklenmeyen mi olduğunu ve kontrol edilebilir algılanıp algılanmadığını incelemesi, doğrudan bireyin öznel değerlendirmesine odaklanıldığını göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen kariyer gelişiminin evrensel aşamalardan oluştuğu görüşü, Super'in kuramına aittir ve bireysel algıdan çok gelişimsel sıralamaya vurgu yapar.

C seçeneğinde verilen meslek seçiminin bilinçdışı çatışmaların dışavurumu olduğu görüşü, Psikanalitik yaklaşımla ilgilidir ve geçişin algılanmasına odaklanmaz.

D seçeneğinde verilen kişilik-çevre uyumu ile doyumun artacağı görüşü, Holland kuramına aittir ve geçiş sürecinin anlamlandırılmasını açıklamaz.

E seçeneğinde verilen mesleki olgunluğun yaşla birlikte kendiliğinden arttığı görüşü, gelişimsel bir varsayımdır ve bireyin geçişi algılama biçimini temel almaz.

Cevap: A

7. Kariyer danışmanının açıklamalarında; bireyin **kişilik özellikleri ile çalışma ortamının özellikleri arasındaki uyumun** mesleki doyum ve kalıcılığı belirlediği vurgulanmaktadır. Ayrıca yapılandırılmış ortamlar, insanlarla etkileşim gerektiren ortamlar ve yaratıcı alanlar gibi farklı iş çevrelerine yapılan vurgu, kişilik tipleri ile mesleki çevrelerin eşleştirilmesine işaret eder. Bu yaklaşım doğrudan **Holland'ın Tipoloji Kuramı** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Özellik-Faktör Kuramı, bireyin özellikleri ile işin gerektirdiği faktörlerin eşleştirilmesine odaklanır; ancak kişilik tipleri ve çevre tipleri şeklinde kategorik bir yapı vurgusu bu kadar belirgin değildir.

C seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kariyer kuramı, bireyin öz yeterlik algısı, sonuç beklentileri ve öğrenme yaşantılarına odaklanır; kişilik-çevre uyumu temel belirleyici değildir.

D seçeneğinde verilen Ginzberg'in Gelişimsel Kuramı, meslek seçimini yaş dönemlerine göre açıklayan bir süreç modelidir ve kişilik-çevre uyumuna vurgu yapmaz.

E seçeneğinde verilen Roe'nun İhtiyaç Kuramı, bireyin erken çocukluk yaşantıları ve ihtiyaç doyumu üzerinden meslek seçimini açıklar; çalışma ortamı ile kişilik tiplerinin uyumunu merkeze almaz.

Cevap: A

8. Tamer'in, bilgisayar programlama alanında kazandığı becerileri **farklı ama benzer alanlara (veri analizi, yazılım test süreçleri vb.) genelleyebileceğini düşünmesi**, yetkinliğini yalnızca tek bir durumla sınırlı görmediğini, farklı bağlamlara aktarabildiğini göstermektedir. Bu durum doğrudan **genellik boyutuna** karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen düzey, bireyin hangi zorluk seviyesindeki görevleri başarabileceğine dair algısını ifade eder; soruda zorluk derecesine yönelik bir vurgu yoktur.

B seçeneğinde verilen güç, bireyin yetkinlik inancının ne kadar güçlü ve dirençli olduğunu ifade eder; burada ise odak farklı alanlara aktarım üzerinedir.

D seçeneğinde verilen ilgi, bireyin hoşlandığı alanlara yönelimi ifade eder; yetkinlik algısının bir boyutu değildir.

E seçeneğinde verilen değer, bireyin neyi önemli bulduğunu ifade eder; bu da yetkinlik algısının boyutları arasında yer almaz.

Cevap: C

9. **Schlossberg'in Geçiş Kuramı'nda** kariyer geçişleri; **beklenen–beklenmeyen**, **olaylı–olaysız** ve **gönüllü–gönülsüz** boyutlarıyla değerlendirilir. Soruda Selin Hanım'ın durumuna bakıldığında; "önümüzdeki yıllarda idari bir göreve atanabileceğini düşünmesi" ifadesi geçişin **beklenen** olduğunu, kurumda yapılan yeniden yapılandırma ve görevlendirme süreci ise belirgin bir değişim olayı içerdiği için **olaylı** olduğunu, ayrıca "kendi isteği doğrultusunda" görevi kabul etmesi de geçişin **gönüllü** olduğunu göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen beklenmedik – olaylı – gönülsüz, geçişin önceden öngörülmediği ve isteksiz yaşandığı durumları ifade eder; soruya uygun değildir.

B seçeneğinde verilen beklenen – olaysız – gönüllü, geçişin belirgin bir olay içermediğini varsayar; oysa burada kurumsal bir yeniden yapılandırma vardır.

C seçeneğinde verilen beklenmedik – olaysız – gönüllü, hem öngörü hem de olay boyutunda soruyla örtüşmez.

E seçeneğinde verilen beklenen – olaylı – gönülsüz, bireyin isteksiz olduğu durumları ifade eder; Selin Hanım ise memnuniyet duymaktadır.

Cevap: D

10. **Super'in Yaşam Boyu – Yaşam Alanı Kuramı'na** göre kariyer gelişimi; **büyüme (0–14 yaş)**, **araştırma (14–24 yaş)**, **yerleşme (25–44 yaş)**, **koruma (45–64 yaş)** ve **çöküş (65 yaş ve sonrası)** dönemlerinden oluşur. Araştırma dönemi ise üç alt basamağa ayrılır: **deneme (14–18 yaş)**, **geçiş (19–21 yaş)** ve **sınama (22–24 yaş)**. Soruda Suna'nın üniversiteye başlaması ve mesleğin çalışma koşulları, iş olanakları ve gerçek yaşam gerekliliklerini **daha gerçekçi biçimde değerlendirmeye başlaması**, mesleğe hazırlayan eğitim sürecinde gerçekçi değerlendirmelerin yapıldığı **geçiş basamağı (19–21 yaş)** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen hayal basamağı (4–10 yaş), çocuklukta hayal temelli meslek seçimlerini ifade eder.

C seçeneğinde verilen ilgi basamağı (11–12 yaş), bireyin hoşlandığı alanlara göre yönelmesini açıklar.

D seçeneğinde verilen geçici (deneme) dönem (14–18 yaş), kararların geçici olduğu ve yoklama sürecinin yaşandığı aşamadır.

E seçeneğinde verilen sınama dönemi (22–24 yaş), bireyin işe girerek mesleği gerçek ortamda test ettiği aşamadır; soruda bu durum yoktur.

Cevap: A

11. Nevra'nın ifadeleri incelendiğinde; "İnsanlarla iletişim kurabileceğim bir işte çalışmak hoşuma gider." ifadesi **ilgiye**, "bu alanda başarılı olabileceğime inanıyorum" ifadesi **yetkinlik beklentisine**, "saygın bir mesleğe sahip olmak benim için oldukça önemli" ifadesi **değerlere**, "masa başında uzun süre çalışmak bana uygun değil" ifadesi ise **kişisel özelliklere** işaret etmektedir. Ancak Nevra'nın açıklamalarında kendi **yeteneklerine (ne yapabildiğine)** dair doğrudan bir vurgu bulunmamaktadır. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ilgi, bireyin hoşlandığı etkinliklere yönelimini ifade eder ve "İnsanlarla iletişim kurabileceğim bir işte çalışmak hoşuma gider." ifadesinde yer almaktadır.

C seçeneğinde verilen yetkinlik beklentisi, bireyin başarılı olacağına dair inancını ifade eder ve "bu alanda başarılı olabileceğime inanıyorum" ifadesinde görülmektedir.

D seçeneğinde verilen değerler, bireyin neyi önemli bulduğunu ifade eder ve "saygın bir mesleğe sahip olmak benim için oldukça önemli" ifadesinde açıkça yer almaktadır.

E seçeneğinde verilen kişisel özellikler, bireyin çalışma tarzına uygunluğunu ifade eder ve "masa başında uzun süre çalışmak bana uygun değil" ifadesinde yer almaktadır.

Cevap: B

12. **Gottfredson'un Daraltma Uzlaşma Kuramı'na** göre çocuklar erken yaşlardan itibaren meslekleri **cinsiyet uygunluğu ve toplumsal kabuller** çerçevesinde sınıflandırır ve zamanla bazı meslekleri kendileri için "uygun değil" diyerek elerler (daraltma/sınırlandırma süreci). Soruda öğrencilerin hemşireliği kadınlara, polisliği erkeklere uygun görmesi ve bazı öğrencilerin daha katı yargılar geliştirmesi, **cinsiyet şemalarının erken yaşta oluştuğunu ve meslek seçeneklerini bilişsel olarak sınırladığını** göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen bireysel yeteneklerin toplumsal etiketlerden daha güçlü olduğu görüşü, Gottfredson'un kuramıyla çelişir; kuram toplumsal etiketlerin etkisini vurgular.

B seçeneğinde verilen ergenlikteki kimlik bunalımı, daha çok Erikson'un kuramıyla ilişkilidir ve bu durum çocukluk dönemini açıklamaz.

C seçeneğinde verilen yalnızca medya etkisi, meslek algısının tek kaynağı olarak sunulamaz; kuram çoklu sosyal etkileri içerir.

D seçeneğinde verilen yalnızca deneyim ve başarıya dayalı gelişim, bilişsel sınırlama sürecini göz ardı eder.

Cevap: E

13. **Super'in Kariyer Gelişimi Kuramı'na** göre meslek seçimi ve gelişimi; bireyin **benlik kavramının zaman içinde gelişimi**, yaşam boyu süren **gelişim dönemleri**, ve bireyin yaşam rollerini **çevresel koşullara göre yeniden düzenleyebilmesi** ile açıklanır. Kuram dinamik ve gelişimseldir; bireyin mesleki tercihleri sabit değil, zamanla değişebilir. Bu bağlamda "bireylerin sahip oldukları kişisel özelliklerin onları değişmez biçimde belirli bir mesleğe uygun kıldığı" ifadesi, kuramın gelişimsel ve esnek yapısına aykırıdır. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen benlik algısının meslek tercihleriyle ilişkili olduğu görüşü, kuramın temelini oluşturur.

B seçeneğinde verilen yaşam boyu süren gelişim anlayışı, Super'in en temel varsayımlarındandır.

C seçeneğinde verilen mesleklerin farklı özellikler gerektirdiği görüşü, kuramla çelişmez ve genel çerçevede kabul edilir.

D seçeneğinde verilen mesleki rollerin yeniden yapılandırılabileceği görüşü, kuramın yaşam boyu gelişim ve esneklik vurgusuyla uyumludur.

Cevap: E

14. **Holland'ın Tipoloji Kuramı;** bireyin kişilik tipi ile iş çevresinin uyumunun mesleki doyum ve başarıyı artıracağını savunur. Kurama yöneltilen eleştiriler ise daha çok bu yaklaşımın **statik olması, gelişimsel süreci yeterince dikkate almaması ve çevresel-kültürel etkenleri sınırlı ele alması** üzerinedir. Bu bağlamda "bireyin kişilik özellikleri ile iş çevresinin uyumunun mesleki doyum ve başarıyı artıracağını savunması" ifadesi bir eleştiri değil, kuramın **temel varsayımıdır**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki ilgilerin zaman içinde değişebileceğini yeterince dikkate almaması, kuramın statik yapısına yönelik bir eleştiridir.

B seçeneğinde verilen kültürel, toplumsal cinsiyet ve sosyoekonomik farklılıkların sınırlı ele alınması, kurama yöneltilen önemli eleştirilerden biridir.

C seçeneğinde verilen gelişimsel süreçlerden çok kişilik tiplerine odaklanması, kuramın dinamik süreçleri ihmal ettiği yönünde bir eleştiridir.

E seçeneğinde verilen çevresel öğrenme yaşantılarının yeterince açıklanamaması, kuramın sınırlılıkları arasında değerlendirilir.

Cevap: D

15. Soruda psikolojik danışmanın; yalnızca sınav puanı ya da yeteneklere değil, **ilgi, değer, güçlü yönler, aile ve çevre etkisi, öğrenme yaşantıları, yaşam deneyimleri ve iş fırsatlarını birlikte ele alması**, kariyer gelişimini çok boyutlu ve bütüncül bir yapı olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, kariyeri farklı yaşam alanlarının etkileşimi içinde ele alan ve danışanın bu alanları bir "tekerlek" üzerinde bütüncül biçimde değerlendirmesini sağlayan **Amundson'un Kariyer Tekerlek Modeli** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Super'in Yaşam Boyu Yaşam Alanı Kuramı, kariyer gelişimini dönemler ve roller üzerinden açıklar; çok boyutlu tekerlek yapısı yoktur.

C seçeneğinde verilen Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı, kişilik-çevre uyumuna odaklanır ve bu kadar geniş değişken setini birlikte ele almaz.

D seçeneğinde verilen Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı, meslek seçeneklerinin daraltılması ve uzlaşma sürecine odaklanır.

E seçeneğinde verilen Krumboltz'un Sosyal Öğrenme Kuramı, öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri açıklar ancak model bu şekilde bütüncül ve yapılandırılmış bir tekerlek sistemi sunmaz.

Cevap: A

1. **Adler'in** kuramına göre bireyin başkalarına fayda sağlama, topluma katkıda bulunma ve iş birliği içinde olma yönelimi **toplumsal ilgi** kavramıyla açıklanır. Soruda Renan'ın meslek seçiminde "topluma fayda sağlama"yı temel ölçüt olarak görmesi ve bireysel kazançtan çok toplumsal katkıyı önemsemesi, doğrudan bu kavrama karşılık gelmektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen telafi, bireyin yetersizlik duygularını dengelemek için geliştirdiği çabalardır; topluma katkı vurgusu içermez.

C seçeneğinde verilen aşağılık kompleksi, bireyin kendini yetersiz hissetmesiyle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen yaşam alanı, Adler'e ait bir kavram değildir; daha çok Lewin'in alan kuramıyla ilişkilidir.

E seçeneğinde verilen gerçeklik algısı, bu bağlamda Adler'in temel kavramlarından biri değildir.

Cevap: B

2. **Schein'in Kariyer Çapaları Kuramı'na** göre bireyler kariyer seçimlerinde baskın olan değer ve motivasyonlarına göre belirli "çapalar" doğrultusunda hareket eder. Soruda Merve Hanım'ın yüksek kazanç ve prestij yerine **toplumsal fayda yaratmayı** önceliklendirmesi, yaptığı işi bir amaca hizmet etme ve toplumsal katkı sağlama ekseninde değerlendirdiğini göstermektedir. Bu durum doğrudan **hizmet/bir davaya adanmışlık** çapasına karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen hayat tarzı, iş–yaşam dengesi ve yaşam biçimine uygunlukla ilgilidir; toplumsal fayda vurgusu içermez.

B seçeneğinde verilen saf meydan okuma, zor görevleri başarma ve rekabet etme isteğiyle ilgilidir.

C seçeneğinde verilen güvenlik ve istikrar, iş güvencesi ve düzenli gelir beklentisini ifade eder; sorudaki durum bunun tersidir.

D seçeneğinde verilen genel yönetim yetkinliği, yönetme, liderlik ve organizasyon becerileriyle ilgilidir.

Cevap: E

3. İş uyumu kuramına göre bireyin iş ortamıyla uyumu; **ihtiyaçlar/değerler (bireyin işten beklentileri)**, **beceriler ve yetenekler (işin gereklerini karşılama kapasitesi)** ve bu uyum sonucunda ortaya çıkan **doyum** gibi kavramlarla açıklanır. Soruda; I. ifadede bireyin işten beklediği saygınlık, güvence ve yükselme olanakları **ihtiyaçlar/değerler**i, II. ifadede teknik bilgi ve problem çözme becerilerini kullanması **beceriler ve yetenekler**i, III. ifadede işinden hoşnut olması ise **doyum**u ifade etmektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen stil değişkenleri, bireyin çalışma tarzına ilişkin özellikleri ifade eder; meslekte kalma süresi ise bu bağlamda doğrudan verilmemiştir.

C seçeneğinde verilen uyuşma/benzeşme, birey-çevre uyumunu ifade eder; pekiştireçler ise çevrenin sunduğu ödüllerdir, ancak sıralama uygun değildir.

D seçeneğinde verilen stil değişkenleri, ikinci ifadeye karşılık gelmez; uyuşma ise sonuç değişkenidir.

E seçeneğinde verilen pekiştireçler, çevrenin sunduğu ödülleri ifade eder; meslekte kalma süresi ise soruda doğrudan yer almamaktadır.

Cevap: B

4. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre meslek seçimi **bir süreçtir, büyük ölçüde geriye dönülemez ve bireyin istekleri ile ona sunulan olanaklar arasında bir uzlaşma içerir**. Bu kurama göre mesleki gelişim üç temel dönemde ele alınır:

Hayal dönemi (5–11 yaş): Bu dönemde çocuk meslekleri oyun ve hayal dünyası içinde değerlendirir. Seçimler gerçekçi değildir, zevk ve özdeşim ön plandadır.

Geçici seçimler dönemi (11–17 yaş): Bu dönemde seçimler deneyseldir ve dört alt basamaktan oluşur:

- **İlgi basamağı (11–12 yaş):** Birey hoşlandığı etkinliklere göre seçim yapar.
- **Yetenek basamağı (13–14 yaş):** Kendi becerilerini dikkate almaya başlar.

- **Değer basamağı (15–16 yaş):** Mesleğin kazanç, statü ve yaşam koşulları önem kazanır.
- **Geçiş basamağı (17–18 yaş):** Birey daha gerçekçi tercihler yapmaya yönelir.

Gerçekçi seçimler dönemi (17–23 yaş): Bu dönemde birey daha somut ve gerçekçi kararlar verir ve üç alt basamaktan oluşur:

- **Araştırma (17–19 yaş):** Meslekler ve olanaklar araştırılır.
- **Billurlaşma (19–21 yaş):** Belirli bir alana yönelim oluşur.
- **Belirleme (21–23 yaş):** Mesleki karar netleşir.

Soruda Metin'in 12 yaşında olması, meslekleri "en çok keyif aldığı derslere göre" değerlendirmesi ve **"seviyorsam yapabilirim" anlayışıyla hareket etmesi**, ancak yetenek ve gerçek koşulları dikkate almaması; doğrudan **İlgi basamağı (11–12 yaş)** özelliklerini göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen hayal dönemi (5–11 yaş), oyun ve fantezi temelli seçimleri içerir.

C seçeneğinde verilen yetenek dönemi (13–14 yaş), bireyin kendi becerilerini dikkate almaya başladığı aşamadır.

D seçeneğinde verilen değer dönemi (15–16 yaş), mesleğin kazanç ve yaşam koşullarının önem kazandığı aşamadır.

E seçeneğinde verilen geçiş dönemi (17–18 yaş), daha gerçekçi tercihlere yönelmenin başladığı aşamadır.

Cevap: B

5. Zeynep'in süreci incelendiğinde; ilkokulda kendisini "sayısal derslerde güçlü, sözel alanlarda zayıf" olarak tanımlayıp öğretmenlik ve hukuk gibi meslekleri kendisi için uygun görmemesi **benlik algısına göre meslekleri elemesi (daraltma)** sürecini göstermektedir. Ortaokulda mühendislik ve mimarlık gibi meslekleri "kendisine benzeyen insanların yaptığı işler" olarak tanımlaması, meslekleri **benlik kavramı ile eşleştirme (öz yaratım)** sürecine işaret etmektedir. Lise döneminde ise ailesinin ekonomik olanaklarını ve rekabet koşullarını dikkate alarak seçeneklerini daraltması, **dış gerçekliklere göre uyum sağlama (uzlaşma)** sürecini açıkça göstermektedir.

Bu süreç; bireyin bilişsel gelişimiyle birlikte benlik kavramını oluşturması (**bilişsel büyüme ve öz yaratım**), ardından uygun olmayan meslekleri elemesi (**daraltma**) ve son olarak gerçek koşullara göre seçimlerini yeniden düzenlemesi (**uzlaşma**) aşamalarını içeren **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Super'in Yaşam Boyu Gelişim Kuramı, gelişim dönemlerine odaklanır; daraltma ve uzlaşma sürecini bu şekilde açıklamaz.

C seçeneğinde verilen Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı, kişilik-çevre uyumuna odaklanır.

D seçeneğinde verilen Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı, öz yeterlik ve sonuç beklentilerini temel alır.

E seçeneğinde verilen Krumboltz'un Öğrenme Kuramı, öğrenme yaşantıları ve çevresel etkiler üzerinden açıklama yapar.

Cevap: A

6. Ayşe Hanım'ın ifadeleri incelendiğinde; "Çocukluğumdan beri sanatsal etkinliklere ilgi duydum." ifadesi **ilgiye**, "yaptığım işten keyif almak ve yaratıcı yönümü kullanabilmek benim için ön planda oldu" ifadesi **değerlere ve kendini ifade etmeye**, "bu alanda eğitim almanın bana uygun olduğunu düşündüm" ifadesi ise dolaylı olarak **yetenek algısına** işaret etmektedir. Ancak Ayşe Hanım'ın açıklamalarında "bu işi başarabileceğine dair inanç" yani **yetkinlik beklentisine** ilişkin doğrudan bir vurgu bulunmamaktadır. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ilgi, bireyin hoşlandığı etkinliklere yönelimini ifade eder ve "sanatsal etkinliklere ilgi duydum" ifadesinde açıkça yer almaktadır.

B seçeneğinde verilen değerler, bireyin işten neyi önemli bulduğunu ifade eder ve "keyif almak" vurgusunda görülmektedir.

C seçeneğinde verilen yetenek, bireyin bir işi yapabilme kapasitesiyle ilgilidir ve "bu alanda eğitim almanın bana uygun olduğunu düşündüm" ifadesiyle ilişkilendirilebilir.

D seçeneğinde verilen kendini ifade etme, bireyin yaratıcı yönünü ortaya koyma isteğiyle ilgilidir ve "yaratıcı yönümü kullanabilmek" ifadesinde yer almaktadır.

Cevap: E

7. Soruda psikolojik danışmanın açıklaması incelendiğinde; bireylerin meslek seçimlerinin **kişilik özelliklerinin bir yansıması olduğu**, kişilik ile çalışma ortamı arasındaki **benzerliğin mesleki doyum ve uyumu artırdığı** vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin kişilik tipi ile iş çevresi arasındaki uyuma dayanan ve "benzerlik arttıkça doyum artar" ilkesini temel alan **Holland'ın Kişilik Kuramı** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Super'in Mesleki Gelişim Kuramı, kariyer gelişimini yaşam boyu dönemler ve benlik kavramı üzerinden açıklar.

B seçeneğinde verilen Roe'nun İhtiyaç Kuramı, meslek seçimini erken çocukluk yaşantıları ve ihtiyaç doyumu ile ilişkilendirir.

D seçeneğinde verilen Minnesota İş Uyum Kuramı, birey-çevre uyumunu ele alır ancak bunu kişilik tipleri üzerinden kategorik biçimde açıklamaz.

E seçeneğinde verilen Krumboltz'un Sosyal Öğrenme Kuramı, öğrenme yaşantıları ve çevresel etkiler üzerine odaklanır.

Cevap: C

8. **Ginzberg'e** göre meslek seçimi bir süreçtir ve **11–17 yaş aralığı geçici seçimler (deneme) dönemine** karşılık gelir. Bu dönemde birey; **ilgi (11–12 yaş)**, **yetenek (13–14 yaş)**, **değer (15–16 yaş)** ve **geçiş (17–18 yaş)** basamaklarından geçer.

Soruda verilen **11–17 yaş** ifadesi doğrudan bu dönemi işaret eder ve öncüller de bu alt basamaklara karşılık gelmektedir:

I. öncül: "Bu meslek, ileride bana saygınlık ve güvenli bir yaşam sunar mı?" ifadesi **değer basamağına denk gelir**; mesleğin kazanç, statü ve yaşam koşulları değerlendirilir.

II. öncül: "Matematikte başarılıyım ama sözel alanlarda kendimi daha güçlü hissediyorum; hangisi bana daha uygun?" ifadesi **yetenek basamağına denk gelir**; birey kendi becerilerini dikkate alır.

III. öncül: "Son zamanlarda mimarlıkla ilgili videolar izlemek hoşuma gidiyor, bu alana ilgim olabilir mi?" ifadesi **ilgi basamağına denk gelir**; birey hoşlandığı alanlara yönelir.

IV. öncül: "Lise sonrası hemen çalışmaya mı başlamalıyım yoksa üniversiteye mi gitmeliyim?" ifadesi **geçiş basamağına denk gelir**; birey daha gerçekçi kararlar almaya başlar.

Cevap: B

9. Soruda Deniz'in süreci incelendiğinde; ilkokulda "her işi yapabileceğini" düşünürken yaş ilerledikçe bazı meslekleri "çok zor" ya da "kendi çevresine uygun değil" diyerek değerlendirmesi ve özellikle ortaokuldan itibaren bu meslekleri **seçeneklerinden tamamen çıkarması**, bireyin benlik algısı ve toplumsal ölçütlere göre meslekleri **erken yaşlardan itibaren elemesi** sürecini göstermektedir. Lise döneminde ise yalnızca ulaşabileceğini düşündüğü alanlara yönelmesi bu elemenin devam ettiğini gösterir.

Bu durum, bireyin kendine uygun görmediği meslekleri aşamalı olarak elediği süreci ifade eden **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'ndaki daraltma süreci** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen uzlaşma, bireyin dış gerçekliklere göre seçimlerini yeniden düzenlemesi sürecidir; burada temel vurgu eleme üzerinedir.

B seçeneğinde verilen meslek doyumu, bireyin yaptığı işten aldığı tatminle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, bireyin gelişimsel görevleri yerine getirme düzeyini ifade eder.

E seçeneğinde verilen kariyer uyumu, bireyin kariyer değişimlerine uyum sağlama kapasitesidir.

Cevap: C

10. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre bireyler altı tipten biriyle (gerçekçi, araştırmacı, sosyal, girişimci, sanatsal, geleneksel) tanımlanır ve her tip belirli özellikler taşır. **Gerçekçi tip**, daha çok **somut, fiziksel, teknik ve el becerisi gerektiren işlere yönelen**, makinelerle çalışmayı seven, uygulamalı etkinliklerden hoşlanan bireyleri ifade eder.

Soruda Serdar'ın **gerçekçi tip** özellikler gösterdiği belirtilmiştir. Bu nedenle ondan beklenen özellik, **el becerisi ve somut faaliyet gerektiren işlere yönelme** olacaktır. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen soyut düşünmeye dayalı bilimsel çalışmalar, **araştırmacı tipe** aittir.

B seçeneğinde verilen insanlara yardım etme, **sosyal tipe** aittir.

C seçeneğinde verilen estetik ve sanatsal ifade, **sanatsal tipe** aittir.

D seçeneğinde verilen ikna ve yönlendirme, **girişimci tipe** aittir.

Cevap: E

11. Soruda Mahir'in süreci incelendiğinde; sayısal derslerde başarılı olmasına rağmen mühendislik alanlarını tercih etmemesinin nedeni, bu alanların **uzun ve yoğun eğitim gerektirmesi ve sosyal yaşamını kısıtlayacağı düşüncesidir**. Yani Mahir kendini bu alanda **başarılı olabilecek kapasitede görmektedir**, ancak bu mesleğin getireceği sonuçları olumsuz değerlendirdiği için tercih etmemektedir.

Bu durum, **sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre bireyin bir davranışın sonuçlarına ilişkin beklentilerinin kararlarını etkilemesini ifade eden **sonuç beklentisi** kavramıyla açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kendini yetkin görme beklentisi, bireyin bir işi yapabileceğine dair inancıdır; soruda bu zaten vardır ve belirleyici değildir.

B seçeneğinde verilen öğrenilmiş çaresizlik, bireyin başarısızlık beklentisiyle çaba göstermemesi durumudur.

C seçeneğinde verilen kişisel hedeflerin yokluğu, bireyin yönelim eksikliğiyle ilgilidir; burada bilinçli bir tercih vardır.

D seçeneğinde verilen ilgi gelişiminin engellenmesi, ilgi oluşum süreciyle ilgilidir; soruda belirleyici olan sonuç değerlendirmesidir.

Cevap: E

12. Ece'nin durumu incelendiğinde; matematik ve fizikte başarılı olması, mühendisliğe ilgi duyması ve öğretmenlerinin de onun yüksek potansiyele sahip olduğunu belirtmesi, **yetenek ve ilgi açısından uygunluk** olduğunu göstermektedir. Ancak Ece'nin "mühendislikte başarılı olamayacağına inanması" ve bu nedenle proje ödevlerinden kaçınması, bireyin kendi kapasitesine ilişkin inancının düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu durum sosyal bilişsel kariyer kuramına göre **öz yetkinlik beklentisinin düşük olması** ile açıklanır. Birey gerekli becerilere sahip olsa bile, kendini yeterli görmediğinde o alana yönelmekten kaçınabilir ve performans sergilemekten uzak durabilir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen yalnızca ilgi ve değerler, öz yetkinlik faktörünü göz ardı eder.

C seçeneğinde verilen geçmiş başarısız deneyimler, soruda doğrudan belirtilmemiştir.

D seçeneğinde verilen dolaylı öğrenme yaşantıları, model alma süreçlerini ifade eder; soruda buna dair veri yoktur.

E seçeneğinde verilen yüksek öz yeterlik, sorunun tam tersidir.

Cevap: A

13. Mert'in süreci incelendiğinde; çocuklukta elektronik aletlere ilgi duyması ve bu doğrultuda elektrik-elektronik mühendisi olmayı hedeflemesi **benlik gelişimi ve ilgiye dayalı yönelimini**, lise döneminde bu hedefin testlerle de desteklenmesi ise bu yönelimin sürdüğünü göstermektedir. Ancak üniversite sınavında istediği bölümü kazanamaması sonrasında, bir yıl daha hazırlanmak istemeyerek puanının yettiği farklı bir mühendislik programını tercih etmesi, **idealdeki meslek yerine ulaşılabilir olan seçeneğe yönelme** durumunu ortaya koymaktadır.

Bu durum, **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'na** göre bireyin hedefleri ile dış gerçeklikler (puan, fırsatlar, zaman vb.) arasında denge kurarak seçim yapmasını ifade eden **uzlaşma** kavramıyla açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen bilişsel büyüme, bireyin bilişsel gelişimiyle ilgilidir.

B seçeneğinde verilen mesleklerin bilişsel haritası, mesleklerin zihinde sınıflandırılmasıyla ilgilidir.

C seçeneğinde verilen daraltma, uygun görülmeyen mesleklerin elenmesi sürecidir; burada esas olan mevcut seçenekler arasında uyum sağlamadır.

E seçeneğinde verilen öz yaratım, benlik kavramının oluşumu ile ilgilidir.

Cevap: D

14. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre meslek seçimi **bir süreçtir, büyük ölçüde geriye dönülemez ve bireyin istekleri ile olanakları arasında uzlaşmayı içerir**. Bu süreç üç temel dönemde ele alınır:

Hayal dönemi (5–11 yaş): Çocuk meslekleri oyun, hayal ve özdeşim yoluyla değerlendirir; gerçeklik, yetenek ve koşullar dikkate alınmaz.

Geçici seçimler dönemi (11–17 yaş): Meslek seçimleri deneyseldir ve dört alt basamaktan oluşur:

- **İlgi (11–12 yaş):** hoşlanılan etkinliklere göre seçim
- **Yetenek (13–14 yaş):** bireyin kendi becerilerini dikkate alması
- **Değer (15–16 yaş):** mesleğin kazanç, statü ve yaşam koşullarını değerlendirme
- **Geçiş (17–18 yaş):** daha gerçekçi ve somut tercihlere yönelme

Gerçekçi seçimler dönemi (17–23 yaş): Birey daha gerçekçi kararlar alır ve üç alt basamaktan oluşur:

- **Araştırma (17–19 yaş):** meslekler ve olanaklar hakkında bilgi toplama
- **Billurlaşma (19–21 yaş):** belirli bir alana yönelme
- **Belirleme (21–23 yaş):** mesleki kararın netleşmesi

Soruda Suna'nın **9 yaşında olması** bu yaşın doğrudan **hayal dönemi (5–11 yaş)** ile örtüştüğünü gösterir. Ayrıca mesleği televizyonda izlediği bir karaktere göre seçmesi ve mesleğin gerektirdiği koşulları değerlendirmemesi de bu dönemin tipik özelliğidir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ilgi dönemi (11–12 yaş), hoşlanılan etkinliklere göre seçim yapılmasını ifade eder.

B seçeneğinde verilen yetenek dönemi (13–14 yaş), bireyin becerilerini dikkate almaya başladığı aşamadır.

C seçeneğinde verilen değer dönemi (15–16 yaş), mesleğin getirilerinin önem kazandığı aşamadır.

E seçeneğinde verilen geçiş dönemi (17–18 yaş), daha gerçekçi kararların alındığı aşamadır.

Cevap: D

15. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre bireyler altı tipten biriyle tanımlanır ve her tip belirli özellikler gösterir. **Girişimci tip**, insanları etkilemeye, ikna etmeye, liderlik yapmaya ve organizasyonları yönlendirmeye eğilimli bireyleri ifade eder; sosyal etkileşim ve yönlendirme bu tipte ön plandadır.

Soruda Işın'ın **girişimci tip** özellikler gösterdiği belirtilmiştir. Bu nedenle ondan beklenen özellik, **insanları etkileme, ikna etme ve liderlik rolü üstlenmeye istekli olmasıdır**. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen somut araçlarla çalışma ve fiziksel görevler, gerçekçi tipe aittir.

B seçeneğinde verilen bilimsel araştırmalara ilgi, araştırmacı tipe aittir.

D seçeneğinde verilen düzenli ve rutin işler, geleneksel tipe aittir.

E seçeneğinde verilen estetik ve yaratıcılık, sanatsal tipe aittir.

Cevap: C

1. Soruda Ekin'in süreci incelendiğinde; lise döneminde kendisini "insanlarla çalışmayı seven" biri olarak tanımlayıp bir meslek seçmesi, daha sonra çalışma koşullarına göre alan değiştirmesi ve ilerleyen yıllarda deneyimleri doğrultusunda yeniden kararlar alması, ayrıca her aşamada **kendisini yeniden tanımladığını ve mesleki kararlarının yaşamındaki rollere göre değiştiğini ifade etmesi**, mesleki gelişimin **dinamik, yaşam boyu süren ve benlik kavramına bağlı olarak değişen** bir süreç olduğunu göstermektedir.

Bu durum, kariyer gelişimini yaşam boyu devam eden, bireyin benlik kavramı ve yaşam rollerine göre sürekli yeniden şekillenen bir süreç olarak ele alan **Super'in Yaşam Boyu Mesleki Gelişim Kuramı** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı, kişilik-çevre uyumuna odaklanır ve bu kadar dinamik değişimi açıklamaz.

B seçeneğinde verilen Ginzberg'in Mesleki Gelişim Kuramı, daha sınırlı bir yaş aralığında süreci ele alır ve yaşam boyu değişimi bu şekilde vurgulamaz.

C seçeneğinde verilen Gottfredson'un Mesleki Gelişim Kuramı, daraltma ve uzlaşma süreçlerine odaklanır.

D seçeneğinde verilen Krumboltz'un Sosyal Öğrenme Kuramı, öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri açıklar ancak yaşam boyu rol ve benlik değişimini merkez almaz.

Cevap: E

2. **Ginzberg ve arkadaşlarının Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre meslek seçimi üç temel dönemde ele alınır: **Hayal dönemi (5–11 yaş)**, **geçici seçimler dönemi (11–17 yaş)** ve **Gerçekçi seçimler dönemi (17–23 yaş)**. Özellikle **geçici seçimler dönemi (11–17 yaş)**; **İlgi (11–12 yaş)**, **Yetenek (13–14 yaş)**, **Değer (15–16 yaş)** ve **Geçiş (17–18 yaş)** basamaklarını içerir.

Yeliz'in **15 yaşında olması**, doğrudan **geçici seçimler dönemine (11–17 yaş)** karşılık gelmektedir. Ayrıca süreçte; önce hoşlanmaya göre seçim yapması (ilgi), sonra yapabildiklerini fark ederek eleme yapması (yetenek), son olarak da saygınlık ve ekonomik koşulları dikkate alması (değer) bu dönemin tipik ilerleyişini göstermektedir. Henüz kesin karar vermemiş olması da bu dönemin özelliğidir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen hayal dönemi (5–11 yaş), gerçekçi olmayan ve oyun temelli seçimleri içerir.

C seçeneğinde verilen gerçekçi dönem (17–23 yaş), daha kesin ve somut kararların alındığı aşamadır.

D seçeneğinde verilen araştırma (17–19 yaş), gerçekçi dönemin alt basamağıdır.

E seçeneğinde verilen belirleme (21–23 yaş), mesleki kararın netleştiği aşamadır.

Cevap: B

3. **Super'in Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi, bireyin **benlik kavramının zaman içinde gelişmesiyle birlikte şekillenen dinamik bir süreçtir**. Birey, yaşamı boyunca edindiği deneyimler, sosyal etkileşimler ve roller aracılığıyla kendini tanımlar ve meslek seçimlerini bu benlik algısına uygun olarak düzenler.

Soruda Taylan'ın çocukluk döneminden itibaren çevresi, ailesi ve okul yaşantılarıyla birlikte kendisiyle ilgili algısını geliştirmesi ve ilerleyen yıllarda meslek tercihlerinde "kendine uygunluk" ölçütünü temel alması, meslek seçiminin **benlik kavramının gelişimiyle birlikte şekillenmesi** anlayışını yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ani ve tek karar, kuramın süreç vurgusuna aykırıdır.

B seçeneğinde verilen yalnızca yeteneklere dayalı seçim, kuramın çok boyutlu yapısını yansıtmaz.

D seçeneğinde verilen yalnızca ergenlikte oluşma, yaşam boyu gelişim anlayışıyla çelişir.

E seçeneğinde verilen geri döndürülebilirlik, kuramın temel vurgusu değildir.

Cevap: C

4. Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Zühal'in **"Ben bu hayatı yaşamıyorum, sanki başkasının hikâyesindeyim."** demesi, danışmanın **çocukluk hayallerini, rol modellerini, dönüm noktalarını** ele alması ve anlatılarda **"özgürlük" ve "yaratıcılık" temasını** fark ederek süreci buna göre yeniden yapılandırması, yaklaşımın bireyin yaşam öyküsünü yeniden anlamlandırmaya dayandığını göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında danışmanın temel amacı, **danışanın kariyer kararını yaşam temalarıyla ilişkilendirerek anlamlı bir kimlik bütünlüğü kurmasına yardım etmesidir**. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kişilik tipini belirleyip uygun meslek ortamını seçtirmek, birey–çevre uyumuna dayalı daha çok tipoloji yaklaşımını ifade eder; burada ise öyküsel anlamlandırma vardır.

B seçeneğinde verilen ilgi ve yetenekleri testlerle ölçüp kesin karar verdirmek, ölçme ve yerleştirme odaklıdır; soruda danışanla birlikte anlam oluşturma süreci yürütülmektedir.

C seçeneğinde verilen iş piyasasına göre en yüksek gelirli mesleği seçtirmek, ekonomik faydayı merkeze alır; oysa burada bireysel anlam ve kimlik ön plandadır.

D seçeneğinde verilen ailesel beklentilere göre karar vermek, danışanın kendi yaşam öyküsünü yok sayar; süreç tam tersine bireysel temaları ortaya çıkarmayı hedefler.

Cevap: E

5. Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; meslek seçiminin **"tek bir anda verilen ani bir karar olmadığı"**, **çocukluktan başlayarak ergenlik ve genç yetişkinliğe kadar süren bir süreç olduğu**, bu sürecin **"zamanla geliştiği ve büyük ölçüde geri dönülmesi güç olduğu"** ve kararların **giderek daha gerçekçi hâle geldiğinin** vurgulanması, **Ginzberg'in** kuramındaki **süreç, geriye dönülemezlik ve aşamalı gerçekçilik** ilkeleriyle örtüşmektedir. Bu durum dikkate alındığında psikolojik danışmanın açıklaması, **meslek seçiminin süreç içinde geliştiğini ve büyük ölçüde geri dönülemez olduğunu savunan yaklaşımı yansıtmasıdır**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Super'in Yaşam Boyu Mesleki Gelişim Kuramı, yaşam boyu gelişim ve benlik kavramına vurgu yapar; ancak geriye dönülemezlik bu şekilde temel bir vurgu değildir.

B seçeneğinde verilen Holland'ın Tipolojik Kuramı, kişilik-çevre uyumuna odaklanır; süreç vurgusu yoktur.

C seçeneğinde verilen Roe'nin Gereksinimler Kuramı, erken yaşantılar ve ihtiyaç doyumuna odaklanır.

E seçeneğinde verilen özellik–faktör kuramı, birey ile meslek özelliklerinin eşleştirilmesine dayanır; gelişimsel süreç vurgusu içermez.

Cevap: D

6. **Super'in Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu devam eder ve şu dönemlerden oluşur: **büyüme (0–14 yaş)**, **araştırma (14–24 yaş)**, **yerleşme (25–44 yaş)**, **koruma (45–64 yaş)** ve **çöküş (65+ yaş)**.

Tuna'nın **28 yaşında olması**, doğrudan **yerleşme dönemine (25–44 yaş)** karşılık gelmektedir. Ayrıca bir meslekte çalışmaya başlaması, işinde kalıcı olmayı ve ilerlemeyi hedeflemesi ve mesleki kimliğinin netleşmesi, bu dönemin **işe yerleşme, kendini kanıtlama ve ilerleme** özellikleriyle örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen araştırma dönemi (14–24 yaş), mesleklerin denendiği ve seçeneklerin araştırıldığı aşamadır.

C seçeneğinde verilen koruma dönemi (45–64 yaş), mevcut konumu sürdürmeye yöneliktir.

D seçeneğinde verilen çöküş dönemi (65+ yaş), işten çekilme sürecini ifade eder.

E seçeneğinde verilen geçiş, bu kuramın temel dönemlerinden biri değildir.

Cevap: B

7. İş uyum kuramına göre birey ile iş çevresi arasındaki uyum; **bireyin ihtiyaçları/değerleri**, **çevrenin sunduğu pekiştiriciler** ve **bireyin becerilerinin işin gereklerini karşılama düzeyi** üzerinden açıklanır. Bu kuramda **iş doyumu**, bireyin ihtiyaçlarının karşılanmasıyla; **işveren doyumu** ise bireyin performansıyla ilişkilidir. Ayrıca uyumsuzluk durumunda birey ya çevreyi değiştirmeye çalışır ya da ortamdan ayrılır.

Soruda verilen ifadeler içinde **"mesleki doyumun bireyin bilinçdışı çatışmalarını çözümleme derecesine bağlı olduğu"** ifadesi, psikanalitik yaklaşıma ait olup İş Uyum Kuramı'nın kavramsal çerçevesinde yer almaz. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen iş doyumu, bireyin ihtiyaçlarının çevre tarafından karşılanmasıyla açıklanır ve kuramın temel kavramlarındandır.

C seçeneğinde verilen işveren doyumu, bireyin iş performansına bağlıdır ve kuramla uyumludur.

D seçeneğinde verilen bireyin uyumsuzluk durumunda çevreyi değiştirmesi ya da ayrılması, kuramın önemli bir sonucudur.

E seçeneğinde verilen pekiştiriciler ve değerler, birey-çevre uyumunun temel belirleyicileridir.

Cevap: A

8. **Super'in Mesleki Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi yaşam boyu devam eder. Çocukluk dönemini kapsayan **büyüme dönemi (0–14 yaş)** ise meslek algısının geliştiği evredir ve bu dönemde çocuklar sırasıyla **hayal (4–10 yaş)**, **ilgi (11–12 yaş)** ve **yetenek (13–14 yaş)** basamaklarından geçer.

Soruda Serap'ın **7 yaşında olması**, doğrudan **büyüme dönemi içinde yer alan hayal basamağına (4–10 yaş)** karşılık gelmektedir. Ayrıca mesleği oyunlarında, çizimlerinde ve hayallerinde canlandırması, gerçekçi değerlendirme yapmaması ve kendi özelliklerini dikkate almaması bu basamağın tipik özellikleridir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ilgi basamağı (11–12 yaş), bireyin hoşlandığı etkinliklere göre yönelmesini ifade eder.

B seçeneğinde verilen yetenek basamağı (13–14 yaş), bireyin kendi kapasitesini dikkate almaya başladığı aşamadır.

D seçeneğinde verilen geçici (deneme) dönem, araştırma dönemine karşılık gelir ve daha ileri yaşları kapsar.

E seçeneğinde verilen geçiş dönemi, araştırma döneminin bir alt basamağıdır.

Cevap: C

9. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre bireyler; **gerçekçi, araştırıcı, sosyal, girişimci, sanatçı ve geleneksel** olmak üzere altı kişilik tipinden biriyle tanımlanır ve her tip belirli özelliklerle ayırt edilir.

Öncüllerde verilen ifadeler incelendiğinde;

I. **öncül:** Sevil'in **tek başına çalışmayı tercih etmesi**, **soyut problemlerle uğraşması** ve **araştırma yapmaktan hoşlanması**, onun **araştırıcı tipe** sahip olduğunu gösterir.

II. **öncül:** Mümtaz'ın **insanlara yardım etmeyi önemsemesi**, **duyguları anlama becerisinin güçlü olması** ve **yüz yüze etkileşim gerektiren ortamlarda çalışmak istemesi**, **sosyal tipe** işaret eder.

III. **öncül:** Berrin'in **yaratıcı olması**, **estetik kaygılar taşıması**, **kurallardan hoşlanmaması** ve **duygularını özgün biçimde ifade etmek istemesi**, **sanatçı tipe** karşılık gelir.

Bu eşleştirmeler sırasıyla **araştırıcı – sosyal – sanatçı** tip şeklindedir.

Cevap: B

10. Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Meryem'in yaşadığı sorunun bireysel özelliklerinden ziyade işin görev tanımı ve çalışma koşullarıyla ilişkilendirilmesi ve danışmanın bireyi değiştirmek yerine **çevrede uyarlamalar yapmayı gündeme getirmesi**, birey-çevre uyumunu artırmaya yönelik bir yaklaşımı göstermektedir. İş Uyum Kuramı'na göre danışmanın temel rolü, birey ile iş çevresi arasındaki uyumu artırmaya yardımcı olmaktır. Bu durum dikkate alındığında danışmanın temel rolü, **uyumu artırıcı kolaylaştırıcı rolünü üstlenmesidir**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen karar verici olma, danışanın yerine karar alma durumunu ifade eder; bu yaklaşım burada yoktur.

B seçeneğinde verilen yönlendirici olma, danışanı belirli bir seçeneğe yöneltmeyi ifade eder; burada çevreyi düzenleme söz konusudur.

C seçeneğinde verilen tanı koyucu olma, bireyin özelliklerini belirlemeye odaklanır; soruda ise çevresel uyum ön plandadır.

E seçeneğinde verilen gelişim evresi belirleyici olma, gelişimsel kuramlara özgüdür ve bu durumla ilişkili değildir.

Cevap: D

11. **Roe'nun Meslek Seçimi Kuramı'nın** temel varsayımları incelendiğinde; kuram, **çocuklukta ebeveyn tutumlarının ihtiyaç doyumunu etkilemesi**, **erken yaşantıların mesleki yönelimi belirlemesi**, **doyurulmayan ihtiyaçların meslek seçimleriyle telafi edilmesi** ve **kişilik örüntülerinin meslek tercihine yansıması** gibi görüşleri içerir. Buna karşılık "meslek seçiminin kişilik tipleri ile çevre tiplerinin eşleşmesi sonucu oluştuğu" görüşü Roe'ya değil, Holland'ın kuramına aittir. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ebeveyn tutumlarının ihtiyaç doyumunu etkilemesi, Roe kuramının temel varsayımlarındandır.

B seçeneğinde verilen erken yaşantıların belirleyici rolü, kuramın merkezinde yer alır.

C seçeneğinde verilen ihtiyaçların meslek yoluyla telafi edilmesi, Roe'nun önemli açıklamalarından biridir.

D seçeneğinde verilen kişilik örüntülerinin meslek seçimine yansıması, kuramla uyumludur.

Cevap: E

12. Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Deniz'in üniversite sürecinde bölüm değiştirmesi, mezuniyet sonrası farklı işlerde çalışması, çalışma hayatına ara vermesi, yeniden eğitim alarak farklı bir alana yönelmesi ve sonunda kendi işini kurması, kariyerinin zaman içinde değişen, kesintiler ve geçişler içeren bir seyir izlediğini göstermektedir. Ayrıca mesleki kararlarının yaşam koşulları ve benlik algısına göre değiştiğini ifade etmesi, kariyerin sabit değil, bireyin yaşamı boyunca şekillenen bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum dikkate alındığında Deniz'in yaşadığı bu çoklu geçişler ve yeniden yönelimler, **Super'in kuramında** bireyin yaşam boyu deneyimlerinin oluşturduğu **kariyer örüntüsü** kavramıyla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, bireyin gelişimsel görevleri yerine getirmeye hazır olma düzeyini ifade eder; burada kariyerin seyri ve değişimi anlatılmaktadır.

C seçeneğinde verilen mesleki benlik saygısı, bireyin kendine ilişkin değerlendirmeleriyle ilgilidir; soruda bu vurgulanmamaktadır.

D seçeneğinde verilen mesleki ayrışma, belirli bir alanda uzmanlaşmayı ifade eder; oysa burada farklı alanlara geçişler vardır.

E seçeneğinde verilen çevresel tutarlılık, bireyin çevresiyle uyumunun sürekliliğini ifade eder; soruda ise değişim ve geçişler ön plandadır.

Cevap: B

13. Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Zeynep'in bilgisayar mühendisliğini **"sınıfta hep erkekler var, ben orada kendimi yalnız hissederim"** diyerek değerlendirmesi ve **"kadınların daha iletişim ağırlıklı mesleklerde daha mutlu olacağı"** yönündeki inancı, meslekleri **cinsiyet uygunluğu ve toplumsal kalıp yargılar üzerinden değerlendirdiğini** göstermektedir. Bu durum, bireyin benlik algısı ve toplumsal beklentiler doğrultusunda bazı meslekleri kendisi için uygun görmeyerek **erken aşamada elemesi (daraltma)** sürecine işaret eder. Bu durum dikkate alındığında Zeynep'in karar süreci, Gottfredson'un kuramında **cinsiyet uygunluğu algısı nedeniyle mesleki seçenek alanını daraltmasıyla** açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen yalnızca akademik başarı ve zekâ, kuramın sosyal ve bilişsel sınırlama boyutunu göz ardı eder.

B seçeneğinde verilen bilinçdışı çatışmalar, Psikanalitik yaklaşıma aittir.

C seçeneğinde verilen değerlerin ölçülmemesi, ölçme temelli bir açıklamadır; burada bilişsel sınırlama söz konusudur.

E seçeneğinde verilen gelir düzeyi, ekonomik faktörlere vurgu yapar; soruda cinsiyet algısı belirleyicidir.

Cevap: D

14. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre bireyler **gerçekçi, araştırıcı, sosyal, girişimci, sanatçı ve geleneksel** tiplerden biriyle tanımlanır. **Gerçekçi tip**, somut etkinlikleri tercih eden, makinelerle çalışmayı seven, açık havada bulunmaktan hoşlanan ve uygulamaya dayalı işlerde daha başarılı olan bireyleri ifade eder.

Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Ferhat'ın **uygulamaya dayalı derslerde başarılı olması**, **atölye ve teknik çalışmalardan hoşlanması**, **somut ürün ortaya koyduğu etkinliklerde motive olması** ve **makinelerle ya da açık havada çalışmayı tercih etmesi**, onun özelliklerinin gerçekçi tipe karşılık geldiğini göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen sosyal tip, insanlarla etkileşim ve yardım etmeye yöneliktir.

B seçeneğinde verilen sanatçı tip, estetik ve yaratıcılığa odaklanır.

C seçeneğinde verilen girişimci tip, ikna etme ve liderlik özellikleriyle ilgilidir.

E seçeneğinde verilen aydın tip, araştırıcı tipe karşılık gelir ve daha çok soyut, bilimsel etkinlikleri içerir.

Cevap: D

15. **Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'na** göre kariyer kararları; **kendini yetkin görme beklentisi (yapabilirim inancı)**, **sonuç beklentisi (yaparsam ne olur?)** ve **kişisel hedefler (ne yapmak istiyorum?)** arasındaki etkileşimle şekillenir.

Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; sonuç beklentisi, bireyin bir davranışın sonucunda elde edeceği **olası kazanımlara veya çıktılara ilişkin inancını** ifade eder. Bu bağlamda **"Mimarlık eğitimini tamamladığımda toplumda saygın bir konuma sahip olacağımı düşünüyorum."** ifadesi, yapılan eylemin sonucuna ilişkin bir beklenti içerdiği için sonuç beklentisine örnektir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen matematik problemlerini çözme konusunda kendine güvenme, kendini **yetkin görme beklentisini** ifade eder.

C seçeneğinde verilen ailenin görüşü, **sosyal çevre etkisini** gösterir.

D seçeneğinde verilen düzenli çalışma davranışı, **bireyin eylemini** ifade eder.

E seçeneğinde verilen hukuk fakültesini kazanma isteği, **kişisel hedefi** ifade eder.

Cevap: A

1. **Sosyal bilişsel kariyer kuramına** göre bireylerin kariyer davranışları; **kendini yetkin görme beklentisi**, **sonuç beklentisi** ve **kişisel hedefler** arasındaki etkileşimle şekillenir. Bu kuramda **seçim hedefi**, bireyin belirli bir alana yönelmek için somut kararlar alması ve bu doğrultuda adım atmasını ifade eder.

   Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Sude'nin başlangıçta kendine güveninin düşük olduğu, ancak danışmanın müdahalesiyle **kendini yetkin görme beklentisinin arttığı** görülmektedir. Bunun ardından Sude'nin **sertifika programına kayıt yaptırması ve staj yapmaya karar vermesi**, artık bu alana yönelik **somut bir yönelim ve karar geliştirdiğini** gösterir. Bu durum dikkate alındığında Sude'nin bu davranışı, Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'nda **seçim hedefi belirlemesine** karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

   A seçeneğinde verilen sonuç beklentisi, bir davranışın sonucuna ilişkin beklentiyi ifade eder; burada davranışa yönelik karar vardır.

   B seçeneğinde verilen öğrenme deneyimi, bireyin geçmiş yaşantılarını ifade eder; soruda bu deneyimden sonra alınan karar vurgulanmaktadır.

   D seçeneğinde verilen engellerin bilişsel yeniden yapılandırılması, düşünceyi değiştirme sürecidir; burada sonuç davranıştır.

   E seçeneğinde verilen mesleki ilgi oluşumu, bir alana karşı ilgi geliştirmeyi ifade eder; soruda ilgi zaten vardır.

   Cevap: C

2. **Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na** göre meslek seçimi üç temel aşamadan oluşur: **kendini tanıma**, **meslekleri tanıma** ve **birey ile meslek özelliklerini eşleştirme**.

   Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; danışmanın önce öğrencinin **ilgi, yetenek ve değerlerini belirlemesi** kendini tanıma aşamasına, ardından **mesleklerin gerektirdiği nitelikler hakkında bilgi vermesi** meslekleri tanıma aşamasına, son olarak da **bireysel özelliklerle mesleklerin gerekliliklerini karşılaştırması** ise eşleştirme aşamasına karşılık gelmektedir. Bu durum dikkate alındığında süreç, Parsons'ın kuramındaki **kendini tanıma → meslekleri tanıma → eşleştirme** sıralamasını yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

   A seçeneğinde verilen sıralama, kuramın aşamalarını doğru yansıtmaz.

   C seçeneğinde verilen ifadeler, gelişimsel kavramlara aittir.

   D seçeneğinde verilen ilgi–deneme–yerleşme, farklı kuramlara aittir.

   E seçeneğinde verilen benlik ve rol denemeleri, Super'in kuramıyla ilişkilidir.

   Cevap: B

3. **Williamson'un Özellik–Faktör Yaklaşımı'na** göre kariyer danışma süreci; **analiz, sentez, tanı, tahmin, psikolojik danışma ve izleme** aşamalarından oluşur. **İzleme aşaması**, bireyin verdiği karar sonrasında sürecin yeniden değerlendirilmesini, uyum düzeyinin incelenmesini ve gerekirse yeni düzenlemeler yapılmasını içerir.

   Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Zeliha'nın bir programa yerleştikten sonra danışmanıyla tekrar görüşmesi, **uyum düzeyinin değerlendirilmesi**, **karşılaşılan güçlüklerin ele alınması** ve **gerekirse yeni düzenlemeler yapılmasının planlanması**, doğrudan izleme aşamasının özelliklerini yansıtmaktadır. Bu durum dikkate alındığında süreç, Williamson'a göre **izleme aşamasına karşılık gelmektedir**. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

   A seçeneğinde verilen analiz, birey hakkında veri toplama sürecidir.

   B seçeneğinde verilen tanı, elde edilen bilgilerin yorumlanmasıdır.

   C seçeneğinde verilen tahmin, olası sonuçların öngörülmesidir.

   D seçeneğinde verilen psikolojik danışma, müdahale ve rehberlik sürecidir.

   Cevap: E

4. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre bireyler **gerçekçi, araştırıcı, sosyal, girişimci, sanatçı ve geleneksel** olmak üzere altı kişilik tipinden biriyle tanımlanır. Bu kuramda temel varsayım, bireylerin kişilik özellikleri ile meslek ortamlarının özellikleri uyumlu olduğunda doyum ve başarı düzeyinin artacağıdır. Her kişilik tipi belirli ilgi, yetenek ve davranış örüntüleriyle ilişkilidir.

Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Serap'ın **organizasyon sorumluluğu alması**, **insanları yönlendirmekten ve ikna etmekten hoşlanması**, **liderlik rolünü üstlenmesi**, **rekabet içeren ortamlarda motive olması** ve **rutin işlerden sıkılması**, onun sosyal etkileşim içinde **yönlendirme ve liderlik odaklı** bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Bu özellikler Holland'a göre **girişimci kişilik tipine** karşılık gelir. Girişimci tipte bireyler; insanları etkileme, yönetme ve karar verme süreçlerinde aktif rol alır. Bu kişilik tipine uygun meslekler arasında **avukat, satış yöneticisi, yönetici, pazarlamacı** gibi alanlar yer alır. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen araştırmacı tip, bilimsel ve analitik düşünmeye yöneliktir; Serap'ın özellikleriyle örtüşmez.

B seçeneğinde verilen sanatçı tip, yaratıcılık ve estetik ifade ile ilgilidir; öncülde bu vurgu yoktur.

C seçeneğinde verilen sosyal tip, yardım etme ve destek olma üzerine odaklanır; Serap'ta ise yönlendirme ve liderlik baskındır.

E seçeneğinde verilen geleneksel tip, düzenli ve rutin işlere yönelimi ifade eder; Serap bu tür işlerden sıkılmaktadır.

Cevap: D

5. İş uyum kuramına göre birey ile iş çevresi arasındaki uyum iki temel boyutta değerlendirilir: **bireyin becerilerinin işin gereklerini karşılaması (yetenek–performans uyumu)** ve **iş çevresinin sunduğu pekiştiricilerin bireyin ihtiyaçlarını karşılaması (ihtiyaç–pekiştirici uyumu)**. İşverenin bireyin performansından memnun olması, bireyin işin gereklerini karşıladığını; buna karşın bireyin işten ayrılmak istemesi ise ihtiyaçlarının karşılanmadığını gösterir.

Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Kasım'ın **teknik yeterlilik açısından başarılı olması** ve **işverenin performansından memnun olması**, yetenek–performans uyumunun sağlandığını açıkça ortaya koymaktadır. Buna karşılık **iş ortamının sunduğu pekiştiricilerin ihtiyaçlarını karşılamaması**, bireyin doyum sağlamadığını ve işten ayrılmayı düşündüğünü göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında ortaya çıkan uyumsuzluk, **bireyin ihtiyaçları ile iş çevresinin pekiştiricileri arasındaki uyumsuzlukla açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen yeteneklerin işin gereklerini karşılamaması, İş Uyum Kuramı'nda "performans/doyuruculuk" boyutuna karşılık gelir; ancak soruda işverenin memnun olduğu belirtilerek bu durumun olmadığı açıkça ifade edilmiştir.

B seçeneğinde verilen kişilik tipinin meslekle örtüşmemesi, Holland'ın kişilik–çevre uyumu yaklaşımına aittir; burada kuramın odak noktası ihtiyaç–pekiştirici dengesidir.

C seçeneğinde verilen kariyer gelişim evresinin yanlış değerlendirilmesi, Super'in gelişimsel yaklaşımıyla ilgilidir; soruda gelişimsel bir evre problemi değil, iş ortamı–birey uyumu söz konusudur.

D seçeneğinde verilen mesleki ilgi alanlarının zaman içinde değişmesi, bireyin tercihlerinin farklılaşmasına işaret eder; ancak soruda problem ilgi değişimi değil, mevcut işin bireyin ihtiyaçlarını karşılamamasıdır.

Cevap: E

6. Soruda verilen açıklamalar incelendiğinde; Kamil'in meslek tercihlerinin **çocukluk döneminde yaşadığı baskın ebeveyn tutumları**, **yoğun öfke ve suçluluk duyguları** ve bu duyguları **toplumsal olarak kabul edilebilir biçimde ifade etme ihtiyacı** ile ilişkilendirilmesi, ayrıca danışmanın bu tercihleri **bilinçli gerekçelerden çok içsel çatışmalar ve savunma düzenekleriyle açıklaması**, meslek seçiminin bilinçdışı süreçlerle ele alındığını göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında yapılan açıklama, **meslek tercihlerini erken yaşantılar ve bilinçdışı çatışmalarla açıklayan psikanalitik yaklaşımla örtüşmektedir**. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen özellik–faktör kuramı, birey ile meslek özelliklerinin eşleştirilmesine dayanır; bilinçdışı süreçleri ele almaz.

B seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kariyer kuramı, öz yeterlik ve sonuç beklentilerine odaklanır; içsel çatışmaları merkeze almaz.

C seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik tipleri ve çevre uyumunu açıklar; bilinçdışı dinamikleri içermez.

D seçeneğinde verilen Ginzberg'in Gelişimsel Yaklaşımı, meslek seçimini yaşa bağlı gelişimsel bir süreç olarak ele alır; burada vurgulanan derin psikodinamik süreçler değildir.

Cevap: E

7. **Kariyer çapaları kuramına** göre bireyler meslek seçimlerinde belirli temel değerleri ön planda tutarlar. Bu çapalar arasında **hayat tarzı**, bireyin iş yaşamı ile özel yaşamı arasında denge kurma isteğini ifade eder; kişi kariyer kararlarını aile, hobiler ve yaşam kalitesiyle uyumlu olacak şekilde verir.

Öncülde verilen ifadeler incelendiğinde; Zeynep Hanım'ın yüksek statülü bir pozisyonu **aileye ayırdığı zamanın azalacağı ve hobilerini yapamayacağı** gerekçesiyle reddetmesi, kariyerden ziyade **yaşam dengesine öncelik verdiğini** göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında Zeynep Hanım'ın tutumu, **hayat tarzı çapasıyla açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen güvenlik ve istikrar, iş güvencesi ve sürekliliğe önem vermeyi ifade eder; burada denge ön plandadır.

C seçeneğinde verilen özerklik ve bağımsızlık, bireyin kendi kurallarına göre çalışmak istemesiyle ilgilidir; zaman dengesi vurgusu yoktur.

D seçeneğinde verilen hizmet/bir davaya adanmışlık, topluma katkı sağlama motivasyonunu ifade eder.

E seçeneğinde verilen teknik/fonksiyonel yetkinlik, belirli bir alanda uzmanlaşmaya odaklanır.

Cevap: B

8. Buket'in anlattıkları incelendiğinde; ailesinin ilgisinin **başarıya bağlı olması**, başarılı olduğunda değerli hissetmesi ve meslek seçiminde **saygınlık ve yüksek başarı ölçütlerine yönlendirilmesi**, onun **onay ve değer görme ihtiyacının güçlü biçimde geliştiğini** göstermektedir. Bu nedenle Buket'in, başkaları tarafından fark edilebileceği ve takdir görebileceği alanlara yönelmesi beklenir.

Roe'nun İhtiyaç Kuramı'na göre çocuklukta ebeveyn tutumları, bireyin ihtiyaç doyum biçimini belirler ve bu durum meslek seçimini etkiler. Özellikle **sevgi ve kabulün koşullu olarak (başarıya bağlı) sunulması**, bireyin ilerleyen yaşamında onay ve değer görme ihtiyacını sürdürmesine ve bu ihtiyacı karşılayabileceği, çoğu zaman insanlarla etkileşim içeren mesleklere yönelmesine yol açar. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen insanlara yönelik olmayan mesleklere yönelme, sevgi ve kabulün ciddi biçimde yetersiz olduğu durumlarla daha çok ilişkilidir.

C seçeneğinde verilen fizyolojik ihtiyaçlar, Roe'nun kuramında meslek seçimini açıklayan temel değişkenler arasında değildir.

D seçeneğinde verilen sanatsal yönelim, ait olma ihtiyacının baskılanmasıyla doğrudan açıklanmaz.

E seçeneğinde verilen özerklik ihtiyacı, bağımsızlıkla ilgilidir; soruda ise onay ve değer görme ihtiyacı ön plandadır.

Cevap: B

,

9. Psikolojik danışmanın vurguladığı durum incelendiğinde; kariyer gelişiminin **yaşa ve gelişim dönemlerine göre değişen görevler içerdiği** ve bu görevlerin **zamanında ve uygun biçimde yerine getirilmesinin önemli olduğu** ifade edilmektedir. Bu, bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemine uygun kariyer görevlerini yerine getirebilme düzeyine işaret eder.

Super'in kuramında bu durum **mesleki olgunluk** kavramıyla açıklanır. Mesleki olgunluk, bireyin yaşına ve gelişim düzeyine uygun kariyer görevlerini gerçekleştirmeye hazır olma ve bunları yerine getirebilme düzeyidir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki doyum, bireyin yaptığı işten aldığı tatmini ifade eder.

B seçeneğinde verilen mesleki yeterlik, bireyin belirli bir işi yapabilme kapasitesidir.

C seçeneğinde verilen mesleki başarı, elde edilen performans ve sonuçlarla ilgilidir.

E seçeneğinde verilen mesleki uzmanlaşma, belirli bir alanda derinleşmeyi ifade eder.

Cevap: D

10. Öğrencilerle yürütülen süreç incelendiğinde; önce **ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerinin ölçme araçlarıyla belirlenmesi**, ardından **mesleklerin gerektirdiği niteliklerin tanıtılması** ve son olarak **bireysel özelliklerle mesleklerin sistematik biçimde karşılaştırılması**, meslek seçiminin akılcı ve mantıklı bir eşleştirme süreci olarak ele alındığını göstermektedir.

Parsons'ın Özellik–Faktör Kuramı'na göre meslek seçimi; **kendini tanıma**, **meslekleri tanıma** ve **bu ikisi arasında akılcı eşleştirme yapma** aşamalarından oluşur. Bu nedenle verilen süreç, doğrudan bu kuramın temel yaklaşımını yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı, gelişimsel dönemler ve yaşam rolleri üzerine odaklanır.

C seçeneğinde verilen Gottfredson'un Daraltma–Uzlaşma Kuramı, bireyin seçenekleri elemesi ve gerçekliğe uyum sağlaması sürecini açıklar.

D seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik tipleri ile meslek ortamlarının uyumuna dayanır; ancak süreç bu şekilde aşamalı ölçme–eşleştirme değildir.

E seçeneğinde verilen Ginzberg'in Mesleki Gelişim Kuramı, yaşa bağlı gelişimsel evreleri temel alır.

Cevap: A

11. **Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'na** göre bireyler meslek seçeneklerini gelişimsel olarak aşamalı biçimde daraltır. Bu süreçte daraltma, **dışsal ve genel ölçütlerden başlayıp giderek daha içsel ve bireysel ölçütlere doğru ilerler**.

Verilen ifadeler bu gelişimsel sıraya göre incelendiğinde; birey önce meslekleri **güç, prestij ve statü** gibi genel ve dışsal özelliklerine göre değerlendirir, ardından **toplumsal cinsiyet beklentileri** devreye girer. Daha sonra **toplumsal değerler ve normlar** dikkate alınır ve en son aşamada birey **kendi benlik algısını (biricik ben, içsellik)** temel alarak eleme yapar. Bu durum dikkate alındığında doğru sıralama **II – I – IV – III** şeklindedir.

Cevap: C

12. Danışanın ifadelerine bakıldığında; işten çıkarılmanın **tamamen beklenmedik olmadığı**, ancak **"zamanlamasının kötü olduğu"** ve aynı dönemde **ev kredisi gibi ek bir stres yüküyle çakıştığı** vurgulanmaktadır. Yani burada olayın ne olduğundan çok **ne zaman gerçekleştiği ve eş zamanlı stres faktörleriyle ilişkisi** ön plandadır.

Schlossberg'in Geçiş Kuramı'nda bu durum, **4S modeli içinde durum boyutuna** karşılık gelir. Bu boyut; geçişin **zamanlaması**, **kontrol edilebilirliği**, **eş zamanlı stresler** ve bireyin içinde bulunduğu koşulları kapsar. Bu durum dikkate alındığında danışmanın yaptığı vurgu, **geçişin zamanlaması ve stres yüküyle ilgili durum boyutuna karşılık gelmektedir**. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen benlik boyutu, bireyin öz yeterlik ve benlik saygısıyla ilgilidir; burada zamanlama vurgusu yoktur.

B seçeneğinde verilen destek boyutu, sosyal destek kaynaklarını ifade eder.

C seçeneğinde verilen strateji boyutu, bireyin başa çıkma yollarıyla ilgilidir.

D seçeneğinde verilen mesleki benlik kavramı, Super'in kuramına aittir.

Cevap: E

13. Metin'in kariyer sürecine bakıldığında; üniversite sonrası aynı kurumda çalışmaya başlaması, yıllar içinde farklı görevler üstlenerek **aynı iş yaşamını kesintisiz biçimde sürdürmesi** ve emekliliğe kadar devam etmesi, süreklilik ve devamlılık içeren bir kariyer çizgisine işaret etmektedir. Bu durum **Super'in** kuramında **istikrarlı kariyer örüntüsü** ile açıklanır.

Zerrin'in kariyer süreci incelendiğinde ise; işe başladıktan sonra **ailevi nedenlerle çalışma hayatına ara vermesi** ve daha sonra yeniden iş yaşamına dönmesi, kariyerinde kesinti ve yeniden giriş olduğunu göstermektedir. Bu yapı Super'e göre **kesintili kariyer örüntüsüne** karşılık gelir. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen geleneksel – çift yol, geleneksel örüntü tek bir işte uzun süre devam etmeyi; çift yol ise bireyin aynı anda iki farklı rolü (örneğin hem aile hem iş ya da iki iş) birlikte sürdürmesini ifade eder; öncülde bu yoktur.

B seçeneğinde verilen istikrarlı – geleneksel, istikrarlı kesintisiz devamı ifade ederken geleneksel daha klasik tek iş çizgisini belirtir; ancak Zerrin'in kariyeri kesintilidir.

C seçeneğinde verilen geleneksel – kesintili, geleneksel kesintisiz bir kariyeri ifade eder; Metin'in durumu daha uygun biçimde istikrarlı olarak adlandırılır.

D seçeneğinde verilen istikrarlı – çift yol, çift yol bireyin iki rolü aynı anda yürütmesini ifade eder; Zerrin'de ise ara verme söz konusudur.

Cevap: E

14. **Holland'ın Kişilik Kuramı'na** göre **ayrışma**, bireyin bazı tiplerde yüksek bazı tiplerde düşük puan alarak **belirgin ve net bir profil göstermesi**; **tutarlılık** ise baskın tiplerin **birbirine yakın ve uyumlu olması**dır.

Can'ın durumuna bakıldığında; **araştırıcı ve sanatçı alanlarında yüksek**, diğer alanlarda düşük puan alması ve hangi alanlarda başarılı olabileceğini net biçimde fark etmesi, **belirgin ve keskin bir profil** gösterdiğini ortaya koyar. Bu durum **ayrışma** kavramına karşılık gelir.

Derya'nın durumunda ise; **sosyal, araştırıcı ve sanatçı tiplerinden birbirine yakın puanlar alması** ve bu nedenle kararsız kalması, baskın tiplerin **birbirine yakın ve uyumlu olduğunu** gösterir. Bu durum **tutarlılık** kavramıyla açıklanır.

Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen tutarlılık – ayrışma, sıralamayı ters vermektedir.

C seçeneğinde verilen kimlik – uyum, bu soruda ölçülen kavramlar değildir.

D seçeneğinde verilen uyum – kimlik, birey-çevre ilişkisine yöneliktir.

E seçeneğinde verilen tutarlılık – kimlik, ikinci durumu açıklamaz.

Cevap: B

15. Baran'ın durumuna bakıldığında; iş bulamama sürecinde **ailesinden olumsuz geri bildirim alması**, arkadaşlarının işe girmesi nedeniyle **sosyal çevreden uzaklaşması** ve bu nedenle **yalnız kalması**, onun destek kaynaklarının zayıfladığını göstermektedir. Bu durum, başa çıkma sürecinde sosyal çevrenin önemli rol oynadığını ortaya koyar.

Schlossberg'in 4S modeline göre **destek boyutu**, bireyin ailesi, arkadaşları ve sosyal çevresinden aldığı desteği ifade eder. Sosyal destek ağlarının zayıf olması, bireyin geçiş sürecine uyumunu zorlaştırır. Bu durum dikkate alındığında vakada vurgulanan temel sorun, **destek boyutunun zayıf olmasıdır**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen durum, olayın niteliği ve zamanlamasıyla ilgilidir; burada vurgu sosyal çevrededir.

C seçeneğinde verilen benlik, bireyin öz yeterlik ve benlik algısıyla ilgilidir; ön planda değildir.

D seçeneğinde verilen stratejiler, başa çıkma yollarını ifade eder; soruda destek eksikliği vurgulanmaktadır.

E seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, gelişimsel bir kavramdır ve bu modelle doğrudan ilişkili değildir.

Cevap: B

1. Zeynel'in kendisini **"sorumluluk sahibi, düzenli ve insanlara yardımcı olmayı seven biri"** olarak tanımlaması, onun **benlik algısını** ortaya koymaktadır. Danışmanın, seçilecek mesleğin bu benlik algısıyla uyumlu olması gerektiğini ve bu algının **zaman içinde gelişip değişebileceğini** vurgulaması, meslek seçimini bireyin benlik kavramıyla ilişkilendiren bir yaklaşımı göstermektedir.

Super'in Yaşam Boyu–Yaşam Alanı Kuramı'na göre meslek seçimi, bireyin **benlik kavramının zaman içinde gelişerek mesleğe yansımasıdır**. Birey, kendini nasıl algılıyorsa buna uygun meslekler seçer ve bu süreç yaşam boyu değişebilir. Bu durum dikkate alındığında Esra Hanım'ın yaklaşımı, **benlik kavramına dayalı gelişimsel yaklaşımı ifade etmektedir**. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Parsons'ın Özellik–Etmen Kuramı, birey–meslek eşleştirmesine dayanır; benlik kavramının gelişimine vurgu yapmaz.

B seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik tipleri ile çevre uyumunu açıklar; benlik gelişimi vurgusu sınırlıdır.

D seçeneğinde verilen Gottfredson'un Daraltma–Uzlaşma Kuramı, meslek seçeneklerinin daraltılması ve uzlaşma sürecine odaklanır.

E seçeneğinde verilen Ginzberg'in kuramı, yaşa bağlı gelişimsel evreleri ele alır.

Cevap: C

2. Mert'in durumuna bakıldığında; başlangıçta **pilot olmak istemesi**, ancak zamanla **ailesinin beklentileri ve çevresel etkiler nedeniyle bu isteğinden vazgeçmesi** ve **daha ulaşılabilir gördüğü bir mesleğe yönelmesi**, meslek seçeneklerinin dış gerçekliklere göre yeniden düzenlendiğini göstermektedir.

Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'na göre bireyler önce meslek seçeneklerini daraltır, ardından **ulaşılabilirlik, sosyal beklentiler ve gerçek koşullar doğrultusunda "en iyi yerine uygun olana yönelme" yani uzlaşma** sürecine girer. Mert'in başlangıçtaki ideal mesleğinden vazgeçip çevresel koşullara uygun bir seçeneğe yönelmesi bu sürecin tipik bir örneğidir. Bu durum dikkate alındığında Mert'in meslek seçimi, **uzlaşma süreciyle açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Super'in kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır; burada çevresel sınırlama ön plandadır.

C seçeneğinde verilen Holland'ın kuramı, kişilik–çevre uyumunu açıklar.

D seçeneğinde verilen Sosyal Bilişsel Kuram, öz yeterlik ve sonuç beklentilerine odaklanır.

E seçeneğinde verilen İş Uyum Kuramı, birey–iş çevresi uyumunu ele alır.

Cevap: B

3. Ercan'ın **problem çözmeyi sevmesi**, **soyut düşünmeye yönelmesi** ve **bağımsız çalışmayı tercih etmesi**, onun belirli bir **kişilik örüntüsüne** sahip olduğunu göstermektedir. Danışmanın, bu özelliklerle **uyumlu meslek ortamlarında daha doyumlu olacağını** vurgulaması, bireyin kişilik özellikleri ile çalışma ortamının özellikleri arasındaki uyuma dikkat çekmektedir.

Holland'ın Tipoloji Kuramı'na göre bireyler belirli kişilik tiplerine sahiptir ve **kişilik ile meslek çevresi uyumlu olduğunda doyum ve başarı artar**. Bu durum dikkate alındığında yapılan açıklama, doğrudan bu kuramın temel varsayımını yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Parsons'ın Özellik–Etmen Kuramı, birey–meslek eşleştirmesine dayanır ancak kişilik tipleri üzerinden sınıflama yapmaz.

B seçeneğinde verilen Super'in Benlik Kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır.

C seçeneğinde verilen Ginzberg'in kuramı, gelişimsel dönemleri ele alır.

D seçeneğinde verilen Roe'nun İhtiyaç Kuramı, çocukluk yaşantıları ve ihtiyaç doyumuna odaklanır.

Cevap: E

4. Selçuk'un durumuna bakıldığında; işten ayrıldıktan sonra **yoğun kaygı yaşaması**, zaman zaman **hiçbir şey yapmayıp bekleme eğilimi göstermesi** ve iş arama sürecinde **pasif kalması**, başa çıkma davranışlarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Danışmanın ise **iş arama davranışlarını artırmaya**, **olumsuz düşünceleri yeniden yapılandırmaya** ve süreci **planlı yürütmesini sağlamaya** yönelik müdahaleler planlaması, doğrudan bireyin başa çıkma yollarını güçlendirmeye yöneliktir.

Schlossberg'in 4S modelinde **stratejiler boyutu**, bireyin geçiş sürecinde kullandığı başa çıkma yöntemlerini ve davranışlarını ifade eder. Bu durum dikkate alındığında danışmanın müdahalesi, **stratejiler boyutunu geliştirmeye yöneliktir**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen durum, geçişin niteliği ve zamanlamasıyla ilgilidir; burada müdahale buna yönelik değildir.

B seçeneğinde verilen benlik, öz yeterlik ve benlik algısını ifade eder; doğrudan hedef alınmamıştır.

C seçeneğinde verilen destek, sosyal destek kaynaklarıyla ilgilidir.

E seçeneğinde verilen mesleki kimlik, farklı bir kuramsal kavramdır.

Cevap: D

5. Ahmet Bey'in ifadelerine bakıldığında; **yönetici pozisyonunu reddetmesi** ve "**makinelerin sesinden anlarım, sorun çözmekten keyif alırım**" demesi, onun yönetimsel rol yerine **kendi teknik uzmanlık alanında kalmayı tercih ettiğini** göstermektedir. Yani motivasyonu yükselmekten ziyade **uzman olduğu işi yapmaya devam etmektir**.

Kariyer çapaları kuramına göre **teknik/fonksiyonel yetkinlik**, bireyin belirli bir alanda uzmanlaşmayı sürdürmek istemesi ve yönetim gibi farklı rollere geçmek yerine **kendi teknik becerilerini kullanabileceği işlerde kalmayı tercih etmesi** ile ilgilidir. Bu durum dikkate alındığında Ahmet Bey'in tutumu **teknik/fonksiyonel yetkinlik çapasıyla açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen genel yönetim yetkinliği, bireyin yönetici olma ve sorumluluk alma isteğini ifade eder; Ahmet Bey bunu reddetmektedir.

B seçeneğinde verilen özerklik ve bağımsızlık, kendi başına çalışma isteğini ifade eder; burada teknik uzmanlık ön plandadır.

D seçeneğinde verilen güvenlik ve istikrar, iş güvencesine önem vermeyi ifade eder; soruda böyle bir vurgu yoktur.

E seçeneğinde verilen hayat tarzı, iş–yaşam dengesiyle ilgilidir; burada mesleki içerik tercih edilmektedir.

Cevap: C

6. Mert'in durumuna bakıldığında; başlangıçta net bir kariyer kararı olmamasına rağmen **dijital pazarlama alanında kendini geliştirmesi**, **forumlarda aktif olması** ve bu süreçte **tesadüfi bir bağlantı kurarak fırsat yakalaması**, ayrıca küresel kriz gibi beklenmedik bir durumun bu fırsatı daha da değerli hâle getirmesi, şansın aktif biçimde yaratıldığı ve değerlendirildiği bir süreci göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında Mert'in kariyer öyküsü, Krumboltz'un kuramında **planlanmış şans kavramıyla açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kariyer çapası, bireyin temel değerlerine göre meslek seçmesini ifade eder; soruda değer temelli bir tercih değil fırsatın değerlendirilmesi vardır.

B seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, bireyin gelişimsel olarak karar vermeye hazır olma düzeyidir; soruda bu hazırbulunuşluktan çok fırsatların kullanımı vurgulanmaktadır.

C seçeneğinde verilen kariyer geçişi, bir işten diğerine geçiş sürecini ifade eder; soruda geçişten ziyade fırsatın ortaya çıkışı ve değerlendirilmesi ön plandadır.

E seçeneğinde verilen kendini keşfetme, bireyin ilgi ve özelliklerini tanımasıyla ilgilidir; soruda bu süreç olsa da belirleyici olan şansın kullanılmasıdır.

Cevap: D

7. Can'ın durumuna bakıldığında; bir gün futbolcu, ertesi gün doktor olmak istemesi, meslek tercihlerini **keyfi ve değişken biçimde**, gerçekçi değerlendirmeler yapmadan belirlediğini göstermektedir. Öğretmenin bu durumu **yaşa özgü ve zamanla daha gerçekçi hâle gelecek bir süreç** olarak açıklaması da gelişimsel bir bakış açısını yansıtır.

Ginzberg'in Mesleki Gelişim Kuramı'na göre çocukluk döneminde yer alan **hayal dönemi (5–11 yaş)** içinde çocuklar meslek seçimlerini **zevk ve hayal temelli**, gerçeklikten bağımsız olarak yaparlar ve bu tercihler sık sık değişebilir. Zamanla birey daha gerçekçi değerlendirmeler yapmaya başlar. Bu durum dikkate alındığında verilen açıklama, doğrudan bu kuramla örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik–meslek uyumuna odaklanır; gelişimsel değişimi açıklamaz.

B seçeneğinde verilen psikanalitik kuram, bilinçdışı süreçleri temel alır.

D seçeneğinde verilen Gottfredson'un Daraltma–Uzlaşma Kuramı, meslek seçeneklerinin elenmesi ve uzlaşma sürecine odaklanır.

E seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kariyer kuramı, öz yeterlik ve sonuç beklentilerine dayanır.

Cevap: C

8. Sertaç'ın durumuna bakıldığında; bir alanda **başarılı olabileceğine dair inancının artması**, bu doğrultuda **hedefler koyması** ve **daha fazla çaba göstermesi**, ayrıca **olumlu geri bildirimlerin bu süreci güçlendirmesi**, bireyin inançları ile davranışları arasında karşılıklı bir etkileşim olduğunu göstermektedir.

Sosyal bilişsel kariyer kuramına göre bireyin **kendini yetkin görme beklentisi**, **hedef belirleme** ve **davranış (çaba)** birbirini etkileyen dinamik bir süreç oluşturur. Özellikle bireyin kendine olan inancı arttıkça daha yüksek hedefler koyması ve daha fazla çaba göstermesi bu kuramın temel varsayımlarındandır. Bu durum dikkate alındığında verilen örnek, doğrudan bu kuramla açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Parsons'ın Özellik–Etmen Kuramı, birey–meslek eşleştirmesine odaklanır; inanç ve çaba döngüsünü açıklamaz.

C seçeneğinde verilen Roe'nun İhtiyaç Kuramı, çocukluk yaşantıları ve ihtiyaç doyumuna dayanır.

D seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik tipleri ile meslek uyumunu açıklar.

E seçeneğinde verilen iş uyum kuramı, birey–iş çevresi uyumunu ele alır.

Cevap: A

9. Öğrencinin altı kişilik tipinin **hepsinde birbirine yakın puanlar alması**, profilinin **belirgin olmaması** ve tipler arasında **net bir farklılaşma görülmemesi** anlamına gelir. Yani bireyin hangi tipe daha yakın olduğu ayırt edilemez.

Holland'ın Tipoloji Kuramı'nda bu durum, **ayrışmanın düşük olması** ile ilgilidir. **Ayrışma;** bireyin bazı tiplerde yüksek, bazılarında düşük puan alarak **net bir profil göstermesi** anlamına gelir. Burada ise tam tersi söz konusudur: tipler birbirine yakındır, yani **ayrışma yoktur/düşüktür**. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen kimlik, bireyin hedeflerinin ve ilgilerinin netliğiyle ilgilidir.

C seçeneğinde verilen tutarlılık, baskın tiplerin birbirine yakınlığıyla ilgilidir; ancak burada tüm tipler birbirine yakındır, baskın tip yoktur.

D seçeneğinde verilen mesleki çevre, iş ortamlarının özelliklerini ifade eder.

E seçeneğinde verilen uyum, birey–çevre uygunluğunu ifade eder.

Cevap: A

10. Tarık'ın kendisini **"planlı hareket eden, ayrıntılara dikkat eden, ani değişimlerden hoşlanmayan ve kendi başına çalışırken verimli olan"** biri olarak tanımlaması, onun **davranış örüntülerini ve bireysel eğilimlerini** ortaya koymaktadır. Bu ifadeler, bireyin neyi sevdiğinden (ilgi) ya da neyi önemli gördüğünden (değer) ziyade **nasıl bir yapıya sahip olduğunu** gösterir.

Bu durum dikkate alındığında Tarık'ın vurguladığı temel unsur, meslek seçiminde **kişilik özelliklerinin belirleyici olmasıdır**. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen mesleki değerler, bireyin işten ne beklediğiyle (örneğin saygınlık, gelir) ilgilidir.

C seçeneğinde verilen genel yetenekler, bireyin yapabilme kapasitesini ifade eder; burada davranış tarzı anlatılmaktadır.

D seçeneğinde verilen sosyokültürel etkenler, aile ve çevre etkilerini kapsar.

E seçeneğinde verilen ilgiler, bireyin hoşlandığı etkinliklerle ilgilidir.

Cevap: A

11. Mühendisin durumuna bakıldığında; **işin gerektirdiği becerilerle kendi yeteneklerinin uyumlu olması**, performans açısından bir sorun olmadığını; ancak **iş ortamının sunduğu koşulların beklentilerini karşılamaması** ise doyumun düşmesine yol açtığını göstermektedir.

İş uyum kuramına göre birey–iş ilişkisi iki boyutta ele alınır: **yetenek–iş gerekleri uyumu (performans)** ve **ihtiyaç–pekiştirici uyumu (doyum)**. Soruda performansın uygun olduğu ancak **ihtiyaçların karşılanmadığı** açıkça görülmektedir. Bu durum dikkate alındığında yaşanan problem, doğrudan bu kuramın temel kavramlarıyla açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik–çevre uyumuna odaklanır; burada ihtiyaç–pekiştirici dengesi vurgulanmaktadır.

C seçeneğinde verilen Super'in Benlik Kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır.

D seçeneğinde verilen Gottfredson'un kuramı, meslek seçeneklerinin daraltılması ve uzlaşma sürecini açıklar.

E seçeneğinde verilen Ginzberg'in kuramı, gelişimsel evreleri ele alır.

Cevap: A

12. Danışanın durumuna bakıldığında; **çocukluk döneminde yeterli duygusal ilgi görmemesi** ve bunun sonucunda **insanlarla yakın ilişki kurabileceği mesleklere yönelmesi**, erken yaşantıların ve ihtiyaç doyumunun meslek seçimini etkilediğini göstermektedir.

Ann Roe'nun İhtiyaç Kuramı'na göre bireyin çocuklukta yaşadığı ebeveyn tutumları, özellikle **sevgi ve kabul ihtiyacının karşılanma biçimi**, ilerideki meslek yönelimini belirler. Sevgi ve ilginin yetersiz olduğu durumlarda birey, bu ihtiyacını karşılamak için **insanlara yönelik mesleklere yönelebilir**. Bu durum dikkate alındığında yapılan açıklama, doğrudan bu kuramla örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, kişilik–çevre uyumunu açıklar; çocukluk yaşantılarına odaklanmaz.

B seçeneğinde verilen Super'in Benlik Kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır.

C seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kariyer kuramı, öz yeterlik ve sonuç beklentilerini temel alır.

E seçeneğinde verilen İş Uyum Kuramı, birey–iş çevresi uyumunu ele alır.

Cevap: D

13. Soruda danışmanın, öğrencileri **içedönüklük–dışadönüklük**, **sezgisel–duyusal algı** ve **düşünme–hissetme** gibi boyutlara göre değerlendirdiği belirtilmektedir. Bu boyutlar doğrudan bireyin psikolojik tercihlerini ve bilişsel işleyiş tarzını sınıflandırmaya yöneliktir.

Bu özellikler, **Myers-Briggs Tip Kuramı'nın temel boyutlarıdır.** Bu kuramda bireyler; içe dönük–dışa dönük, duyusal–sezgisel, düşünme–hissetme gibi karşıt boyutlar üzerinden tanımlanır ve bu tipler doğrultusunda meslek önerileri yapılır. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland'ın Tipoloji Kuramı, gerçekçi, araştırıcı, sosyal gibi mesleki kişilik tiplerine dayanır; bu boyutları kullanmaz.

C seçeneğinde verilen Super'in Benlik Kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır.

D seçeneğinde verilen Ginzberg'in kuramı, gelişimsel evreleri açıklar.

E seçeneğinde verilen Gottfredson'un kuramı, meslek seçeneklerinin daraltılması ve uzlaşma sürecini ele alır.

Cevap: B

14. Murat Bey'in ifadelerine bakıldığında; **insanlarla sürekli etkileşim hâlinde olmayı sevmesi** dışa dönüklüğü, **somut verileri ve gerçekçi ölçütleri esas alması** duyumsal yönelimi, **mantıksal tutarlılığı duyguların önünde tutması** düşünce odaklı olmayı ve **işleri önceden planlayarak netleştirmeyi tercih etmesi** ise yargılayıcı özelliği göstermektedir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde Murat Bey'in tipi **dışa dönük – duyumsal – düşünce odaklı – yargılayıcı**dır. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen içe dönük – duygu odaklı – algılayıcı yapı, Murat Bey'in sosyal ve planlı yapısıyla örtüşmez.

C seçeneğinde verilen sezgisel ve duygu odaklı yapı, somut ve mantıksal yaklaşımı karşılamaz.

D seçeneğinde verilen içe dönük ve algılayıcı özellikler, verilen ifadelerle çelişir.

E seçeneğinde verilen sezgisel ve algılayıcı özellikler, somutluk ve planlılıkla uyumlu değildir.

Cevap: A

15. Ece'nin durumuna bakıldığında; uzun yıllardır aynı kurumda çalışmasına rağmen **örgütsel değişimler, teknolojik dönüşüm ve yaşam rollerindeki değişimler nedeniyle mesleki doyumunun azalması**, ayrıca **farklı bir alana geçmeyi düşünmesi ve mesleki kimliğini yeniden sorgulaması**, kariyerinde yeniden değerlendirme ve yapılandırma sürecine girdiğini göstermektedir.

Super'in Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi Kuramı'na göre bireyler yaşam boyunca **maksi yaşam döngüsü** içinde ilerlerken, önemli geçiş ve kriz dönemlerinde **mini yaşam döngülerine girerek keşfetme, uyum sağlama ve yeniden yerleşme süreçlerini tekrar yaşarlar**. Ece'nin mevcut durumunu sürdürmek ile yeni bir alana yönelmek arasında kalması ve benlik–rol uyumunu yeniden değerlendirmesi, bu tür bir **yeniden yapılanma sürecine** işaret eder. Bu durum dikkate alındığında Ece, maksi döngüde yerleşme ile sürdürme arasında bulunurken, yaşadığı değişimler nedeniyle **mini yaşam döngüsüne girmiştir**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde mini döngülerin yalnızca zorunlu kayıplarda ortaya çıktığı ifadesi yanlıştır; gönüllü geçişlerde de görülür.

C seçeneğinde maksi döngünün işlevini yitirdiği iddiası kuramla çelişir.

D seçeneğinde kuramın yetersiz olduğu yorumu, kuramsal açıklamayı reddeder.

E seçeneğinde bireysel sorun olarak ele alma, kariyer gelişimi bağlamını göz ardı eder.

Cevap: B

1. **Bilgi işleme yaklaşımına** göre kariyer seçimi, bireyin karşılaştığı seçenekler arasında **bilişsel süreçleri kullanarak problem çözmesi** ve bu süreçte **kendi düşünmesini değerlendirmesi (metabiliş)** ile ilerler.

Verilen ifadeler incelendiğinde:

I. **ifade**, kariyer seçimini **bilişsel bir problem çözme süreci** olarak tanımladığı için bu yaklaşımın temelini yansıtır.

II. **ifade**, bireyin **düşünme biçimini değerlendirmesi ve düzenlemesi (metabilişsel süreçler)** vurgusunu içerdiği için yine bilgi işleme yaklaşımına uygundur.

III. **ifade** ise birey özellikleri ile meslek özelliklerinin **eşleştirilmesini** ifade eder; bu daha çok Parsons'ın Özellik–Etmen Kuramı'na aittir, bilgi işleme yaklaşımının temel vurgusu değildir.

Cevap: D

2. Tuna'nın ifadelerine bakıldığında; **"en doğru mesleği bulamazsam hayatım mahvolur"** düşüncesi, kariyer kararını **tek ve kesin bir seçim** olarak algıladığını ve bu nedenle yoğun stres yaşadığını göstermektedir. Danışmanın ise kararın kesin doğruluğundan ziyade **değişen koşullara uyum sağlama** ve **alternatif planlar geliştirme** üzerinde durması, kariyer sürecinin **esnek ve dinamik** bir yapıda ele alındığını göstermektedir.

Bu durum dikkate alındığında danışmanın vurguladığı yaklaşım, kariyer seçimini **belirsizlik içinde esnek karar verebilme ve uyum sağlayabilme süreci** olarak ele almaktadır. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen çocukluk yaşantıları vurgusu, psikanalitik ve Roe yaklaşımıyla ilgilidir.

B seçeneğinde verilen tek ve kesin karar anlayışı, danışmanın tam tersine karşı çıktığı görüştür.

C seçeneğinde verilen eşleştirme, Parsons yaklaşımına aittir.

E seçeneğinde verilen sosyal çevre belirleyiciliği, tek yönlü bir açıklamadır; danışman esnekliği vurgulamaktadır.

Cevap: D

3. Berk'in durumuna bakıldığında; **teknik olarak başarılı ve gerekli becerilere sahip olmasına rağmen**, liderlik ve kriz yönetimi gibi durumlarda **"yeterince iyi değilim" diyerek geri adım atması**, onun problem yaşadığı noktanın **yapabilme kapasitesi değil, bu kapasiteye dair inancı** olduğunu göstermektedir.

Bu durum, **sosyal bilişsel kariyer kuramında** yer alan **öz-yetkinlik (kendini yetkin görme beklentisi)** kavramıyla açıklanır. Öz-yetkinlik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair inancıdır. Berk'in becerileri olmasına rağmen bu inancının düşük olması, kariyer davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki değerler, bireyin işten ne beklediğiyle ilgilidir.

B seçeneğinde verilen mesleki ilgiler, bireyin hoşlandığı alanları ifade eder.

C seçeneğinde verilen kişilik özellikleri, genel davranış eğilimleridir; burada inanç düzeyi ön plandadır.

D seçeneğinde verilen akademik yetenek, bireyin kapasitesidir; soruda bu yeterli olmasına rağmen sorun yaşanmaktadır.

Cevap: E

4. Verilen durumda; program uygulandıktan sonra **öğrencilerde meydana gelen değişimlerin ölçülmesi**, **ölçme araçlarından elde edilen verilerin karşılaştırılması** ve **programın etkililiği hakkında çıkarım yapılması** söz konusudur. Bu, programın ne kadar işe yaradığını belirlemeye yönelik bir süreçtir.

Bu durum dikkate alındığında yapılan çalışma, kariyer gelişim programlarının **değerlendirme aşamasına** karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen hedef grubun ihtiyaçlarını belirleme, program öncesi yapılan analiz aşamasıdır.

C seçeneğinde verilen program içeriğini belirleme, planlama sürecine aittir.

D seçeneğinde verilen ölçülebilir amaçlar belirleme, programın hedeflerini oluşturma aşamasıdır.

E seçeneğinde verilen programı tanıtma, uygulama öncesi bilgilendirme sürecidir.

Cevap: A

5. **Değer kavramı** incelendiğinde; değerler bireyin **hayatta önemli bulduğu ilke ve hedefleri** ifade eder ve meslek seçimi ile iş doyumu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ayrıca bireyin iş ortamında nelere önem verdiğini anlamaya yardımcı olur ve kariyer danışmanlığında temel belirleyicilerden biridir.

Ancak değerler **sabit ve değişmez değildir**; bireyin yaşantıları, deneyimleri ve yaşam koşulları doğrultusunda zamanla değişebilir. Bu nedenle "değerler tüm bireylerde sabittir ve değişmez" ifadesi yanlıştır. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneği, değerin tanımını doğru verir.

B seçeneği, değerlerin kariyer üzerindeki etkisini doğru açıklar.

D seçeneği, değerlerin iş tercihlerini anlamadaki rolünü doğru ifade eder.

E seçeneği, kariyer danışmanlığındaki önemini doğru belirtir.

Cevap: C

6. Şermin'in test sonuçlarına bakıldığında; **şekiller arasındaki farkları hızlı ayırt etmesi**, **mekanik düzenekleri kolay kavraması** ve **el-göz koordinasyonunun yüksek olması**, onun belirli alanlarda **performans kapasitesinin güçlü olduğunu** göstermektedir. Bu özellikler, bireyin neyi sevdiğinden ya da nasıl bir yapıya sahip olduğundan ziyade **neyi yapabildiğiyle** ilgilidir.

Bu durum dikkate alındığında Şermin'in meslek seçiminde öncelikle dikkate alınması gereken değişken **yetenekleridir**. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki değerler, bireyin neyi önemli bulduğuyla ilgilidir.

B seçeneğinde verilen sosyal destek, çevresel bir faktördür.

C seçeneğinde verilen kişilik yapısı, davranış eğilimlerini ifade eder.

E seçeneğinde verilen ilgiler, bireyin hoşlandığı etkinliklerle ilgilidir.

Cevap: D

7. Merve'nin durumuna bakıldığında; mezuniyet sonrası işsiz kalma ihtimalini düşünerek **yabancı dilini geliştirmesi** ve **veri analizi alanında kendini hazırlaması**, ardından da **küresel bir krizin beklenmedik şekilde bu becerilere olan talebi artırması** ve bu sayede fırsat yakalaması, tesadüfi gibi görünen bir durumun **önceden yapılan hazırlıklarla avantaja dönüştürülmesi** anlamına gelir.

Krumboltz'un kuramında bu durum **planlanmış şans** kavramıyla açıklanır. Birey, rastlantısal fırsatları fark edebilmek ve değerlendirebilmek için kendini geliştirir; böylece şansı "planlı" hâle getirir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kariyer geçişi, bir işten diğerine geçiş sürecini ifade eder; burada fırsatın değerlendirilmesi ön plandadır.

B seçeneğinde verilen mesleki değer, bireyin işten ne beklediğiyle ilgilidir.

C seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, gelişimsel hazırbulunuşluk düzeyidir.

E seçeneğinde verilen kendini gerçekleştirme, bireyin potansiyelini en üst düzeyde kullanmasıyla ilgilidir; soruda vurgulanan kavram şansın değerlendirilmesidir.

Cevap: D

8. Eren'in anlattıklarına bakıldığında; işten ayrılma kararını **kendi isteğiyle alması (kontrol edilebilirlik)**, ancak **sonuçlarını öngörememesi**, ayrıca danışmanın özellikle **geçişin zamanlaması**, **yaşam döngüsüne uygunluğu** ve **eş zamanlı stres kaynaklarını** incelemek istemesi, odak noktanın doğrudan **geçişin özellikleri** olduğunu göstermektedir.

Schlossberg'in 4S modelinde bu unsurlar **durum (situation) boyutu** kapsamında ele alınır. Durum boyutu; geçişin **zamanlaması**, **kontrol edilebilirliği**, **eş zamanlı stresler** ve olayın genel niteliğiyle ilgilidir. Bu durum dikkate alındığında danışmanın öncelikle ele aldığı boyut **durumdur**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen benlik, bireyin öz yeterlik ve benlik algısıyla ilgilidir.

C seçeneğinde verilen destek, sosyal çevreden alınan yardımı ifade eder; soruda ikinci plandadır.

D seçeneğinde verilen stratejiler, başa çıkma yollarını ifade eder.

E seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, gelişimsel bir kavramdır ve bu modelin parçası değildir.

Cevap: B

9. Murat Bey'in durumuna bakıldığında; uzun yıllar aynı alanda çalıştıktan sonra **kurumsal hayatı tamamen bırakması**, farklı bir alanda eğitim alması ve **yeni bir mesleki kimlik inşa etmesi**, kariyerinde köklü bir değişim yaşadığını göstermektedir. Bu değişim, yalnızca iş değiştirme değil, aynı zamanda **meslek alanı ve kimlik dönüşümünü** içeren bir süreçtir.

Kariyer gelişimi kuramları açısından bu durum, bireyin bir kariyer alanından başka bir alana yönelmesini ifade eden **kariyer geçişi** kavramıyla açıklanır. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kariyer çapası, bireyin temel değer ve motivasyonlarını ifade eder; burada doğrudan bir değişim süreci anlatılmaktadır.

B seçeneğinde verilen planlanmış şans, fırsatların değerlendirilmesiyle ilgilidir; burada bilinçli bir yön değişimi vardır.

D seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, gelişimsel hazırbulunuşluk düzeyidir.

E seçeneğinde verilen mesleki ilgi, bireyin hoşlandığı alanları ifade eder; burada esas olan alan değişimidir.

Cevap: C

10. Selim'in durumuna bakıldığında; yöneticilik pozisyonuna yükselmesine rağmen **toplantılar, bütçe planlama ve personel yönetimi gibi yönetsel görevlerden rahatsız olması**, buna karşılık **teknik becerilerini kullanmak, kod yazmak ve uzmanlık alanında en iyi olmak istemesi**, onun motivasyonunun yönetmekten değil **uzmanlaşmaktan** geldiğini göstermektedir.

Schein'ın Kariyer Çapaları Kuramı'na göre **teknik/fonksiyonel yetkinlik**, bireyin belirli bir alanda derinleşmek istemesi, yönetim gibi farklı rolleri reddedip **uzmanlık alanında kalmayı tercih etmesi** ile ilgilidir. Selim'in yüksek maaşlı yöneticiliği bırakıp tekrar teknik role dönmek istemesi bu çapayı açıkça yansıtır. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen özerklik ve bağımsızlık, kendi başına çalışma isteğini ifade eder; burada uzmanlık ön plandadır.

C seçeneğinde verilen genel yönetim yetkinliği, liderlik ve yönetme isteğini ifade eder; Selim bunu reddetmektedir.

D seçeneğinde verilen güvenlik ve istikrar, iş güvencesine önem vermeyi ifade eder.

E seçeneğinde verilen girişimci yaratıcılık, yeni iş kurma ve risk alma isteğiyle ilgilidir.

Cevap: B

11. Eylül'ün sürecine bakıldığında; **ilgi ve yetenek envanterleri uygulaması**, **geçmiş başarılarını gözden geçirmesi** ve **kendini mutlu eden etkinlikleri belirlemesi**, onun **kendi özelliklerini tanımaya yönelik sistematik bir süreç yürüttüğünü** göstermektedir. Bu süreçte Eylül, neyi sevdiğini, hangi alanlarda güçlü olduğunu ve nasıl ortamlarda daha iyi çalıştığını fark etmektedir.

Bu durum kariyer gelişiminde **kendini keşfetme aşamasıyla** doğrudan ilişkilidir. Kendini keşfetme, bireyin **ilgi, yetenek ve özelliklerini fark etmesi ve tanıması** sürecini ifade eder. Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kariyer geçişi, bir işten diğerine geçiş sürecidir.

B seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, gelişimsel hazırbulunuşluk düzeyidir.

C seçeneğinde verilen mesleki değer, bireyin işten ne beklediğiyle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen planlanmış şans, fırsatların değerlendirilmesiyle ilgilidir.

Cevap: E

12. Soruda tanımlanan durum incelendiğinde; bireyin kariyer sürecinde **zorlayıcı seçimler karşısında değişmeyen**, **yetenekleri, ihtiyaçları ve değerleri doğrultusunda onu yönlendiren** ve adeta **içsel pusula işlevi gören** bir yapıdan söz edilmektedir.

Schein'ın kuramına göre **kariyer çapası**, bireyin kendisiyle ilgili vazgeçemeyeceği temel değer, ihtiyaç ve yeteneklerin birleşimidir ve kariyer kararlarında **sabit bir yönlendirici** rol oynar. Bu nedenle verilen tanım doğrudan bu kavrama karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kariyer olgunluğu, bireyin gelişimsel olarak karar vermeye hazır olma düzeyidir.

B seçeneğinde verilen kariyer geçişi, bir kariyer durumundan diğerine geçiş sürecidir.

D seçeneğinde verilen planlanmış şans, fırsatların değerlendirilmesiyle ilgilidir.

E seçeneğinde verilen mesleki ilgiler, bireyin hoşlandığı etkinlikleri ifade eder.

Cevap: C

13. Feyza'nın durumuna bakıldığında; **farklı bölümler hakkında çok sayıda bilgiye sahip olması**, yani meslek/alan bilgisi açısından güçlü olması; buna karşılık **"Ben ne istiyorum?" sorusuna yanıt verememesi** ve **ilgi, değer ve güçlü yönlerini somutlaştıramaması**, kendi özelliklerine dair bilgisinin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Bilgi işleme kuramında bu durum **kendini tanıma bilgisi** eksikliği ile açıklanır. Birey, meslekler hakkında bilgi sahibi olsa bile **kendi ilgi, değer ve yeteneklerini netleştiremediğinde sağlıklı karar veremez**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki seçenek bilgisi, soruda güçlü olan alandır.

C seçeneğinde verilen karar verme stratejileri, süreci nasıl yöneteceğiyle ilgilidir; burada sorun içeriktedir.

D seçeneğinde verilen çevresel fırsat farkındalığı, mevcut olanakları bilmeyle ilgilidir; soruda bu eksik değildir.

E seçeneğinde verilen mesleki benlik kavramı, daha geniş bir yapıdır; burada spesifik eksiklik kendini tanıma bilgisidir.

Cevap: B

14. Meltem'in sonuçlarına bakıldığında; en yüksek puanları **birbirine komşu olan sosyal ve sanatçı tiplerinden alması**, yani baskın tiplerinin Holland altıgeninde **birbirine yakın alanlarda yer alması**, tipler arasında uyumlu bir yapı olduğunu göstermektedir.

Holland'ın Tipoloji Kuramı'nda tutarlılık, bireyin baskın kişilik tiplerinin altıgen modelde **birbirine yakın ve uyumlu olması** anlamına gelir. Bu durum dikkate alındığında Meltem'in profili **tutarlılık kavramıyla açıklanır**. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen ayrışma, profilin ne kadar belirgin olduğunu ifade eder; burada vurgulanan tiplerin yakınlığıdır.

C seçeneğinde verilen kimlik, bireyin ilgi ve hedeflerinin netliğiyle ilgilidir.

D seçeneğinde verilen uyum, birey–çevre uygunluğunu ifade eder.

E seçeneğinde verilen mesleki doyum, işten alınan tatminle ilgilidir.

Cevap: B

15. **Super'in Kariyer Gelişim Kuramı'na** göre kariyer gelişimi **yaşam boyu süren**, **benlik kavramına dayanan** ve **gelişim dönemleri ile görevler üzerinden ilerleyen** dinamik bir süreçtir. Ayrıca bireyin farklı yaşam rollerindeki deneyimleri de bu süreci etkiler.

Bu çerçevede meslek seçimi **tek bir anda verilen ve değişmeyen bir karar değildir**; aksine yaşam boyunca değişebilen ve yeniden yapılandırılabilen bir süreçtir. Bu nedenle yanlış ifade **D seçeneğidir**.

A seçeneği, yaşam boyu gelişim ilkesini doğru yansıtır.

B seçeneği, benlik kavramının merkezde olduğunu doğru belirtir.

C seçeneği, gelişim dönemleri ve görevler vurgusunu doğru ifade eder.

E seçeneği, yaşam rolleri etkisini doğru açıklar.

Cevap: D

1. Soruda, Okan'ın yaşadığı kariyer geçişini anlamak için psikolojik danışmanın izlediği adımlar verilmiş ve bu adımların **4S modelindeki hangi boyutlara karşılık geldiği** sorulmaktadır.

I. **aşamada** danışman, Okan'ın **kendini nasıl algıladığını, güçlü yönlerini, kişilik özelliklerini ve baş etme kapasitesini** incelemektedir. Bu **benlik boyutudur**.

II. **aşamada** sınav başarısızlığının **nasıl yorumlandığı**, geçişin **etkileri** ve **beklenen/beklenmeyen oluşu** ele alınmaktadır. Bu **durum boyutudur**.

III. **aşamada** Okan ile birlikte **hangi seçeneklerin değerlendirileceği ve nasıl bir plan yapılacağı** konuşulmaktadır. Bu **stratejiler boyutudur**.

IV. **aşamada aile, arkadaş ve ekonomik koşullar gibi destek kaynakları** incelenmektedir. Bu **destek boyutudur**.

Bu eşleştirmelere göre sıralama **benlik – durum – stratejiler – destek** şeklindedir.

Cevap: B

2. Soruda İsmail'in karar sürecinde **meslekler hakkında bilgi toplaması**, **olası sonuçları düşünmesi** ve **hangi seçeneğin kendisi için daha değerli olduğunu tartması** birlikte verilmiştir. Yani karar verirken üç farklı bilişsel süreci aynı anda kullanmaktadır.

Gelatt'ın Karar Kuramı'na göre kariyer karar verme süreci üç temel bileşenden oluşur:

- **Bilgi** (seçenekler hakkında veri toplama)
- **Tahmin** (seçimlerin olası sonuçlarını öngörme)
- **Değer** (hangi sonucun daha anlamlı/önemli olduğuna karar verme)

İsmail'in ifadeleri bu üç süreci doğrudan yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen benlik – rol – yaşam teması, Super'in kuramına aittir.

B seçeneğinde verilen yetenek – ilgi – kişilik, bireysel özellikleri ifade eder.

D seçeneğinde verilen kaygı – kaçınma – savunma, daha çok psikodinamik süreçlerle ilgilidir.

E seçeneğinde verilen uyum – doyum – tutarlılık, farklı kuramsal kavramlardır.

Cevap: C

3. Elif'in durumuna bakıldığında; fen derslerinde başarılı olmasına rağmen mühendisliği **"erkek işi" olarak görmesi**, ailesinin de bu yönde mesajlar vermesi ve bu nedenle mühendisliği **seçenek listesine bile almaması**, meslekleri daha değerlendirme aşamasına gelmeden zihinsel olarak elemesi anlamına gelmektedir.

Gottfredson'un Daraltma ve Uzlaşma Kuramı'na göre bireyler erken yaşlardan itibaren meslekleri **toplumsal cinsiyet uygunluğu gibi ölçütlere göre eler (daraltma)** ve bazı meslekleri hiç seçenek olarak görmez. Elif'in mühendisliği değerlendirmeye bile almaması bu sürecin tipik bir örneğidir. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen eşleştirme, Parsons yaklaşımına aittir.

B seçeneğinde verilen statü analizi, daha ileri aşamada görülen bir değerlendirmedir.

D seçeneğinde verilen rastlantısallık, Krumboltz'un yaklaşımıyla ilgilidir.

E seçeneğinde verilen kişisel yeterlik algısı, Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'na aittir.

Cevap: C

4. Soruda Mestan'ın durumu incelendiğinde; **birçok meslek hakkında bilgi toplamasına rağmen karar verememesi** ve özellikle **"ne seçersem yanlış yaparım", "başarısız olursam herkes beni küçümser"** gibi düşüncelerinin süreci engellemesi dikkat çekmektedir. Yani sorun bilgi eksikliği değil, bu bilgiyi kullanmayı **olumsuz düşünceler nedeniyle sürdürememesidir**.

Bilgi İşleme Kuramı'na göre bu durum, bireyin karar sürecini yöneten **metabilişsel düzeydeki (düşünme üzerine düşünme) inanç ve tutumların** olumsuz olmasıyla açıklanır. Bu tür olumsuz iç konuşmalar karar verme sürecini **bloke eder** ve

erteleme davranışına yol açar. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen meslek bilgisi eksikliği, soruda açıkça yoktur; bilgi vardır.

C seçeneğinde verilen kendini tanıma eksikliği, temel problem değildir; asıl engel düşünce biçimidir.

D seçeneğinde verilen gelişim dönemi, sorunun odağı değildir.

E seçeneğinde verilen ilgi darlığı, soruda belirtilmemiştir.

Cevap: B

5. **Brown'un kariyer yaklaşımına** göre kariyer seçimini belirleyen en temel unsur, bireyin **değerleridir**. Birey, yaşamında neyi önemli buluyorsa kariyer kararlarını da bu **değer sistemi doğrultusunda** verir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen kişilik tipi–çevre uyumu, Holland'ın kuramına aittir.

C seçeneğinde verilen çevresel pekiştireçlerin yorumu, Krumboltz'un yaklaşımıyla ilişkilidir.

D seçeneğinde verilen mesleki benlik kavramı, Super'in kuramına aittir.

E seçeneğinde verilen öz yeterlik ve sonuç beklentisi, Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'nın temelidir.

Cevap: A

6. Esra'nın durumuna bakıldığında; mesleğe başladıktan sonra **beklentilerinin gerçekçi olmadığını fark etmesi**, ardından **hedeflerini yeniden düzenlemesi**, **çalışma biçimini değiştirmesi** ve kendine uygun yeni bir yapı oluşturması, karar sonrası **uyum sağlama ve yeniden yapılandırma sürecini** göstermektedir.

Tiedeman ve O'Hara kuramında bu tür süreçler, bireyin yaptığı seçimden sonra yaşadığı deneyimlere göre kendini ve hedeflerini **yeniden düzenlediği aşama** ile açıklanır. Bu durum dikkate alındığında Esra'nın yaşadığı süreç **yeniden düzenleme aşamasına** karşılık gelir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen seçim, kararın verildiği aşamadır.

C seçeneğinde verilen araştırma, seçeneklerin incelendiği süreçtir.

D seçeneğinde verilen kristalleşme, tercihlerin netleştiği aşamadır.

E seçeneğinde verilen açıklık, erken farkındalık sürecine karşılık gelir.

Cevap: A

7. Soruda danışmanın yaklaşımına bakıldığında; yalnızca bireyin **ilgi ve yetenekleriyle yetinmeyip**, aynı zamanda **aile, ekonomik koşullar, yaşanılan çevre, kültürel beklentiler, arkadaş etkisi** ve bireyin **kişisel özellikleri ile yaşam deneyimlerini birlikte ele alması**, kariyerin tek bir faktörle değil **birden fazla sistemin etkileşimiyle** açıklandığını göstermektedir.

Patton ve McMahon'un Sistemler Kuramı'na göre kariyer gelişimi; bireysel, sosyal ve çevresel birçok sistemin **dinamik ve karşılıklı etkileşimi** sonucunda ortaya çıkar. Bu durum dikkate alındığında verilen yaklaşım doğrudan bu varsayımı yansıtmaktadır. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen kişilik–çevre uyumu, Holland yaklaşımına aittir.

B seçeneğinde verilen tek faktör vurgusu, kuramın temel mantığına aykırıdır.

C seçeneğinde verilen bilinçdışı süreçler, psikanalitik yaklaşımla ilgilidir.

E seçeneğinde verilen yaşa bağlı gelişim, Super'in kuramına aittir.

Cevap: D

8. Danışanın kendisini **"başarısız" olarak tanımlaması**, geçmiş deneyimlerini olumsuz biçimde yorumladığını; danışmanın ise bu deneyimleri **yeniden anlamlandırarak dayanıklılık ve yeniden başlama çabası** olarak ele alması, bireyin geleceğe yönelik bakışını güçlendirmeye yöneliktir.

Savickas'ın Kariyer Yapılandırma Yaklaşımı'nda kariyer uyumu; ilgi, kontrol, merak ve **güven** boyutlarından oluşur. Özellikle **güven**, bireyin zorluklarla baş edebileceğine ve gelecekte başarılı olabileceğine dair inancını ifade eder. Danışmanın müdahalesi, danışanın kendine yönelik olumsuz inançlarını dönüştürerek **"yapabilirim, yeniden başlayabilirim"** algısını güçlendirmektedir. Bu durum dikkate alındığında hedeflenen boyut **güven**dir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen mesleki kişiliğin sabitlenmesi, bu yaklaşımın esnek yapısına aykırıdır.

C seçeneğinde verilen statü vurgusu, bu kuramın odağında değildir.

D seçeneğinde verilen ilgi envanteri, burada kullanılan temel müdahale değildir.

E seçeneğinde verilen dönemlere göre değerlendirme, gelişimsel kuramlara aittir.

Cevap: A

9. Danışmanın açıklamasına bakıldığında; bazen **değerlerin**, bazen **ilgilerin**, bazen de **çevresel koşulların** daha belirleyici olabileceğini ve bu durumun **yaşam dönemine ve koşullara göre değiştiğini** vurguladığı görülmektedir. Yani kariyer kararlarının sabit ve tek bir etkene bağlı olmadığı, zaman içinde **değişebilen ve farklı faktörlerin ağırlık kazandığı** bir süreçten söz edilmektedir.

Amundson'un Kariyer Tekerlek Modeli'ne göre kariyer gelişimi; bireysel ve çevresel faktörlerin **sürekli etkileşim içinde olduğu, dinamik ve değişken bir süreçtir**. Bu durum dikkate alındığında danışmanın vurguladığı özellik doğrudan bu modele aittir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen tek faktör, modelin temel anlayışına aykırıdır.

C seçeneğinde verilen yalnızca benlik vurgusu, Super'in yaklaşımına daha yakındır.

D seçeneğinde verilen rastlantısallık, Krumboltz ile ilişkilidir.

E seçeneğinde verilen kalıtım vurgusu, bu modelin kapsamı dışındadır.

Cevap: B

10. Soruda Turhan'ın kariyer kararını etkileyen unsurlar incelendiğinde; **aile ve ekonomik koşullar**, **işsizlik ve mesleklerin geleceğine ilişkin beklentiler**, **yasal düzenlemeler**, **sosyal çevre etkisi** ve **tesadüfi karşılaşmalar (şans)** gibi birçok farklı faktörün birlikte etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca danışman da bu sürecin **çok boyutlu değişkenlerin etkileşimiyle şekillendiğini** özellikle vurgulamaktadır.

Bu ifade, kariyer kararlarını tek bir faktörle değil; **bireysel, sosyal, ekonomik ve politik sistemlerin birlikte etkileşimiyle açıklayan Korkut-Owen Kariyer Yelkenlisi Modeli'nin** temel varsayımını yansıtır. Bu modelde kariyer gelişimi, farklı sistemlerin bir araya gelerek oluşturduğu dinamik bir süreçtir. Bu nedenle doğru cevap **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland'ın kuramı, kişilik–çevre uyumuna odaklanır.

B seçeneğinde verilen Super'in kuramı, benlik kavramı ve yaşam boyu gelişimi vurgular.

C seçeneğinde verilen Krumboltz'un kuramı, öğrenme yaşantıları ve şans faktörüne odaklanır; ancak sorudaki geniş sistem vurgusunu tam karşılamaz.

E seçeneğinde verilen Gottfredson'un kuramı, daraltma ve uzlaşma süreçlerini açıklar.

Cevap: D

11. **Umut odaklı kariyer gelişim modelinde** umut iki temel bileşenden oluşur: bireyin **hedefe ulaşma motivasyonu (irade/istek gücü)** ve bu hedefe ulaşmak için **alternatif yollar geliştirebilme kapasitesi**.

Soruda verilen seçenekler incelendiğinde, bireyin hedefe ulaşmak için farklı yollar üretmesi doğrudan bu modelin temel bileşenlerinden biridir. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen mesleki olgunluk, gelişimsel hazırbulunuşlukla ilgilidir.

C seçeneğinde verilen sosyal sınıf bilinci, çevresel bir değişkendir.

D seçeneğinde verilen genetik yetenek, biyolojik bir faktördür.

E seçeneğinde verilen fırsat eşitliği, sistem düzeyinde bir etkendir.

Cevap: B

12. Oğuz'un ifadelerine bakıldığında; **geleceği öngöremediği için karar vermeyi ertelemesi** ve "doğru karar" arayışının onu kaygıya sürüklemesi dikkat çekmektedir. Danışmanın ise **belirsizliğin kaçınılmaz olduğunu**, kararların kesin olmak zorunda olmadığını ve bireyin **belirsizliği kabul ederek esnek kararlar almasının daha işlevsel olduğunu** vurgulaması, karar sürecine farklı bir bakış getirmektedir.

Gelatt'ın Karar Kuramı'nda kariyer kararı, **kesinlik arayışından ziyade belirsizlikle baş edebilme ve esnek karar verebilme süreci** olarak ele alınır. Bireyin tüm bilgiyi kontrol edemeyeceği kabul edilir ve alternatiflere açık olma vurgulanır. Bu durum dikkate alındığında danışmanın yaklaşımı bu kuramla örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Holland kuramı, kişilik–çevre uyumuna odaklanır.

C seçeneğinde verilen Super kuramı, benlik ve yaşam boyu gelişimi vurgular.

D seçeneğinde verilen Roe kuramı, çocukluk yaşantıları ve ihtiyaçlara dayanır.

E seçeneğinde verilen Gottfredson kuramı, daraltma ve uzlaşma süreçlerini açıklar.

Cevap: B

13. Sinem'in durumuna bakıldığında; daha fazla çaba göstermesinin **üç koşula bağlı olduğu** görülmektedir: (I) Gösterdiği performansın gerçekten değerlendirileceğine inanması, (II) Yüksek performansın terfiye dönüşeceğini düşünmesi ve (III) Elde edeceği terfinin kendisi için önemli ve çekici olması. Ayrıca bu koşullardan biri zayıfladığında motivasyonunun düşmesi, bu üç unsurun birlikte işlediğini göstermektedir.

Vroom'un Beklenti Kuramı'na göre motivasyon; bireyin çabasının performansa dönüşeceğine inanması, performansın ödüle götüreceğini düşünmesi, ödülün birey için değerli olması bileşenlerine bağlıdır. Soruda verilen üçlü yapı bu kuramın doğrudan karşılığıdır. Bu nedenle doğru cevap **C seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen Super, kariyerin gelişimsel yönüne odaklanır.

B seçeneğinde verilen Krumboltz, öğrenme yaşantıları ve çevresel etkileri vurgular.

D seçeneğinde verilen Holland, kişilik–çevre uyumunu açıklar.

E seçeneğinde verilen Gelatt, karar verme ve belirsizlik üzerine odaklanır.

Cevap: C

14. Ediz'in; farklı seçenekleri **farklı biçimlerde ele alması**, bazılarını detaylı analiz etmesi, bazılarını hızlıca elemesi ve karar sürecinde **farklı stratejiler (araştırma, sezgisel yaklaşım, erteleme)** kullanması, kariyer kararlarının **tek ve standart bir yol izlemediğini** göstermektedir. Ayrıca bireyin belirsizlik karşısında farklı tepkiler verebilmesi vurgulanmaktadır.

Bu yaklaşım, kariyer kararlarının **belirsizlik içinde, farklı stratejilerle ve esnek biçimde yönetildiğini** savunan **Belirsizlik Modeli** ile örtüşmektedir. Bu nedenle doğru cevap **A seçeneğidir**.

B seçeneğinde verilen psikanalitik kuram, bilinçdışı süreçlere odaklanır.

C seçeneğinde verilen sosyal bilişsel kuram, öz yeterlik ve sonuç beklentilerini açıklar.

D seçeneğinde verilen özellik–faktör kuramı, birey–meslek eşleştirmesine dayanır.

E seçeneğinde verilen benlik kuramı, benlik kavramının gelişimine odaklanır.

Cevap: A

15. **Holland'ın Kişilik Tipleri Kuramı'na** göre kişilik tipleri ile meslekler arasında belirli uyumlar vardır. **Sosyal tip**, insanlarla etkileşim kurmayı, yardım etmeyi ve iletişimi ön planda tutan mesleklerle ilişkilidir (öğretmen, psikolojik danışman gibi).

Soruda **sosyal tip ile pilot ve kimyager** eşleştirmesi verilmiştir. Ancak pilot ve kimyagerlik meslekleri daha çok **gerçekçi** ve **araştırıcı** tiplerle ilişkilidir; sosyal tipin özelliklerini yansıtmaz. Bu durum dikkate alındığında yanlış eşleştirme **D seçeneğidir**.

A seçeneğinde verilen gerçekçi tip, teknik ve somut işlerle uyumludur.

B seçeneğinde verilen araştırıcı tip, bilimsel ve analitik mesleklerle örtüşür.

C seçeneğinde verilen sanatçı tip, yaratıcı mesleklerle uyumludur.

E seçeneğinde verilen girişimci tip, ikna ve liderlik gerektiren mesleklerle ilişkilidir.

Cevap: D